

«ԴԱՇՏԷՆԵՐԳՈ» ՍՊԸ

ԱՐԱԳԱԾՈՏՆԻ ՄԱՐԶԻ ԹԱԼԻՆ ՀԱՄԱՅՆՔԻ
ԴԱՇՏԱԴԵՄ ԲՆԱԿԱՎԱՅՐՈՒՄ
110ԿՎ ԼԱՐՄԱՆ ՕԴԱՅԻՆ ԳԾԻ ԵՎ 10,5ՄՎՏ ՀԶՈՐՈՒԹՅԱՄԲ
ԱՐԵՎԱՅԻՆ ՖՈՏՈՎՈԼՏԱՅԻՆ
ԷԼԵԿՏՐԱԿԱՅԱՆԻՑ՝ 3,85ՄՎՏ ՀԶՈՐՈՒԹՅԱՄԲ
ԱՐԵՎԱՅԻՆ ՖՈՏՈՎՈԼՏԱՅԻՆ ԷԼԵԿՏՐԱԿԱՅԱՆԻ
ԿԱՌՈՒՑՄԱՆ ՇՄԱԳ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ:

լրամշակված

«Դաշտէներգո» ՍՊԸ տնօրեն

Վարդան Բաքիկյան

Բովանդակություն

1. Ընդհանուր տեղեկություն	4
2. Հավելվածներ	4
3. Օգտագործվող հապավումները	4
4. Գնահատման հաշվետվության կազմման իրավական հիմքերը	5
5. Նախատեսվող գործունեության ՇՄՍԳ և փորձաքննական գործընթացների վերաբերյալ	8
6. Գնահատման հաշվետվության մշակման հիմքերը	9
7. Նախատեսվող գործունեության վայրը, իրականացման նպատակը	9
8. Նախագծային փաստաթղթով նախատեսվող գործունեության տարածքի, այդ թվում՝ շրջակա միջավայրի, բնական պայմանների, ռեսուրսների նկարագիրը	10
8.1 Նախատեսվող գործունեության ենթակա տարածքի նկարագիրը	10
8.2 Շրջակա միջավայրի համառոտ նկարագիրը	19
8.2.1 Աշխարհագրական դիրքը, ռելիեֆ	19
8.2.2 Սեյսմիկա և երկրաբանություն	20
8.2.3 Կլիմա և օդային ավազան	21
8.2.4 Հողային ռեսուրսներ	26
8.2.5 Ջրային ռեսուրսներ	28
8.2.6 Կենսաբազմազանություն	30
8.2.7 Բնության հատուկ պահպանվող տարածքներ	33
8.2.8 Պատմամշակութային հուշարձաններ	34
8.2.9 Բնության հուշարձաններ	39
8.2.10 Սոցիալ-տնտեսական	41
9. Նախատեսվող գործունեության բնութագիր, տեխնիկական և տեխնոլոգիական լուծումները, օգտագործվող բնական ռեսուրսներ և նյութեր, (շինարարության շահագործման, փակման փուլեր)	44
9.1 Շահագործման փուլ	45
9.2 Շինարարության փուլ	49
9.3 Նախատեսվող գործունեության իրականացման ժամանակացույցը	54
9.4. Օգտագործվող բնառեսուրսներ և նյութեր	60
10. Շրջակա միջավայրի վրա հնարավոր ազդեցությունները և ռիսկերը (շինարարության և շահագործման փուլ)	61
10.1 Օդային ավազան	63
10.2 Ջրային ռեսուրսներ	64
10.3 Հողային ռեսուրսներ	64
10.4 Կենսաբազմազանություն	65
10.5 Թափոններ	65
10.6 Պատմամշակութային և բնության հուշարձաններ	67
10.7 Էկոլոգիապես զգայուն տարածքներ	68

10.8 Արտակարգ իրավիճակներ.....	68
10.9 Աղմուկ և թրթռում.	69
10.10 Մարդու առողջության վրա հնարավոր ազդեցությունները, գործոնները, ռիսկերը. /Աշխատանքի կազմակերպում և անվտանգություն/	70
10.11 Սոցիալական ազդեցություն.	71
10.12. Լանդշաֆտ. Բարեկարգում.	73
11. Շրջակա միջավայրի, մարդու առողջության վրա վնասակար ազդեցության բացառմանը, նվազեցմանն ուղղված բնապահպանական միջոցառումները (Բնապահպանական կառավարման պլան)	73
11.1 Օդային ավազան.....	74
11.2 Հողային ռեսուրսներ.	74
11.3 Ջրային ռեսուրսներ.....	75
11.4 Կենսաբազմազանություն.....	76
11.5 Թափոններ	77
11.6 Պատմամշակութային և բնության հուշարձաններ.	78
11.7 Աղմուկ և թրթռում.	79
11.8 Արտակարգ իրավիճակներ.....	79
11.9 Մարդու առողջություն, աշխատանքի կազմակերպում և անվտանգություն. Շինարարության փուլ:	81
11.10 Սոցիալական գործոններ	82
11.11 Բարեկարգում և Լանդշաֆտ.	83
12. Նախատեսվող գործունեության ազդեցության մշտադիտարկման ծրագիրը.....	84
(Մոնիթորինգ).	84
13 Բնապահպանական կառավարման պլան	86
14. Մոնիթորինգի (մշտադիտարկում) պլան (շինարարության և շահագործման փուլեր)	107
15. Հանրային քննարկումներ.....	112
16.Բողոքների ընթացակարգ	112
17. Նախատեսվող գործունեության իրականացման նպատակահարմարությունը, հաստատված հիմնադրությային փաստաթղթերին նախատեսվող գործունեության համապատասխանության հիմնավորումները.	113
18. Փակման և հետփակման փուլեր.....	114
Գրականություն.....	116

1. Ընդհանուր տեղեկություն

Հաշվետվություն	Արագածոտնի մարզի Թալին համայնքի Դաշտադեմ բնակավայրում 110ԿՎ լարման օդային գծի և 10,5ՄՎՏ հզորությամբ արևային ֆոտովոլտային էլեկտրակայանից՝ 3,85ՄՎՏ հզորությամբ արևային ֆոտովոլտային էլեկտրակայանի կառուցում: /2-րդ մաս/
Ձեռնարկող	«Դաշտէներգո» ՍՊԸ
Ձեռնարկողի իրավաբանական հասցեն	Երևան: Արաբկիր 0012 Կոմիտաս փ./Շ/15/7
Ձեռնարկողի փաստացի գործունեության հասցեն՝	Արագածոտնի մարզի Թալին համայնքի Դաշտադեմ բնակավայր:
Հաշվետվության նախագծող	«Նովալ» ՍՊԸ
Հաշվետվություն մշակող ընկերության հասցե, հեռախոս, էլեկտրոնային փոստ	Ք. Երևան, Իսահակյան 18 (093)39-77-60 Noval LLC noval.llc.noval@gmail.com

2. Հավելվածներ

Հավելված 1. Անշարժ գույքի նկատմամբ իրավունքների Պետական գրանցման վկայականներ, պետական ռեգիստրը,

Հավելված 2. Էլեկտրաէներգիայի արտադրության լիցենզիան:

Հավելված 3 «ՀԷՑ» ՓԲԸ-ի տեղեկանքը՝ ՕԳ-ի միացման վերաբերյալ

Հավելված 4. Տարածքի, հատակագիծը՝ WGS կոորդինատներով

Հավելված 5. Օդային գծի ուղեգիծը՝ WGS կոորդինատներ, ՕԳ-ի անվտանգության գոտին, ենթակայան

Հավելված 6. Մշակույթի եզրակացությունները

Հավելված 7. Համայնքի ավագանու որոշում, թերթի հայտարարություն:

Հավելված 8. Հանրային քննարկման արձանագրություններ, մասնակիցների ցանկ, լուսանկարներ:

Հավելված 9. Մթնոլորտային օդի հաշվարկներ,

Հավելված 10. Վճարման անդորրագիրը:

3. Օգտագործվող հապավումները

ՀՄԱԳ՝ շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության

գնահատում

ՕԳ՝ օդային գիծ

ՀԷՑ՝ Հայաստանի էլեկտրական ցանցեր

Վտ՝ Վատտ

ՖՎ՝ ֆոտովոլտային

ՍՊԸ՝ սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերություն

4. Գնահատման հաշվետվության կազմման իրավական հիմքերը

«Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման եվ փորձաքննության մասին» ՀՀ օրենք (2014) հունիսի 21-ի ՀՕ- 110-Ն Հայաստանի Հանրապետության օրենքում փոփոխություններ կատարելու մասին (Փոփոխությունները 2023 թվականի մայիսի 3)

Օրենք: Օրենքը կարգավորում է նախատեսվող գործունեության իրականացման ընթացակարգը՝ դիտարկելով շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատումների, անդրահամանային և շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության պետական փորձաքննության ոլորտի հասարակական հարաբերությունները: Ներառում է նախատեսվող գործունեության 2 կատեգորիա՝ «Ա», «Բ», ըստ շրջակա միջավայրի վրա նվազող ազդեցության աստիճանի: Համաձայն օրենքի իրականացվում է նախատեսվող գործունեության փորձաքննություն, որից հետո տրվում է եզրակացություն:

«Մթնոլորտային օդի պահպանության մասին» ՀՀ օրենք («Մթնոլորտային օդի պահպանության մասին» ՀՀ օրենք ՀՕ-121-Ն (ընդունված 1994թ. և լրամշակված 2022թ.)- կարգավորում է մթնոլորտային օդի պահպանության իրավական և կազմակերպական հիմքերը՝ ուղղված մթնոլորտային օդի որակի պահպանությանը, ինչպես նաև մարդու առողջության և շրջակա միջավայրի համար բարենպաստ մթնոլորտային օդի որակի ապահովման նպատակով՝ մթնոլորտային օդի պահպանության բնագավառում հասարակական հարաբերությունները:

«Պատմության եվ մշակույթի անշարժ հուշարձանների ու պատմական միջավայրի պահպանության եվ օգտագործման մասին» ՀՀ օրենք (1998թ.) -Պատմության և մշակույթի անշարժ հուշարձաններն են՝ պետական հաշվառման վերցված պատմական, գիտական, գեղարվեստական կամ մշակութային այլ արժեք ունեցող կառույցները, դրանց համակառույցներն ու համալիրները՝ իրենց գրաված կամ պատմականորեն իրենց հետ կապված տարածքով, դրանց մասը կազմող հնագիտական, գեղարվեստական, վիմագրական, ազգագրական բնույթի տարրերն ու բեկորները, պատմամշակութային և բնապատմական արգելոցները, հիշարժան վայրերը՝ անկախ պահպանվածության աստիճանից:

«Բնության հատուկ պահպանվող տարածքների մասին» ՀՀ օրենք (2006)-սահմանում է հատուկ պահպանվող տարածքներն, ինչպես նաև դրանց կառավարման ընթացակարգերը: Նախատեսում է հատուկ պահպանվող տարածքները, առանձնացնելով չորս տեսակ՝ պետական արգելոցներ, պետական պահուստավորման հողեր, ազգային պարկեր, բնական հուշարձաններ, դրանց որոշման և ղեկավարելու գործընթացները:

«Բուսական աշխարհի մասին» ՀՀ օրենք (1999թ.) – Ապահովում է բուսական տեսակների (ֆլորայի) և դրանց առաջացրած համակեցությունների (բուսականության) բազմազանության, աճելավայրերի և էկոհամակարգերի հավասարակշռվածության վրա մարդու բացասական ներգործության կանխարգելումը: Իրականացնում է բուսական աշխարհի, դրա գենոֆոնդի և ցենոֆոնդի բազմազանության, աճելավայրերի պահպանության քանակական և որակական, բուսական աշխարհի շարունակական օգտագործման և վերարտադրության գիտականորեն հիմնավորված ապահովումը, բուսական աշխարհի օգտագործման հարաբերությունների կարգավորումը, բուսական աշխարհի պահպանության և օգտագործման բնագավառում օգտագործողների իրավունքների պաշտպանությունը և պարտականությունների կատարումը:

«Կենդանական աշխարհի մասին» ՀՀ օրենք (2000թ.) – Սահմանում է ՀՀ տարածքում կենդանական աշխարհի վայրի տեսակների պահպանության, պաշտպանության, վերարտադրության և օգտագործման պետական քաղաքականությունը: Նախատեսում է գենոֆոնդի և տեսակային բազմազանության պահպանության, պաշտպանության, բնականոն վերարտադրության ապահովումը, կենդանիների բնակության միջավայրի ամբողջականության խախտման կանխումը, կենդանական տեսակների և դրանց պոպուլյացիաների ու համակեցությունների ամբողջականության, կենդանիների միգրացիայի ուղիների պահպանությունը, կենդանական աշխարհի օբյեկտների օգտագործման հարաբերությունների կարգավորումը, կենդանական աշխարհի պահպանության և օգտագործման բնագավառներում օգտագործողների իրավունքների պաշտպանությունն ու պարտականությունների կատարումը:

«ՀՀ հողային օրենսգիրք» (2001թ.) – Սահմանում է հողային հարաբերությունների պետական կարգավորման կատարելագործման, հողի տնտեսվարման տարբեր կազմակերպաիրավական ձևերի զարգացման, հողերի բերրիության, հողօգտագործման արդյունավետության բարձրացման, մարդկանց կյանքի ու առողջության համար բարենպաստ շրջակա միջավայրի պահպանման և բարելավման, հողի նկատմամբ իրավունքների պաշտպանության իրավական հիմքերը: Կարգավորում է հողային պաշարների կառավարման, տիրապետման, օգտագործման և տնօրինման բնագավառում պետական քաղաքականության ուղղությունների սահմանումը, հողային հարաբերությունները կարգավորող օրենքների և այլ նորմատիվ իրավական ակտերի ընդունումն ու դրանց կատարման վերահսկողությունը, հողային ֆոնդի՝ ըստ նպատակային նշանակության, հողատեսքերի և գործառնական նշանակության դասակարգումը, հողի մոնիթորինգի, հողաշինարարության, հողերի հետազոտմանն ուղղված գործունեության լիցենզավորման միասնական սկզբունքների սահմանումը և այլն:

«Հողերի օգտագործման և պահպանման նկատմամբ վերահսկողության մասին» ՀՀ օրենք (2008թ.) – Սահմանվում է հողերի արդյունավետ օգտագործման և պահպանման, հողային օրենսդրության պահանջների կատարման նկատմամբ վերահսկողության իրականացման խնդիրները, ձևերը, վերահսկողություն իրականացնող մարմինները,

ստուգող և ստուգվող անձանց իրավունքներն ու պարտականությունները, ստուգումների իրականացման կարգերը: Սույն օրենքի գործողությունը տարածվում է ՀՀ հողային ֆոնդում առկա բոլոր հողամասերի օգտագործման և պահպանության վրա՝ անկախ դրանց նպատակային նշանակությունից, սեփականության և (կամ) օգտագործման իրավունքի սուբյեկտներից:

«Թափոնների մասին» ՀՀ օրենքը (2004 թ.)- կարգավորում է թափոնների հավաքման, փոխադրման, պահման, մշակման, օգտահանման, հեռացման, ծավալների կրճատման և դրանց հետ կապված այլ հարաբերությունների, ինչպես նաև մարդու առողջության և շրջակա միջավայրի վրա բացասական ազդեցության կանխարգելման իրավական և տնտեսական հիմքերը:

«ՀՀ ջրային օրենսգիրք» (2002) - Նպատակը երկրի ջրային ռեսուրսների պահպանության, ջրային ռեսուրսների արդյունավետ կառավարման միջոցով քաղաքացիների և տնտեսության կարիքների բավարարման և ապագա սերունդների համար ջրային ռեսուրսների պահպանման համար իրավական հիմքերի ապահովումն է:

«Էներգախնայողության և վերականգնվող էներգետիկայի մասին» ՀՀ օրենք(2004թ.)– Կարգավորում է ՀՀ պետական կառավարման և տեղական ինքնակառավարման մարմինների, իրավաբանական և ֆիզիկական անձանց փոխհարաբերությունները էներգախնայողության և վերականգնվող էներգետիկայի ոլորտում գործունեություն իրականացնելիս, մասնավորապես, էներգախնայողության և վերականգնվող էներգետիկայի ոլորտի պետական (ազգային, նպատակային) ծրագրերի մշակումը, ընդունումը և իրականացումը, էներգակիրների արդյունավետ օգտագործման ուղղությամբ պետական ծրագրերով իրականացվող աշխատանքների կազմակերպումը և համակարգումը, ՀՀ տնտեսության զարգացման պետական ծրագրերում, համայնքների զարգացման քառամյա ծրագրերում, ինչպես նաև 50 և ավելի տոկոս պետական բաժնեմասով ընկերությունների զարգացման ծրագրերում էներգախնայողության պահանջների ընդգրկումը, սեփական վերականգնվող էներգետիկ ռեսուրսների առաջնահերթ ու արդյունավետ օգտագործման խթանման տնտեսական ու իրավական մեխանիզմների մշակման ու կիրառման ապահովումը՝ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով, էներգախնայողության ծրագրերում և վերականգնվող էներգետիկայի ոլորտում միջազգային համագործակցությանն աջակցումը:

«ԷՆԵՐԳԵՏԻԿԱՅԻ ՄԱՍԻՆ» ՀՀ օրենք / Ընդունված է 2001 թվականի մարտի 7-ին/ Սույն օրենքը կարգավորում է Հայաստանի Հանրապետության պետական մարմինների, սույն օրենքին համապատասխան էներգետիկայի բնագավառում գործունեություն իրականացնող իրավաբանական անձանց և էլեկտրական, ջերմային էներգիա ու բնական գազ սպառողների փոխհարաբերությունները:

ՀՀ կառավարության որոշումներ

- ❖ **ՀՀ կառավարության 28 դեկտեմբերի 2023 թ.** «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2014 թվականի նոյեմբերի 19-ի N 1325-Ն որոշման մեջ փոփոխություն կատարելու մասին» N 2343 - Ն որոշում:
- ❖ **ՀՀ կառավարության 29 հունվար 2010թ.** «ՀՀ բույսերի Կարմիր գիրքը հաստատելու մասին» N72-Ն որոշում:
- ❖ **ՀՀ կառավարության 29 հունվար 2010թ.** «ՀՀ կենդանիների Կարմիր գիրքը հաստատելու մասին» N71-Ն որոշում:
- ❖ **ՀՀ կառավարության 14 օգոստոսի 2008 թ.** «ՀՀ բնության հուշարձանների ցանկը հաստատելու մասին» N 967-Ն որոշում :
- ❖ **ՀՀ կառավարության 02 նոյեմբերի 2017 թ.** «Հողի բերրի շերտի հանման նորմերի որոշմանը եվ հանված բերրի շերտի պահպանմանն ու օգտագործմանը ներկայացվող պահանջները սահմանելու եվ ՀՀ կառավարության 20.07.2006թ. N1026-Ն որոշումն ուժը կորցրած ճանաչելու մասին» N 1404-Ն որոշում:
- ❖ **ՀՀ կառավարության 08 նոյեմբերի 2011թ.** «Հողի բերրի շերտի օգտագործման կարգը հաստատելու մասին» N1396 որոշում:
- ❖ **ՀՀ կառավարության 31 հուլիսի 2014թ.** «ՀՀ բուսական աշխարհի օբյեկտների պահպանության եվ բնական պայմաններում վերարտադրության նպատակով դրանց օգտագործման կարգը սահմանելու մասին» N781-Ն որոշում:
- ❖ **ՀՀ կառավարության 18 մայիսի 2000 թվականի 1000 Վոլտ և բարձր լարման էլեկտրական ցանցերի ու մայրուղային խողովակաշարերի պահպանության կանոնները հաստատելու մասին** N 249 որոշում:

5.Նախատեսվող գործունեության ՇՄԱԳ և փորձաքննական գործընթացների վերաբերյալ

2023 թվականի մայիսի 3-ին ընդունվել է «Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննության մասին» 2014 թվականի հունիսի 21-ի ՀՕ-110-Ն Հայաստանի Հանրապետության օրենքում փոփոխություններ կատարելու մասին (Փոփոխությունները) Օրենքը: Գործունեություն, որը կարող է ունենալ ազդեցություն շրջակա միջավայրի վրա, մինչև իրականացումը ենթակա է շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման (ՇՄԱԳ) և փորձաքննության:

Համաձայն Օրենքի՝ գործունեությունները դասակարգվում են 2 կատեգորիաների՝ Ա և Բ: Համաձայն Օրենքի 12-րդ հոդվածի 4-րդ մասի 1-ին կետի գ ենթակետի էներգետիկայի բնագավառում շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննության ենթակա են. «արևային էլեկտրակայաններ՝ 3 հա և ավելի տարածք զբաղեցնող», ինչպես նաև ենթակառուցվածքների բնագավառում՝ «էլեկտրահաղորդման գծերի կառուցում՝ 5 կմ-ից մինչև 15 կմ երկարությամբ կամ 110 կՎ-ից մինչև 500 կՎ լարման՝ 500 մ-ից ավելի երկարությամբ»:

Նախատեսվող արևային ֆոտովոլտային կայանը տեղակայվելու է 16,71363 հա

տարածքի վրա, իսկ օդային գծի երկարությունը կազմում է 4,8 կմ:

«ԴԱՇՏԷՆԵՐԳՈ» ՍՊԸ» ընկերությանը պատկանող արևային կայանի և ՕԳ-ի շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատումն իրականացվելու է համաձայն Օրենքի 12-րդ հոդվածի 4-րդ մասի 1-ին կետի գ ենթակետի: Սույն նախատեսվող գործունեությունը ներառված է Բ կատեգորիայի մեջ և շրջակա միջավայրի գնահատման և փորձաքննության է ենթակա Բ կատեգորիայի ընթացակարգով:

Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման նպատակն է բացահայտել նախատեսվող գործունեության իրականացման ընթացքում շրջակա միջավայրի վրա հնարավոր ազդեցությունները, նախատեսել համապատասխան միջոցառումներ՝ հնարավոր բացասական ազդեցությունները նվազագույնի հասցնելուն կամ բացառելուն ուղղված: Հաշվետվությունը կազմվել է հիմք ընդունելով նախատեսվող գործունեության աշխատանքային նախագիծը, նախատեսվող գործունեության տարածքի ուսումնասիրության ընթացքում հավաքագրված տեղեկատվությունը, տարածքի վերաբերյալ ուսումնասիրությունների արդյունքները, քարտեզները, լուսանկարները և այլ փաստաթղթեր:

Գնահատման հաշվետվությունը կազմվել է համաձայն Օրենքի 15-րդ հոդվածի 2-րդ մասի Բ կատեգորիայի ներկայացվող պահանջներին համապատասխան:

6. Գնահատման հաշվետվության մշակման հիմքերը.

Նախատեսվող գործունեության շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման հաշվետվության կազմման համար հիմք է հանդիսացել.

- Անշարժ գույքի նկատմամբ իրավունքի գրանցման վկայականներ՝ N 30012023-02-0044, տրված 30 հունվարի 2023թ., N 09032026-02-0060 9 մարտի 26թ., N 21012026-02-0058, 21 հունվարի 2026թ.;
- «ՀԷՑ»ՓԲԸ-ի կողմից տրված հաղորդման գծին միացման տեղեկանքը
- Գործունեության իրականացման Լիցենզիան՝ ԼԷN 0814:
- Գործունեության իրականացման նախագծային փաստաթղթերը:

7. Նախատեսվող գործունեության վայրը, իրականացման նպատակը.

«ԴԱՇՏԷՆԵՐԳՈ» ՍՊ ընկերության արևակայանը տեղակայվելու է Արագածոտնի մարզի Թալին համայնքի Դաշտաղեմ գյուղի վարչական սահմաններում, Դաշտաղեմ 1 հողամաս հասցեում զբաղեցնելով 4,04717 հա, Դաշտաղեմ 8 հողամաս հասցեում՝ 3,16646հա և Դաշտաղեմ 10-րդ փողոց 11 հողամաս հասցեում՝ 9.5հա տարածք /վերջինիս նախագծային փաստաթուղթը և ՇՄԱԳ հաշվետվությունը փորձաքննության ներկայացվել է առանձին փաթեթով/: Ընդհանուր՝ 16.71363 տարածք: Հողի նպատակային նշանակությունը էներգետիկայի, տրանսպորտի, կապի, կոմունալ ենթակառուցվածքների օբյեկտների է, գործառնական նշանակությունը կամ հողատեսքը՝ էներգետիկայի: Գործունեության տարածքը ընկերությանը պատկանում է սեփականության իրավունքով:

Նախատեսվող գործունեության նպատակը: Նախատեսվող «ԴԱՇՏԷՆԵՐԳՈ» ՍՊԸ-ի արևային կայանի կառուցման նպատակը՝ Թալին համայնքի դաշտադեմ բնակավայրի վարչական սահմաններում՝ 02-035-0127-0018, 02-035-0127-0020 և 02-035-0127-0021 կադաստրային ծածկագրերով հողամասերում կառուցել համապատասխանաբար 6.65ՄՎտ, 1.4մՎտ և 2.45ՄՎտ, /ընդհանուր 10.5ՄՎտ/ հզորությամբ արևային ֆոտովոլտային կայան, դրանց էլեկտրամատակարարումն ապահովելու համար օդային գիծ և ենթակայան: Արևային էներգիան արևի լույսի վերածումն է էլեկտրաէներգիայի՝ ուղղակիորեն օգտագործելով կա՛մ ֆոտովոլտաիկա (PV), կա՛մ անուղղակիորեն օգտագործելով կենտրոնացված արեգակնային էներգիա (CSP): Սրանցից վերջիններն օգտագործում են ոսպնյակներ կամ հայելիներ ու հետևման համակարգեր՝ արևի լույսի մեծ չափաբաժինը փոքր ճառագայթում կենտրոնացնելու համար: Ֆոտովոլտիկան լույսը վերածում է էլեկտրական հոսանքի՝ օգտագործելով ֆոտոէֆեկտը:

Հանրային ծառայությունները կարգավորող հանձնաժողովի 2025թ.ապրիլի 30-ի, №164-Ա որոշման համաձայն՝ «ԴԱՇՏԷՆԵՐԳՈ» ՍՊ ընկերությանը տրամադրվել է ԼԷ №0814 էլեկտրաէներգիայի արտադրության լիցենզիա՝ մինչև 2047թ. մայիսի 1-ը գործողության ժամկետով: Լիցենզիան տրամադրվել է 10.5 ՄՎՏ հզորությամբ արևային ֆոտովոլտային էլեկտրակայանի համար, որի կառուցումն իրականացվելու է փուլերով: Սույն հաշվետվությամբ ներկայացվում է ընդհանուր 10.5ՄՎտ հզորությամբ արևային ֆոտովոլտային էլեկտրակայանից՝ 3,85ՄՎտ հզորության էլեկտրակայանի և 4,8 կմ երկարության 110 կՎ լարման օդային գծի կառուցումը /2-րդ մաս/, շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննությանն առանձին ներկայացվել է 6.65ՄՎտ հզորությամբ արևակայանի ՇՄԱԳ հաշվետվությունը /1-ին մաս/:

Ընկերությունը դիտարկում է արևային էլեկտրակայանի արտադրած էներգիայի վաճառքն իրականացնել երկարաժամկետ ժամանակահատվածում: Այն էներգետիկ համակարգի կայունությանը նպաստող ծրագիր է, ինչպես նաև այլընտրանքային էներգետիկայի ոլորտում ներդրում, որը դրական ազդեցություն կունենա երկրում տնտեսական, բնապահպանական, էներգետիկ և ռազմավարական ուղղությունների զարգացման վրա:

8. Նախագծային փաստաթղթով նախատեսվող գործունեության տարածքի, այդ թվում՝ շրջակա միջավայրի, բնական պայմանների, ռեսուրսների նկարագիրը.

8.1 Նախատեսվող գործունեության ենթակա տարածքի նկարագիրը.

Արևակայանը տեղակայված է լինելու «Դաշտէներգո» ՍՊԸ-ին սեփականության իրավունքով պատկանող հողատարածքում՝ Արագածոտնի մարզի Թալին համայնքի, Դաշտադեմ բնակավայրի վարչական տարածքում: Նախաձեռնողի իրավաբանական հասցեն է՝ ք. Երևան, Արաբկիր 0012, Կոմիտաս փ./Շ./15/7:

Համաձայն անշարժ գույքի նկատմամբ պետական գրանցման վկայականների՝ հողամասի հողի նպատակային նշանակությունն է էներգետիկայի, տրանսպորտի, կապի, կոմունալ ենթակառուցվածքների է, գործառնական նշանակությունը կամ հողատեսքը՝ էներգետիկայի:

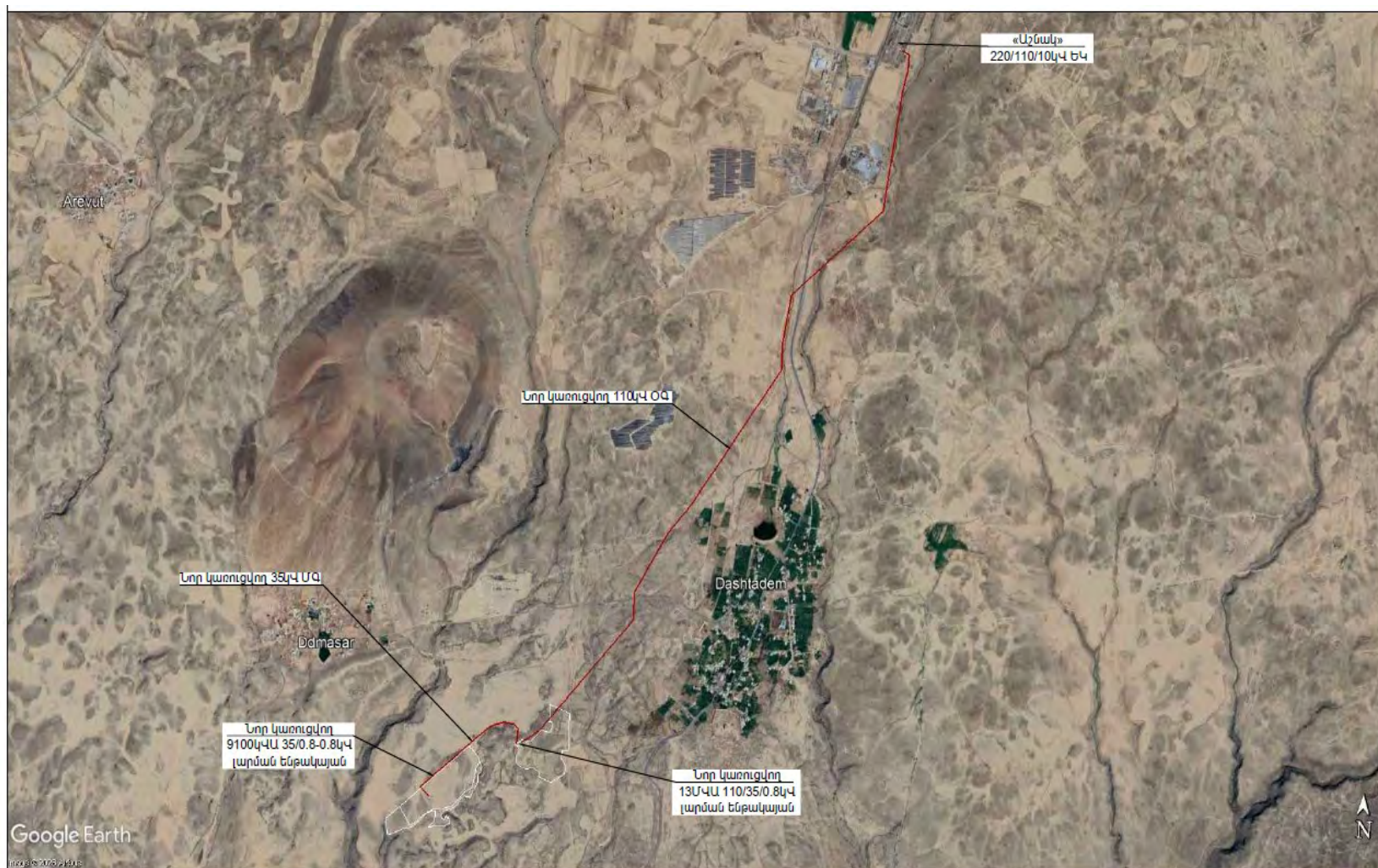

Հարակից տարածքները համայնքային սեփականություն հանդիսացող հողատարածքներ են՝ արոտավայրեր, վարելահողեր, էլեկտրահաղորդման գծեր, պատմաշակութային արժեք ունեցող պատշարներ: Տարածքը նախկինում ծառայել է որպես արոտավայր: Տարածքում առկա չէ որևէ շինություն, ծառ, թուփ: Տեղ-տեղ առկա է բուսածածկ՝ փշաբույսերի տեսքով, հիմնականում քարային կուտակումներ են:

Օդային գծի անցկացման տարածքը պատկանում է համայնքին՝ սեփականության իրավունքով: Տարածքը ծովի մակարդակից գտնվում է 1377մ բարձրության վրա: Տարածքի անբարենպաստ ու անջրդի լինելու պատճառով իր նշանակությամբ չի օգտագործվել համայնքի կողմից: Տարածքում բացակայում է բուսականությունը, ծառերը, թփերը:

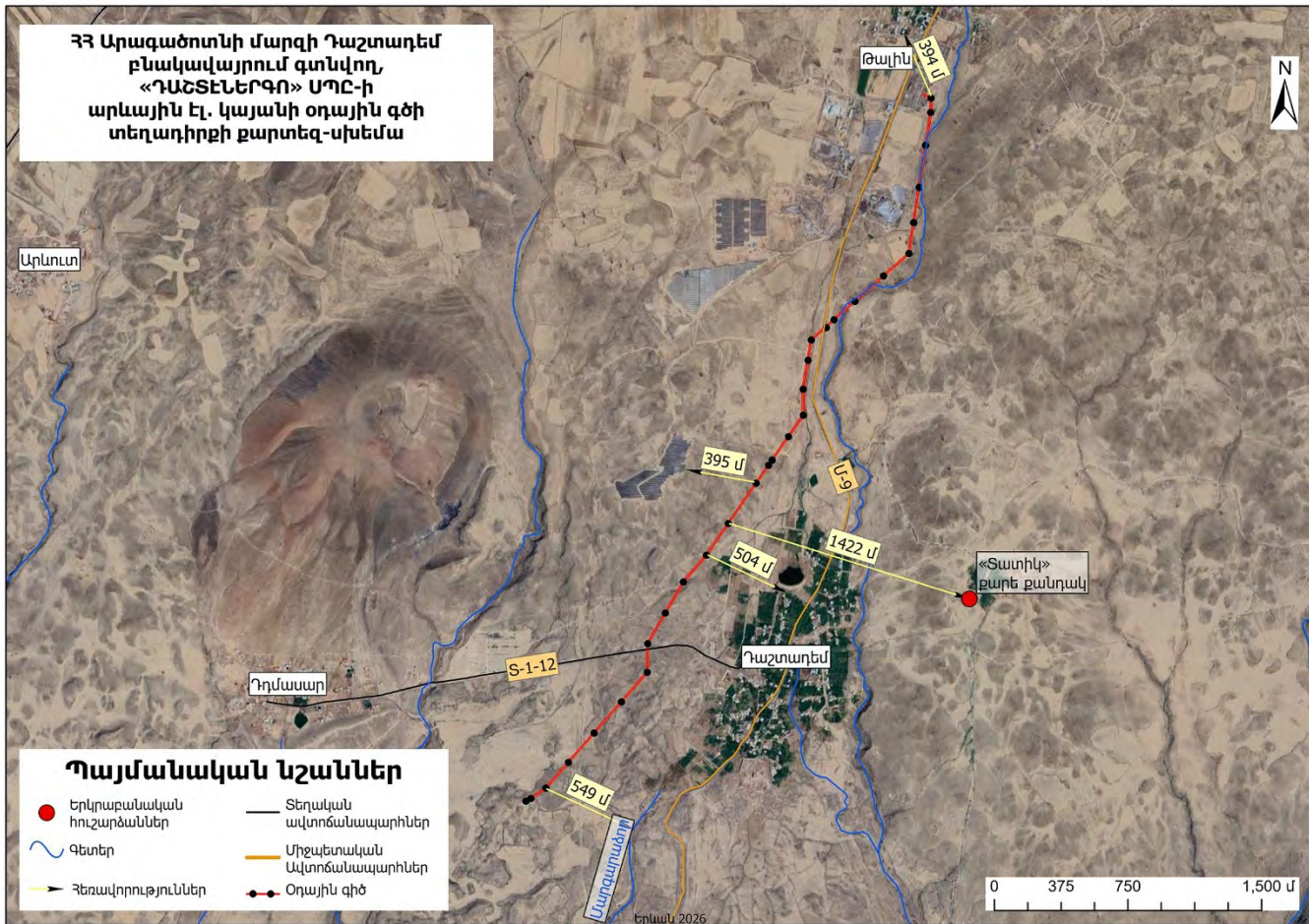
Համաձայն պատմա-մշակութային հուշարձանների վերաբերյալ եզրակացության տարածքում և հարակից տարածքներում առկա են պատաշարեր և կառույցների մնացորդներ: Առաջարկվել է թույլատրել արևային էներգակայանի կառուցումը, պայմանով, որ ծրագիրն իրականացնող կազմակերպությունը պահպանի այստեղ առկա պատմա-մշակութային միավորների ամբողջականությունը՝ հարմարեցնելով արևային վահանակները և մնացած կոնստրուկտիվ տարրերը դրանց հետ, ապահովելով տեղում պահպանված մշակութային լանդշաֆտի անխաթարությունը, ինչը համաձայն նախագծային լուծումների և ՇՄԱԳ-ի պահպանվում են:

Գործունեության ենթակա տարածք հնարավոր է մոտենալ գոյություն ունեցող գրունտային ճանապարհով: Գործունեության ենթակա և հարակից տարածքում ՀՀ Կարմիր գրքերում ներառված բուսական և կենդանական տեսակները բացակայում են՝ պայմանավորված տարածքի արդեն մարդածին ազդեցության գոտում գտնվելու հանգամանքով, երկար տարիներ անջրդի վիճակով, հարակից տարածքներում առկա են գործող այլ արևակայաններ:

Գործունեության տարածքին ամենամոտը գտնվում է բնության հասուն կապահանվող տարածքը «Տատիկ» քարե քանդակ երկրաբանական հուշարձանը՝ մոտ 2600մ հեռավորության վրա: Գործունեության տարածքի հեռավորությունը միջպետական ճանապարհից կազմում է 623մ, տեղական նշանակության ավտոճանապարհից՝ 784 մ, Դաշտադեն բնակավայրի ամենամոտ բնակելի տնից՝ մոտ 850մ, մոտակա ջրային ռեսուրսներից՝ Մարգարաձոր գետից ամենամոտ հեռավորությունը 402մ, մշտական հոսք չունեցող սելավատարը գտնվում է 301 մ հեռավորության վրա:

Տարածքի իրադրության սխեմաները

Օդային գիծը «Տատիկ» քարե քանդակ երկրաբանական հուշարձանից 1422մ հեռավորության վրա, Մարգարաձոր գետից 549մ, ամենամոտ բնակելի տնից 394մ: Օդային գիծը 7մ բարձրությամբ հատում է մշտական հոսք չունեցող սելաֆատարը, տեղական ավտոճանապարհները, միջպետական ավտոճանապարհը:

«Հայր և Որդի Տիտիզյանների» ՍՊԸ կողմից կատարվել են ՀՀ Արագածոտնի մարզի Թալին համայնքի Դաշտադեմ բնակավայրի 10-րդ փողոց 11 հողամասի, Դաշտադեմ 1 և 8 հողամասերի ինժեներաերկրաբանական ուսումնասիրություններ՝ նախատեսվող գործունեության տարածքի երկրաբանական տվյալների հավաքագրման և համապատասխան հաշվետվության կազմման նպատակով: Ուսումնասիրվող տարածքի տեղագնումը կատարվել է 2025 օգոստոս ամսին: Կատարվել և ուսումնասիրվել են տվյալ տարածքի երկրաբանական կառուցվածքը, օգտագործվել են ֆոնդային տվյալները, կատարվել է տարբեր աղբյուրներում գետեղված, նախկինում կատարված ինժեներաերկրաբանական հետազոտումների տվյալների հավաքում, կանոնակարգում, համադրում և վերլուծություն:

Տվյալ արևային ֆոտովոլտային էլեկտրակայանի տեղամասում գրունտների պարզաբանման համար փորվել են ընդհանուր բոլոր հողամասերում 26 հատ, յուրաքանչյուրը 3,0մ խորությամբ հորատանցքեր համաձայն ՇՆՁ I-2.101-2002 (ձեռնարկ ՀՀՇՆ I-2.01-99 նորմերի):

Գեոմորֆոլոգիական տեսակետից Ուսումնասիրվող տարածքը գտնվում է Հայաստանի Արագածոտնի մարզում, Արտենի լեռան հարավային ստորոտում: Հեռավորությունը մարզկենտրոնից՝ 52 կմ հյուսիս-արևմուտք, բարձրությունը ծովի մակերևույթից՝

1450 մ: տեղագնավող տարածքը ներկայացնում է միջին բարձրության լեռնային հարթություններ, որին բնորոշ է լավաներով ծածկված սարավանդներով և ձորակներով կտրտված լանդշաֆտը: Ուսումնասիրվող տարածքը կազմված է մի շարք միջին չորրորդական լավային հոսքերով: Դրանցից մեկը տարածված է նաև տարածքի մատույցներում: Լավային հոսքերի վրա են տարածված տուֆային նստվածքները: Տուֆերի տարածվածությամբ պայմանավորված սարահարթի հողաբուսական շերտը ունի կիսաանապատային բնութագիր: Բնական լանդշաֆտները չոր տափաստաններ են: Մակերևութային գերակշռող թեքությունները 3° - 5° են:

Շրջանի երկրաբանական պայմանները Ըստ հորատման, ֆոնդային նյութերի և տարածաշրջանի մանրամասն տեղագնման շրջանի երկրաբանական կառուցվածքի ձևավորման գլխավոր գործոնը՝ հրաբխային Արագած լեռան վերին պալեոգենյան գործունեությունն է, որի հետևանքով լեռան միջի օջախից դուրս եկող ժայթքումից է ձևավորվել սարահարթը: Հրաբխային համալիրները ներկայացված են, տուֆերով և տուֆոլավաներով, որոնք ծածկված են էրոզիոն գոյությունների շերտերով: Դրանք հիմնականում կենտրոնական տիպի չորրորդական հասակի առաջացումներ են:

Տվյալ ուսումնասիրվող տարածքի երկրաբանական կառուցվածքում մասնակցում են ավազակավեր և տուֆեր:

Հիդրոերկրաբանական տեսակետից հրաբխածին կազմավորումները բնութագրվում են ճեղքավորվածությամբ և ծակոտկենությամբ, ուստի ջրերի տեղամասերը գտնվում են ցածր հորիզոնների վրա: Ստորերկրյա ջրերի ձևավորումը կատարվում է մթնոլորտային տեղումների ներծծմամբ, իսկ կուտակումը՝ լավատակ հնահուններում: Տվյալ տարածքում գրունտային ջրերը ըստ ֆոնդային տվյալների գտնվում են 10մ-ից խորը հորզոններում:

Շրջանի սեյսմիկ պայմանները Համաձայն ՀՀՇՆ 20.04.2020թ.-ի տարածքը գտնվում է I սեյսմիկ գոտում: Տեղամասի հաշվարկային սեյսմիկությունը ըստ սպասվող առավելագույն արագացման գործակցի (g) արտահայտմամբ կկազմի՝ 0.3g:

Կլիման Կլիման ուսումնասիրվող տարածքի կլիմայական պայմանները բնութագրելիս վկայակոչել ենք ՀՀ քաղաքաշինության նախարարության ՀՀՇՆ 22-01-2024 «Շինարարական կլիմայաբանություն» նորմատիվային փաստաթուղթը: Կլիման չափավոր ցամաքային է, շոգ ու չորային ամառներով, չափավոր ցուրտ ձմեռներով:

Տարածքի երկրաբանալիթոլոգիական կառուցվածքը. Համաձայն կատարված ուսումնասիրությունների, շուրֆերի բացման և արխիվային նյութերի տվյալների՝ (լաբորատոր ուսումնասիրման հիման վրա) ուսումնասիրվող տեղամասի երկրաբանական կառուցվածքում մասնակցում են հետևյալ գրունտները՝ վերնից-ներքև: Երկրաբանալիթոլոգիական կտրվածքին մասնակցում հետևյալ 2 շերտերը:

Շերտ-1 Տարբեր ապարների խճաքարային նստվածքներ, տեղ-տեղ մանրաբեկորների պարունակությամբ, ավազակավային լցոնով: Ժամանակակից դելյուվիալ-պրոյուվիալ առաջացումներ են: Գրունտը ըստ շահագործման դժվարության՝ համաձայն (13) IV կարգ:

Շերտ-2 Տուֆ տարբեր երանգների, պինդ, հոծ: Ժամանակակից չորրորդական հասակի ապարներ են: Գրունտը ըստ շահագործման դժվարության՝ համաձայն (37)V կարգ է:

- Ուսումնասիրվող տեղամասում նախագծվող շինություն կառուցելու համար անհրաժեշտ է ապահովելով գրունտերի միասեռությունը, որպես հիմնատակ առաջարկվում է
 - o շերտ 1-ը / Տարբեր ապարների խճաքարային նստվածքներ, /, որի սեյսմիկ հատկությամբ ըստ (ՀՀՇՆ 20.04.2020թ-ի) 2-րդ կարգ են:
 - ✓ Դիմադրությունը $R_0 = 3.5.0 \text{ կգ/սմ}^2$

- ✓ Ընկրկելիության գործակիցը $K_p = 4000 \text{ տ/մ}^3$
- շերտ 2-ը /Տուֆ /, որի սեյսմիկ հատկությամբ ըստ (ՀՀՇՆ 20.04.2020թ-ի) 2-րդ կարգ են:

✓ Դիմադրությունը $R_0 = 5.0 \text{ կգ/սմ}^2$

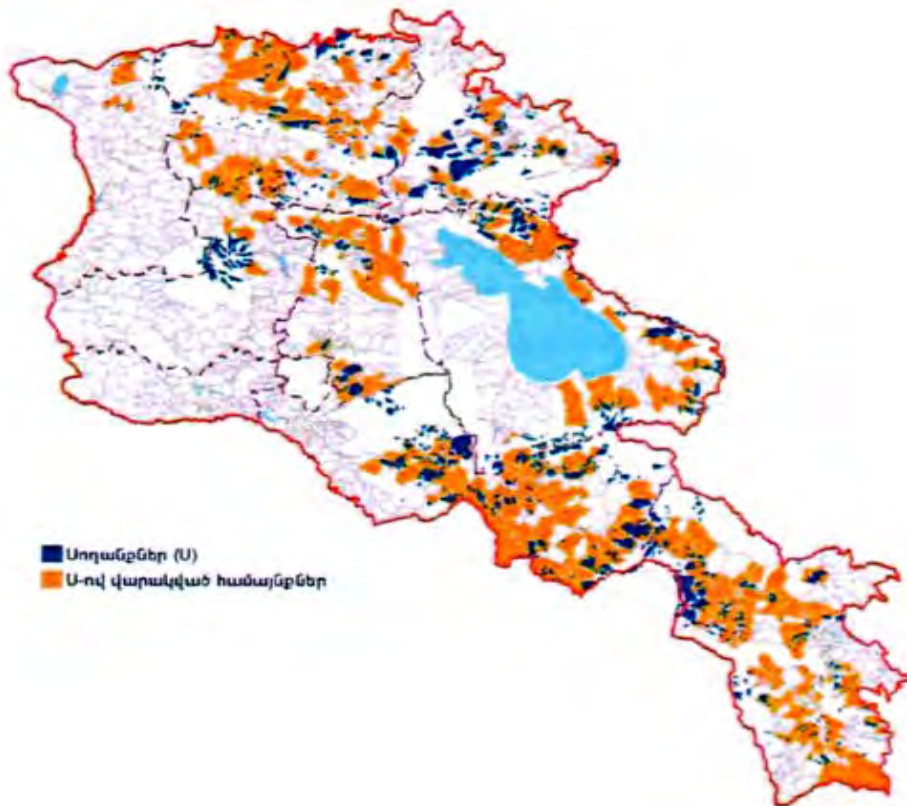
✓ Ընկրկելիության գործակիցը $K_p = 7000 \text{ տ/մ}^3$

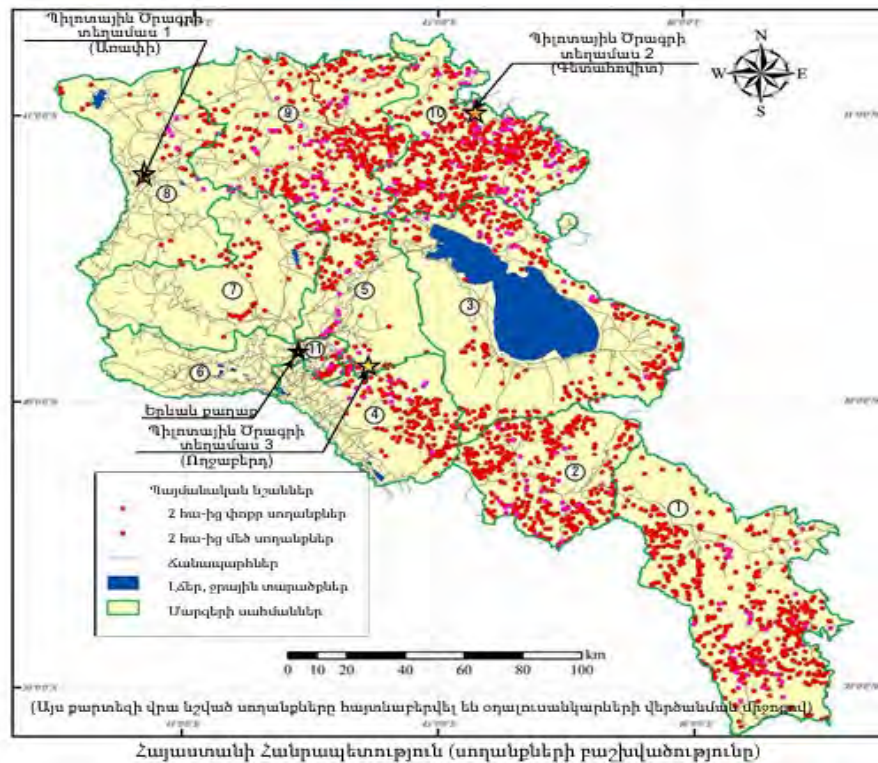
Գրունտի սառչման առավելագույն խորությունը, համաձայն ՀՀՇՆ 22.01.24 նորմերի, ուսումնասիրվող տարածքում կազմում է 85սմ:

- Ինժեներատեխնիկական պայմանները բարենպաստ են շինարարական աշխատանքներ իրականացնելու համար:

Առաջարկվում է ուսումնասիրվող տեղամասում կառույցների հիմքերի ոսորակները բացելուց և նախագծային նիշերին հասնելուց հետո՝ ինժեներ-տեխնիկական կողմից իրականացնել հիմնափոսի զննում և տալ եզրակացություն:

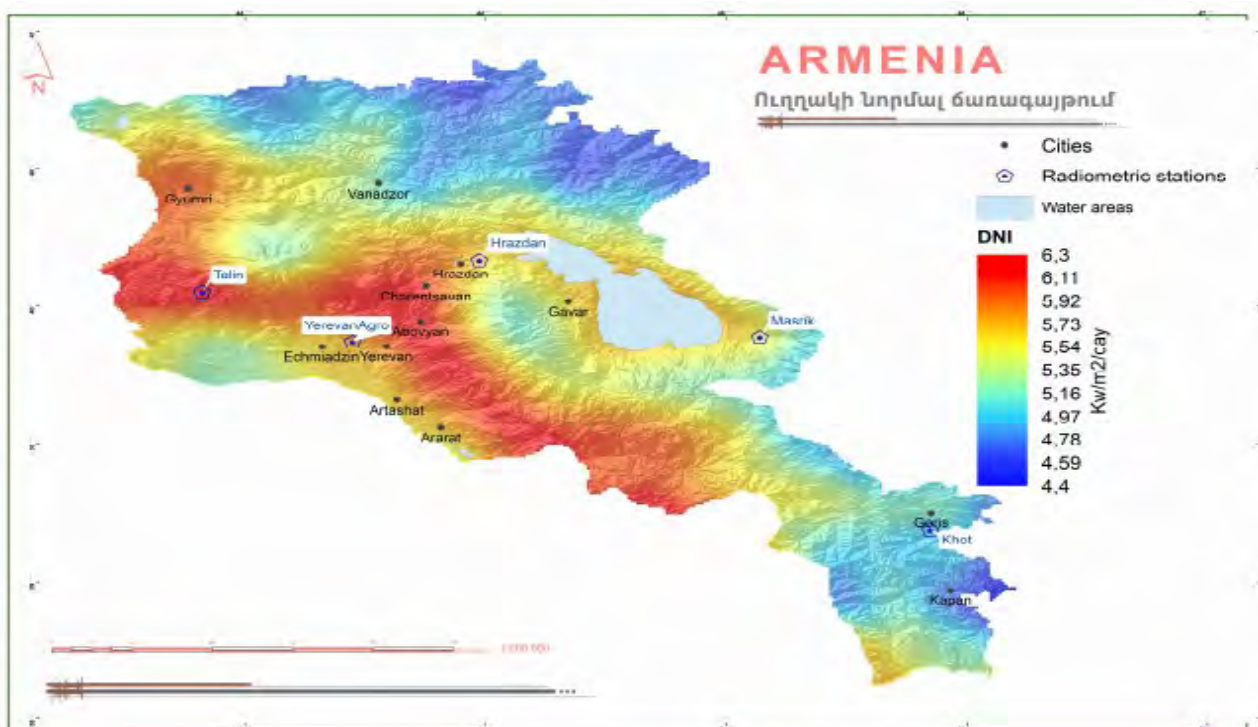
Ֆիզիկատեխնիկական վտանգավոր երևույթներ ինչպիսիք են կարստը, սողանքը, քարաթափությունը, փլուզումը և այլն, որոնք կարող են բացասական ազդեցություն ունենալ ուսումնասիրվող տեղամասում նախագծվող կառույցի վրա՝ բացակայում են:

Արևային կայանի տեղաբաշխման վայրն ընտրված է տեղական ինքնակառավարման մարմինների և հողատարածքի սեփականատիրոջ որոշմամբ՝ հաշվի առնելով տվյալ տարածքում արևային ճառագայթման տվյալները, ընկերության զարգացման պլանները, տեղանքում առկա ենթակառուցվածքները:

Գլոբալ հորիզոնական ճառագայթումը Հայաստանի Հանրապետությունում

Արևային ֆոտոէլեկտրական կայանը (ԱՖԷԿ) նախատեսվում է կառուցել Թալին համայնքի Դաշտադեն բնակավայրի վարչական տարածքում:

8.2. Շրջակա միջավայրի համառոտ նկարագիրը

8.2.1 Աշխարհագրական դիրքը, ռելիեֆ.

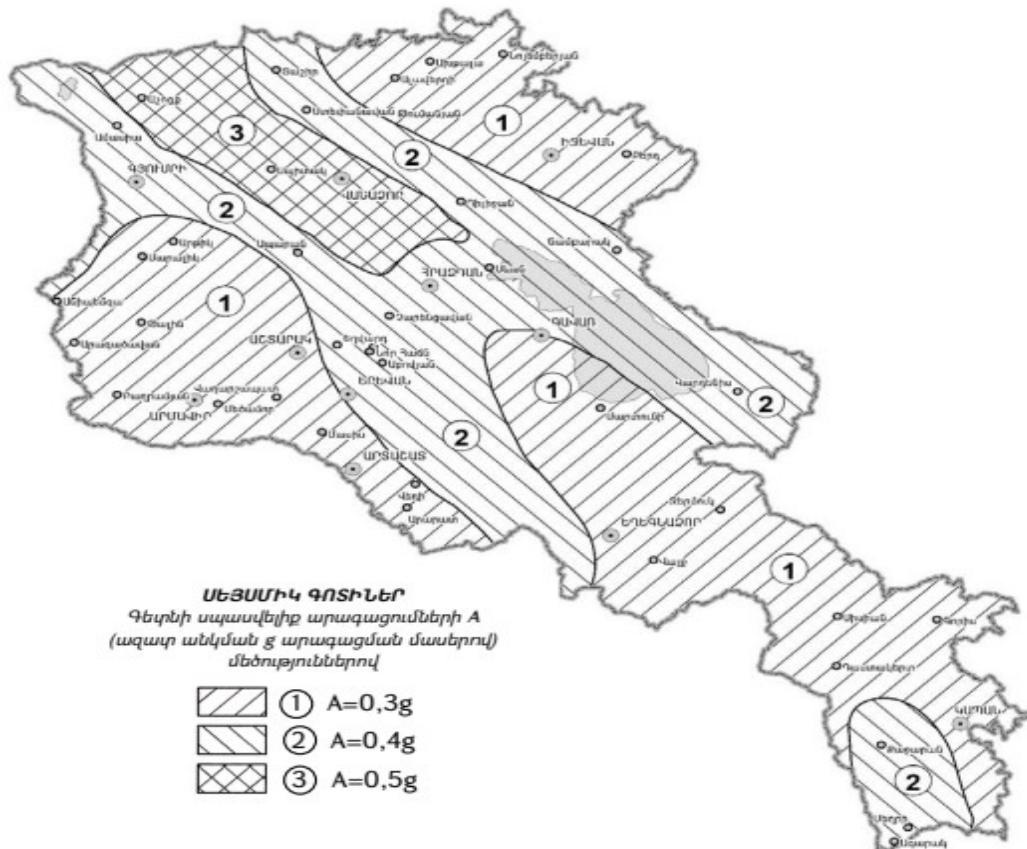
Նախատեսվող գործունեությունն իրականացվելու է Արագածոտնի մարզի Թալին խոշորացված համայնքի Դաշտադեն բնակավայրի վարչական տարածքում: Արագածոտնի մարզը գտնվում է Հայաստանի Հանրապետության տարածքի հյուսիս-արևմուտքում: Մարզը հյուսիսից սահմանակից է Շիրակի և Լոռու մարզերին, արևելքից՝ Կոտայքի մարզին, հարավում՝ Արմավիրի մարզին և ք. Երևանին, իսկ արևմուտքում պետական սահմանով՝ Թուրքիային: Թալինի տարածաշրջանի մի մասը գտնվում է նախալեռնային գոտում, իսկ մյուս մասը՝ լեռնային գոտում, ծովի մակերևույթից 2000-2500 մետր բարձրության վրա:

Տարածաշրջանի մակերևույթի մեծ մասը կազմված է տարբեր տիպի ու բնույթի երիտասարդ հրաբխային լավաներից: Այստեղ են գտնվում Թալինի, Կարմրաշենի, Ապարանի սարավանդները, որոնց մակերևույթին բնորոշ են խարամային կոները, տուֆային դաշտերը, քարակարկառները: Երկրաբանական կառուցվածքի ձևավորման գլխավոր գործոնը հրաբխային է, սարահարթը ձևավորվել է Արագած լեռան վերին պալեոգենյան գործունեության հետևանքով լեռան օջախից դուրս եկող ժայթքումից: Հրաբխային համալիրները ներկայացված են անդեզիտա-բազալտներով, դալիտներով, տուֆերով և տուֆոլավաններով, որոնք ծածկված են էրոզիոն գոյացությունների շերտերով: Դրանք հիմնականում կենտրոնական տիպի չորրորդական առաջացումներ են: Ռելիեֆին բնորոշ են հրաբխաէրոզիոն ձևերը, մակերևույթի խիստ կտրտվածությունը, ինչպես նաև ֆիզիկական ակտիվ հողմնահարությունը:

8.2. 2 Սեյսմիկա և երկրաբանություն

Համաձայն Արտակարգ իրավիճակների նախարարի 2021թ. մարտի 31-ի 372-Ն հրամանով հաստատված ՀՀ տարածքի սեյսմիկ վտանգի, սեյսմիկ գոտևորման քարտեզների և Քաղաքաշինության կոմիտեի նախագահի 2020թ. դեկտեմբերի 28-ի թիվ 102-Ն հրամանով հաստատված «ՀՀՇՆ 20.04_ 2020թ. Երկրաշարժադիմացկուն շինարարություն. Նախագծման նորմեր»-ի Թալինի համայնքը գտնվում է առաջին սեյսմիկ գոտում, գրունտների հնարավոր սեյսմիկ արագացումները կազմում են $A=0.3g$:

8.2.3 Կլիմա և օդային ավազան

Արագածոտնի մարզի և հատկապես նախատեսվող գործունեության տարածքին բնորոշ է չոր ցամաքային կլիման: Կլիման չափավոր ցամաքային է, շոգ ու չորային ամառներով, չափավոր ցուրտ ձմեռներով: Ըստ «Թալին» օթերևութաբանական կայանի տվյալների՝ օդի բացարձակ առավելագույն ջերմաստիճանը 37.5°C , օդի բացարձակ նվազագույն ջերմաստիճանը -26.1°C , հարաբերական խոնավությունը՝ 66%, տարեկան մթնոլորտային տեղումների քանակը հասնում է 434մմ:

Կլիմայական բնութագրի համար հիմք է ծառայել ՀՀ քաղաքաշինության նախարարության ՀՀՇՆ 22-01-2024թ. «Շինարարական կլիմայաբանություն» նորմատիվային փաստաթուղթը և համապատասխան կլիմայական ցուցանիշները Թալին քաղաքի համար՝ որպես խոշորացված համայնք: Թալին համայնքում առավելագույն ջերմաստիճանը կազմում է 37.5°C , նվազագույն ջերմաստիճանը՝ -26.1°C տարեկան միջին հարաբերական խոնավությունը՝ 66%, տարեկան մթնոլորտային տեղումները կազմում է 434մմ:

Օդի միջին ջերմաստիճանը, °C
 ՕԴԻ ՄԻՋԻՆ ԵՎ ԷՔՍՏՐԵՄԱԼ ՋԵՐՄԱՍՏԻՃԱՆԸ,
 ՁՄՈԱՆ ՍԿԻԶԲԸ, ՎԵՐՋԸ ԵՎ ՏԵՎՈՂՈՒԹՅՈՒՆԸ

Աղյուսակ 1 Օդի միջին ջերմաստիճան

Բնակավայրի անվանումը		Միջին ջերմաստիճանն ըստ ամիսների, °C											Միջին տարեկան, °C	Բացարձակ նվազագույն, °C	Բացարձակ առավելագույն, °C
		Հունվար	Փետրվար	Մարտ	Ապրիլ	Մայիս	Հունիս	Հուլիս	Օգոստոս	Սեպտեմբեր	Հոկտեմբեր	Նոյեմբեր	Դեկտեմբեր		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
15. Թալին		-5.7	-4.1	1.0	7.5	12.3	16.7	20.8	21.0	16.7	10.2	3.3	-2.9	8.1	-26.1 37.5

Օդի հարաբերական խոնավությունը

ՕԴԻ ՀԱՐԱԲԵՐԱԿԱՆ ԽՈՆԱՎՈՒԹՅՈՒՆԸ

Աղյուսակ 10 Օդի հարաբերական խոնավությունը

Բնակավայրի անվանումը		Օդի հարաբերական խոնավությունը, %															
		ըստ ամիսների											Միջին տարեկան	Ամենացուրտ ամսվա օդի հարաբերական խոնավությունը, %		Ամենատաք ամսվա օդի հարաբերական խոնավությունը, %	
														Միջին ամսական	Միջին ամսական, ժամը 15-ին	Միջին ամսական	Միջին ամսական, ժամը 15-ին
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
15. Թալին		77	75	69	66	66	60	55	52	54	63	73	78	66	77	73	52 44

**Մթնոլորտային տեղումները և ձնածածկույթը
ՄԹՆՈԼՈՐՏԱՅԻՆ ՏԵՂՈՒՄՆԵՐԸ**

Աղյուսակ 12 Մթնոլորտային տեղումները

Բնակավայրի անվանումը	Տեղումների քանակը _____ մմ միջին ամսական օրական առավելագույն													Տեղումների քանակը նոյեմբեր- մարտ ամիսներին, մմ	Տեղումների քանակը ապրիլ- հոկտեմբեր ամիսներին, մմ
	ըստ ամիսների												Տարեկան		
	Հունվար	Փետրվար	Մարտ	Ապրիլ	Մայիս	Հունիս	Հուլիս	Օգոստոս	Սեպտեմբեր	Հոկտեմբեր	Նոյեմբեր	Դեկտեմբեր			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
15. Թալին	23	25	37	60	77	51	35	22	20	36	25	23	434	133	301
	21	22	38	36	37	63	58	44	27	36	22	19	63		

Քամի

Աղյուսակ 15 Քամի (արդիականացման ենթակա)

Բնակավայրի անվանումը	Ամիսներ	Կրկնելիությունը, % Միջին արագությունը, մ/վ								ըստ ուղղությունների	Անտրոի կրկնելիությունը, %	Միջին ամսական արագությունը, մ/վ	Գերակշռող ուղղությունը հունիս - օգոստոս ամիսներին	Միջին արագություններից նվազագույնը ըստ ուղղությունների հուլիսին, մ/վ	Գերակշռող ուղղությունը դեկտեմբեր - փետրվար ամիսներին	Միջին արագություններից առավելագույնը ըստ ուղղությունների հունվարին, մ/վ				
		Հյուսիսային	Հյուսիս-արևելյան	Արևելյան	Հարավ- արևելյան	Հարավային	Հարավ-արևմտյան	Արևմտյան	Հյուսիս-արևմտյան											
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16					
19.Թալին	հունվար	29	9	13	27	11	3	3	5	50	1.5	ՀվԱրլ	3.2	ՀվԱրլ	2.9					
		2.4	2.2	2.6	2.9	2.1	2.2	2.6	3.6											
	ապրիլ	22	8	13	27	15	4	4	7	33	2.2									
		3.3	2.4	2.6	3.6	2.9	3.5	3.2	4.1											
	հուլիս	31	8	9	25	12	3	3	9	36	2.2									
		3.5	2.6	2.4	3.2	2.4	2.7	2.7	4.1											
	հոկտեմբեր	31	9	10	22	15	3	3	7	42	1.8									
		2.9	2.2	2.4	3.0	2.2	2.8	2.7	3.9											

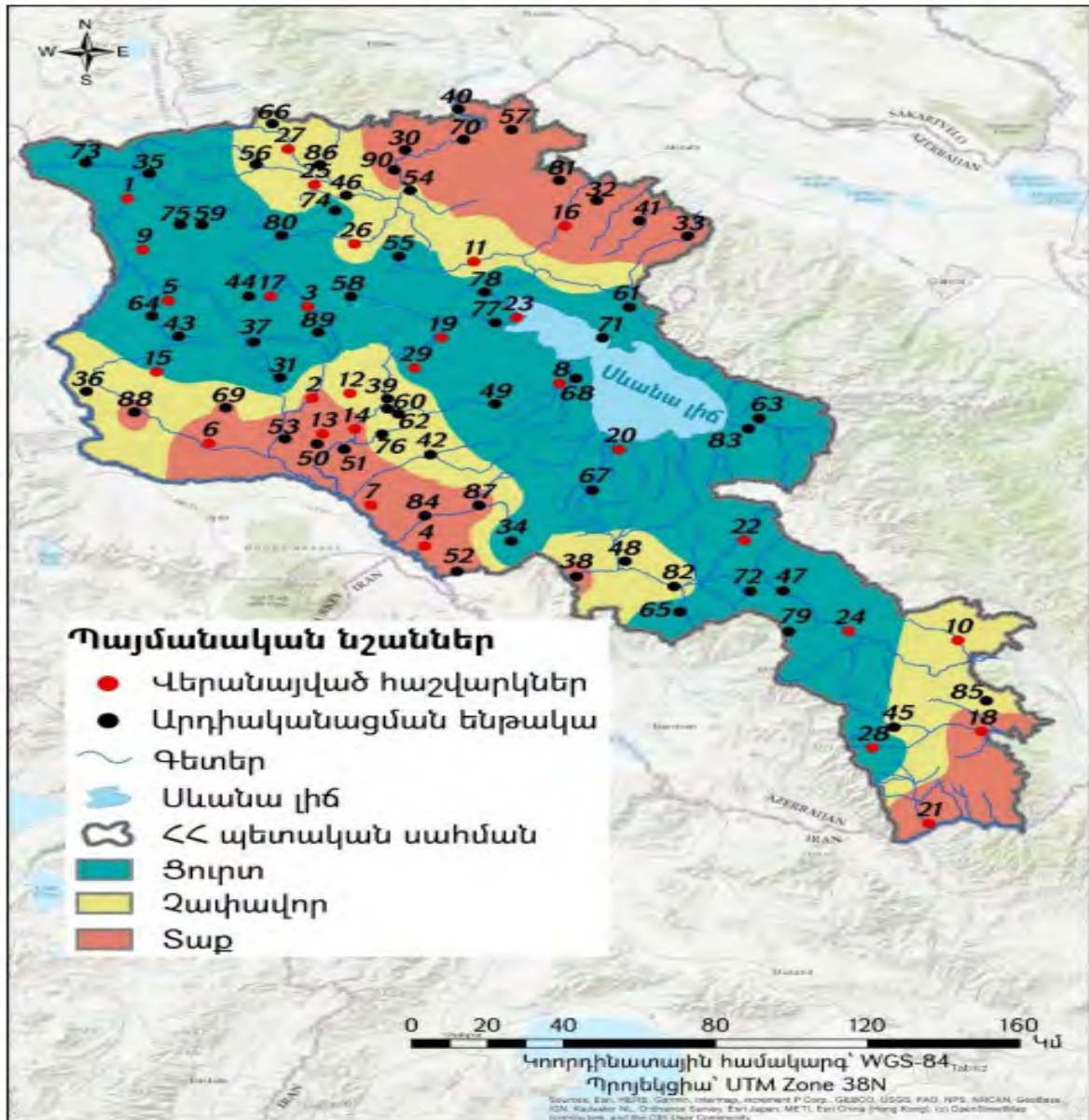
Արևափայլի տնտեսություն

ԱՐԵՎԱՓԱՅԼ ԵՎ ԱՐԵԳԱԿՆԱՅԻՆ ՃԱՌԱԳԱՅԹՄԱՆ ՀԱՇՎԱՐԿԱՅԻՆ ՄԵԾՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Աղյուսակ 28 Արևափայլի տնտեսություն (Ժ) և առանց արևի օրերի քանակ (Օր)

Բնակավայրի անվանումը	Տնտեսություն	Հունվար	Փետրվար	Մարտ	Ապրիլ	Մայիս	Հունիս	Հուլիս	Օգոստոս	Սեպտեմբեր	Հոկտեմբեր	Նոյեմբեր	Դեկտեմբեր	Տարեկան
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
19. Թալին	Ժ	92	105	142	157	202	270	318	301	251	176	133	94	2241
	Օր	13	10	9	7	5	1	1	1	2	7	8	12	76

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՏԱՐԱԾՔԻ ԿԼԻՄԱՅԱԿԱՆ
ՇՐՋԱՆԱՑՈՒՄԸ ՇԻՆԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱՐ**

Օդային ավազան: Հայաստանի հանրապետությունում օդային ավազանի դիտարկումներ են կատարվում շրջակա միջավայրի նախարարության «Հիդրոօդերկութաբանության և մոնիթորինգի կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի կողմից՝ հանրապետության տարածքի 45 (այդ թվում՝ 6 դժվարամատչելի և 3 մասնագիտացված) օդերկութաբանական կայաններում:

[illegible]

- ✓ $\Phi_{\text{N}_2\text{H}}$ ՝ 0,071 մգ/մ³,
- ✓ ծծմբի երկօքսիդ(SO_2)՝ 0,006 մգ/մ³,
- ✓ ազոտի երկօքսիդ (NO_2)՝ 0.023 մգ/մ³,
- ✓ ածխածնի օքսիդ (CO)՝ 0.8 մգ/մ³:

ՀՀ Արագածոտնի մարզը ՀՀ այն մարզերից է, որտեղ հանդիպում են հայտնի բոլոր վերընթաց լանդշաֆտային գոտիները (950 մ-ից մինչև 4090 մ բացարձակ բարձրությունները): ՀՀ Արագածոտնի մարզում են գտնվում Հայաստանի Հանրապետության ամենաբարձր գագաթ Արագածը (4090 մ) և

Ծաղկասար (2219 մ), Իրինդ (2050 մ), Արտենի (2047 մ) հանգած հրաբուխները: Մարզի ռելիեֆը գրավիչ է ինչպես դահուկային սպորտի, այնպես էլ լեռնագնացների համար, առկա են տարաբնույթ բարդության ուղիներ, հարմար տարբեր պատրաստվածություն ունեցող անձանց համար: Մարզի տարածքի մեծ մասը զբաղեցնում են լեռնային սևահողերը՝ ծածկված տափաստանային բուսականությամբ: Մարզի 19 համայնքներ ունեն լեռնային, իսկ 40 համայնքներ՝ բարձր լեռնայինի կարգավիճակ:

Համաձայն ՀՀ Էկոնոմիկայի նախարարության կաթիլային և անձրևացմամբ ոռոգման նորմերի մշակման ատլասի՝ Արագածոտնի մարզի նախալեռնային հատվածերում հողածածկույթը կազմում են կիսաանապատային գորշ, ինչպես նաև բաց և տիպիկ լեռնային շագանակագույն հողերը: Ըստ մեխանիկական կազմի հիմնականում միջակ և ծանր կավավազային հողեր են: Հողի խտությունը տատանվում է 1,3-1,33 գ/սմ³ սահմաններում, հողի տեսակարար կշիռը՝ 2,53-2,72 գ/սմ³ սահմաններում:

Արագածոտնի մարզի 1400-1500մ բարձրությունների վրա տեղաբաշխված է չոր լեռնատափաստանային հատվածները: Հողածածկույթը կազմում են տիպիկ և մուգ լեռնային շագանակագույն, ինչպես նաև տիպիկ լեռնային սևահողերը: Ըստ մեխանիկական կազմի՝ միջակ և ծանր կավավազային հողեր են: Հողի խտությունը տատանվում է 1,22-1,25 գ/սմ³ սահմաններում, հողի տեսակարար կշիռը՝ 2,6-2,63 գ/սմ³ սահմաններում:

1500 մետրից ավելի բարձրությունների վրա՝ բարձր լեռնատափաստանային տարածքներն են: Հողածածկույթը կազմում են կրազերծված լեռնային սևահողերը և սևահողանման լեռնային մարգագետնատափաստանային հողերը: Ըստ մեխանիկական կազմի՝ միջակ և ծանր կավավազային հողեր են:

Տարածաշրջանի մեծ մասը զբաղեցնում են լեռնային սևահողերը՝ ծածկված տափաստանային բուսականությամբ: Բարձր լեռնային մասերում, լեռնամարգագետնային հողերի վրա տարածվում են մերձալպյան և ալպյան մարգագետիններ, որոնք հաճախ ընդմիջվում են քարակարկառներով ու լերկ ժայռերով: Որոշ վայրերում հանդիպում են կաղնու ոչ ընդարձակ անտառակներ:

Համայնքի վարչական սահմաններում ընդգրկված հողերի ընդհանուր մակերեսը՝ ընդամենը՝ 4313.0 հա է: Համայնքի արևելյան հատվածի հողածածկույթը խիստ աղքատիկ է: Այս տարածքները ներկայացված են խիստ կտրտված թեք լանջերով, հողերը՝ էրոզացված են:

Մարդու գործունեության հետևանքով առաջանում է հողային ծածկույթի աղտոտում ծանր մետաղներով (պղինձ, ցինկ, արսեն, կապար, մոլիբդեն, մանգան, նիկել, կադմիում, քրոմ և այլն) և ցիանական միացություններով: Հողերի որակի գիահատումն իրականացվում է ՀՀ առողջապահության նախարարի 2010թ. հունվարի 25-ի «Հողի որակին ներկայացվող պահանջներ N 2.1.7.003-10 սանիտարական կանոնները և նորմերը հաստատելու մասին» N01-Ն հրամանի Հավելված 3-ի և ՀՀ Առողջապահության նախարարի 2015թ. հունիսի 16-ի «ՀՀ Առողջապահության նախարարի 2010 թվականի հունվարի 25-ի N 01-Ն հրամանում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» N 25-Ն հրամանի համաձայն:

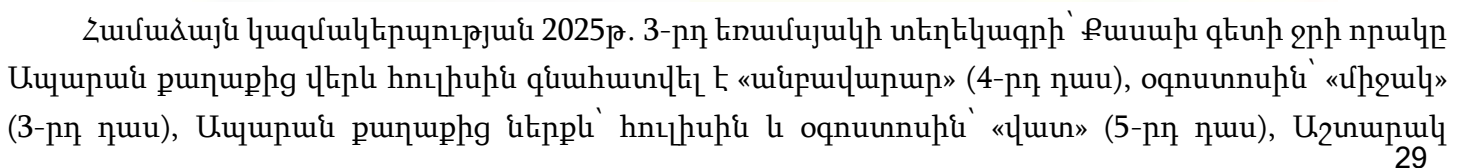
8.2.5 Ջրային ռեսուրսներ

Մարզի ջրային պաշարները գոյանում են Արագած լեռան ձևահալոցքից, տեղումներից և բնական աղբյուրներից: Մարզում բազմաթիվ են լավային ծածկույթների տակից բխող սառնորակ աղբյուրները: Ջրային պաշարներից սնվում են Ապարան-Երևան և Ապարան-Մալիտակ ջրատարները: Արագածոտնի մարզում ստորգետնյա ջրերը գտնվում են 120-150մ խորության վրա: Մարզի հիմնական զարկերակը Քասախ գետն է՝ երկարությունը 89 կմ, ավազանի մակերեսը՝ 1480 քառ. կմ, Գեղարոտ և Ամբերդ գլխավոր վտակներով: Մարզի տարածքով են հոսում նաև Հալավար, Գեղաձոր (երկարությունը 34 կմ է, ջրհավաք ավազանը՝ 144 քառ. կմ), Շահվերդ, Ամբերդ և Գեղարոտ գետերը:

Կան շատ հեղեղատարեր (նշանավոր է Մաստարայի հեղեղատարը): Մարզի տարածքով է անցնում Արգնի-Շամիրամ ջրանցքը, գործում է նաև Թալինի ջրանցքը:

Մարզն աչքի է ընկնում ջրամբարների առատությամբ: Մարզում առկա է 29 արհեստական ջրամբար: Գործում են Ապարանի, Հալավարի, Ծիլքարի, Ներքին Սասնաշենի, Դավթաշենի, Թալինի, Վերին Բազմաբերդի, Կաքավաձորի, Շենիկի, Աշնակի, Սաբունչիի ջրամբարները: Ամենամեծը Ապարանի ջրամբարն է. մակերեսը 7.0 քառ. կմ է, ընդհանուր ծավալը՝ 91 մլն.մ³, օգտակարը՝ 81 մլն.մ³, ջրթողունակությունը վայրկյանում՝ 18 մ³: Արագածի

Հայաստանի հանրապետությունում ջրային ռեսուրսների մոնիթորինգն իրականացվում է շրջակա միջավայրի նախարարության «Հիդրոօդերևութաբանության և մոնիթորինգի կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի կողմից՝ դիտացանցների միջոցով: Մակերևութային ջրի որակի գնահատումն իրականացվում է ՀՀ կառավարության 2011 թվականի հունվարի 27-ի N75-Ն որոշման:

քաղաքից վերև և ներքև հատվածներում ջրի որակը հուլիսին և օգոստոսին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), գետաբերանի հատվածում ջրի որակը հուլիսին և օգոստոսին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս): Գեղարոտ գետի ջրի որակը Արագած գյուղից վերև հատվածում հուլիսին և օգոստոսին գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս), գետաբերանի հատվածում՝ հուլիսին՝ «վատ» (5-րդ դաս):

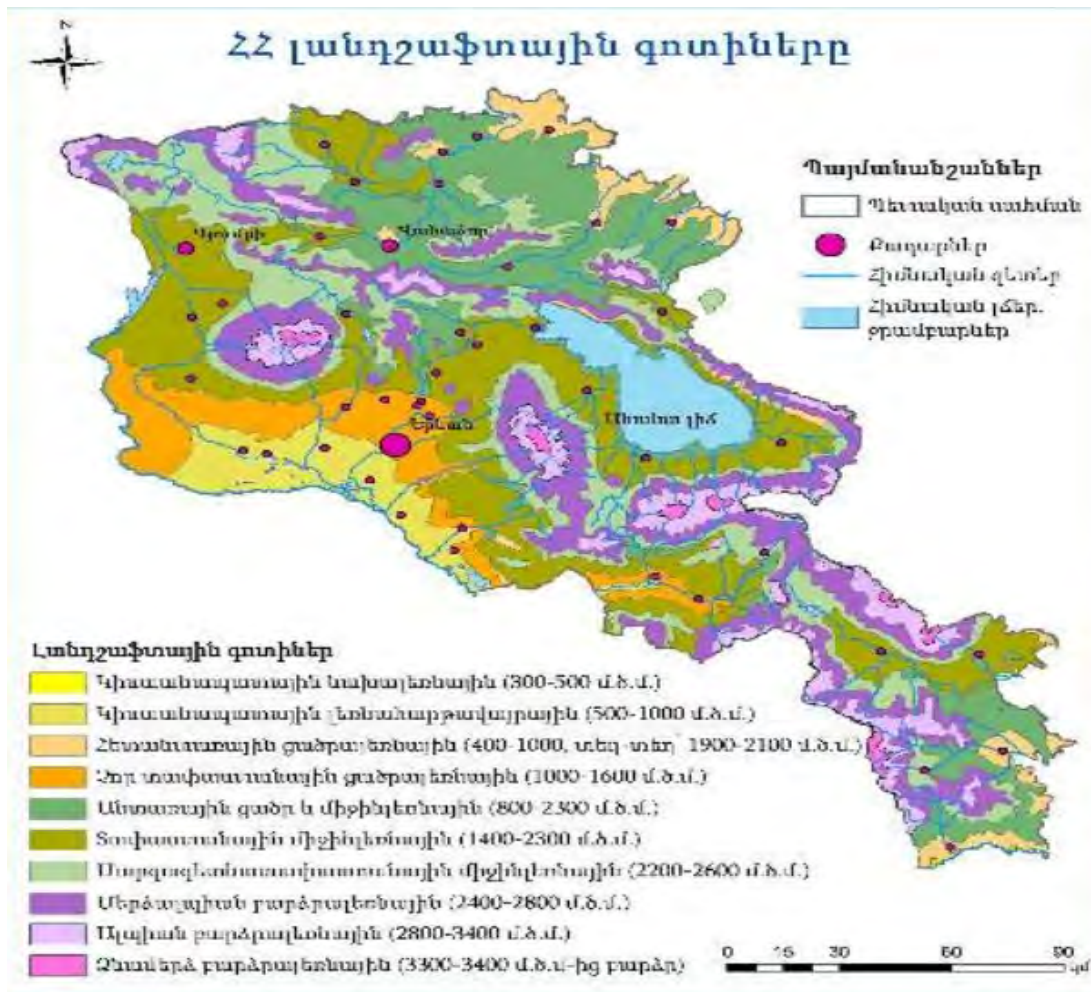
Նախատեսվող գործունեության տարածքում ջրային ռեսուրսներ չկան, մոտակա ջրային ռեսուրսը գտնվում է՝ Մարգարաձոր գետից 910մ և մշտական հոսք չունեցող սելավատարից 290մ:

8.2.6 Կենսաբազմազույություն.

Հայաստանը գտնվում է Կովկասի էկոտարածաշրջանում: Այն բարձր լեռնային երկիր է, որտեղ առանձնացվում են 5 հիմնական լանդշաֆտային տիպեր՝ կիսաանապատային, տափաստանային, անտառային, ենթալպյան և ալպյան մարգագետնային:

Հանդիսանալով մարդու կենսագործունեության համար անհրաժեշտ էկոլոգիական միջավայր, Հայաստանի կենսաբազմազանությունն ունի բնապահպանական կարևոր նշանակություն:

Հողերի մշակումը, դաշտապաշտպան անտառաշերտերի ստեղծումը, խոտհարքերը, նաև հրդեհները բացասաբար են ազդում հանրապետության բուսածածկույթի և կենդանական աշխարհի վրա:

Բուսական աշխարհ: Տարածաշրջանին բնորոշ է կիսաանապատային և տափաստանային բուսածածկույթը: Տարածքի բուսականությունը ներկայացված է հիմնականում կիսաանապատային օշինդրա-էֆեմերային և տափաստանային մոլախոտային բուսականությամբ:

Տարածաշրջանում աճում է հաճարենի, կաղնի, բոխի, սոճի, լորենի, կեչի, թեղի, հացենի և այլն: Արագածոտնի մարզում հատկապես առատ են մշակաբույսերի վայրի ազգակիցները՝ ցորենը, աշորան, գարին, վարսակը, ոլոռը, ճակնդեղը, զանազան հատապտուղներ, կորիզավոր, ունդավոր, կերային, բանջարանոցային բուսատեսակներ և այլն:

Թալինի տարածաշրջանում առկա են Կարմիր գրքյան հետևյալ տեսակները՝ Խլոպուզ Գրոյտերի *Merendera greuteri* Gabrielian, Կատեգորիա՝ CR B 1 ab(i,ii,iii,v) + 2 ab(i,ii,iii,v), կրիտիկական վիճակում գտնվող տեսակ, Տուղտավարդ Սոֆիայի *Alcea sophiae* Iljin՝ EN B 1 ab(iii) + 2 ab(iii), վտանգված տեսակ:

Խլուպուզ Գրոյտերի

Տուղտավարդ Սոֆիայի

Նախատեսվող գործունեության տարածաշրջանը ենթարկված է անտրոպոգեն ազդեցության, բուսականությունը գրեթե բացակայում է: Գործունեության տարածքում ՀՀ բույսերի Կարմիր գրքում գնացված բուսատեսակներ կամ դրանց աճելավայրեր չկան:

Կենդանական աշխարհ: Արագածոտնի մարզի կենդանական աշխարհին բնորոշ են հիմնականում լեռնատափաստանային կենդանատեսակները: Մարզի տարբեր շրջաններում հանդիպում են գայլ, աղվես, լուսան, կզաքիս, գորշուկ, նապաստակ և այլն: Մեծ է նաև օձերի տեսակների բազմազանությունը: Մարզի տարբեր գոտիներում հանդիպում են ինչպես անվտանգ, այնպես էլ թունավոր օձեր:

Սողունների գլխավոր ներկայացուցիչներից է հայկական լեռնատափաստանային իծը, որն ապրում է մարզի լեռնային շրջաններում: Այս աշխարհագրական տեղամասում ապրում են նաև մի շարք թռչուններ՝ ալպիական ճայ /*Pyrrhocorax graculus*/, կովկասյան մայրեհավ (*Tetrao mlokosiewiczi*), տափաստանային արծիվ (*Aquila nipalensis*), և այլն:

Տարածաշրջանում կան մի շարք կենդանատեսակներ, որոնք բավականաչափ հանդուրժող են մարդկային միջամտության նկատմամբ, և մնում են տեղում (օրինակ՝ նապաստակը, ոզնին և այլն): Բացի այդ, որոշ տեսակներ կարող են բավականաչափ հարմարվողական կենսակերպ վարել նոր պայմանների նկատմամբ (օրինակ՝ աղվեսը կամ որոշ թռչնատեսակներ):

Սողունների և երկկենցաղների վերաբերյալ տեղեկատվությունը հիմնականում ստացվել է գրականության հիման վրա: Կապված բնական լանդշաֆտների ոչնչացման հետ, ինչի արդյունքում ոչնչացվեցին սողունների և երկկենցաղների բնական ապրելավայրերը, նրանց տեսակային կազմը զգալի փոփոխությունների է ենթարկվել: Տարածքում կան սողուններից՝ Կույր օձ (*Typhlops vermicularis*), Վզնցավոր(Էյրենիս *Eirenis collaris*), Գյուրգա(*Vipera lebetina*), Կովկասյան ազամա(*Laudakia caucasica*), երկկենցաղներից՝ կանաչ դոդոշ(*Bufo viridis*) կենդանատեսակները:

Տարածքում ՀՀ Կարմիր գրքի կենդանատեսակներից՝ հայտնի են անադոնաշարավորներից՝ Գնայուկ բզեզներ(*Carabidae*), Թերթիկաբեղավորներ (*Scarabaeidae*),

Սևամարմիններ (Tenebrionidae), Տերևակերներ (Chrysomelidae), Սիմպեկմա ճպուռ (Sympecma paedisca), Մորեխ հայկական (Gomphocerus armeniacus), Բոուդենի ձերմակաթիթեն (Artogeia bowdeni), Պորչինսկու իշամեղու (Bombus portshinskii Radoszkowsky) և այլն:

Կարմիր գրքյան կենդանատեսակներից է՝ Բալոբան (Falco c. ferrug J. E. Gray, 1834), Բազեանմանների կարգից, Հայաստանի համար անհետացող տեսակ է, որն ընդգրկված է ԲՊՄՄ Կարմիր ցուցակում՝ (ver. 3.1) «Endangered A2bcd+3cd+4bcd» կարգավիճակով:

Բալոբան

Ուսումնասիրվող և հարակից տարածքները, մարդու գործունեության արդյունքում, բավականաչափ յուրացված են, բացակայում են ինչպես հազվագյուտ էկոհամակարգերը, այնպես էլ կենդանիների հազվագյուտ տեսակները, որի հետ կապված դրանց պահպանության համար հատուկ միջոցառումներ չի նախատեսվում:

8.2.7 Բնության հատուկ պահպանվող տարածքներ.

Մարզի տարածաշրջանում է գտնվում Արագածի ալպյան արգելավայրը, բնության հատուկ պահպանվող տարածք է, Հայաստանի Հանրապետության 24 արգելավայրերից մեկը: Կազմավորվել է 1959 թվականին, ունի 300 հա տարածք: Գտնվում է Հայաստանի Արագածոտնի մարզում՝ Արագած լեռնազանգվածի 3200-3500 մ բարձրություններում: Ստեղծվել է սառցադաշտային Քարի լճի և հարակից ալպյան մարգագետինների պահպանության նպատակով:

Գործունեության տարածքը գտնվում է Ալայան արգելավայրից գտնվում է բավականին մեծ հեռավորության վրա :

«Ագարակ» պատմամշակութային արգելոց»-ը գտնվում է ՀՀ Արագածոտնի մարզի Ագարակ և Ոսկեհատ գյուղական համայնքների վարչական տարածքներում, Երևան-Աշտարակ-Գյումրի մայրուղու երկու կողմերում, Ամբերդ գետի աջ ափին, հրաբխային տուֆե ելուստներից կազմված ժայռոտ հրվանդանի վրա: Հուշարձանի /պետ. ցուցիչ՝ 2.4.1/ հիմնական առանձնահատկություններից մեկն այն է, որ բնակատեղիի ողջ տարածքը և շրջակայքն ամբողջությամբ պատված են ժայռափոր ու քարակոփ կառույցների հսկայածավալ համալիրներով, որոնց մեծ մասը շաղկապվում է Ագարակի վաղ բրոնզեդարյան բնակատեղիի հետ: Առկա են ժայռափոր խորշեր, դեպի այդ խորշերը տանող աստիճանահարթակներ և այլ նշանակության կերտվածքներ: Բոլոր այդ կերտվածքների, ինչպես նաև շրջանաձև, պայտաձև, մեանդրաձև փորվածքների, այդ փորվածքները միմյանց կապող առվակների կամ եռագագաթ, սեղանաձև զոհարանների շնորհիվ բնական լանդշաֆտը վերածվել է հսկա կոթողի:

8.2. 8 Պատմամշակութային հուշարձաններ

Համաձայն ՀՀ կառավարության 2007թ. մարտի 15-ի «ՀՀ ՊԵՏԱԿԱՆ ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ ՀԱՄԱՐԿՈՂ ԵՎ ՕՏԱՐՄԱՆ ՈՉ ԵՆԹԱԿԱ ՊԱՏՄՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ԱՆՇԱՐԺ ՀՈՒՇԱՐՁԱՆՆԵՐԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՑՈՒՑԱԿԸ ՀԱՍՏԱՏԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ» N 385-Ն որոշման՝ սահմանվում է Թալին քաղաքի և Դաշտադեմ բնակավայրի պատմամշակութային հուշարձանների ցանկը:

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1.				ԲԱՅՕԹՅԱ ԿԱՅԱՆ	քարի դար	Արտին լեռան հս-աե լանջին	Հ	«Սատանի դար» վայրում
2.				ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ	մթա 2-1 հզ մ	1,5 կմ աե-հս.	Հ	Արալդի դաշտում, Կարմրաշեն տանող ճանապարհից 0,5 կմ աջ
	2.1.			դամբարանադաշտ	մթա 4-2 հզ մ		Հ	Կարմրաշեն տանող ճանապարհի խաչմերուկին հարող հատվածում
3.				ԴԱՄԲԱՐԱՆ ԹԱԼԻՆԻ ՄԵԾ	մթա 4-3 հզ մ	աե եզրին	Հ	Երևան-Թալին ավտոճանապարհից ձախ
4.				ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼԻՐ ԹԱԼԻՆԻ ԿԱԹՈՂԻԿԵ	4-20 դդ.	հս մասում	Հ	
	4.1.			եկեղեցի	5 դ.		Հ	Կաթողիկեից հս, պահպանվել են միայն հիմնապատերը
	4.2.			Կաթողիկե	7 դ.		Հ	
	4.3.			պալատ	9-11 դդ.		Հ	Կաթողիկեից 150 մ հվ-աե
	4.4.			գերեզմանոց	4-20 դդ.		Հ	Կաթողիկեի շուրջը
		4.4.1		կոթող	4-5 դդ.		Հ	Կաթողիկեի հվ կողմում
		4.4.2		կոթող	4-5 դդ.		Հ	Կաթողիկեից 30 մ հվ-ամ, պահպանվել է պատվանդանը
		4.4.3		կոթող	4-5 դդ.		Հ	Կաթողիկեի հս կողմում, պահպանվել է պատվանդանը
		4.4.4		կոթող	4-5 դդ.		Հ	Կաթողիկեի հվ կողմում
		4.4.5		կոթող	4-7 դդ.		Հ	Կաթողիկեի հվ-աե կողմում
		4.4.6		կոթող	4-7 դդ.		Հ	Կաթողիկեի հվ-աե կողմում
		4.4.7		կոթող	4-7 դդ.		Հ	Կաթողիկեի հվ-աե կողմում, պահպանվել է պատվանդանը

	4.4.8	կոթող	4-7 դդ.		Հ	Կաթողիկեի հվ-աե կողմում
	4.4.9	խաչքար	9-10 դդ.		Հ	Կաթողիկեից 35 մ հս-ամ, երկատված, ընկած գետնին
	4.4.10	խաչքար	10 դ.		Հ	Կաթողիկեից 20 մ հս-ամ, ընկած գետնին, ստորին մասը չի պահպանվել
	4.4.11	խաչքար	10-11 դդ.		Հ	Կաթողիկեից հս-ամ, ընկած գետնին, ստորին մասը և վերնամասի ձախ անկյունը՝ կոտրված
	4.4.12	խաչքար	10-11 դդ.		Հ	Կաթողիկեից 25 մ հս-ամ, ընկած գետնին, ստորին մասը չի պահպանվել
	4.4.13	խաչքար	11դ.		Հ	Կաթողիկեի հս-ամ կողմում, ընկած գետնին
	4.4.14	խաչքար	13-14 դդ.		Հ	Կաթողիկեի ամ կողմում, կանգնեցված գետնին
5.		ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ԱՍՏՎԱԾԱԾԻՆ	613- 615 թթ.	ք.մ.	Հ	
5.1.		կոթող	4-5 դդ.		Հ	եկեղեցու հս-ամ կողմում
5.2.		կոթող	4-7 դդ.		Հ	եկեղեցու հս կողմում, պահպանվել է միայն պատվանդանը
5.3.		կոթող	5-6 դդ.		Հ	եկեղեցու հվ կողմում, պահպանվել է միայն պատվանդանը
5.4.		կոթող	5-6 դդ.		Հ	եկեղեցու հս-ամ կողմում, խիստ քայքայված
5.5.		կոթող	6-7 դդ.		Հ	եկեղեցու հս-ամ կողմում, վերին և ստորին մասերը՝ կոտրված
5.6.		խաչքար	10-11 դդ.		Հ	արձանագիր, եկեղեցու խորանում
5.7.		տապանաքար	874 թ.		Հ	եկղ-ուց 10 մ հվ-ամ, կոտրված՝ 6 մասի
5.8.		տապանաքար	9-10 դդ.		Հ	եկղ-ուց 10 մմ հվ-ամ, արձանագիր
6.		ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ԳԵՎՈՐԳ	19 դ.	ք.մ.	Տ	
6.1.		զանգակատուն	19 դ.		Տ	կից է եկեղեցուն ամ-ից

6.2.		խաչքար	10 դ.		Հ ագուցված ամ ճակատին, արտաքուստ, մուտքից աջ
6.3.		խաչքար	13 դ.		Հ ագուցված հվ ճակատին, արտաքուստ, մուտքից աջ
6.4.		խաչքար	13 դ.		Հ ագուցված աե ճակատին, արտաքուստ
6.5.		խաչքար	19 դ.		Տ ագուցված հվ ճակատին, արտաքուստ, մուտքից ձախ
7.		ՀՈՒՇԱՂԲՅՈՒՐ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1946 թ.	ք.մ.	Տ քաղաքի սկզբնամասում, ճարտ.՝ Ո. Իսրայելյան
8.		ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1979 թ.	հս մասում	Տ բարձունքի վրա
9.		ՄԱՏՈՒՌ «ՄԱՆԴՈՒԽՏ ԿՈՒՅՍ»	19 դ.	ամ եզրին	Տ վրկնգ՝ 1991- 1992 թթ.՝ Ամիրբեկ Դերզյանի կողմից
9.1.		խաչքար	7-8 դդ.		Հ մատուռի ներսում
9.2.		խաչքար	7-8 դդ.		Հ մատուռի ներսում
9.3.		խաչքար	8 դ.		Հ մատուռի ներսում, Թալինի հանրահայտ կլոր խաչքարն է
9.4.		խաչքար	8-9 դդ.		Հ մատուռի ներսում
9.5.		խաչքար	10 դ.		Հ մատուռի ներսում
10.		ԶՐԱՂԱՑՆԵՐԻ ՀԱՄԱԼԻՐ	19-20 դդ.	1 կմ հս- աե	Տ Արալդի դաշտում, Կարմրաշեն տանող ճանապարհից աջ, պահպանված ջրաղացների թիվը մոտ. 30 է
11.		ՔԱՂԱՔԱՏԵՂԻ ԹԱԼԻՆ	մթա 2-1 հզ մ, մջնդ	հս մասում	Հ «Զուլհակ» բլրի ստորոտին
11.1		ամրոց Թալին	մթա 4 դ., 12- 16 դդ.		Հ «Զուլհակ» բլրի վրա
11.2		դամբարանադաշտ	մթա 2-1		Հ «Զուլհակ» բլրի շուրջը, Ս. Կաթողիկե եկեղեցուց հս

				հզ մ, մթա 4-3 դդ.		
	11.3		ջրամբար	մթա 1 հզմ, վաղ մջնդ		Հ ամրոցից հս, Թալին- Մաստարա հին ճանապարհին, Ս. Կաթողիկե եկեղեցուց 500 մ հս
12.			ՔԱՐԱՎԱՆԱՏՈՒՆ. ԹԱԼԻՆԻ ՄԵԾ	13 դ.	հվ-աե եզրին	Հ «Չայիր» վայրում, նախկինում սխավմամբ ներկայացվել է Դաշտադեմ գյուղով

Կարևոր է Թալինի դամբարանադաշտը (գերեզմանատուն), որը գտնվում է Թալինի քաղաքամերձ տարածքի Հարավ-արևելքում՝ Թալին- Գյումրի ճանապարհի երկայնքով:

ԴԱՇՏԱԴԵՄ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8
1			ԱՄՐՈՑ ԴԱՇՏԱԴԵՄ	7-19 դդ.	գյուղից 2 կմ հվ-ամ	<	1
	1.1		Գաղտնուղի	11-13 դդ.		S	1.2
	1.2		Եկեղեցի	10 դ.		<	1.3
	1.3		Միջնաբերդ	7-10 դդ.		<	1.1
2			ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	10-13 դդ.	գյուղից 0.3 կմ աե	S	2
3			ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	12-14 դդ.	գյուղից 0.5 կմ հվ	S	3
4			ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	12-14 դդ.	գյուղից 1.5 կմ հվ-աե	S	4
5			ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	12-16 դդ.	գյուղից 1.3 կմ հվ-ամ, Սբ. Քրիստափոր եկեղե- ցի տանող ճանապարհի աջ կողմում, դաշտի մեջ	S	5: Ենթակայու- թյամբ ներկայաց- ված է 6 հուշարձան (5.1-5.6)
6			ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	14-15 դդ.	գյուղից 2 կմ հվ-ամ, Դաշտադեմ ամրոցից 300 մ հվ	S	6
	6.1		Խաչքար	1481 թ.		<	6.1
7			ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	16-17 դդ.	գյուղից 1.2 կմ հվ, ծիրանի այգիների տարածքում	S	7

8	7.1	Խաչքար	1594 թ.		<	7.1
		ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՔԱՂԵՆԻ»	7-18 դդ.	գյուղից 2 կմ հվ-ամ, Թալին-Արմավիր ճանա- պարհի երկու կողմում	S	8: Ենթակայու- թյամբ ներկայաց- ված է ևս 14 հու- շարձան (8.1-8.14)
	8.1	Հնձանների համալիր	17-18 դդ.		S	8.17
	8.2	Ձիթհան	12-14 դդ.		<	8.15
9	8.3	Մատուռ	10-15 դդ.	գյուղատեղիի ամ կող- մում, Թալին-Արմավիր ավտոճանապարհից աջ	<	8.16
		ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	Ք.ա. 2-1 հազ.	գյուղի աե մասում	<	9
	10	ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	Ք.ա. 2-1 հազ.	գյուղի ամ մասում	<	9
11		ԵԿԵՂԵՑԻ ՍՐ. ՔՐԻՍՏԱՓՈՐ	7 դ.	գյուղից 2.5 կմ հվ-ամ	<	10
	11.1	Գերեզմանոց	7-20 դդ.	Եկեղեցու շուրջը	S	10.3: Ենթակայու- թյամբ ներկայաց- ված է 17 հուշար- ձան (10.3.1- 10.3.17)
	11.2	Զանգակատուն	13-14 դդ.	Եկեղեցու հս-աե կողմում	<	10.1
	11.3	Շինություններ օժանդակ	13-14 դդ.	Եկեղեցու շուրջը	S	10.2
12		ԽԱՉՔԱՐ	9-10 դդ.	գյուղի հվ-ամ մասում, Սր. Քրիստափոր Եկե- ղեցի տանող ճանա- պարհից ձախ՝ բարձրադիր վայրում	<	11
13		ԽԱՉՔԱՐ	11-12 դդ.	գյուղից 1 կմ ամ, «Չայիր» վայրում, ծորի մեջ	<	12

Նախատեսվող գործունեության տարածքում պատմամշակութային հուշարձանները բացակայում են: Գործունեության տարածքը չի առնչվում նշված պատմամշակութային հուշարձանների հետ:

8.2.9 Բնության հուշարձաններ

ՀՀ Կառավարության 2008թ. օգոստոսի 14-ի «Հայաստանի հանրապետության բնության հուշարձանների ցանկը հաստատելու մասին» N 967-Ն որոշման հավելվածի՝ Արագածոտնի մարզում առկա են. 23 բնության հուշարձաններ, որից 10 հատ՝ երկրաբանական, 4 հատ ջրաերկրաբանական և 4 հատ ջրագրական, 5 հատ

բնապատմական հուշարձաններ:

NN ը/կ	Անվանումը (նկարագիրը)	Տեղադիրքը
1	2	3
	Երկրաբանական հուշարձաններ	
1.	«Տափակ Բլուր» լիպարիտային գմբեթ	Արագածոտնի մարզ, Թաթուլ գյուղից 2.0 կմ հվ-արմ
2.	«Բազալտե արև», եզակի ճառագայթաձև անջատում	Արագածոտնի մարզ, Բյուրական գյուղից 7 կմ հս, Արխաշան գետի ձախափնյա մասում Ամբերդ ամրոցի մոտ
3.	«Տատիկ» քարե բնական քանդակ	Արագածոտնի մարզ, Դաշտադեմ գյուղի հվ-արլ եզրին
4.	«Փոքր Արտենի» հրաբուխ	Արագածոտնի մարզ, Արևուտ գյուղից 2.5 կմ հվ-արմ
5.	«Քարե կարկուտ» տեքստուրային առանձնահատուկ ներփակումներ	Արագածոտնի մարզ, Սարալանջ գյուղից մոտ 3.0 կմ հս-արմ
6.	Արայի լեռան խառնարանը	Արագածոտնի մարզ, Արտաշավան գյուղից 6 կմ հս-արլ
7.	«Անանուն» ժայռ-մնացուկներ	Արագածոտնի մարզ, Սարալանջ գյուղից 4.5 կմ հվ-արմ, Արայի լեռ, հրաբխի հարավային լանջերին
8.	«Անանուն» էրոզիոն աշտարակ	Արագածոտնի մարզ, Սարալանջ գյուղից 4 կմ արմ, Արայի լեռան հրաբխի խառնարանում
9.	«Զինգիլային դաշտ» քարե կուտակումներ	Արագածոտնի մարզ, Քուչակ գյուղից մոտ 1.5 կմ հս-արմ, «Էլոյի բերդ» տանող ճանապարհին
10.	«Մեծ Արտենի» էքստրուզիվ կոն	Արագածոտնի մարզ, բնապատմական համալիր Մեծ Արտենի լեռ (2047մ), քարեդարյան (օլիգոցեն) հասակի եզակի հնագիտական հուշարձաններ
	Ջրաերկրաբանական հուշարձաններ	
11.	«Սրբի» կամ «Քառասուն» աղբյուր	Արագածոտնի մարզ, Ապարան քաղաքի կենտրոնում, Ճ.մ-ից 1870 մ բարձրության վրա
12.	«Քյահրիզ» աղբյուր	Արագածոտնի մարզ, Գեղաձոր գյուղից 8.5 կմ հվ-արմ, Գեղաձոր գետի վերին հոսանքի տրոգային կրկեսի վերին եզրին
13.	«Գեղաձոր» աղբյուր	Արագածոտնի մարզ, Գեղաձոր գյուղից 7.5 կմ հվ-արմ, Գեղաձոր գետի վերին հոսանքի

		տրոգային կրկեսում, 9 մ-ից 3000 մ բարձրության վրա
14.	«Ջաղացի» աղբյուր	Արագածոտնի մարզ, Ղազարավան գյուղի հվ ծայրամասում, ծ.մ-ից 1180 մ բարձրության վրա
	Ջրագրական հուշարձաններ	
15	«Ամբերդ» լիճ	Արագածոտնի մարզ, Բյուրականից մոտ 2.1 կմ հս-արմ, Արագած լեռան հվ-արմ մերձկատարային սարավանդին
16	«Լեսինգ» լիճ	Արագածոտնի մարզ, Ծաղկաշեն գյուղից մոտ 11 կմ հս-արմ, Արագած լեռնազանգվածի հս-արլ լանջին
17	«Ումրոյ» լիճ	Արագածոտնի մարզ, Ծաղկաշեն գյուղից մոտ 8 կմ հս-արմ, Արագած լեռնազանգվածի արլ լանջին
18	«Գեղարոտի» ջրվեժ	Արագածոտնի մարզ, Արագած գյուղից 11 կմ հս-արմ
	Բնապատմական հուշարձաններ	
19	«Մեծ Արտենի» էքստրուզիվ կոն	Արագածոտնի մարզ, Արևուտ գյուղից 2 կմ հվ-արմ
20	«Արտաշավան» բնապատմական համալիր	Արագածոտնի մարզ, Արտաշավան գյուղի արլ եզրին
21	«Աստվածընկալ» հրաբխային տուֆերի ստվարաշերտ	Արագածոտնի մարզ, Հարթավան գյուղից մոտ 4 կմ դեպի արլ, Քասախ գետի կիրճի աջ լանջին
22	«Քասախի դարավանդներ»	Արագածոտնի մարզ, Օհանավան գյուղի արլ եզրին
23	«Քասախի կիրճ»	Արագածոտնի մարզ, Սաղմոսավան գյուղ

Գործունեության տարածքին ամենամոտ բնության հատուկ պահպանվող տարածքը «Տատիկ» քարե քանդակ երկրաբանական հուշարձանը՝ գտնվում է մոտ 3000մ հեռավորության վրա:

8.2.10 Սոցիալ-տնտեսական.

Արագածոտնի մարզի տարածքը կազմում է 2773քառ. կմ, որը կազմում է ՀՀ տարածքի 9,3%-ը: Ներառում է 8 համայնք, 3 քաղաքներ և 118 գյուղական բնակավայրեր: Բնակչության թվաքանակը 2025թ. տարեսկզբի դրությամբ կազմում է 135,5 հազ. մարդ: Գյուղատնտեսական նշանակության հողերը 2023թ. դրությամբ կազմում են 218,597,2 հա, որից վարելահողերը՝ 54,299,9հա:

Տարածքը Territory	2 773 քառ. կմ/ sq. km
ՀՀ տարածքում մարզի տարածքի տեսակարար կշիռը, % Territory share of the marz in the territory of the RA, %	9.3
Համայնքներ, 2025թ. տարեկզբի դրությամբ Communities, as of the beginning of 2025	8
Քաղաքներ Towns	3
Գյուղեր Villages	118
Բնակչության թվաքանակը 2025թ. տարեկզբի դրությամբ Population number as of the beginning of the year, 2025	135.5 հազ. մարդ/ ths. person
այդ թվում՝ including:	
Քաղաքային urban	28.3 հազ. մարդ/ ths. person
Գյուղական rural	107.2 հազ. մարդ/ ths. person
ՀՀ բնակչության ընդհանուր թվաքանակում մարզի բնակչության թվաքանակի տեսակարար կշիռը 2024թ., % Share of marz population in the total population of the RA 2024, %	4.4
Քաղաքային բնակչության թվաքանակի տեսակարար կշիռը 2024թ., % Share of urban population size 2024, %	20.9
Գյուղատնտեսական նշանակության հողեր, 2023թ. հուլիսի 1-ի դրությամբ Agricultural land, as of July 1, 2023	218 597.2 հա/ ha
այդ թվում՝ վարելահողեր, 2023թ. հուլիսի 1-ի դրությամբ including: arable land, as of July 1, 2023	54 299.9 հա/ ha

Մարզի տնտեսության հիմնական ուղղությունը արդյունաբերությունը և գյուղատնտեսությունն են: Արդյունաբերությունը մասնագիտացած է սննդամթերքի և խմիչքների, ըմպելիքների թանկարժեք իրերի արտադրության ու շինանյութերի հանքավայրերի շահագործման ուղղություններում: Գյուղատնտեսությունը հիմնականում մասնագիտացած է բուսաբուծության (մասնավորապես, հացահատիկային մշակաբույսերի արտադրության) և անասնաբուծության մեջ: Մարզի աշխարհագրական դիրքը և բնակլիմայական պայմանները նպաստավոր են ինչպես բուսաբուծության (հացահատիկ, կարտոֆիլ, բազմամյա տնկարկներ, կերային մշակաբույսեր), այնպես էլ անասնաբուծության զարգացման համար:

Համաձայն ՀՀ Վիճակագրության կոմիտեի կայք էջի՝ 2024թ.-ին մարզի տնտեսության հիմնական ոլորտների տեսակարար կշիռները ՀՀ տնտեսության համապատասխան ոլորտների ընդհանուր ծավալում կազմել են.

- արդյունաբերություն 2.0 %,
- գյուղատնտեսություն 9.8 %,
- շինարարություն 6.3 %
- մանրածախ առևտուր 1.8 %
- ծառայություններ 0.8 %:

Արագածոտնի մարզի տարածքով են անցնում հանրապետական նշանակություն ունեցող 3 ավտոխճուղիներ՝ Երևան-Աշտարակ-Թալին-Գյումրի, Երևան-Աշտարակ-Սպիտակ և Երևան-Արմավիր-Քարակերտ-Գյումրի: Բեռնաուղևորափոխադրումները մարզում իրականացվում են ավտոմոբիլային տրանսպորտով:

Թալին համայնք. համաձայն Թալին համայնքի 2023-2027թթ. 5-ամյա զարգացման ծրագրի՝ Թալին համայնքը գտնվում է Արագած լեռան հարավ-արևմտյան փեշերին, ծովի մակերևույթից 1585

մետր բարձրության վրա: Հեռավորությունը մայրաքաղաքից կազմում է 70 կմ, մարզկենտրոն Աշտարակ քաղաքից՝ 48 կմ: Թալին համայնքը նախկինում եղել է Թալինի շրջանի վարչական կենտրոնը: Տարածքը քարքարոտ է, կան շատ բլուրներ, ձորեր, լեռներ և անհարթ տարածություններ:

Բնակլիմայական պայմանները փոփոխական են, հիմնականում ցամաքային և ոչ բարենպաստ են գյուղատնտեսության համար: Հողերը հիմնականում ոռոգովի չեն և բերքատվությունը մեծ կախում ունի տարվա տեղումներից: Ձմեռը չափավոր ցուրտ է, ամառը զով, երբեմն էլ շոգ ու երաշտ: Գարունը շուտ է բացվում, աշունը ուշ վերջանում: Ձնածածկույթը տարածքում տևական չի լինում, ուղեկցվում է բքի վերածվող ուժեղ քամիներով: Գարնանը լինում են տեղատարափ անձրևներ: Տարեկան մթնոլորտային տեղումների քանակը տատանվում է 400-450 մմ-ի սահմաններում:

Թալին համայնքով է անցնում Հյուսիս-Հարավ միջպետական նշանակության ավտոմայրուղին, Հյուսիս-Հարավ մայրուղին և Գյումրի-Երևան երկաթգիծը: Համայնքում կան երեք արդյունաբերական ձեռնարկություններ, որոնցից մեկը զբաղվել է ադամանդե քարերի մշակմամբ, ունենալով բավականին մեծ արտադրական հզորություն, ներկայումս չի գործում, իսկ մյուս երկուսը գործում են, որոնցից մեկը զբաղվում է կաթնամթերքի արտադրությամբ, իսկ մյուսը զբաղվում է հակակարկտային կայանների արտադրությամբ: Այս երկու գործող ձեռնարկությունները իրենց արտադրանքը հիմնականում սպառում են Հանրապետության տարածքում:

Համայնքում առկա է ջրամատակարարման, ջրահեռացման, էներգամատակարարման, գազամատակարարման համակարգերը, կապի և փոստային ծառայությունները: Արտադրվող հիմնական գյուղատնտեսական արտադրանքը՝ հացահատիկն է (ցորեն և գարի), կաթը և միսը: Արտադրանքի ծավալները մեծ չեն, հիմնականում ունեն սեփական սպառման նշանակություն: Համայնքի բնակավայրերով մեծ մասում ոռոգման ջուրը բացակայում է,

Թալին համայնքը շնորհիվ իր աշխարհագրական դիրքի և պատմական հարուստ ժառանգության, հնարավորություն ունի վերածվելու տուրիստական վայրի: Համայնքի զբոսաշրջային հետաքրքրություններ կայացնող պատմա-մշակութային հուշարձաններից են Թալին քաղաքում գտնվող Կաթողիկե եկեղեցին, Իջևանատունը (Քարվանատուն), Սուրբ Աստվածածին և Սուրբ Գևորգ եկեղեցիները:

Թալին համայնքի վարչական տարածքում գործում են 11 հիմնական, 25 միջնակարգ դպրոցներ, Թալինի ավագ դպրոցը և Արագածոտնի տարածքային պետական քոլեջը: Համայնքն ունի նորակառույց մարզադպրոց և ֆուտբոլի մարզադաշտ, մեկ մշակույթի կենտրոն, որտեղ գործում են ժամանակակից և ժողովրդական երգի-պարի խմբեր, 2 զբոսայգի՝ մեկը քաղաքային, մեկը մանկական:

Համայնքում աղբահանությունը կատարվում է կենտրոնացված աղբավայրերում, որտեղ պարբերաբար կատարվում է բնահողով ծածկում ու սանիտարական այլ միջոցառումներ: **Թալին քաղաքը** գտնվում է Արագած լեռան հարավ-արևմտյան լանջին, Երևան քաղաքից 65կմ հեռավորության վրա: 2025թ. հունվարի 1-ի դրությամբ բնակչությունը կազմում է 4.5հազ. մարդ: Տնտեսության մեջ կարևոր տեղ է զբաղեցնում արդյունաբերությունը, առկա է բնական ադամանդի մշակությամբ զբաղվող ձեռնարկություն: Զարգացած է սննդի արդյունաբերությունը: Ունի Չանախ տեսակի պանրի և կաթնամթերքի գործարան: Համախառն արտադրանքի մեծ մասը տալիս է գյուղատնտեսությունը: Համայնքում արտադրվող հիմնական գյուղատնտեսական արտադրանքը հացահատիկն է (ցորեն, գարի), կաթը և միսը: Արտադրանքի ծավալները մեծ չեն, հիմնականում ունեն սեփական սպառման նշանակություն: Զարգացած է անասնապահությունը, զբաղվում են խոշոր և մանր եղջերավոր անասնապահությամբ, թռչնաբուծությամբ: Քաղաքը հարուստ չէ մշակութային օջախներով, ունի մեկ մշակութային կենտրոն:

Համայնքի և քաղաքի հիմնախնդիրներից են՝ ոռոգման ջրի և ջրամատակարարման ցանցի անբավարար վիճակը կամ բացակայությունը, գյուղատնտեսական տեխնիկայի անբավարար վիճակը, ներքաղաքային ճանապարհների անբավարար վիճակը, արդյունաբերական ձեռնարկությունների ոչ լրիվ հզորությամբ գործելը, գործազրկության և արտագաղթի բարձր մակարդակը:

Դաշտադեմ բնակավայր. Բնակավայրը գտնվում է ՀՀ Արագածոտնի մարզում, ներառված է Թալին խոշորացված համայնքում: Համաձայն Դաշտադեմ համայնքի 2016-2021թթ. զարգացման ծրագրի՝ բնակավայրը գտնվում է Արտենի լեռան հարավ-արևելյան ստորոտոին՝ ծովի մակարդակից 1416մ բարձրության վրա: Հեռավորությունը մարզկենտրոնից կազմում է 52 կմ: Բնակավայրի վարչական տարածքը կազմում է 139,66 հա: Համաձայն վիճակագրության կայք էջի՝ բնակչությունը 2025թ. հունվարի 1-ի դրությամբ կամում է 598 մարդ: Բնակավայրը գտնվում է նախալեռնային գոտում՝ կլիման չորային է, ձմեռն անցնում է քիչ ձյան տեղումներով, անձրևները լինում են խոր աշնանար: Բնակավայրի միջով անցնում է նոր վերակառուցված M 9 Թուրքիայի սահման միջպետական ավտոմայրուղին: Բնակավայրը գազիֆիկացված է: Գյուղն ունի դպրոց, բուժկետ, մանկապարտեզ:

Բնակավայրի տնտեսության հիմնական ճյուղը գյուղատնտեսությունն է, բնակչությունը հիմնականում զբաղված է՝ անասնապահությամբ և դաշտավարությամբ: Գյուղում առկա են պատմամշակութային հուշարձաններ: Գյուղից 2,5 կմ հարավ գտնվում է VII դարով թվագրված «Սուրբ Քրիստափորի» վանքը, VII-IX դարերի՝ «Դաշտադեմի ամրոցը», Քաղենի գյուղատեղին, միջնաբերդ, խաչքարեր՝ պահպանվում VII դարի պատմական կլոր – խաչքարը, Զանգակատուն և այլն: Համաձայն Թալին համայնքի զարգացման ծրագրի՝ նախատեսվում է բնակավայրի ոռոգման համակարգի վերանորոգում, կենտրոնացված ջրահեռացման համակարգի ստեղծում, ճանապարհների վերանորոգում, պատմամշակութային ժառանգության վերականգնում, որը կխթանի տուրիզմի զարգացմանը:

9. Նախատեսվող գործունեության բնութագիր, տեխնիկական և տեխնոլոգիական լուծումները, օգտագործվող բնական ռեսուրսներ և նյութեր, (շինարարության շահագործման , փակման փուլեր).

«ԴԱՇՏԵՆԵՐԳՈ» ՍՊ ընկերության Արևակայանը տեղակայվելու է Արագածոտնի մարզի Թալին համայնքի Դաշտադեմ գյուղի վարչական սահմաններում, Դաշտադեմ 1 հողամաս հասցեում զբաղեցնելով 4,04717 հա, Դաշտադեմ 8 հողամաս հասցեում՝ 3,16646հա և Դաշտադեմ 10-րդ փողոց 11 հողամաս հասցեում՝ 9.5հա տարածք /վերջինիս նախագծային փաստաթուղթը և ՇՄԱԳ հաշվետվությունը փորձաքննության ներկայացվել է առանձին փաթեթով/: Ընդհանուր՝ 16.71363 տարածք: Տարածքի հողի նպատակային նշանակությունը էներգետիկայի, տրանսպորտի, կապի, կոմունալ ենթակառուցվածքների օբյեկտների է, գործառնական նշանակությունը կամ հողատեսքը՝ էներգետիկայի, սեփականության իրավունքով:

Համաձայն տրված լիցենզիայի՝ նախատեսվում է ընդհանուր 10,500 ՄՎտ /6.65ՄՎտ, 2,45ՄՎտ, 1.4 ՄՎտ/- տեղեկայվող հզորության արևային ֆոտովոլտային էլեկտրակայանի կառուցում, որից արդեն փորձաքննության է ներկայացվել 9,5 հա տարածքի վրա 6,65ՄՎտ հզորության արևային էլեկտրակայանի կառուցումը, որպես նախագծային լուծումների առաջին մաս: Սույն ՇՄԱԳ-ով ներկայացվում է 3,85 ՄՎտ հզորության արևային էլեկտրակայանի և ՕԳ կառուցումը:

Սույն ՇՄԱԳ-ով նախատեսվում է կառուցել.

- 02-035-0127-0021 կադաստրային ծածկագրով հողամասում՝ 110/35/0.8կՎ լարման ենթակայան:
- 35կՎ մալուխագիծ, ապահովելով 02-035-0127-0018 կադաստրային ծածկագրով հողամասում կառուցվող 35/0.8 կՎ ԵԿ-ի և 02-035-0127-0021 կադաստրային ծածկագրով հողամասում նոր կառուցվող 110/35/0.8կՎ ենթակայանի կապը:
- 110կՎ օդային գիծ/ՕԳ/, ապահովելով 02-035-0127-0021 կադաստրային ծածկագրով հողամասում նոր կառուցվող 110/35/0.8կՎ ենթակայանի և գոյություն ունեցող 220/110/10կՎ «Աշնակ» ենթակայանի կապը:

Նախագիծը կատարված է հիմք ընդունելով ՀՀ կառավարության 2023 թվականի ապրիլի 21-ի «Էլեկտրատեղակայանքների սարքվածքի կանոններ» N 592-Ն որոշման պահանջները: Գործունեությունն իրականացվելու է ՀՀ կառավարության 21 ապրիլի 2023 թվականի «Էլեկտրակայանքների շահագործման անվտանգության կանոնները հաստատելու մասին» N 583-Ն որոշման պահանջներին համապատասխան:

9.1 Շահագործման փուլ.

Արևային կայանների, Օդային գծի տեխնիկա-տեխնոլոգիական լուծումները:

Մալուխագիծ . նոր կառուցվող 35/2x0.8կՎ ԵԿ-ից մինչև նոր կառուցվող 110/35/0.8կՎ ենթակայանի մալուխագծի ուղեգծի ընդհանուր երկարությունը կազմում է 980մ: Ամբողջ ուղեգիծն անցնում է գրունտային հատվածով: Մալուխագիծն ընտրվել է АПвПг 3x95/50մմ² կտրվածքով: Մալուխագծի տեղադրման խորությունը հատակագծման նիշից՝ 1 մետր է, պատշտպանված պետք է լինի մեխանիկական վնասվածքներից, ծածկելով 50մմ-ից ոչ պակաս հաստության երկաթբետոնե սալերով: Մալուխը խրամուղու մեջ տեղադրելուց առաջ խրամուղու մեջ փոխվում է 100մմ հաստության ավազե շերտ, ծածկվում ավազե շերտով: Ֆոտովոլտային մոդուլներից ստացվող հաստատուն հոսանքը փոխանցվում է փոխակերպիչներին արևային համակարգերի համար նախատեսված համապատասխան հաշվարկված կտրվածքով DC մալուխներով (ոչ պակաս, քան 4-6 մմ²), մինչև 800 Վ լարումով: Փոխակերպիչներից փոփոխական հոսանքը փոխանցվում է 3x185 մմ² կտրվածքով AC մալուխներով դեպի 35/2x0.8 կՎ, 9100 կՎԱ հզորությամբ ենթակայան, որը 35 կՎ լարման համար նախատեսված մալուխով միացվում է 35/110 կՎ, 13 ՄՎԱ հզորությամբ ենթակայանին: Այնուհետև մոտ 4,8 կմ երկարությամբ 110 կՎ օդային գծով էլեկտրաէներգիան միացվում է «ԲԷՑ» ՓԲԸ-ի կողմից սահմանված Աշնակ 10/110/220 կՎ ենթակայանի նոր կառուցվող 110 կՎ ԲԲՄ-ին: Բոլոր մալուխային և էլեկտրամոնտաժային աշխատանքները կատարվում են ՊՈւԷ, СНиП 3.05.06-85 և ՀՍՏ 335-2011 պահանջներին համապատասխան:

Օդային գիծ. Նոր կառուցվող 110/35/0.8կՎ ենթակայանից մինչև գոյություն ունեցող 220/110/10կՎ «Աշնակ» ենթակայանը, նոր կառուցվող ուղեգծի ընդհանուր երկարությունը կազմում է 4.8կմ: Հաղորդալարը АС150/24 տիպի է: Օդային գծի բարձրությունը հողի մակերեսից՝ ուղղահայաց եզրաչափով կազմելու է նվազագույնը 7մ, որն ապահովված է նախագծով:

Հենասյուններ. Նոր կառուցվող ուղեգծում օգտագործվելու է 27 հատ միաշղթա մետաղական հենարաններ, որից.

- Միջանկյալ հենարան-14 հատ
- Խարսխաանկյունային-10 հատ
- Միջանկյալ խարսխային հենարան-3հատ:

Նախագծով նախատեսվում է մետաղական հենարանների հողանցում: Համաձայն N592-Ն որոշման՝ հողադակցվող սարքերի համար անհրաժեշտ է ապահովել 15 Օհմ-ից ավել դիմադրություն՝ կախված բնահողի տեսակարար դիմադրությունից: Հենարանների հողակցումը նախատեսված է ճառագայթային հողակցիչներով՝ Ø12մմ տրամագծով կլոր պողպատե ձողերով: Հիմքերի համար կատարվելու է 100մմ հաստությամբ խճային հիմքի պատրաստում՝ փոսորակում:

Հատումներ. 110կՎ օդային գծի ուղեգիծն անցկացնելու համար կատարվելու են ուղեգծի տարածքում առկա ենթակառուցվածքների 9 հատ հատումների միջոցով, դրանք են.

- 2 հատ՝ 35կՎ ՕԳ
- 4 հատ՝ 10կՎ ՕԳ
- 1 հատ՝ 110կՎ ՕԳ
- 1 հատ՝ 220կՎ ՕԳ
- 1 հատ՝ Գազատար խողովակ:

Նոր կառուցվող 110կՎ օդային գիծն անցնում է գոյություն ունեցող 10կՎ, 35կՎ գազատար խողովակի վրայով, իսկ 110կՎ և 220կՎ-ն անցնում են տակով:

Անվտանգության գոտու սահմաններ. Նախագծային լուծումներում պահպանված են 6մ նվազագույն հեռավորությունը՝ հաղորդալարից մինչև հենարանի մոտակա մասը, համաձայն՝ N592-Ն որոշման VI գլխի 49 կետի 577 աղյուսակ N 33-ի պահանջների:

Նոր կառուցվող և գոյություն ունեցող օդային գծերի հատման տեղամասում ապահովված են բոլոր ուղղաձիգ տեղամասերը, համաձայն՝ N592-Ն որոշման VI գլխի 49 կետի 583 աղյուսակի N 34-ի պահանջների:

Գազատար խողովակի հատման տեղամասում նախագծով նախատեսված են պաշտպանիչ ցանցեր համաձայն՝ N592-Ն որոշման VI գլխի 58.636-ի 3-րդ պարբերության պահանջների:

Հատումները կկատարվեն համապատասխան գերատեսչությունների հետ համաձայնեցված:

Արևային կայան. 10,5 ՄՎտ հզորությունից 6,65 ՄՎտ հզորությամբ ֆոտովոլտային կայանի կառուցում/Այն առանձին ՇՄԱԳ հաշվետվությամբ ներկայացվել է շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության փորձաքննության/1-ին փուլ/

Տրանսֆորմատորային ենթակայան: Արևային կայանի տարածքում նախատեսվում է կառուցել 35/2x0.8ԿՎ լարմամբ, 9100 ԿՎԱ հզորության ենթակայան՝ չափսեր են՝ 6.058 x 2.896 x 2.438 մ չափսերով: Կառուցելու է միաձույլ երկաթբետոնե հիմքերով: Ենթակայանի կառուցման համար օգտագործվելու է բետոն՝ B20 դասի, հիմքերի տեղադրման խորությունը՝ -1.20 մ, հիմքերի ջրամեկուսացումը կատարվում է բիտումային մածիկով:

Կառուցվելու է ՓԲՍ շենք, որի հատակագծային լուծումները լինելու են ուղղանկյուն՝ 6.56 x 2.93 մ արտաքին չափսերով: Արտաքին պատերն իրականացված են միաշերտ կանոնավոր շարված բլոկից:

Նախատեսվում է տեղադրել յուղային մեկ տրանսֆորմատոր, յուղահավաք հոր՝ 7,68 մ³ ծավալով և 7,5մ³ յուղի տարողությամբ:

Պաշտպանական հողանցում Տրանսֆորմատորի 35կՎ ԲԼ կողմում տեղադրվում է լրակազմ բաշխիչ սարքավորում, իսկ ՅԼ կողմում տեղադրվում է օդային երկու անջատիչներ, որոնք միանում են երկու առանձին սեկցիաներին: Յուրաքանչյուր սեկցիային միանում են 8-ական ինվերտերներ, ինչպես նաև սեփական կարիքների համար նախատեսված ավտոմատները: Հողանցումը նախատեսվում է կատարել շերտապողպատից 40x4մմ չափերով: Հողանցման կոնտուրի դիմադրությունը պետք է լինի 4 Օհմ:

Արևակայանի և ենթակայանի շանթապաշտպանությունն իրականացվում է նոր տեղադրվող 1 հատ շանթարգելի միջոցով: Շանթարգելների հողանցման կոնտորը և սարքավորումների հողանցման կոնտորները պետք է լինեն առանձին: Արևային ֆոտոէլեկտրական կայանի 35/0.8-0.8 կՎ տրանսֆորմատորային ենթակայանի միացումները պետք է լինեն եռակցումով: Եռակցման կարերը պետք է լինեն հողի տակ՝ ծածկված բիտումային շերտով, իսկ վերգետնյա մասերում՝ ներկված:

Արևակայանի և ենթակայանի ցանկապատում. Կայանի և ենթակայանի տարածքը ամբողջությամբ ցանկապատվում է 2.0 մ բարձրությամբ 3D մետաղական ցանցային ցանկապատով, նախատեսվում է մուտքի վերահսկում և անվտանգության միջոցառումներ:

Պահակատուն. Նախագծով նախատեսվում է կառուցել մեկհարկանի պահակատուն՝ չափսեր՝ 6.58 × 4.90 մ, մաքուր հարկի բարձրություն՝ 2.8 մ, հիմքեր՝ ժապավենային, միաձույլ երկաթբետոնե, տանիք՝ միաթեք, մետաղական կարկասով: Տանիքը միաթեք է, իրականացված՝ մետաղական քառանկյուն խողովակներից:

Պահեստային տարածք Շինհրապարակում նյութերի պահեստային տարածքին կից նախատեսվում է մետաղական կառույց՝ վնասված վահանակների պահեստավորման համար, որը պահպանվում է նաև ամբողջ շահագործման փուլում:

Արտակարգ իրավիճակներ և տեսահսկման համակարգ. արևակայանի տարածքում և բոլոր սենքերում նախատեսվում են տեղադրել հրդեհաշիջման, ազդանշանային համակարգեր, ծխի տվիչներ և կրակմարիչներ: Ենթակայանի տարածքում նախատեսվում է հակահրդեհային, ծխի և ջերմաստիճանի տվիչների տեղադրում:

10.5 ՄՎտ հզորությունից 1,4 ՄՎտ հզորությամբ ֆոտովոլտային կայանի /2-րդ մաս/ կառուցում: Նախատեսվող արևային կայանը կառուցվելու է 02-035-0127-0020 կադաստրային ծածկագրով հողամասում՝ 3.16646 հա մակերեսի վրա: Տարածքը գտնվում է 1377մ բարձրության վրա: Նախատեսվում է տեղադրել 1973 հատ ֆոտովոլտային մոդուլներ, յուրաքանչյուրը 640Վտ, EG-640NT78-HL/BF-DG մոդելի, ՕԳԳ՝ 22.9%, պաշտպանվածություն՝ IP68, մոդուլի չափսեր՝ 2465×1134×30 մմ:

Փոխակերպիչները՝ արտադրող՝ Ginlong (Solis), մոդել՝ Solis-S6-GU350K, տեսակ՝ ցանցային, քանակ՝ 4 հատ, յուրաքանչյուրի հզորություն՝ 350 կՎտ:

Ընդհանուր հզորությունը կազմում է՝

• 1.262 ՄՎտ հաստատուն հոսանք (DC),

• 1.40 ՄՎտ փոփոխական հոսանք (AC)

Ֆոտովոլտային վահանակները տեղադրվում են ցինկով զալվանապատված մետաղական կոնստրուկցիաների վրա՝ ամրացված միաձույլ բետոնե հիմքերով:

Կոնստրուկցիաների բնութագրերը՝

• Կետային հիմքերի խորություն՝ 1000 մմ,

• Հիմքերի տրամագիծ՝ 300 մմ,

• Թեքություն հորիզոնի նկատմամբ՝ 30°:

Կոնստրուկցիաները հաշվարկված են մինչև 35 մ/վ քամու արագության համար (ՀՀՇՆ 22-01-2024 համաձայն՝ տարածքի հաշվարկային քամու արագությունը 24 մ/վ):

Կայանի էլեկտրական մասը ներառում է՝

• Հաստատուն և փոփոխական հոսանքի էլեկտրական ցանցեր,

• Մալուխային խրամուղիներ,

• 0.8 / 35 / 110 կՎ էլեկտրական սարքավորումներ,

• Հաշվառման հանգույց երկկողմանի հաշվիչով,

• Պաշտպանական հողանցման համակարգ:

Ֆոտովոլտային մոդուլներից հաստատուն հոսանքը փոխակերպիչներին փոխանցվում է արևային համակարգերի համար նախատեսված համապատասխան հաշվարկված կտրվածքով DC մալուխներով (ոչ պակաս քան 4-6մմ²), մինչև 800 Վ լարումով: Փոխակերպիչներից փոփոխական հոսանքը փոխանցվում է 3×185 մմ² կտրվածքով AC մալուխներով դեպի 35/2×0.8 կՎ, 9100 կՎԱ հզորությամբ ենթակայան, որը միացվում է 35/110 կՎ, 13 ՄՎԱ հզորությամբ ենթակայանին: Այնուհետև մոտ 5 կմ երկարությամբ 110 կՎ օդային գծով էլեկտրաէներգիան միացվում է «ԲԷՑ» ՓԲԸ-ի կողմից սահմանված Աշնակ 10/110/220 կՎ ենթակայանի նոր կառուցվող 110 կՎ ԲԲՄ-ին: Բոլոր մալուխային և էլեկտրամոնտաժային աշխատանքները կատարվում են ՊՈւԷ, СНиП 3.05.06-85, ՀՍ 335-2011 պահանջներին համապատասխան:

Արևային կայանի կառուցապատման մակերեսը կազմում է 6.845մ²: Օգտակար մակերեսը՝ 68.46մ²: Արևակայանի համար նախատեսվում է պաշտպանական հողանցում և հակահրդեհային համակարգ: Հողանցման դիմադրությունը տարվա ցանկացած եղանակի չպետք է գերազանցի 40հմ-ը:

Արևակայանի տարածքում նախատեսվում է նաև.

- Կայծակապաշտպանություն,
- հրդեհային, ծխի և ջերմաստիճանի տվիչներ,
- հակահրդեհային միջոցառումներ:

Բոլոր մետաղական ոչ հոսանքատար մասերը ենթակա են պարտադիր հողանցման:

Արևակայանի տարածքում հոսանքի մալուխներն անցնելու են 1մ խորությամբ ավագե փոսորակով, 300մմ տրամագծի խողովակներով: Խրամուղու երկարությունը կազմում է 1380մ:

Արևակայանի ցանկապատում. արևակայանը ցանկապատվելու է 1401մ երկարության ցանկապատով: Տեղադրվելու են 13 հատ լուսավորության հենասյուններ, 2 հատ տեսախցիկներ:

10.5 ՄՎտ ֆոտովոլտային կայանի 2.45ՄԲտ հզորության արևակայանի կառուցում. նախատեսվում արևակայանը տեղակայել 02-035-0127-0021 կադաստրային ծածկագրերով հողամասում՝ 4.04717հա տարածքի վրա: Տարածքը գտնվում է ծովի մակերևույթից 1404մ բարձրության վրա: Նախատեսվում է տեղադրել 4728 հատ ֆոտովոլտային մոդուլներ, յուրաքանչյուրը 640Վտ, EG-640NT78-HL/BF-DG մոդելի, ՕԳԳ՝ 22.9%, պաշտպանվածություն՝ IP68, մոդուլի չափսեր՝ 2465×1134×30 մմ:

Փոխակերպիչները՝ արտադրող՝ Ginlong (Solis), մոդել՝ Solis-S6-GU350K, տեսակ՝ ցանցային, քանակ՝ 7 հատ, յուրաքանչյուրի հզորություն՝ 350 կՎտ:

Ընդհանուր հզորությունը կազմում է՝

- 3.0252 ՄՎտ հաստատուն հոսանք (DC), նդհանուր հզորությունը կազմում է՝
- 1.262 ՄՎտ հաստատուն հոսանք (DC),
- 2.450 ՄՎտ փոփոխական հոսանք (AC)

Ֆոտովոլտային վահանակները տեղադրվում են ցինկով զալվանապատված մետաղական կոնստրուկցիաների վրա՝ ամրացված միաձույլ բետոնե հիմքերով:

Կոնստրուկցիաների բնութագրերը՝

- Կետային հիմքերի խորություն՝ 1000 մմ,
- Հիմքերի տրամագիծ՝ 300 մմ,
- Թեքություն հորիզոնի նկատմամբ՝ 30°:

Կոնստրուկցիաները հաշվարկված են մինչև 35 մ/վ քամու արագության համար (ՀՀՇՆ 22-01-2024 համաձայն՝ տարածքի հաշվարկային քամու արագությունը 24 մ/վ):

Կայանի էլեկտրական մասը ներառում է՝

- Հաստատուն և փոփոխական հոսանքի էլեկտրական ցանցեր,

- Մալուխային խրամուղիներ,
- 0.8 / 35 / 110 կՎ էլեկտրական սարքավորումներ,
- Հաշվառման հանգույց երկկողմանի հաշվիչով,
- Պաշտպանական հողանցման համակարգ:

Ֆոտովոլտային մոդուլներից հաստատուն հոսանքը փոխակերպիչներին փոխանցվում է արևային համակարգերի համար նախատեսված համապատասխան հաշվարկված կտրվածքով DC մալուխներով (ոչ պակաս քան 4-6մմ²), մինչև 800 Վ լարումով: Փոխակերպիչներից փոփոխական հոսանքը փոխանցվում է 3×185 մմ² կտրվածքով AC մալուխներով դեպի 35/2×0.8 կՎ, 9100 կՎԱ հզորությամբ ենթակայան, որը միացվում է 35/110 կՎ, 13 ՄՎԱ հզորությամբ ենթակայանին: Այնուհետև 4,8 կմ երկարությամբ 110 կՎ օդային գծով էլեկտրաէներգիան միացվում է «ԲԷՑ» ՓԲԸ-ի կողմից սահմանված Աշնակ 10/110/220 կՎ ենթակայանի նոր կառուցվող 110 կՎ ԲԲՄ-ին: Բոլոր մալուխային և էլեկտրամոնտաժային աշխատանքները կատարվում են ՊՈւԷ, ՇՏՊ 3.05.06-85, ՀՍՏ 335-2011 պահանջներին համապատասխան:

Արևային կայանի կառուցապատման մակերեսը կազմում է 11.574.09մ²: Օգտակար մակերեսը՝ 251.59մ²:

Արևակայանի համար նախատեսվում է պաշտպանական հողանցում և հակահրդեհային համակարգ: Հողանցման դիմադրությունը տարվա ցանկացած եղանակի չպետք է գերազանցի 40հմ-ը:

Արևակայանի տարածքում նախատեսվում է նաև.

- Կայծակապաշտպանություն,
- հրդեհային, ծխի և ջերմաստիճանի տվիչներ,
- հակահրդեհային միջոցառումներ:

Բոլոր մետաղական ոչ հոսանքատար մասերը ենթակա են պարտադիր հողանցման:

Արևակայանի տարածքում հոսանքի մալուխներն անցնելու են 1մ խորությամբ ավազե փոսորակով, 300մմ տրամագծի խողովակներով: Խրամուղու երկարությունը կազմում է 565մ:

Արևակայանի ցանկապատում. արևակայանը ցանկապատվելու է 2մ բարձրությամբ 640մ երկարության մետաղական ցանկապատով, 1 դարպասային մուտքով: Տեղադրվելու են 13 լուսավորության հենասյուններ, 3 հատ տեսախցիկ:

9.2 Շինարարության փուլ.

Գործունեության տարածքում բացակայում են շենք-շինություններն, ուստի քանդման աշխատանքներ չեն նախատեսվում: Կատարվելու են միայն հողային աշխատանքներ:

Շինհրապարակ. գործունեության իրականացման համար կազմակերպվելու է երկու շինհրապարակ:

Շինարարության փուլում նախատեսվում է հետևյալ շինարարական աշխատանքները.

- շինարարական հրապարակների կազմակերպում,
- հողային աշխատանքներ,
- շինտեխնիկայի կայանման վայրեր,
- ծածկեր, կոնստրուկցիաներ,
- հարդարման, բարեկարգման աշխատանքների իրականացում և այլն:

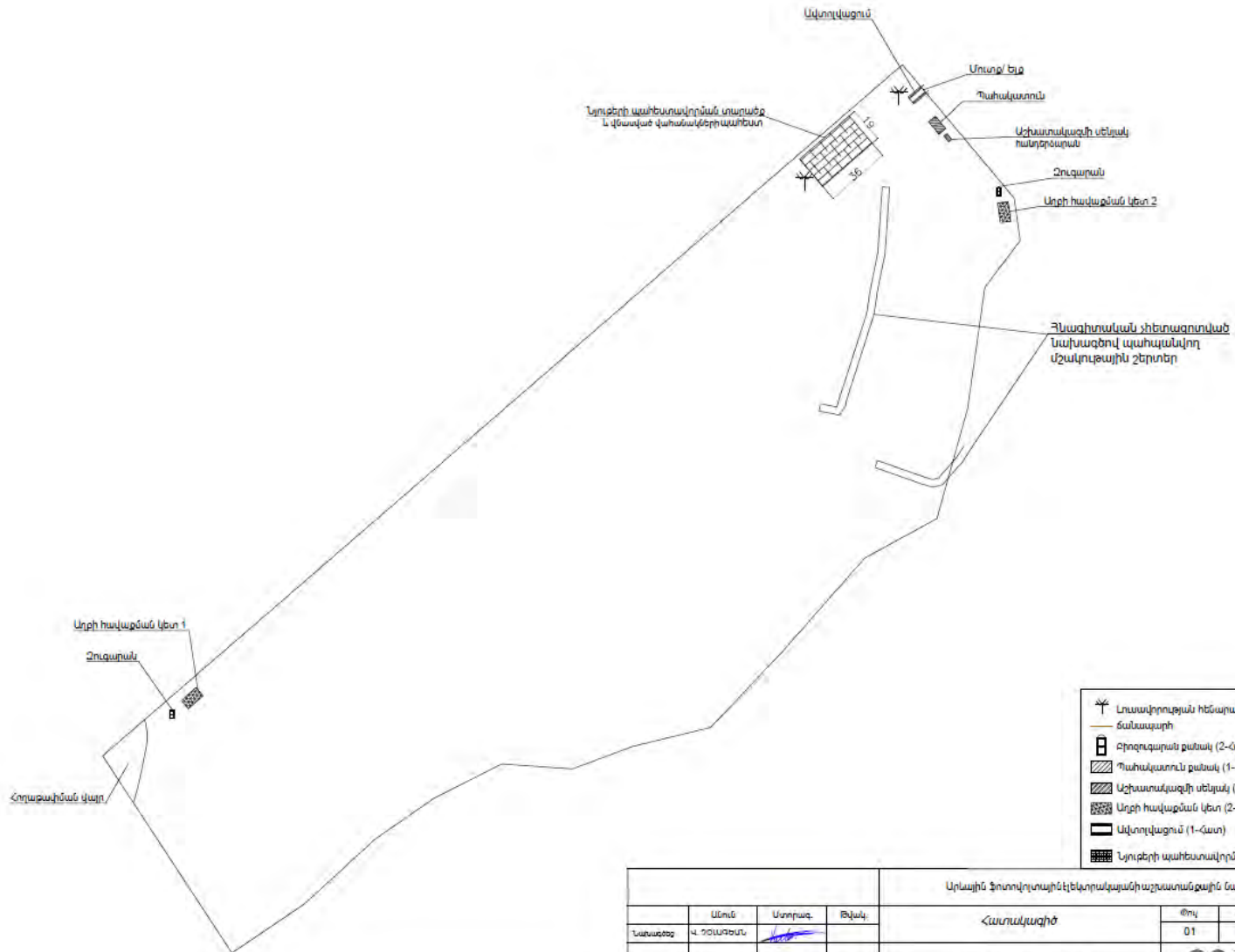
Շինարարական հրապարակներում լինելու են.

- աշխատակազմի սենյակ- 2 հատ

- բիոզուգարան - 3 հատ
- պահակատուն-2 հատ
- նյութերի պահեստավորման տարածք- 2հատ
- աղբի հավաքման կետ- 5 հատ,
- հակահրդեհային վահանակ, հիդրատներ
- մեքենաների անիվների լվացման հարթակ՝ 2 հատ 8,0x3,5 մ չափերի:

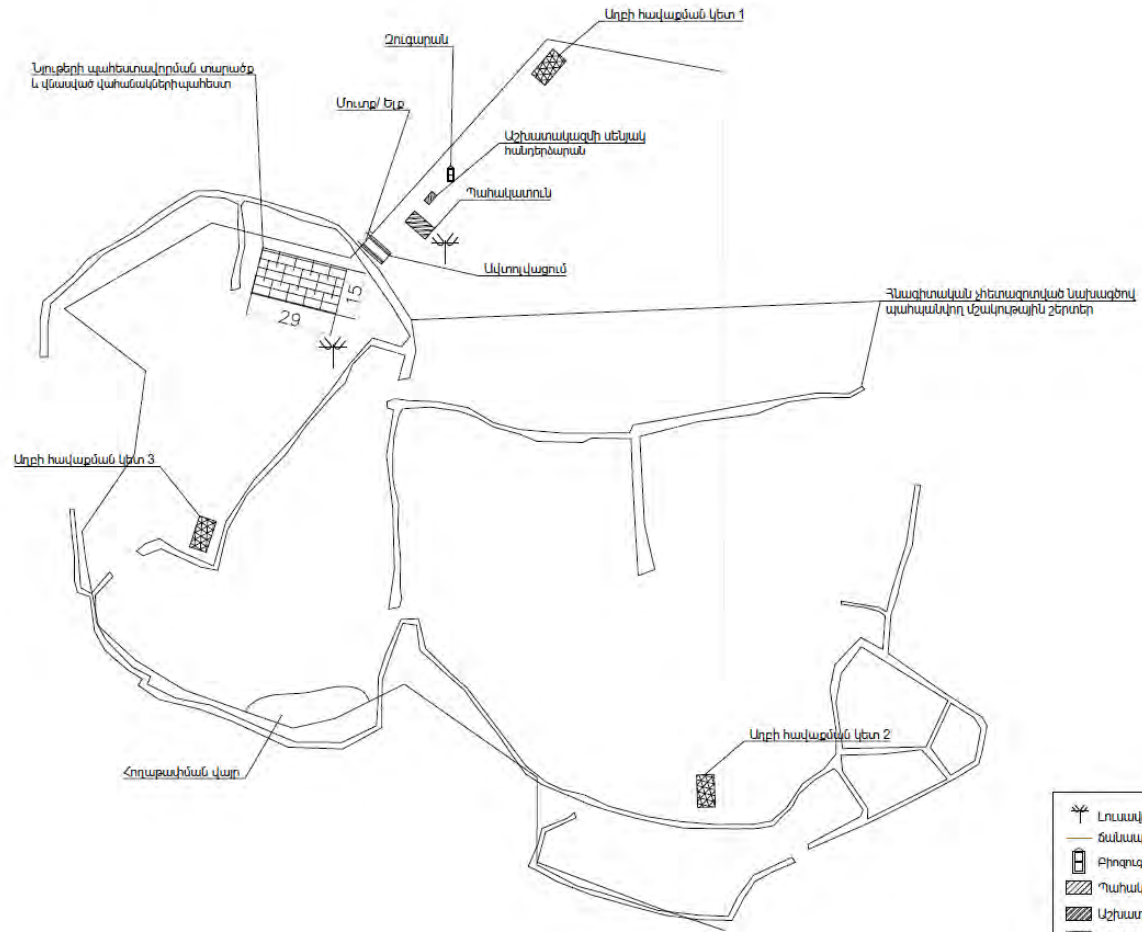
Շինհրապարակն ապահովված է լինելու գիշերային լուսավորությամբ՝ 2 լյուքսից ոչ պակաս:

Շինհրապարակների կազմակերպման հատակագծեր

- Լուսավորության հենարան (2-հատ) ճանապարհ
- Զիտությունների քանակ (2-հատ)
- Պահակատուն քանակ (1-հատ)
- Մշտատակազմի սենյակ (1-հատ)
- Սրբի հավաքման կետ (2-հատ)
- Ավտոկայան (1-հատ)
- Յուրքերի պահեստավորման տարածք (1-հատ)

Արևային ֆոտովոլտային էլեկտրակայանի աշխատանքային նախագիծ			
Նախագիծ	Ամս	Ստորագ.	Թվակ.
Նախագիծ	4. ԴՊՄԱԳՆԱՆ		
Արևային ֆոտովոլտային էլեկտրակայանի աշխատանքային նախագիծ Հատված 01 02 03 Իրավահավաստի հատված Powered by Sun			

- Լուսավորության հենարան (2-հատ)
- Ճանապարհ
- Բնակարան բնակ (1-հատ)
- Պահակատուն բնակ (1-հատ)
- Աշխատակազմի սենյակ (1-հատ)
- Աղբի հավաքման կետ (3-հատ)
- Ավտոկացում (1-հատ)
- Նյութերի պահեստավորման տարածք (1-հատ)

Արևային ֆոտովոլտային էլեկտրակայանի աշխատանքային նախագիծ				Փուլ		
Հաստակագիծ				01	02	02
Նախագիծ	Վ. ԴՐԱԳԵԱՆ	Ստորագ.	Թվակ.			
Իրավիճակային հաստակագիծ						

Ձևավորվելու է երկու շինհրապարակ, որոնց տարածքում կատարվելու է մեքենաների անիվների լվացում, որի համար նախատեսված է յուրաքանչյուրում մեկ հատ անիվների լվացման հարթակ՝ 8,0x3,5 մ չափերի: Անիվների լվացում պահանջող մեքենաները պետք է անցնեն անիվների լվացման սարքի միջով՝ շինհրապարակից դուրս գալուց առաջ: Շինհրապարակում անիվների լվացումից առաջացած հոսքաջրերը հեռացվելու են դեպի բիոզուգարան:

Մեխավային ջրացանցի միջոցով հեռացվելու են դեպի տարածքում տեղադրվող 3տ տարողության պարզարան: Պարզարանում տեղի է ունենում մեխանիկական նստեցում: Պարզեցված ջրը կօգտագործվի շինարարական աշխատանքների ժամանակ շինարարական հրապարակի ջրցանման և անիվների լվացման համար, իսկ փոքր քանակներով նստվածքը կհեռացվի որպես շինադբ:

Շինհրապարակը ցանկապատվելու է: Համաձայն նախագծի ցանկապատվելու է մետաղական ցանցային ցանկապատով: Շինհրապարակն ապահովված է լինելու գիշերային լուսավորությամբ, էլեկտրականությամբ, պահպանվելու են անվտանգության և հակահրդեհային պայմանները, տեղադրվելու են վտանգն ազդարարող համապատասխան նշաններ, տեղեկատվական պաստառ՝ Կառուցապատողի վերաբերյալ:

Գործունեության ենթակա տարածքում բացակայում են ջրամատակարարման և ջրահեռացման, էներգամատակարարման, գազամատակարարման համակարգերը:

Աշխատանքների կատարման համար մեկ շինհրապարակը կազմակերպվելու է ենթակայանի և հարակից ՕԳ հենասյուների կառուցման տարածքում: Իսկ մյուսը արևակայանի տարածքում: Մեքենաներն աշխատելու են հաջորդաբար՝ ըստ անհրաժեշտության: Անհրաժեշտ շինանյութերը գործունեության վայր են բերվելու ըստ տեսակների և անհրաժեշտության, տեղադրվելու են տակդիրների վրա:

Շինհրապարակները ձևավորվել են այնպես, որ տարածքում և հարակից տարածքներում տեղակայված հնագիտական շերտերը չվնասվեն:

Լուսավորություն և ջեռուցում. շինարարական աշխատանքները կատարվելու են ցերեկային ժամերին: Տարածքում աշխատողների համար տեղադրվելու է ժամանակավոր հանգստի կացարան(տնակ), որի լուսավորությունը և ջեռուցումը կկատարվի ժամանակավոր էլեկտրական հոսանքի անցկացման՝ դիզելգեներատորների միջոցով:

Տեխնիկա-տրանսպորտային միջոցներ. շինարարության փուլում օգտագործվելու են տեխնիկա-տրանսպորտային միջոցներ, որոնք լինելու են Կապալառու կազմակերպության սեփական միջոցները կամ վարձակալվելու են այլ կազմակերպություններից: Օգտագործվելու են, մասնավորապես.

- հորատող-1հատ,
- հարթեցնող-1 հատ
- ինքնաթափ-1 հատ,
- ավտոաշտարակ-1 հատ,
- էքսկավատոր- 1 հատ
- բուլդոզեր- 1 հատ և այլն:

Հողային ռեսուրսներ. նախատեսվող գործունեության իրականացման ընթացքում կատարվելու են հողային աշխատանքներ՝ արևային վահանակները կրող

կոնստրուկցիաների հիմքերի համար նախատեսված հորատանցքերի և դեպի ենթակայան տանող ստորգետնյա էլեկտրական գծի անցկացման նպատակով խրամուղիների փորման, հողատարածքի ցանկապատման: Տարածքում հողաբուսական շերտը բացակայում է: Առաջին շերտը տարբեր ապարների խճաքարային նստվածքներ, տեղ-տեղ մանրաբեկորների պարունակությամբ, ավազակավային լցոնով:

Նախատեսվող գործունեության իրականացման ընթացքում կատարվելու են հողային աշխատանքներ՝ օդային գծի հիմքերի, մալուխագծի անցկացման խրամուղիների փորման, համար:

Մալուխագծերի՝ փոստրակների հանույթը կազմում է 502 մ³, որը ամբողջությամբ հեռացվելու է, և խրամուղիներում հողային աշխատանքների կատարման ժամանակ կատարվելու են 1119 մ³ ծավալի հողային աշխատանքներ, որից 793 մ³ օգտագործվելու հետլիցքի և հարթեցման համար, իսկ մնացած՝ 326 մ³-ը նախատեսվում է տեղափոխել համայնքի հետ համաձայնեցված վայր: ՕԳ-ի Հենասյուների հանույթը կազմում է 2694.3 մ³, որից հետլիցք 2529.25 մ³, և տեղափոխում՝ 165.05 մ³:

Ընդամենը կատարվելու է 4315,3 մ³ հողային աշխատանքներ, 993,05 մ³ տեղափոխվում է համայնքի կողմից համաձայնեցված վայր, 3322,25 մ³ կատարվում է հետ լիցք:

Ջրային ռեսուրսներ. Աշխատողների համար խմելու ջուրը բերվելու է պատրաստի վիճակում՝ շշերով, ըստ պահանջի: Ջրցանի և տեխնիկական նպատակով օգտագործվելու է տեխնիկական ջուր, որը տարածք է բերվելու ջրցան մեքենաներով՝ պայմանագրային հիմունքներով՝ ըստ պահանջի: Տեխնիկական ջրի պայմանագիրը կկնքվի շինարարական աշխատանքների սկսվելու պահից:

Կեղտաջրերի հեռացում. Աշխատողներն օգտվելու են տարածքում տեղադրվող՝ շարժական 1,0*1,5 չափերի 2 բիոզուգարանից՝ լվացարանով:

Թափոններ. Շինարարության փուլում առաջանալու են թափոններ՝ նյութերի մնացորդներ (ավազ, մանրախիճ, պլաստմասե իրեր և այլն), աղտոտված լաթեր, պարկեր, կենցաղային աղբ, մետաղական մնացորդներ(մետաղյա լարերի մնացորդներ, տարաներ և այլն):

Սոցիալական. Շինարարական աշխատանքներին ներգրավվելու են 30 մարդ՝ 8 ժամյա աշխատանքային գրաֆիկով: Ներգրավվելու են համայնքի բնակիչներ, որոնք տարածք են հասնելու սեփական տրանսպորտային միջոցներով:

Բարեկարգում. Կառուցապատման ավարտից հետո կատարվելու է տարածքի բարեկարգում, թափոնների հեռացում, տարածքի հնարավորինս նախկին տեսքի բերում, օգտագործված ճանապարհների կարգաբերում: Կատարվելու է փոսերի, հենասյուների եզրային մասերի լիցք՝ հողային զանգվածով:

9.3 Նախատեսվող գործունեության իրականացման ժամանակացույցը.

Ընդհանուր գործողությունները տևելու են 24 ամիս կամ 2 տարի՝ ըստ ժամանակացույցի/բուն շինարարական աշխատանքները տևելու են 22.5 ամիս կամ 585օր:

Նախատեսվող գործունեությունն իրականացվելու է ըստ նախատեսված ժամանակացույցի՝ հերթականությամբ.

- Նախագծային աշխատանքներ
- Հոդային աշխատանքներ
- Խրամուղիների նախապատրաստական աշխատանքներ
- Մալուխների անցկացում
- Կրող կոնստրուկցիաների տեղադրում
- Մալուխների, ինվենտորների, վահանակների տեղադրում
- Հողանցման համակարգի անցկացում
- Ճանապարհի կարգաբերում, ցանկապատ
- Կայանի կարգաբերում, էլեկտրասարքավորումների տեղակայում և այլն:

Աշխատանքների տևողության ժամանակացույց

[illegible]

9.4. Օգտագործվող բնառեսուրսներ և նյութեր

Ջուր: Նախատեսվող գործունեության շինարարության և շահագործման փուլերում բնառեսուրսներից օգտագործվելու է ջուր՝ աշխատողների խմելու և կենցաղային կարիքները հոգալու նպատակով: Աշխատողների համար խմելու ջուրը բերվելու է պատրաստի վիճակում՝ շշերով, ըստ պահանջի: Ջրցանի և հողային գրունտի խոնավացման համար օգտագործվելու է տեխնիկական ջուր: Ջրցանի համար նախատեսվող տեխնիկական ջուրը բերվելու է ավտոցիստեռնով՝ պայմանագրային հիմունքներով, համապատասխան լիցենզիա ունեցող անձանց կամ ընկերությունների կողմից: Պայմանագիրը կկնքվի գործունեության վերաբերյալ համապատասխան շինությունների ստանալուց հետո՝ շինարարական աշխատանքների կատարման ժամանակ: Պայմանագրում նշվելու է տեխնիկական ջրի մատակարարման աղբյուրը:

Ջուրը լցվելու է տարածքում տեղադրվող 2 հատ 2 տ տարողության բաքի մեջ: Ջրի մատակարարման հաճախականությունը կատարվելու է ըստ կարիքի: Տեխնիկական ջուրն ըստ անհրաժեշտության օգտագործվելու է հրդեհամարման, ջրցանի և անիվների լվացման համար:

Շինարարությունը տևելու է 585 օր, շինարարության ընթացքում աշխատելու են առավելագույնը 30 աշխատակից, որից 5-ը ԻՏՈ:

Տեխնիկական ջուրն ըստ անհրաժեշտության օգտագործվելու է տարածքի հրդեհամարման, մեքենաների անիվների լվացման, տարածքի ջրցանման համար:

ա) Շինանձնակազմի կենցաղային և տնտեսական ջրածախսը որոշվում է հետևյալ բանաձևով՝

$$W_{\text{է.ձ.}} = (n \times N + n_1 \times N_1) \times T, \text{ որտեղ}$$

n – ԻՏ աշխատողների, ծառայողների թվաքանակն է՝ 5մարդ

N – ԻՏԱ ջրածախսի նորմատիվն է՝ 0.016 մ³օր/մարդ

n_1 – սպասարկող աշխատողների թվաքանակն է՝ 25 մարդ

N_1 – սպասարկողների ջրածախսի նորմատիվն է՝ 0.025 մ³օր/մարդ

T – աշխատանքային օրերի թիվն է՝ 585 օր:

$$W_{\text{խ.տ.}} = (5 \times 0.016 + 25 \times 0.025) \times 585 = 412,425 \text{ մ}^3/\text{շին. ժամ. կամ } 0,705 \text{ մ}^3/\text{օր:}$$

Ելնելով անվտանգության կանոններից շահագործման փուլում տարածքի ջրցան չի նախատեսվում:

Մեքենաների անիվների լվացման համար Շինարարության փուլում նախատեսվում է մեքենաների լվացում՝ 2-3 հատ, օրը 1 անգամ հաճախականությամբ, տեղադրվելու են 1 հատ լվացման կետ, ջրաքանակի նորման ընդունված է 0,8լ/վրկ: Շին.տեխնիկայի աշխատանքը հաշվարկված է 1040 ժամ:

$$Q_2 = 0.8 \times 1 = 0,8 \text{ լ/վրկ կամ } 2880 \text{ լ/ժամ կամ } 2.9 \text{ մ}^3/\text{ժամ}$$

$$\text{կամ } 2.9 \text{ մ}^3 \times 1040 \text{ ժամ} = 3016 \text{ շին/ժամ}$$

Ջրցանի համար օգտագործվող ջրի ծախսը որոշվում է հետևյալ կերպ՝

$$U_1 = S_1 \times K_1 \times T, \text{ որտեղ՝}$$

S_1 – ջրվող տարածքի մակերեսը 2500 մ², (շինհրապարակ, ճանապարհներ)

K_1 – 1 մ² օրական ջրցանի նորմը, 0.0015 մ³,

T – ջրցանի ժամանակահատվածը օրերով՝ 104 (առավելագույնը 104օր) հողային աշխատանքների ժամանակ:

$U1 = 2500 \times 0.015 \times 104 = 3900 \text{մ}^3/\text{շին. ժամ:}$

Շինարարության ժամանակահատվածի համար ընդամենը ծախսվելու է $7328 \text{մ}^3/\text{շին. ժամ:}$

Օգտագործվող նյութեր.

Գործունեության իրականացման ընթացքում օգտագործվելու են հետևյալ նյութերը.

- մալուխ
- մետաղ՝ ալյումին, պղինձ
- մեկուսիչ նյութեր
- բետոն, ամրան
- մետաղական խողովակներ
- մետաղական շերտապողպատ
- խիճ
- մետաղական ցանց
- փայտանյութ:

Հաղորդալարերը լինելու են պղինձ-ալյումինե:

Արևակայանի և ենթակայանի կառուցման, համար օգտագործվելու է բետոնանյութ, որը բերվելու է պատրաստի վիճակում, մասնագիտացված կազմակերպություններից՝ պայմանագրային հիմունքներով: Բետոնն օգտագործվելու է հիմնականում արևակայանում մետաղական կոնստրուկցիաների հիմքերի բետոնացման աշխատանքների, հենասյուների, ցանկապատի, լուսավորության վահանակների տեղադրման, պահակակետի, ենթակայանի կառուցման ժամանակ: Շինարարության համար նախատեսված նյութերը մատակարարվելու են համապատասխան մասնագիտացված կազմակերպություններից:

Անհրաժեշտ շինանյութերը գործունեության վայր են բերվելու ըստ տեսակների և անհրաժեշտության, տեղադրվելու են տակդիրների վրա: Տարածքում վառելիքի պահեստավորում չի նախատեսվում:

Շահագործման փուլում բնառեսուրսների օգտագործում չի նախատեսվում, գործելու է միայն էլեկտրամատակարարման համակարգը:

10. Շրջակա միջավայրի վրա հնարավոր ազդեցությունները և ռիսկերը (շինարարության և շահագործման փուլ)

«ԴԱՇՏԷՆԵՐԳՈ» ՍՊ ընկերության Արևակայանը տեղակայվելու է Արագածոտնի մարզի Թալին համայնքի Դաշտադեմ բնակավայրի վարչական տարածքում՝ 10-րդ փողոց, 11 հողամաս, 1 հողամաս և 8 հողամաս հասցեներում: Հողամասի տարածքի հողի նպատակային նշանակությունը էներգետիկայի, տրանսպորտի, կապի, կոմունալ ենթակառուցվածքների օբյեկտների է, իսկ գործառնական նշանակությունը կամ հողատեսքը՝ էներգետիկայի: Գործունեությունն իրականացվում է սեփականության իրավունքով: Սույն նախագծով և ՇՄԱԳ-ով նախատեսվում է 10,5 ՄՎտ հզորությունից՝ 1. 4ՄՎտ, 2.45 ՄՎտ հզորությամբ /ընդամենը 3,85ՄՎտ/ ֆոտովոլտային կայանների և

ֆոտովոլտային կայանի սպասարկման համար 110/35/0.8 լարման ենթակայանի և 110կՎ օդային գծի կառուցում:

Արևային ֆոտովոլտային կայանը արևային էլեկտրաէներգիայի լուծումներով էներգիայի ստացման ամենատարածված ձևերից մեկն է: Դրա միջոցով հնարավոր է դառնում արևի էներգիան փոխելու էլեկտրական հաստատուն կամ փոփոխական հոսանքի, և ունենալ մատչելի գներով էլեկտրաէներգիայի սպառում:

ՇՄԱԳ շրջանակներում իրականացվել են արևային կայանի, օդային գծի կառուցման և շահագործման ընթացքում հնարավոր բնապահպանական և սոցիալական ազդեցությունների ուսումնասիրություններ:

ՇՄԱԳ-ի հիմնական նպատակն է վեր հանել հնարավոր բոլոր ազդեցությունները, մշակել ազգային և միջազգային ստանդարտներին համապատասխան բնապահպանական և սոցիալական մեղմման ուղղված միջոցառումներ և ներկայացնել դրանց արդյունավետ իրականացման մեխանիզմները: Շրջակա միջավայրի գնահատումները կատարելու համար հիմք են հանդիսացել գործունեության իրականացման նախագիծը, վերջինիս վերաբերյալ գոյություն ունեցող գրականությունը, համակարգչային տեղեկատվությունը, քարտեզագրական նյութերը, համայնքի և այլ կառույցների կողմից տրված տեղեկատվությունը, կարծիքները, առաջարկությունները:

Կատարվել է նաև գոյություն ունեցող բնապահպանական և սոցիալական ելակետային պայմանների ուսումնասիրություն, որի հիման վրա գնահատվել են այն բոլոր ազդեցությունները, որոնք կառաջանան արևային կայանի շինարարության և շահագործման ընթացքում: Նախատեսվող գործունեության տարածքը ընտրվել է այնպես, որպեսզի նվազագույնի հասցվի շրջակա միջավայրի վրա հնարավոր բացասական ազդեցությունը:

Գործունեության իրականացման ընթացքում, համապատասխան գերատեսչությունների համաձայնությամբ կատարվելու են ենթակառուցվածքների պաշտպանությանն ուղղված միջոցառումներ: Քանդման աշխատանքներ չեն նախատեսվում, կատարվելու են միայն հողային աշխատանքներ: Տարածքն ի սկզբանե օգտագործվել է որպես արոտավայր, հողային ծածկույթն արդեն իսկ ենթարկելով երգիայի:

Գործունեության իրականացման հետևանքով հնարավոր բացասական ազդեցությունները կլինեն շինարարական աշխատանքների ժամանակ, որոնք կլինեն կարճաժամկետ:

Արևակայանի կառուցման շինարարության և շահագործման փուլերում շրջակա միջավայրի վրա հնարավոր ազդեցությունները կապված են լինելու՝

- արևակայանի, ենթակայանի և ՕԳ-ի շինարարական աշխատանքների ընթացքում օդային ավազան արտանետումների:
- Ջրային և հողային ռեսուրսների օգտագործման:
- Լանդշաֆտի, Կենդանական և Բուսական աշխարհի փոփոխությունների:
- Շինարարական թափոնների, արևակայանի, ենթակայանի աշխատանքի ընթացքում և ապամոնտաժումից հետո առաջացող թափոնների կառավարման:
- Արտակարգ իրավիճակների առաջացման, մարդու առողջության և աշխատանքի

անվտանգության հետ:

Օդային գծի ուղեգիծն ընտրվել է այնպես, որպեսզի նվազագույնի հասցվի շրջակա միջավայրի բաղադրիչների և մարդու առողջության վրա հնարավոր բացասական ազդեցությունները:

Գործունեության ենթակա տարածքում բացակայում են ջրամատակարարման և ջրահեռացման, էներգամատակարարման, գազամատակարարման համակարգերը:

10.1 Օդային ավազան. Գործունեության իրականացման հետևանքով օդային ավազան լինելու են արտանետումներ ծխագազերի տեսքով՝ ավտոտրանսպորտի և շինարարական տեխնիկայի շահագործումից, ինչպես նաև հողային աշխատանքների (փորման, բեռնման, բեռնաթափման), ճանապարհների օգտագործման ժամանակ առաջացող փոշու տեսքով: Շահագործվող տեխնիկայի և շին հրապարակի անկազմակերպ փոշու արտանետումների հաշվարկի արդյունքները.

Վնասակար նյութը	Տեսակարար արտանետումները, գ/կգ	Արտանետումները	
		գ/վրկ	տ/շին. ժամանակահատված: /1040/832 ժամ հողային աշխ./
CO (ածխածնի մոնօքսիդ)	36.4	0,1	0,374
CH (ածխաջրածիններ)	0,243	0.00067	0.0025
NOx (ազոտի օքսիդներ, երկօքսիդի հաշվարկով)	42.3	0.11	0,411
ՊՄ (պինդ մասնիկներ)	4.3	0.0119	0,044
(SO ₂) Ծծմբային անհիդրիդ		0,011	0,0416
Անկազմակերպ փոշու արտանետում		0,29	0.85

Հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ կայանի շահագործման ընթացքում աղտոտումը գործնականում զրոյական է, օդային ավազանի աղտոտման մակարդակը կարելի է գնահատել նշված ցուցանիշներից շատ ցածր: Ազդեցությունները կանխատեսվում են միայն շինարարության ընթացքում ավտոմեքենաների աշխատանքից, ինչը կրելու է կարճաժամկետ և ժամանակավոր բնույթ: Արևային կայանի համար նախատեսված տարածքը շատ հեռու է բնակելի՝ Դաշտադեն գյուղի տարածքից՝ մոտ 850 մ հեռավորության վրա, ուստի որևէ ազդեցություն չի կանխատեսվում:

Շինարարության փուլում Օդային ավազան արտանետումները նվազեցնելու նպատակով կառավարման պլանով նախատեսվում են բնապահպանական միջոցառումներ:

Շահագործման փուլում օդային ավազանի և կլիմայի վրա հնարավոր ազդեցություններ

չեն կանխատեսվում:

10.2 Ջրային ռեսուրսներ.

Շինարարության փուլ: Համաձայն «Հայր և Որդի Տիտիզյաններ» ՍՊԸ-ի կողմից կատարված ուսումնասիրության՝ ստորգետնյա ջրերի տեղամասերը գտնվում են ցածր հորիզոնների վրա՝ 10մ-ից խորը հորիզոններում: Գործունեության իրականացման հետևանքով մակերևութային ջրային ռեսուրսների աղտոտում չի կատարվելու, քանի որ տարածքում մակերևութային ջրահոսքերը բացակայում են: Ամենամոտ մակերևութային ջրային ռեսուրսը մշտական հոսք չունեցող սելավատարն է՝ 301 մ հեռավորության վրա:

Աշխատողների համար խմելու ջուրը բերվելու է պատրաստի վիճակում՝ շշերով, ըստ պահանջի: Ջրցանի և տեխնիկական նպատակով օգտագործվելու է տեխնիկական ջուր, որը տարածք է բերվելու ջրցան մեքենաներով՝ պայմանագրային հիմունքներով՝ ըստ պահանջի: Տեխնիկական ջրի մատակարարման պայմանագիրը կկնքվի գործունեության իրականացման շինարարության փուլում՝ համապատասխան ՋԹ ունեցող ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձի հետ, հստակեցնելով ջրի մատակարարման աղբյուրը:

Կեղտաջրերի հեռացում. Շինարարության ընթացքում առաջացած կենցաղային և անիվների լվացումից առաջացած հոսքաջրի հեռացման համար կտեղադրվի 2 շարժական բիոզուգարաններ՝ 1,0*1,5 չափերի՝ լվացարանով:

Բիոզուգարանների մաքրումը կկատարվի մասնագիտացված կազմակերպությունների կողմից՝ պայմանագրային հիմունքներով:

Նախատեսվող գործունեության և հարակից տարածքներում մակերևութային ջրային հոսքերի բացակայությամբ պայմանավորված՝ արևային կայանի շինարարական փուլում մակերևութային և գրունտային ջրերի բաշխվածության փոփոխություն չի լինելու, ուստի արևակայանի շինարարության ընթացքում ջրային ռեսուրսների վրա ազդեցությունները բացակայում են:

Շահագործման փուլում ջրային ռեսուրսների վրա հնարավոր ազդեցություն չի կանխատեսվում:

10.3 Հողային ռեսուրսներ.

Շինարարության փուլ: Համաձայն անշարժ գույքի նկատմամբ պետական գրանցման վկայականի՝ հողի նպատակային նշանակությունը էներգետիկայի, տրանսպորտի, կապի, կոմունալ ենթակառուցվածքների է, գործառնական նշանակությունը կամ հողատեսքը՝ էներգետիկայի: Համաձայն տարածքում կատարված երկրաբանահետախուզական աշխատանքների հաշվետվության՝ գործունեության ենթակա տարածքում հողաբուսաշերտը բացակայում է, հողային գրունտը տարբեր ապարների խճաքարային նստվածքներ են: ՕԳ-ի ուղեգիծն անցնում է չբնակեցված, չմշակվող, անջրդի, քարքարոտ հողերով: Շինարարության փուլում կատարվելու են հողի գրունտի քանդման աշխատանքներ՝ էքսկավատորոքով, բուլդոզերով:

Հետլիցքը կատարվելու է բուլդոզերով և տոփանումով:

Հողային ռեսուրսները աղտոտումից պահպանելու նպատակով նախատեսվում են բնապահպանական կառավարման պլանով միջոցառումներ:

Շահագործման փուլում հողային ռեսուրսների վրա հնարավոր էական ազդեցություն չի կանխատեսվում: Արևային մոդուլներով զբաղեցված տարածքում ստեղծվելու է նոր էկոհամակարգ, դադարելու է գերարածեցումը, առաջանալու են ստվերային տարածքներ, առաջանալու է հողի խոնավության նոր ռեժիմ: Հաշվի առնելով այս փոփոխությունները, հնարավոր է տեղի ունենան հողի որակի առավել դրական փոփոխություններ:

10.4 Կենսաբազմազանություն.

Շինարարության փուլ: Արևակայանի, օդային գծի և ենթակայանի կառուցման տարածքը էներգետիկայի, տրանսպորտի, կապի, կոմունալ ենթակառուցվածքների հողեր են՝ հողատեսքը էներգետիկայի: Տարածքն անտառածածկ չէ, բացակայում է ծառաթփային բուսականությունը, տեղ-տեղ առկա է ոչ լավ զարգացած խոտածածկ: Գործունեության տարածքում բացակայում են ՀՀ Կարմիր գրքերում գրանցված բուսատեսակները և կենդանատեսակները, քանի որ տարածքը նախկինում օգտագործվել է որպես արոտավայր:

Կենդանական աշխարհի ներկայացուցիչները համեմատաբար պակաս ազդեցության կենթարկվեն՝ պայմանավորված կենդանիների շարժունակությամբ:

Շինարարության ընթացքում՝ տեխնիկական միջոցների ադմուլի մակարդակի ավելացման պատճառով որոշ տեսակներ հնարավոր է հեռանան այդ տարածքներից, սակայն դա կունենա ժամանակավոր բնույթ, հետագայում հնարավոր է վերադառնան իրենց նախկին տարածքները:

Կենսաբազմազանության վրա հնարավոր ազդեցությունները նվազեցնելու նպատակով կառավարման պլանով նախատեսվում են բնապահպանական միջոցառումներ:

Շահագործման փուլում՝ Արևային էլեկտրակայանի կառուցման արդյունքում տարածքի մի մասը ծածկվում է արևային մոդուլներով և ստվերվում է հողի զգալի մասը: Արևային էլեկտրակայանի մոդուլները ստվերում են զբաղեցված տարածքի 30-40 տոկոսը: Մասնակիորեն լուսավորված, ինչպես նաև հողի խոնավության նոր ռեժիմի պայմաններում տարածքում հնարավոր է ստեղծվի բուսական նոր համակեցություն: Կենսաբազմազանության հնարավոր դրական փոփոխություններն արդեն առկա են շահագործվող արևակայանների տարածքում՝ վահանակների տակ, ինչը ապացուցվել է մոնիթորինգի արդյունքում: Ուստի կենսաբազմազանության վրա բացասական ազդեցություններ չեն կանխատեսվում, դրանք առավել քան դրական միտում են ունենալու:

10.5 Թափոններ.

Շինարարության փուլում առաջանալու են թափոններ՝ աղբի, օգտագործվող նյութերի մնացորդների, յուղոտված լաթերի տեսքով: Համաձայն ՀՀ բնապահպանության նախարարի 2006թ.-ի դեկտեմբերի 25-ի՝ «Ըստ վտանգավորության դասակարգված թափոնների ցանկի»

N430-Ն և 2006թ. հոկտեմբերի 26-ի «Հայաստանի Հանրապետության տարածքում գոյացող արտադրության /այդ թվում՝ ընդերքօգտագործման/ և սպառման թափոնների ցանկը հաստատելու մասին» N 342-Ն հրամանների՝ գործունեության արդյունքում առաջացող թափոնները պատկանում են 3-5-րդ դասերին:

Առաջանալու է.

մալուխների, հաղորդալարերի մնացորդներ՝ կտորների տեսքով սև մետաղներ պարունակող թափոններ(ծածկագիր՝ 35131200 01 995)՝ 12կգ, օգտագործման համար ոչ պիտանի չադոտոված ալյումինե հաղորդալար (ծածկագիր՝ 35310105 01 99 5)՝ 20 կգ և օգտագործման համար ոչ պիտանի չադոտոված պղնձե հաղորդալար (ծածկագիր՝ 3531030501013)՝ 50կգ թափոնների տեսքով: Սև մետաղ./ոչ վտանգավոր թափոն/ հիմնական բաղադրությունը երկաթն է, ջերմակայուն է, ունի բարձր խտություն: Պղնձե հաղորդալարերը/չափավոր վտանգավոր/ պարունակում են պղինձ/ վարդագույն փափուկ մետաղ է, հալվում է բարձր ջերմաստիճանում/, ալյումին/ արծաթափայլ սպիտակ մետաղ է/ոչ վտանգավոր/, հալվում է բարձր ջերմաստիճանում/:

- Յուղոտված լաթեր (4-րդ 58200600 01 01 4) 15 կգ/տարի: Միկրոֆիբիայից կտորներ են, կտորից ձեռնոցներ, որոնք օգտագործվում են շինարարության մեջ, աղտոտվում են հնարավոր է յուղով կամ կարող են վնասվել: Նվազ վտանգավոր թափոններ են: Դյուրավատ են:
- Եռակցման խարամ (ծածկագիր՝ 31404800 01 99 4) մոտ 3կգ քանակով: Առաջանում է եռակցման աշխատանքներից, ունի փոշու տեսք, նվազ վտանգավոր է: Դյուրավատ չեն:
- Փորման աշխատանքների ընթացքում առաջացած վտանգավոր նյութերով չադոտոված հող» (ծածկագիրը՝ 31401100 08 99 5)՝ 993,05 մ³: Շինարարության ընթացքում առաջացող ավելցուկային հողային զանգվածն է: Հողի կազմությունը տես հողային ռեսուրսներ բաժիններում: Ոչ վտանգավոր թափոն է:
- Կազմակերպությունների կենցաղային տարածքներից առաջացած չտեսակավորված աղբ /բացառությամբ խոշոր եզրաչափերի/ (ծածկագիր՝ 91200400 01 00 4) 3600 կգ/տարի քանակով: Շինարարական տեխնիկայի տակ օգտագործվելու է ավագ, որը հնարավոր արտահոսքերի դեպքում կարող է աղտոտվել յուղով: Ավագը բնական , հատիկավոր նյութ է, օգտագործվում է շինարարական աշխատանքների ընթացքում: Նվազ վտանգավոր թափոններ են:

Կենցաղային աղբի հաշվարկները.

Կենցաղային աղբի ծավալը հաշվարկվում է հետևյալ բանաձևով.

$$M=n*m$$

m – 1 հերթափոխում կենցաղային աղբի ծավալն է մեկ մարդու հաշվով՝ 120կգ/տարի

n – աշխատողների թիվն է/ըստ ամենաձանրաբեռնված հերթափոխի/,

հետևաբար,

$$M=30*120=3600\text{կգ/տարի}$$

Նախատեսվող գործունեությունը տևելու է 1 տարի 8 ամիս, ուստի կենցաղային աղբի տարեկան քանակը կկազմի.

$$3600 \cdot 1.7 = 6120 \text{ կգ/տարի}$$

Թափոնների ճիշտ կառավարման և վերջիններիս ազդեցությունները շրջակա միջավայրի վրա նվազագույնի հասցնելու նպատակով նախատեսվում են բնապահպանական միջոցառումներ:

Շահագործման փուլ. Արևակայանի և տրանսֆորմատորային ենթակայանի շահագործման ընթացքում՝ հնարավոր վթարների կամ ենթակայանի վերանորոգման ժամանակ կառաջանան վտանգավոր թափոններ: Համաձայն ՀՀ բնապահպանության նախարարի 2006թ.-ի դեկտեմբերի 25-ի N 430-Ն և 2006թ. հոկտեմբերի 26-ի «Հայաստանի Հանրապետության տարածքում գոյացող արտադրության /այդ թվում՝ ընդերքօգտագործման/ և սպառման թափոնների ցանկը հաստատելու մասին» N 342-Ն հրամանների հրամանի հնարավոր առաջացող թափոններն են.

- Հալոգեններ, պոլիքլորացված դիֆենիլներ և տերֆենիլներ չպարունակող բանեցված տրանսֆորմատորային յուղեր (3-րդ դաս՝ 54100207 02 033)՝ 7,5 մ3 ընդհանուր քանակով: Վտանգավոր թափոն է, օգտագործվում է որպես տրանսֆորմատորային յուղ, կազմված է քիմիական սինթետիկ նյութերից, պատկանում են այն սինթետիկ քիմիական նյութերի դասին, որոնց մեծ մասը կայուն են կենսաբանական քայքայման նկատմամբ: Այդ պատճառով մարդու առողջության վրա թողնում են մեծ վնասակար ազդեցություն: Պետք է պահել հերմետիկ փակ վիճակում:
- Յուղոտված լարեր (4-րդ 58200600 01 01 4), մոտ 2,5 կգ:
- Յուղերով աղտոտված ավազ (յուղի պարունակությունը 15%-ից ավել (3-րդ դաս՝ 31402303 04 03 3), մոտ 1,5 խոր.մ:
- Ասֆալտի և ասֆալտբետոնե խառնուրդի մնացորդներ (4-րդ դաս՝ 31401200 01 00 4)՝ մոտ 10մ³:

Վտանգավոր թափոնները լիցենզավորման ենթակա գործունեություն են համաձայն՝ «Լիցենզավորման մասին» ՀՀ օրենքի վտանգավոր թափոնների գործածությունը լիցենզավորման ենթակա գործունեություն է, ուստի վերջիններիս վնասազերծումը, տեղափոխումը պետք է իրականացվի համապատասխան լիցենզավորված կազմակերպությունների կողմից:

Շահագործման փուլում՝ վթարների կամ վերանորոգման դեպքում թափոնների պետք է կատարել թափոնների քանակական գնահատում, ելնելով կատարված աշխատանքների արդյունքում թափոնների գոյացման փաստացի ծավալների հիման վրա՝ համաձայն ՀՀ Կառավարության 14 սեպտեմբերի 2006թ N 1343-N որոշման:

Հաշվետվությունում նախատեսվում են թափոնների ազդեցության մեղմմանն ուղղված միջոցառումներ, որոնց ճիշտ կառավարման արդյունքում վերջիններիս ազդեցությունները շրջակա միջավայրի վրա կլինեն նվազագույնը:

10.6 Պատմամշակութային և բնության հուշարձաններ.

ՀՀ ԳԱԱ Հնագիտության և ազգագրության Ինստիտուտի գիտաշխատողների կողմից

2025թ. մարտի 26-ին կատարվել է տարածքի ուսումնասիրություն՝ պատմամշակութային հուշարձանների և հնագիտական շերտերի հայտաբերման նպատակով: Տարածքում պատմամշակութային միավորների վրա հնարավոր բացասական ազդեցության տեսանկյունից առկա են մի շարք ռիսկեր: Նշված ռիսկերը կապված են հայցվող և կից տարածքում առկա պատաշարերի և կառույցների մնացորդների առկայության հետ: Առաջարկվում է թույլատրել արևային էներգակայանի կառուցումը, պայմանով, որ ծրագիրն իրականացնող կազմակերպությունը պահպանի տարածքներում առկա պատմամշակութային միավորների ամբողջականությունը, հարմարեցնելով արևային վահանակները և մնացած կոնստրուկտիվ տարրերը դրանց հետ, ապահովելով տեղում պահպանված մշակութային լանդշաֆտի անխաթարությունը:

Գործունեության իրականացման ընթացքում անհրաժեշտ է հաշվի առնել շրջակայքում տեսանելի պատմամշակութային միավորների առկայությունը և վերջիններիս բավական մեծ խտությունը: Անհրաժեշտ է ծրագիրն իրականացնելիս խստիվ պահպանել ծրագրի իրականացման սահմանները, հարևան հատվածներում միջամտություններ չկատարել և հեռացված հողի զանգվածներ չկուտակել:

Պայմանավորված հողամասում փաստագրված հնագիտական միավորների առկայությամբ, ծրագրի իրականացման դեպքում, պատմամշակութային միավորների վրա հնարավոր բացասական ազդեցության տեսանկյունից առկա մի շարք ռիսկերը նվազեցնելու համար, մասնագետները ծրագիրն իրականացնող կազմակերպությանը առաջարկում են.

- արևային կայանի նախագիծը կատարել հնագետի հետ համաձայնեցմամբ՝ հնագիտական միավորների ամբողջականությունն ապահովելու համար,
- առաջարկվում է նաև, որ հայցվող տարածքում առկա որոշակի՝ հատվածաբար պահպանված պատաշարերի կողմից զբաղեցված տեղամասեր ևս կարող են օգտագործվել կայանի շինարարության համար, չափազրվելուց և փաստագրվելուց հետո: Հավելված 4: Նախագիծը նախնական փուլում համաձայնեցվել է ՀՀ ԿԳՄՍ նախարարության հետ, կազմվել է հնագիտական ծառայության կողմից տրված ցուցումների հիման վրա: Նախագծով պահպանվում են պատմամշակութային նշանակություն ունեցող պատշարներ, շինարարության և շահագործման փուլերում ապահովելով դրանց անխաթարությունը, վնասումը:

10.7 Էկոլոգիապես զգայուն տարածքներ.

Գործունեության վայրը չի առնչվում՝ վայրի բնության կամ այլ արգելոցի, ազգային զբոսայգու կամ միջազգային նշանակության այլ տարածքների հետ, ուստի որևէ ազդեցություն չի կանխատեսվում:

10.8 Արտակարգ իրավիճակներ.

Շինարարության փուլ: Շինարարական աշխատանքների կատարման ընթացքում հնարավոր են արտակարգ իրավիճակների և աշխատանքի անվտանգության հնարավոր ռիսկերի առաջացում՝ կապված.

- բնական աղետների(երկրաշարժ, սողանք, ջրհեղեղ և այլն) և անբարենպաստ օդերևութաբանական պայմանների փոփոխության (քամու ուժեղացում, փոթորիկ),
- հրդեհների առաջացման, հեղուկ նյութերի արտահոսքի,
- աշխատողների վնասվածքների և շահագործվող տեխնիկայի վթարների հետ:

Համաձայն կատարված «Հայր և որդի Տիտիգյաններ» ՍՊԸ-ի ուսումնասիրությունների՝ գործունեության ենթակա տարածքում ֆիզիկաերկրաբանական վտանգավոր երևույթներն՝ ինչպիսիք են կարստը, սողանքը, քարաթափությունը, փլուզումը և այլն, որոնք կարող են բացասական ազդեցություն ունենալ, տվյալ տարածքում բացակայում են:

Հաշվի առնելով շինարարական աշխատանքների կարճաժամկետ բնույթը և հեռավորությունը բնակավայրերից, շրջակա միջավայրի վրա ազդեցությունները կլինեն շատ ցածր:

Շահագործման փուլում արտակարգ իրավիճակ կարող է ստեղծվել.

- հնարավոր հրդեհային իրավիճակների,
- կլիմայական և այլ երևույթների (երկրաշարժ, քամի և այլն) դեպքում:

Արտակարգ իրավիճակների և անվտանգությունն ապահովելու նպատակով տարածքն ապահովված է լինելու հակահրդեհային վահանակներով, օդափոխության և հակահրդեհային համակարգերով, տեսահսկման այլ ազդանշանային սարքերով:

Արտակարգ իրավիճակների և անվտանգության ռիսկերը նվազեցնելու նպատակով նախատեսվում են բնապահպանական միջոցառումներ:

Արտակարգ իրավիճակների ռիսկերը նվազեցնելու նպատակով նախատեսվում են բնապահպանական միջոցառումներ:

10.9 Աղմուկ և թրթռում.

Շինարարության փուլ: Ներկայացվող տեղանքում աղմուկի և տատանումների մակարդակը ցածր է, քանի որ բացակայում են աղմուկ առաջացնող արտադրությունները: ՀՀ-ում աղմուկի մակարդակը կանոնակարգվում է ՀՀ Առողջապահության նախարարի 2002թ. մարտի 6-ի՝ «Աղմուկն աշխատատեղերում, բնակելի և հասարակական շենքերում և բնակելի կառուցապատման տարածքներում» N2-III-11.3 Սանիտարական նորմերը հաստատելու մասին N 138 և ՀՀ Քաղաքաշինության նախարարի 2014թ. մարտի 17-ի՝ ՀՀՇՆ 22-04-2014 «Պաշտպատություն աղմուկից» Շինարարական նորմերը հաստատելու և Հայաստանի Հանրապետության քաղաքաշինության նախարարի 2001 թվականի հոկտեմբերի 1-ի N 82 Հրամանում փոփոխություն կատարելու մասին N79-Ն հրամանների պահանջներին համապատասխան: Թրթռումների մակարդակը սահմանվում է ՀՀ Առողջապահության նախարարի 2006թ. մայիսի 17-ի N533-Ն որոշման նորմերով:

Բնակավայրերի համար աղմուկի սահմանված թույլատրելի մակարդակը ցերեկային ժամերի համար կազմում է 55 դԲ (A), կամ ֆոնային մակարդակի ոչ ավել քան 3 դԲ (A) ավելացում: Ավտոմեքենաների և սարքավորումների աշխատատեղերում աղմուկի մակարդակը 80 դԲ (A) գերազանցելու դեպքում աշխատողները պետք է օգտագործեն անհատական պաշտպանական միջոցներ (գլխարկներ, ականջակալներ և այլն): Շինարարության ընթացքում աղմուկի և թրթռումների մակարդակը կապված է լինելու շինարարական տեխնիկայի, սարքավորումների և տրանսպորտային միջոցների աշխատանքի հետ: Գործունեության ընթացքում աղմուկ առաջացնող շինտեխնիկայի օգտագործումը սահմանափակ է կամ քիչ հավանական, քանի որ կատարվելու են միայն հողային, բետոնապատման աշխատանքներ:

Քանի որ շինարարական սարքավորումներն աշխատելու են միայն ցերեկային ժամերին, հերթականությամբ՝ ցանկապատված շինհրապարակի սահմաններում, ապա աղմուկի մակարդակը չի գերազանցի թույլատրելի նորմերը: Բացի այդ աղմուկից

պաշտպանվող շերտեր են ծառայում պատերը, ցանկապատը, երկշերտ պատուհանները կանաչ տարածքները: Գործունեության տարածքը ցանկապատվելու է, շինարարական աշխատանքները կատարվելու են ցանկապատված տարածքում, որը ևս կմեղմի աղմուկի և թրթռումների մակարդակը: Բացի այդ Արևային էլեկտրակայանի շինարարության ընթացքում բնակավայրերին կամ առանձին բնակելի տներին, աղմուկի մակարդակը և թրթռումները չի կարող հասնել, հաշվի առնելով բնակավայրերից ունեցած հեռավորությունը՝ Դաշտադեմ բնակավայրի ամենամոտ բնակելի տնից հեռավորությունը կազմում է 850մ: Նկատի ունենալով նշված հանգամանքը և աղմուկի զրոյական մակարդակը աղմուկի հաշվարկները չի ներկայացվել:

Հաշվի առնելով շինարարական աշխատանքների կարճաժամկետ բնույթը, աշխատակիցների վրա աղմուկի ազդեցությունը կրելու է կարճատև և ժամանակավոր բնույթ:

Միաժամանակ համապատասխան բնապահպանական միջոցառումների կիրառման դեպքում շինարարական աղմուկի և թրթռումների մակարդակը գործունեության և շինհրապարակին հարակից տարածքներում շատ ցածր կլինի ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված նորմերից:

Շահագործման փուլում որոշակի աղմուկի ավելացում կնկատվի ենթակայանի մոտ, սակայն այն կլինի ոչ էական, քանի որ արևակայանի տարածքը գտնվում է բնակավայրերից բավական հեռու և աղմուկի մակարդակը չի կարող ազդեցություն ունենալ բնակչության վրա:

Էլեկտրական և մագնիսական դաշտ:

Արևակայանը, ենթակայանը, ՕԳ-ն նախագծվել են ՀՀ և միջազգային ստանդարտներին համապատասխան:

Արևային կայանի շինարարությունը և շահագործումը կատարվելու է ոլորտին առնչվող ՀՀ-ում գործող նորմատիվային փաստաթղթերի և կանոնակարգերի պահանջներին համապատասխան:

Հաղորդալարերի պաշտպանությունը թրթռումից կատարվելու է համաձայն՝ տեխնիկական կանոնակարգի պահանջների, հաշվի առնելով հաղորդալարերում մեխանիկական լարումները: Շահագործման փուլում բնակավայրերից հեռավորությամբ պայմանավորված՝ հաղորդալարերի թրթռումը ազդեցություն չի կարող ունենալ բնակավայրերի և բնակիչների վրա:

Նկատի ունենալով բնակավայրերից ունեցած հեռավորությունը բնակավայրերի վրա ազդեցություններ չեն կանխատեսվում:

10.10 Մարդու առողջության վրա հնարավոր ազդեցությունները, գործոնները, ռիսկերը. /Աշխատանքի կազմակերպում և անվտանգություն/.

Շինարարության փուլ: Գործունեության իրականացման ընթացքում հնարավոր են մարդու առողջությանը և աշխատանքի անվտանգությանը սպառնացող վտանգներ՝ կապված հետևյալ ռիսկերի հետ.

- ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված՝ էներգետիկայի, քաղաքաշինական, առողջապահական, բնապահպանական և այլ նորմերի խախտման,
- ոչ բավարար աշխատանքային պայմանների,
- թափոնների հավաքման, կուտակման, տեղափոխման,

- օգտագործվող հեղուկ նյութերի օգտագործման, պահպանման, տեղափոխման,
- շինտեխնիկայի շահագործման,
- արտակարգ իրավիճակների առաջացման,
- շինարարության ընթացքում մարդու անվտանգությանը, առողջությանը սպառնացող այլ երևույթների հետ:

Շինարարական աշխատանքների կատարման ընթացքում հնարավոր են աշխատողների աշխատանքի անվտանգության և մարդու առողջության հետ կապված հնարավոր ռիսկերի առաջացում՝ կապված հրդեհների, հեղուկ նյութերի արտահոսքի, աշխատողների վնասվածքների և տեխնիկա-տրանսպորտային միջոցների շահագործման ընթացքում հնարավոր վթարների հետ, որից խուսափելու համար անհրաժեշտ է աշխատանքի ճիշտ կազմակերպում և աշխատանքի ընթացքում անվտանգության պահպանում:

Շինարարական աշխատանքների ընթացքում մարդու առողջության և անվտանգության վրա անմիջական ազդեցությունը կապված է նաև էլեկտրահարման, սանիտարական իրավիճակի և այլ գործոնների հետ: Պոտենցիալ վտանգ առողջության և անվտանգության համար կարող է առաջանալ խմելու ջրի և սննդամթերքի որակի (աղտոտման) պատճառով:

Շինարարության ամբողջ ընթացքում անհրաժեշտ է ապահովել բժշկական միջոցների բավարար քանակը, ջրի և սննդամթերքի որակի, դրանց տեղափոխման հիգիենիկ պայմաններն ու անվտանգությունը:

Կայանի կառուցման փուլում պահպանվելու են մարդկանց կյանքի և առողջության ապահովման պայմանները:

Շահագործման փուլում Արևակայանի, ենթակայանի անվտանգության գոտու ապահովումը նախատեսված է ոլորտին առնչվող ՀՀ օրենքների, կառավարության որոշումների, տեխնիկական կանոնակարգերի, Առողջապահության նախարարության հրամանների պահանջներին համապատասխան:

Մարդու առողջության և աշխատանքի անվտանգության ռիսկերը նվազեցնելու նպատակով կառավարման պլանով նախատեսվում են միջոցառումներ, ուղղված՝ մարդու առողջության և աշխատանքի անվտանգության պահպանմանը:

10.11 Սոցիալական ազդեցություն.

Շինարարության փուլ: Գործունեությունն իրականացվելու է ՀՀ Արագածոտնի մարզի, Թալին համայնքի Դաշտադեմ բնակավայրի 10-րդ փողոց 11 հողամաս, հողամաս 1, հողամաս 8 հասցեներում: Հողամասի տարածքը կազմում է ընդհանուր 16,71363հա՝ էներգետիկայի, տրանսպորտի, կապի, կոմունալ ենթակառուցվածքների օբյեկտների նպատակային նշանակությամբ, հողատեսքը՝ էներգետիկայի հողատեսքը՝ էներգետիկայի, սեփականության իրավունքով:

Հանրային քննարկման ընթացքում հանրությանը ներկայացվել է ընկերության կողմից նախատեսվող ամբողջական գործունեությունը՝ հաջորդական փուլերով, որպեսզի հանրությունը ամբողջական պատկերացում կազմի ամբողջ նախատեսվող գործունեության վերաբերյալ:

Գործունեության իրականացումը բնակիչներից հողային տարածքների ձեռք բերման, հողերի օտարման խնդիրներ չի առաջացնելու: Նոր ենթակառուցվածքների կառուցում չի նախատեսվում, գործունեության վայր մոտենալու համար օգտագործվելու են գոյություն ունեցող գրունտային ճանապարհը:

Նախատեսվող գործունեությունը համահունչ է «Հայաստանի հանրապետության Արագածոտնի մարզի 2017-2025 թվականների ռազմավարական զարգացման ծրագիր»-ի դրույթներին: Համաձայն ծրագրի՝ նախատեսվում է մարզում կարողությունների, արդյունաբերության և այլ ոլորտների զարգացում՝ նորագույն տեխնոլոգիաների ներդրմամբ, ինչպես նաև փոքր և միջին ձեռնարկությունների խթանման համար վարկային երաշխավորությունների, տեղեկատվության և խորհրդատվությունների տրամադրում, գործարար ուսուցում: Նախատեսված են արտասահմանյան կազմակերպությունների հետ երկխոսության ու համագործակցության կայացման խթանում, համայնք-բիզնես կապի սերտացում:

Շինարարության փուլում բացվելու է նոր աշխատատեղեր՝ 30 մարդու համար:

Արևային կայանի և ՕԳ-ի կառուցումը նախատեսում է որոշակի սոցիալական ազդեցություններ, կապված.

- Աշխատանքների իրականացման ընթացքում՝ կից գտնվող արոտավայրերի, ճանապարհի հնարավոր խաթարումներ, եթե աշխատանքները կատարվեն անփութորեն և դուրս գան նախատեսվող գործունեության սահմաններից կամ չնախատեսված հանգամանքներում վնասվեն արոտավայրերի տարածքները:
- Ենթակառուցվածքների փոփոխությունների, տեղափոխման հետ: Օդային գծի անցկացումը հատում է ճանապարհը, ոչ մշտական հոսք ունեցող ջրատարը և գազատարը: Ընկերությունը դիմել է համապատասխան գերատեսչություններին՝ ենթակառուցվածքների փոփոխությունների թույլտվությունները ստանալու համար:
- Բնակչությանը պատճառվող անհանգստություն՝ մեքենաների և շինարարական տեխնիկայի տեղաշարժից:
- Դրական սոցիալական ազդեցությունները կապված կլինեն տարածքում նոր ծառայությունների և ենթակառուցվածքների ստեղծման և նոր աշխատատեղերի բացման հետ:

Հաշվի առնելով շինարարական աշխատանքների կարճաժամկետ բնույթը և հեռավորությունը բնակավայրերից, ազդեցությունները կլինեն շատ ցածր:

Շահագործման փուլում Արևային կայանի և ՕԳ-ի ուղեգծի կառուցման հետևանքով բացասական սոցիալական ազդեցություններ չեն նախատեսվում:

Լինելու են դրական սոցիալական ազդեցություններ, այն կնպաստի.

- Հայաստանի Հանրապետությունում ներմուծվող էներգառեսուրսներից կախվածության նվազմանը, կանաչ էներգիայի զարգացմանը:
- Համայնքում նոր ծառայությունների և ենթակառուցվածքների ստեղծմանը:
- Աշխատատեղերի բացմանը:
- Մարզի և համայնքի սոցիալ-տնտեսական զարգացմանը:

Շահագործման փուլում մոնիթորինգ իրականացնելու նպատակով ընդգրկվելու են 2-4 աշխատողներ, որոնք աշխատելու են հերթափոխային գրաֆիկով:

Ներգրավվելու են հիմնականում համայնքի բնակիչները, որոնք տարածք են հասնելու սեփական տրանսպորտային միջոցներով:

Հանրային քննարկումների ընթացքում համայնքի կողմից հարց բարձրացվեց և առաջարկվեց Ձեռնարկողին ֆինանսական աջակցություն ցուցաբերել համայնքին, մասնակցել համայնքում նախատեսվող ծրագրերի իրականացմանը, մասնավորապես ճանապարհների վերանորոգման, լուսավորության բարեկարգման աշխատանքներին և այլն:

Նախաձեռնողը պատրաստակամություն հայտնեց մասնակցություն ունենալ համայնքի զարգացման ծրագրերին, աջակցություն ցուցաբերել համայնքին, վերջինիս հետ փոխադարձ համաձայնությամբ ճշտել համայնքային խնդիրների աջակցման ուղղությունները, համայնքում կատարել զգալի ֆինանսական ներդրումներ:

10.12. Լանդշաֆտ. Բարեկարգում.

Շինարարության փուլ: «Դաշտեներգո» ՍՊ ընկերության նախատեսվող Արևակայանը տեղակայվելու է Արագածոտնի մարզի Թալին համայնքի, Դաշտադեմ բնակավայրի 10-րդ փողոց 11 հողամաս, հողամաս 1 և հողամաս 8 հասցեներում, զբաղեցնելու է ընդհանուր՝ 16,71363 հա տարածք:

Շինարարության փուլում լանդշաֆտի որոշակի փոփոխություններ կառաջանան պայմանավորված հողային աշխատանքներով, որոնք լինելու են ժամանակավոր:

Կայանի կառուցման արդյունքում տեղի կունենա լանդշաֆտի փոքրածավալ փոփոխություն՝ պայմանավորված տարածքում արևային մոդուլների տեղադրումով: Լանդշաֆտի փոփոխությունը տեսանելի չի լինի բնակավայրերից՝ հեռավորության պատճառով: Իսկ ավտոճանապարհներից պատկերների փոփոխությունը էական չի լինի: Ենթակայանի և ՕԳ-ի կառուցումը լանդշաֆտի էական փոփոխություն չի առաջացնի, վիզուալ պատկերների էական փոփոխություն չի լինի:

Շինարարական աշխատանքների ավարտից հետո կատարվելու է տարածքի բարեկարգում, թափոնների և վտանգավոր նյութերի հեռացում, բոլոր ժամանակավոր կառույցների ապամոնտաժում, ճանապարհների կարգաբերում: Կատարվելու է փոսերի, հենասյուների եզրային մասերի լիցք՝ հողային զանգվածով, իսկ վերին մասը ծածկվելու է բուսահողով:

11. Շրջակա միջավայրի, մարդու առողջության վրա վնասակար ազդեցության բացառմանը, նվազեցմանն ուղղված բնապահպանական միջոցառումները (Բնապահպանական կառավարման պլան)

Բնապահպանական կառավարման պլանը սահմանում է գնահատման հաշվետվությունում նշված գործունեության իրականացման հետևանքով շրջակա միջավայրի բաղադրիչների՝ օդային ավազան, հողային, ջրային ռեսուրսների, կենսաբազմազանության, արտակարգ իրավիճակների, աղմուկի մակարդակի, ինչպես նաև

թափոնների կառավարման, մարդու առողջության և աշխատանքի անվտանգության հետ կապված հնարավոր ազդեցությունների մեղմանն ուղղված բնապահպանական միջոցառումներ:

Նախագծի և բնապահպանական միջոցառումների ճիշտ կիրառման արդյունքում՝ գործունեության իրականացման հետևանքները շրջակա միջավայրի վրա կլինեն նվազագույնը:

11.1 Օդային ավազան.

Շինարարության փուլ: Օդային ավազան արտանետումների հնարավոր ազդեցությունը կրճատելու և մեղմելու նպատակով.

- օդի դրական ջերմաստիճանի դեպքում շինարարական հրապարակը, բացառությամբ վերանորոգվող և վերակառուցվող փողոցների, օրվա ընթացքում պարբերաբար ջրել՝ բացառելով կեղտաջրերի թափանցումը շինարարական հրապարակի սահմաններից դուրս,
- ավազը, ցեմենտը, գաջը, խիճը, այլ սորուն նյութերը, հողային զանգվածները, ինչպես նաև շինարարական աղբը տեղափոխել փոշու համար անթափանց ծածկոցներով ծածկված տրանսպորտային միջոցներով,
- ավազը, ցեմենտը, գաջը, խիճը, այլ սորուն նյութերը, հողային զանգվածները, ինչպես նաև շինարարական աղբը պահեստավորել փակ տարածքներում կամ ծածկել անթափանց թաղանթներով,
- ցանկապատել շինարարական հրապարակը,
- շինարարական հրապարակից դուրս եկող տրանսպորտային միջոցների անվադողերը լվանալ,
- շինարարական աղբը տեղափոխել դրանց հեռացման համար հատուկ հատկացված վայրեր և հատուկ սահմանված երթուղով:
- շինարարական տեխնիկան և տրանսպորտային միջոցներն կօգտագործվեն միայն սարքին վիճակում, պարբերաբար կիրականացվեն ստուգումներ,
- փոշեորսիչ և փոշեճնշիչ սարքավորումների կիրառում՝ համաձայն քաղաքաշինության կոմիտեի նախագահի 2026 թվականի հունվարի 15-ի «ՀՀԾՆ 13-05-2026 «շինարարական արտադրության կազմակերպում» Հայաստանի Հանրապետության շինարարական նորմերը հաստատելու և Հայաստանի Հանրապետության քաղաքաշինության նախարարի 2008 թվականի հունվարի 14-ի N11-Ն ու Հայաստանի հանրապետության քաղաքաշինության նախարարի 2008 թվականի հունվարի 14-ի N07-ն հրամաններն ուժը կորցրած ճանաչելու մասին» N02-Ն հրամանի պահանջների:

Շահագործման փուլում օդային ավազանի վրա հնարավոր ազդեցություն չի կանխատեսվում:

11.2 Հողային ռեսուրսներ.

Շինարարության փուլ: Հողային ռեսուրսների աղտոտումից պահպանելու նպատակով նախատեսվում է .

- օդային գծի անցկացման աշխատանքների ժամանակ հանվող հողային զանգվածը կուտակել անմիջական հորատանցքերի հարևանությամբ՝ ծածկված վիճակում,

- ՕԳ-ի կառուցման ավարտից հետո՝ իրականացնել մշտական օգտագործման համար տրամադրվող հողերի վերականգնում,

- ենթակայանի կառուցման արդյունքում հանվող հողային զանգվածի մի մասը կկուտակվի տարածքում՝ ծածկվելով անջրթափանց թաղանթով,

- հողային զանգվածի մի մասն օգտագործվելու է տեղում՝ հետլցման և տարածքի բարեկարգման համար,

- ավտոմեքենաները շինհրապարակից դուրս են գալու միայն մաքուր վիճակում, անվաղողերը լվանալուց հետո՝ շրջակա տարածքը չաղտոտելու նպատակով,

- այն հատվածներում, որոնք նախատեսված են շինարարական տեխնիկայի տեխնիկական սպասարկման և կայանման համար փովելու է մանրախիճ,

- ճանապարհի ջրցանը և գրունտի խոնավեցումը կկատարվի այնպես, որպեսզի չառաջանան մակերևութային հոսքաջրեր,

- շինարարության ընթացքում կօգտագործվեն գոյություն ունեցող գրունտային ճանապարհները,

- շինարարական նյութերը կտեղադրվեն հատուկ տակդիրների վրա,

- շինարարական տեխնիկայի, լիցքավորումը և սարքավորումների վերանորոգումը կկատարվի գործունեության տարածքից դուրս՝ հատուկ մասնագիտացված կետերում:

Շահագործման փուլում հողային ռեսուրսների պահպանման նպատակով նախատեսվում է.

- հնարավորինս պահպանել գործունեության վայրում՝ ազատ տարածքում խոտածածկ հատվածները,

- ՕԳ-ի հնարավոր վթարների դեպքում հնարավորինս պահպանել անվտանգության գոտուց դուրս կատարվող աշխատանքները՝ տարածքում խոտածածկ հատվածները չաղտոտելու և չվնասելու նպատակով:

11.3 Ջրային ռեսուրսներ.

Շինարարության փուլ: Գործունեության իրականացման շինարարության փուլում ջրային ռեսուրսների վրա հնարավոր բացասական ազդեցությունները մեղմելու կամ կանխարգելու, նպատակով նախատեսվում է.

- գործունեության իրականացման ընթացքում աշխատողների համար կմատակարարվի խմելու որակի ջուր՝ բերովի(շէերով),

- աշխատողների կենցաղային կարիքները հոգալու, ինչպես նաև հրդեհաշիջման նպատակով կտեղադրվի ջրի բաք,

- շինհրապարակում կտեղադրվի պլաստմասե տարա՝ շինարարական հոսքաջրերի, անձրևաջրերի հեռացման և հավաքման նպատակով,

- պարզաբանում առաջացած նստվածքը կտեղափոխվի աղբավայր՝ պայմանագրային հիմունքներով,

- ջրցանի և փոշենստեցման, մեքենաների անիվների լվացման համար կօգտագործվի տեխնիկական որակի ջուր, որը բերվելու է ավտոցիստեռնով՝ պայմանագրային հիմունքներով, կամ օգտագործվելու է պարզաբանի ջուրը,

- ճանապարհների ջրցանն իրականացվելու է տարվա չոր եղանակներին՝ ըստ անհրաժեշտության,

- շինարարական տրանսպորտային միջոցների և սարքավորումների սպասարկումը կատարել համայնքում գործող մասնագիտացված կետերում,

- շինարարության համար անհրաժեշտ բետոնախառնուրդը բերվելու է պատրաստի վիճակում մասնագիտացված կազմակերպությունների բետոնախառնիչ մեքենաներով՝ ըստ պահանջի,

- բետոնի լցվածությունը պետք է լինի վերահսկելի՝ ճանապարհներին բետոնանյութի արտահոսքը կանխելու նպատակով :

Կեղտաջրեր.

- շինհրապարակում տրանսպորտային միջոցների և սարքավորումների լվացումից առաջացած հոսքաջրերը կուղղորդվեն տարածքում տեղադրված բիոզուգարան,

- բիոզուգարանի մաքրումը կկատարվի մասնագիտացված կազմակերպությունների կողմից՝ պայմանագրային հիմունքներով: Շինարարական աշխատանքների ավարտից հետո այն կհեռացվի կապալառու կազմակերպության կողմից:

Շահագործման փուլ. Ջրային ռեսուրսների պահպանման համար նախատեսվում է.

- աշխատողների համար խմելու ջուրը բերել պատրաստի վիճակում՝ շշերով,
- աշխատողների կենցաղային և սանիտարական կարիքները հոգալու նպատակով կտեղադրվի սանհանգույց (բիոզուգարան),
- բիոզուգարանի մաքրումը կատարել մասնագիտացված կազմակերպությունների կողմից՝ պայմանագրային հիմունքներով:

11.4 Կենսաբազմազանություն.

Շինարարության փուլ: Գործունեության տարածքում բուսական աշխարհը բացակայում է, միաժամանակ նախատեսվում են պարտադիր իրականացման ենթակա հետևյալ միջոցառումները.

- գործունեության և հարակից տարածքներում ՀՀ Կարմիր գրքերում գրանցված բուսատեսակների նոր պոպուլյացիաների կամ կենդանիների բնադրավայրերի հայտնաբերման դեպքում դադարեցնել շինարարական աշխատանքները և տեղեկացնել համապատասխան գերատեսչություններին,

- ՕԳ-ի անցկացման տարածքներում խախտված հողաշերտի հնարավորինս արագ վերականգնում՝ տարածքում կենդանական աշխարհի տեղաշարժը չխաթարելու նպատակով,

- խախտված հողաշերտի հնարավորինս արագ վերականգնում՝ տարածքում կենդանական աշխարհի տեղաշարժը չխաթարելու նպատակով:

- շինարարական աշխատանքներն իրականացնել բացառապես ցերեկային ժամերին՝ տարածքում հնարավոր գոյություն ունեցող որոշ կենդանիների կենսակերպի վրա ազդեցությունից խուսափելու համար:

Շահագործման փուլ. Կենդանական աշխարհին չվնասելու համար նախատեսվում է.

- ՕԳ-ի հենարանների լայնակների, ճոպանականգնակների վրա հակաթռչնային արգելափակոցների տեղակայում՝ թռչունների նստելը կամ բնադրումը բացառելու նպատակով,
- հնարավորինս նվազեցնել տարածքի գիշերային լուսավորությունը՝ կենդանիների որոշ տեսակների բնականոն վարքին չխանգարելու նպատակով:

11.5 Թափոններ

Շինարարության փուլում թափոնների հնարավոր ազդեցությունները շրջակա միջավայրի վրա մեղմելու նպատակով նախատեսվում է.

- խուսափել տարածքում թափոնների կուտակումից,
- ՕԳ-ի անցկացման հատվածներում նյութերի մնացորդները/Կապալառու կազմակերպության կողմից/ պետք է հավաքել հատուկ տարողությունների մեջ և աշխատանքների ավարտից հետո տեղափոխել,
- մետաղական մասերի մնացորդները հանձնել համապատասխան լիցենզավորված կազմակերպություններին, դրանց հետագա վերամշակման և օգտագործման համար,
- շինարարական թափոնները՝ բետոնի մնացորդներ, մեկուսիչներ կհավաքվեն պարկերի մեջ և կտեղափոխվեն համայնքի կողմից հատկացված վայր,
- կենցաղային աղբը կհավաքվի աղբահավաք տարողության մեջ և կտեղափոխվի աղբավայր՝ համայնքապետարանի համաձայնությամբ,
- շինարարության ժամանակ առաջացած աղտոտված լաթերը, պարկերը հանձնվելու է թափոնների ջերմային վնասազերծում կատարող կազմակերպություններին:

Շահագործման փուլ. Ենթակայանի տարածքում հնարավոր վթարների կամ վերանորոգման ժամանակ հողային ռեսուրսների մեջ տրանսֆորմատորային յուղի հնարավոր արտահոսքերը կանխելու նպատակով նախատեսվում է:

- կառուցել 7,68մ³ տարողության յուղահավաք հոր տրանսֆորմատորից յուղի հեռացման նպատակով: Յուղը նդունիչը լինելու է բետոնապատ՝ խճաքարի և մետաղական էլեմենտների համակցությամբ,
- հնարավոր վթարների դեպքում յուղը նդունիչում հավաքված յուղը, յուղոտված լաթերը և յուղային նյութեր պարունակող այլ մասերը հեռացվելու և հանձնվելու են համապատասխան վերամշակող կազմակերպություններին,
- հալոգեններ, դիֆենիլներ և տերֆենիլներ չպարունակող բանեցված տրանսֆորմատորային յուղերը հավաքել համապատասխան տարրանների մեջ և հանձնել մասնագիտացված վերամշակող կազմակերպություններին՝ պայմանագրային

հիմունքներով,

- հնարավոր արտահոսքերի դեպքում կիրառվելու են ներծծիչ կտորներ, որոնք հնարավորություն են տալիս արագ ներծծելու յուղային զանգվածը,

- ասֆալտ-բետոնե խառնուրդի մնացորդները հանձնել ասֆալտապատող ընկերություններին,

- յուղերով աղտոտված ավազը հանձնվելու է մասնագիտացված ընկերություններին՝ պայմանագրային հիմունքներով,

- սև և գունավոր մետաղի ջարդոնը հանձնել մասնագիտացված կազմակերպություններին՝ պայմանագրային հիմունքներով:

Արևակայանի շահագործման ընթացքում առաջանալու են նաև վնասված վահանակներ և այլ խոտանված մասեր, որոնք կուտակվելու են տարածքում նախատեսված փակ պահեստային շենքում՝ մետաղական վազոն-տնակում՝ մինչև համապատասխան լիցենզավորված կազմակերպություններին հանձնելը: Արևային կայանի ներկրված վահանակներն ունեն օգտագործման երաշխիք, համաձայն որի շարքից դուրս եկած կամ վնասված վահանակները հետ են վերադարձվելու արտադրող կազմակերպությանը՝ նորով փոխարինելու նպատակով: Մնացած ժամանակաշրջանում շարքից դուրս եկած վահանակները կկուտակվեն պահեստարանում՝ մինչև դրանց արտահանման կամ Հայաստանի Հանրապետությունում դրանց վերամշակման հնարավորությունների ստեղծումը, մասնավորապես համապատասխան մասնագիտական կազմակերպությունների ստեղծումը:

Շահագործման փուլում կենցաղային աղբի կուտակում չի նախատեսվում: Աղբը կուտակվելու է պոլիէթիլենային պարկերի մեջ և ամենօր տեղափոխվելու է աշխատողների կողմից:

11.6 Պատմամշակութային և բնության հուշարձաններ.

Շինարարության փուլ: ՀՀ ԳԱԱ Հնագիտության և ազգագրության Ինստիտուտի գիտաշխատողների կողմից կատարվել է տարածքի ուսումնասիրություն :

Պատմամշակութային և բնության հուշարձանների պահպանման նպատակով նախատեսվում է.

- տարածքում առկա հնագիտական շերտերը հնագետի հսկողությամբ առանձնացնել և պահպանել:
- Գործունեության իրականացման ընթացքում անհրաժեշտ է հաշվի առնել շրջակայքում տեսանելի պատմա-մշակութային միավորների առկայությունը և վերջիններիս բավական մեծ խտությունը:
- Անհրաժեշտ է ծրագիրն իրականացնելիս խստիվ պահպանել ծրագրի իրականացման սահմանները:
- Գործունեության իրականացման ընթացքում անհրաժեշտ է հաշվի առնել շրջակայքում տեսանելի պատմա-մշակութային միավորների առկայությունը և վերջիններիս բավական մեծ խտությունը:
- Անհրաժեշտ է ծրագիրն իրականացնելիս խստիվ պահպանել ծրագրի իրականացման

սահմանները:

- հարևան հատվածներում միջամտություններ չկատարել և հեռացված հողի զանգվածներ չկուտակել:
- Տրանսպորտի տեղաշարժը կազմակերպել միայն գոյություն ունեցող գրունտային ճանապարհով:
- Աշխատանքների կատարման ժամանակ պատմական, գիտական, գեղարվեստական և այլ մշակութային արժեք ունեցող հնագիտական և մյուս օբյեկտների հայտնաբերման պահից անհրաժեշտ է դադարեցնել աշխատանքները և դրա մասին անհապաղ հայտնել լիազորված մարմին:
- Շինարարական աշխատանքները կատարել միայն համապատասխան պետական լիազոր մարմնի կողմից թույլտվության տրամադրման և համապատասխան մասնագետի հսկողության դեպքում:

Շահագործման փուլում պատմամշակութային հուշարձանների վրա հնարավոր ազդեցությունը կանխելու նպատակով արևակայանի, ենթակայանի, ՕԳ-ի սպասարկումը կատարել միայն գոյություն ունեցող գրունտային ճանապարհով, բացառելով տարածքում գոյություն ունեցող պատմամշակութային արժեքների վնասումը:

11.7 Աղմուկ և թրթռում.

Շինարարության փուլում աղմուկի և թրթռումների մակարդակը նվազեցնելու նպատակով նախատեսվում է.

- շինարարական աշխատանքները և տրանսպորտի տեղաշարժը կազմակերպել ցերեկային ժամերին,
- տրանսպորտային միջոցները և շինարարական տեխնիկան օգտագործել միայն սարքին վիճակում,
- պարբերաբար ստուգել և կարգաբերել տեխնիկական միջոցները, տրանսպորտային միջոցների շարժիչները,
- շինհրապարակում աղմուկի մակարդակը գերազանցելու դեպքում աշխատողներին ապահովել ականջակալներով,
- Արևակայանի, ենթակայանի, ՕԳ-ի և դրանց տարրերի անցկացման ժամանակ հաշվի առնել տարածքի կլիմայական պայմանները՝ քամու ճնշումը, սառցակեղևի շերտի հաստությունը, օդի ջերմաստիճանը, հաղորդալարերի և մետաղաձուլանների պարը, թրթռումը,

Շահագործման փուլ. Արևակայանի և ենթակայանի տարածքը գտնվում է բնակավայրերից բավական մեծ հեռավորության վրա, աղմուկի մակարդակը չի կարող ազդեցություն ունենալ բնակավայրերի վրա, ուստի միջոցառումներ չեն նախատեսվում:

11.8 Արտակարգ իրավիճակներ.

Շինարարության փուլ: Շինարարական աշխատանքների կատարման ընթացքում արտակարգ իրավիճակների հնարավոր ռիսկերը մեղմելու և դրանց առաջացումը կանխարգելելու նպատակով նախատեսվում է.

- պահպանել հակահրդեհային նորմերը, նախատեսվող գործունեության վայրն ապահովվել հրդեհաշիջման վահանակներով, հակահրդեհային կրակմարիչներով,

-ապահովել օդային գծերի հաղորդալարերի բարձր հաղորդականությունը, մեխանիկական ամրությունը, մթնոլորտային և քիմիական ներգործությունների նկատմամբ կայունությունը,

- աշխատակիցներին նախապատրաստել արտակարգ իրավիճակներում գործելուն,

- տարածքն ապահովել առաջին օգնության ծառայությունների հետ հուսալի կապով,

- նյութերը պահել հատուկ տակդիրների վրա՝ հնարավոր արտահոսքերը բացառելու համար,

- ապահովել էլեկտրահաղորդալարերի բարձր հաղորդականությունը, մեխանիկական ամրությունը,

-փորվածքների բացման ժամանակ կատարել գրունտների ճշգրտում,

- հողային աշխատանքեր կատարելուց առաջ, ենթակառուցվածքների հետ հատվելու դեպքում, անհրաժեշտ է նախօրոք ստանալ կոմունիկացիաները շահագործող կազմակերպությունների համաձայնությունը,

- ապահովել գազատար խողովակի հատման տեղամասում նախագծով նախատեսված պաշտպանիչ ցանցերը՝ համաձայն N592-Ն որոշման VI գլխի 58.636-ի 3-րդ պարբերության պահանջների:

-պահպանել ՕԳ-ի անվտանգության գոտին՝ 25մ:

- մթնոլորտային տեղումների, քամու ուժեղացման և այլ վտանգավոր երևույթների ժամանակ շինարարական աշխատանքները դադարեցնել:

Շահագործման փուլ. արտակարգ իրավիճակները կանխարգելելու նպատակով նախատեսվում է.

- արևակայանը և ենթակայանն ապահովված է լինելու հրդեհաշիջման միջոցներով, տեսահսկման տեսախցիկներով, ավտոմատ կառավարման համակարգով, հրդեհաշիջման միջոցներով՝ հակահրդեհային կրակմարիչներով, ծխի և ջերմաստիճանի տվիչներով, ազդանշանային համակարգերով, անվտանգության նշաններով,

-արևակայանի տարածքում տեղադրվելու են ավտոմատ կառավարման համակարգ, փոխակերպիչներ(ինվենտորներ), տեսախցիկ՝ գիշերային տեսանելիության հնարավորությամբ, լուսատուներ՝ 50Վտ հզորությամբ, հրդեհաշիջման վահանակներ,

- պարբերաբար ստուգել աղետներին հակազդելու համակարգերի աշխատունակությունը,

- գործունեության տարածքում փակցվելու են արտակարգ իրավիճակների պլանը՝ ներառված անբարենպաստ պայմանների և վթարային իրավիճակներին ուղղված միջոցառումները՝ Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված կարգով,

-պողպատե էլեմենտները պատված են մթնոլորտակայուն էմալով, շինարարական կոնստրուկցիաներն ապահովել հակակոռոզիոն պաշտպանությամբ,

- անվտանգության համակարգերի արդյունքներին հետևելու նպատակով նախատեսվում է, մշտական մոնիթորինգ, հերթափոխային գրաֆիկով՝ 2-4 աշխատողի միջոցով:

11.9 Մարդու առողջություն, աշխատանքի կազմակերպում և անվտանգություն.

Շինարարության փուլ:

Գործունեության իրականացման ընթացքում մարդու առողջության և անվտանգության պահպանման, աշխատանքի ճիշտ կազմակերպման համար նախատեսվում է.

- պահպանել ՀՀ օրենսդրությամբ պահանջվող աշխատանքային անվտանգության նորմերը, ՀՀ Առողջապահության նախարարության 2012թ. սեպտեմբերի 19-ի «Կազմակերպություններում աշխատողների սանիտարական կենցաղային սենքերի» N 2.2..8-003-12 սանտարական կանոնները և նորմերը հաստատելու մասին թիվ 15-Ն հրամանի պահանջները,

- շինհրապարակն ապահովել 1-ին բուժօգնության համար անհրաժեշտ դեղարկղիկով,

- աշխատողների համար հատկացնել ընդհանուր ծառայությունների տարածք՝ հանգստի և անձնական հիգիենայի կարիքները հոգալու համար(տնակ),

- շինհրապարակում և հարակից տարածքում տեղադրել հնարավոր վտանգների մասին նախազգուշացնող նշաններ,

- նյութերը պահել հատուկ տակդիրների վրա՝ հնարավոր արտահոսքերը բացառելու համար,

- մալուխային գծերի տեղադրումը կատարել, բացառելով մալուխային գծերի հավաքակցման և շահագործման գործընթացում վտանգավոր մեխանիկական լարումների և վնասվածքների առաջացումը,

- շինհրապարակն ապահովվել հակահրդեհային միջոցներով, լուսավորության սարքերով՝ գիշերային տեսանելիության հնարավորությամբ,

- վերահսկել աշխատող սարքավորումների պիտանելիությունը, մեքենաների երթերը, հաջորդականությունը, բացառելով մեքենաների կուտակումները,

- նվազագույնի հասցնել ճանապարհների խցանումներ առաջացնող գործողություններն՝ ընդհանուր երթևեկության խոչընդոտումը բնակչության անվտանգությունն ապահովելու նպատակով,

- իրականացնել տեխնիկական վերահսկողություն՝ նախագծային անհամապատասխանությունները ժամանակին շտկելու նպատակով,

բացառել առանց համապատասխան գերատեսչությունների հետ համաձայնեցման ենթակառուցվածքների փոփոխությունները, հատումները,

- պահպանել լարերի ամենացածր կետից մինչև գետնին ամենափոքր հեռավորությունը (ջուր, ճանապարհ, հուն)՝ գծի տակ գտնվող մարդկանց և տրանսպորտային միջոցների անվտանգությունն ապահովվելու նպատակով,

- ապահովել օդային գծի բարձրությունը հողի մակերեսից՝ ուղղահայաց եզրաչափով նվազագույնը՝ 7մ,

- ապահովել 6մ նվազագույն հեռավորությունը՝ հաղորդալարից մինչև հենարանի մոտակա մասը, համաձայն՝ N592-Ն որոշման VI գլխի 49 կետի 577 աղյուսակ N 33-ի պահանջների,

- պահպանել ՕԳ-ի անվտանգության գոտին՝ 25մ:

- նոր կառուցվող և գոյություն ունեցող օդային գծերի հատման տեղամասում ապահովել բոլոր ուղղաձիգ տեղամասերը, համաձայն՝ N592-Ն որոշման VI գլխի 49 կետի 583 աղյուսակի N 34-ի պահանջների,

- էլեկտրահաղորդագծերում կիրառվող հաղորդալարերի և մալուխների թաղանթները և մեկուսացումը համապատասխանեցնել վերջիններիս անցկացման եղանակին և շրջապատող միջավայրի պայմաններին,

- օդային գծի բոլոր հենարանները համարակալել, նշագրել և գունավորել՝ ՀՀ կառավարության 2006 թվականի դեկտեմբերի 21-ի N 1943-Ն որոշմամբ հաստատված «Էլեկտրատեղակայանքների սարքվածքին ներկայացվող ընդհանուր պահանջներ» տեխնիկական կանոնակարգի 3-րդ գլխի 11-րդ և 12-րդ կետերի պահանջներին համապատասխան:

Շինաշխատանքները կկատարվեն պահպանելով շինարարության ժամանակացույցը և աշխատանքի անվտանգության կանոններն՝ ըստ ՇՆԿ-3-480* նորմերի:

Շահագործման փուլ.

- Արևակայանի, ենթակայանի պլանային վերանորոգման և վերակառուցման աշխատանքները պետք է կատարել ՏԿ-ի պահանջներին համապատասխան,

- Էլեկտրամատակարար կազմակերպությունը պետք է ապահովի իր սեփականությունը հանդիսացող էլեկտրական ցանցերին անմիջականորեն միացված՝ սպառողի սեփականությունը հանդիսացող էլեկտրական գծերի պաշտպանությունն էլեկտրական վնասվածքներից՝ համաձայն միացման պայմանագրի,

- ապահովել էլեկտրահաղորդման գծերի վրա առկա լարման մասին համապատասխան նշագրումները՝ մարդու առողջության և անվտանգության պահպանման նպատակով,

-ապահովել հենասյուների շուրջ՝ 2 մ շառավղով խոտի և թփուտների մաքրում,

-ՕԳ-ի ուղեգծի երկայնքով երթանցի և դրանց մերձենալու համար տնկիներից, կոճղերից, քարերից և այլնից մաքրված հողի շերտի ապահովում՝ ոչ պակաս 2,5 մ լայնությամբ,

-ցանկացած եղանակի ժամանակ ՕԳ-ին մոտենալու համար ճանապարհի ապահովում՝ ոչ ավելի ՕԳ ուղեգծից 0,5 կմ-ից,

-վթարների, բնական աղետների դեպքում կիրառել միջոցառումներ՝ ուղղված մարդու առողջության և անվտանգության պահպանմանը, վտանգավոր տարածքից մարդկանց տարահանմանը:

- ապահովել առաջին բուժօգնության անհրաժեշտության դեղարկղիկով:

Մարդու առողջության վրա վնասակար գազերի հնարավոր ազդեցությունից պահպանելու նպատակով նախատեսվում է.

- վնասված արևային վահանակները հավաքել և պահել փակ վայրում՝

-բացառել վնասված արևային վահանակների տեղադրումը ուղիղ արևի ճառագայթների տակ բաց տարածքներում և աղբավայրերում:

11.10 Սոցիալական գործոններ .

Շինարարության փուլ: Գործունեության իրականացման ընթացքում սոցիալական խնդիրներից խուսափելու նպատակով նախատեսվում է.

- բացառել գործունեության տարածքից դուրս այլ տարածքների օգտագործումը,
- աշխատանքները կազմակերպել ցերեկային ժամերին, նվազագույնի հասցնել ճանապարհների խցանումներ առաջացնող գործողություններն՝ ընդհանուր երթևեկության խոչընդոտումը և հասարակական անվտանգությունն ապահովելու նպատակով,
- կարգավորել մեքենաների երթերի հաճախականությունը՝ ճանապարհների ծանրաբեռնվածությունից խուսափելու նպատակով,
- փորված տարածքների արագ վերականգնում,
- ՕԳ-ի ենթակառուցվածքների հետ հատման աշխատանքները կատարել համապատասխան գերատեսչություններից հետ համաձայնեցված:

Գործունեության իրականացման շինարարության փուլում բացվելու են նոր աշխատատեղեր:

Շահագործման փուլ. Հանրային քննարկումների ընթացքում համայնքի կողմից հարց բարձրացվեց և առաջարկվեց Ձեռնարկողին ֆինանսական աջակցություն ցուցաբերել համայնքին, մասնակցել համայնքում նախատեսվող ծրագրերի իրականացմանը, մասնավորապես ճանապարհների վերանորոգման, լուսավորության բարեկարգման աշխատանքներին և այլն:

Ձեռնարկողը պատրաստակամություն հայտնեց աջակցություն ցուցաբերել համայնքին, վերջինիս հետ փոխադարձ համաձայնությամբ ճշտել համայնքային խնդիրների աջակցման ուղղությունները, համայնքում կատարել զգալի ներդրումներ:

Ընկերությունը նախատեսում է իր ամբողջական գործունեության իրականացման ընթացքում համայնքում կատարել ֆինանսական ներդրումներ՝ 35,000,000 դրամ գումարի չափով:

11.11 Բարեկարգում և Լանդշաֆտ.

Շինարարության փուլ: նախատեսվող գործունեության իրականացման տարածքներում (ազդեցության գոտում) լանդշաֆտի վրա էական վնասակար ազդեցությունները մեղմելու նպատակով նախատեսվում է.

- բացառել նախատեսված նախագծից դուրս կառուցապատման այլ աշխատանքները, լանդշաֆտային այլ փոփոխությունները,
- հնարավորինս պահպանել ռելիեֆի բնական ձևերը, նվազագույնի հասցնել ռելիեֆի խախտման, կանաչ տարածքների վնասման, աղտոտմանն ուղղված գործողությունները,
- գործունեության տարածքը մաքրել թափոններից, վերականգնել լանդշաֆտը:

Բարեկարգում. շինարարական աշխատանքների ավարտից հետո կատարվելու է տարածքի բարեկարգում.

- շինարարական աշխատանքների ավարտից հետո տարածքը մաքրել ավելորդ թափոններից, բերելով հնարավորինս նախքին տեսքի,

- շինարարական սարքավորումներն ապամոնտաժել և հեռացնել տարածքից,
- կատարել գործունեության ենթակա տարածքի հարթեցման, բարեկարգման աշխատանքներ,
- արևակայանի և ենթակայանի տարածքն ամբողջությամբ ցանկապատվելու է 2,0մ բարձրության մետաղական ցանկապատով :

Արևակայանի տարածքի որոշ հատվածներ բետոնապատվելու են կամ լցվելու են մանրախճով:

Ելնելով գործունեության բնույթից՝ հրդեհավտանգությունն ապահովելու նպատակով, տարածքի ազատ հատվածներում կանաչապատման աշխատանքներ չեն կատարվելու:

12. Նախատեսվող գործունեության ազդեցության մշտադիտարկման ծրագիրը. (Մոնիթորինգ).

Մոնիթորինգը՝ ԲԿՊ-ում նախանշված մեղմացնող միջոցառումների կատարման, դրանց արդյունավետությունը ստուգելու և վերահսկելու նպատակով իրականացվող գործընթաց է, գործընթացում մթնոլորտային օդում, ջրային ռեսուրսներում վնասակար նյութերի պարունակությունը վերահսկելու, ինչպես նաև թափոնների կառավարումը ճիշտ կազմակերպելու համար նախատեսված է իրականացնել մոնիթորինգ (մշտադիտարկումներ)՝ շրջակա միջավայրի վրա բացասական ազդեցության կանխարգելմանը կամ մեղմանն ուղղված:

Այդ նպատակով նախատեսվում է.

- շրջակա միջավայրի բաղադրիչների վրա հնարավոր ազդեցությունների մեղմանն ուղղված միջոցառումների կիրառման հսկողություն:
- Համապատասխան մասնագետների կողմից պարբերաբար ստուգայցերի կատարում՝ շինարարական և անձնական պաշտպանության նորմերի խստիվ պահպանման նպատակով:
- Բնապահպանական, առողջության և աշխատանքային անվտանգության տեխնիկական վերահսկողություն՝ ամենօրյա ռեժիմով:
- Գործունեության տարածքում շինարարական աշխատանքների կատարման ժամանակ պարբերաբար կատարել մոնիթորինգ, առաջնորդվելով ՀՀ կառավարության 31.07.2014թ. «ՀՀ բուսական աշխարհի օբյեկտների պահպանության և բնական պայմաններում վերարտադրության նպատակով դրանց օգտագործման կարգը սահմանելու մասին» N781-Ն որոշման պահանջներից՝ ՀՀ Կարմիր գրքում գրանցված բուսատեսակների պոպուլիացիաների հայտնաբերման և դրանց պահպանության նպատակով:
- Շինարարության ընթացքում կատարել մոնիթորինգ ՀՀ Կարմիր գրքում գրանցված կենդանիների բնադրավայրերի հայտնաբերման նպատակով:
- Տրանսպորտային միջոցների երթևեկության վերահսկում՝ դաշտային տարածքներում վերջիններիս տեղաշարժը վերահսկելու նպատակով:
- Շին տեխնիկայի և մեքենաների համապատասխան տեխնիկական վիճակի պարբերաբար ստուգումների իրականացում՝ անսարք վիճակում գտնվող և

արտահոսքեր ունեցող մեքենաների օգտագործումը բացառելու նպատակով:

- Շինարարության իրականացման ժամանակացույցի պահպանման վերահսկողություն:
- Բարեկարգման աշխատանքների իրականացման ապահովում, վերահսկում:
- Անվտանգության համակարգերի արդյունքներին հետևելու նպատակով մշտական մոնիթորինգի իրականացում՝ 2 աշխատողի միջոցով:
- Կանոնավոր կատարել սոցիալական պարտավորությունները՝ համաձայն համայնքի հետ կնքած պայմանագրի:

13 Բնապահպանական կառավարման պլան

Աղյուսակ 8

№	Արտադրական գործընթացում ազդեցության ենթակա շրջակա միջավայրի բաղադրիչները և ազդող գործոնները	Մեղմող միջոցառման անվանումը	Միջոցառման իրականացման պատասխանատու	Վերահսկող
1	Օդային ավազան	Շինարարության փուլ Օդային ավազան արտանետումները մեղմելու նպատակով նախատեսվում է. - օդի դրական ջերմաստիճանի դեպքում շինարարական հրապարակը, բացառությամբ վերանորոգվող և վերակառուցվող փողոցների, օրվա ընթացքում պարբերաբար ջրել բացառելով կեղտաջրերի թափանցումը շինարարական հրապարակի սահմաններից դուրս, - ավազը, ցեմենտը, գաջը, խիճը, այլ սորուն նյութերը, հողային զանգվածները, ինչպես նաև շինարարական աղբը տեղափոխել փոշու համար անթափանց ծածկոցներով ծածկված տրանսպորտային միջոցներով, - ավազը, ցեմենտը, գաջը, խիճը, այլ սորուն նյութերը, հողային զանգվածները, ինչպես նաև շինարարական աղբը պահեստավորել փակ տարածքներում կամ ծածկել անթափանց թաղանթներով,	Կապալառու	«Դաշտէներգո» ՍՊԸ

		- ցանկապատել շինարարական հրապարակը՝ նախագծին համապատասխան, - շինարարական հրապարակից դուրս եկող տրանսպորտային միջոցների անվադողերը լվանալ, - շինարարական աղբը տեղափոխել դրանց հեռացման համար հատուկ հատկացված վայրեր և հատուկ սահմանված երթուղով: - շինարարական տեխնիկան և տրանսպորտային միջոցներն կօգտագործվեն միայն սարքին վիճակում, պարբերաբար կիրականացվեն ստուգումներ, - փոշեռսիչ և փոշեճնշիչ սարքավորումների կիրառում՝ համաձայն քաղաքաշինության կոմիտեի նախագահի 2026 թվականի հունվարի 15-ի «ՀՀՇՆ 13-05-2026 «շինարարական արտադրության կազմակերպում» Հայաստանի Հանրապետության շինարարական նորմերը հաստատելու և Հայաստանի Հանրապետության քաղաքաշինության նախարարի 2008 թվականի հունվարի 14-ի N11-Ն ու Հայաստանի Հանրապետության քաղաքաշինության նախարարի 2008 թվականի հունվարի 14-ի N07-ն հրամաններն ուժը կորցրած ճանաչելու մասին» N02-Ն հրամանի պահանջների:		
--	--	--	--	--

		Շահագործման փուլում օդային ավազանի վրա ազդեցություններ չեն կանխատեսվում:		
--	--	--	--	--

2.	Հողային ռեսուրսներ	Շինարարության փուլ Հողային ռեսուրսների աղտոտումից պահպանելու նպատակով նախատեսվում է. - Օդային զծի անցկացման աշխատանքների ժամանակ հանվող հողային զանգվածը կկուտակվի անմիջական հորատանցքերի հարևանությամբ ծածկված վիճակում, - ՕԳ-ի կառուցման ավարտից հետո՝ իրականացնել մշտական օգտագործման համար տրամադրվող հողերի վերականգնում, - հողային զանգվածի մի մասն օգտագործվելու է տեղում՝ հետլցման և տարածքի բարեկարգման համար, - ճանապարհի ջրցանը և գրունտի խոնավեցումը կկատարվի այնպես, որպեսզի չառաջանան մակերևութային հոսքաջրեր, - շինարարության ընթացքում կօգտագործվեն գոյություն ունեցող գրունտային ճանապարհները, - շինարարական նյութերը կտեղադրվեն հատուկ տակդիրների, իսկ շինարարական տեխնիկան ժամանակավոր կկայանվի գրունտային ճանապարհի վրա, - շինարարական տեխնիկայի, լիցքավորումը և սարքավորումների վերանորոգումը կկատարվի գործունեության տարածքից դուրս՝ հատուկ մասնագիտացված կետերում:	Կապալառու	«Դաշտեներգո» ՍՊԸ

		Շահագործման փուլում հողային ռեսուրսների պահպանման նպատակով նախատեսվում է. - ՕԳ-ի հնարավոր վթարների դեպքում հնարավորինս պահպանել անվտանգության գոտուց դուրս կատարվող աշխատանքները՝ տարածքում խոտածածկ հատվածները չաղտոտելու և չվնասելու նպատակով:		
3	Ջրային ռեսուրսներ	Շինարարության փուլ. ջրային ռեսուրսների վրա հնարավոր բացասական ազդեցությունները մեղմելու կամ կանխարգելու, նպատակով նախատեսվում է. - գործունեության իրականացման ընթացքում աշխատողների համար մատակարարել խմելու որակի ջուր՝ բերովի(շշերով), - աշխատողների կենցաղային կարիքները հոգալու, ինչպես նաև հրդեհաշիջման նպատակով կտեղադրվեն ջրի բաքեր, - շինհրապարակում համապատասխան տարողության պլաստմասե տարա՝ շինարարական հոսքաջրերի, անձրևաջրերի հեռացման և հավաքման նպատակով, - ջրցանի և փոշենստեցման, մեքենաների անիվների լվացման համար օգտագործել	Կապալառու	«Դաշտէներգո» ՍՊԸ

	տեխնիկական որակի ջուր, որը բերվելու է ավտոցիստեռնով՝ պայմանագրային հիմունքներով, կամ օգտագործվելու է պարզարանի ջուրը, - ճանապարհների ջրցանն իրականացվելու է տարվա չոր եղանակներին՝ ըստ անհրաժեշտության, - պարզարանում առաջացած նստվածքը կտեղափոխվի աղբավայր՝ պայմանագրային հիմունքներով, - շինարարական տրանսպորտային միջոցների և սարքավորումների սպասարկումը կատարել համայնքում գործող մասնագիտացված կետերում, - շինարարության համար անհրաժեշտ բետոնախառնուրդը բերվելու է պատրաստի վիճակում մասնագիտացված կազմակերպությունների բետոնախառնիչ մեքենաներով՝ ըստ պահանջի : Կեղտաջրեր. - շինհրապարակում տրանսպորտային միջոցների և սարքավորումների լվացումից առաջացած հոսքաջրերը կուղղորդվեն տարածքում տեղադրված բիոզուգարաններ, -բիոզուգարանների մաքրումը կկատարվի մասնագիտացված կազմակերպությունների	
--	---	--

		կողմից՝ պայմանագրային հիմունքներով: Շահագործման փուլ. Ջրային ռեսուրսների պահպանման համար նախատեսվում է. - աշխատողների համար խմելու ջուրը բերել պատրաստի վիճակում՝ շշերով, - աշխատողների կենցաղային և սանիտարական կարիքները հոգալու նպատակով կտեղադրվի սանհանգույց (բիոզուգարան), - բիոզուգարանների մաքրումը կատարել մասնագիտացված կազմակերպությունների կողմից՝ պայմանագրային հիմունքներով:		
4	Կենսաբազմազանություն	Շինարարության փուլ. Գործունեության իրականացման ընթացքում բուսական և կենդանական աշխարհին հնարավոր ազդեցություններից զերծ պահելու համար նախատեսվում է. - գործունեության և հարակից տարածքներում ՀՀ Կարմիր գրքերում գրանցված բուսատեսակների նոր պոպուլյացիաների կամ կենդանիների բնադրավայրերի հայտնաբերման դեպքում դադարեցնել շինարարական աշխատանքները և տեղեկացնել համապատասխան գերատեսչություններին, - ՕԳ-ի անցկացման տարածքներում խախտված հողաշերտի հնարավորինս արագ վերականգնում՝ տարածքում կենդանական աշխարհի տեղաշարժը չխաթարելու նպատակով	Կապալառու	«Դաշտեներգո» ՍՊԸ

		- շինարարական աշխատանքներն իրականացնել բացառապես ցերեկային ժամերին՝ տարածքում հնարավոր գոյություն ունեցող որոշ կենդանիների կենսակերպի վրա ազդեցությունից խուսափելու համար: Շահագործման փուլ. Կենդանական աշխարհին չվնասելու համար նախատեսվում է. - ՕԳ-ի հենարանների լայնակների, ճոպանականգնակների վրա հակաթռչնային արգելափակոցների տեղակայում՝ թռչունների նստելը կամ բնադրումը բացառելու նպատակով, - հնարավորինս նվազեցնել տարածքի գիշերային լուսավորությունը՝ կենդանիների որոշ տեսակների բնականոն վարքին չխանգարելու նպատակով:		
5	Թափոններ	Շինարարության փուլում թափոնների հնարավոր ազդեցությունները շրջակա միջավայրի վրա մեղմելու նպատակով նախատեսվում է. - խուսափել տարածքում թափոնների կուտակումից՝ ՕԳ-ի կառուցման տարածքում, - ՕԳ-ի անցկացման հատվածներում նյութերի մնացորդները/Կապալառու կազմակերպության կողմից/ պետք է հավաքել հատուկ տարողությունների մեջ և աշխատանքների ավարտից հետո տեղափոխել,	Կապալառու	«Դաշտէներգո» ՍՊԸ

		- մետաղական մասերի մնացորդները (մետաղալարեր և այլն) հանձնել համապատասխան լիցենզավորված կազմակերպություններին, դրանց հետագա վերամշակման և օգտագործման համար, - շինարարական թափոնները՝ բետոնի մնացորդներ, կհավաքվեն պարկերի մեջ և կտեղափոխվեն համայնքի կողմից հատկացված վայր, քանի որ տարածաշրջանում չկան կազմակերպված սանիտարական աղբավայրեր, - կենցաղային աղբը հավաքել աղբահավաք տարողության մեջ և տեղափոխել աղբավայր՝ համայնքապետարանի համաձայնությամբ, - շինարարության ժամանակ առաջացած աղտոտված լաթերը, պարկերը հանձնել թափոնների ջերմային վնասազերծում կատարող կազմակերպություններին: Ենթակայանի տարածքում հնարավոր վթարների կամ վերանորոգման ժամանակ հողային ռեսուրսների մեջ տրանսֆորմատորային յուղի հնարավոր արտահոսքերը կանխելու նպատակով նախատեսվում է. - կառուցել յուղընդունիչներ (հոր)՝ տրանսֆորմատորներից յուղի հեռացման նպատակով: Յուղընդունիչները լինելու են բետոնյա հիմքով՝ խճաքարի և մետաղական		
--	--	---	--	--

	էլեմենտների համակցությամբ, - հնարավոր վթարների դեպքում յուղընդունիչում հավաքված յուղը, յուղոտված լաթերը և յուղային նյութեր պարունակող այլ մասերը հավաքել և հանձնել համապատասխան վերամշակող կազմակերպություններին, - հալոգեններ, դիֆենիլներ և տերֆենիլներ չպարունակող բանեցված տրանսֆորմատորային յուղերը հավաքվելու է համապատասխան տարրաների մեջ և հանձնվելու է մասնագիտացված վերամշակող կազմակերպություններին՝ պայմանագրային հիմունքներով, - հնարավոր արտահոսքերի դեպքում կիրառվելու են ներծծիչ կտորներ, որոնք հնարավորություն են տալիս արագ ներծծելու յուղային զանգվածը, - ասֆալտ-բետոնե խառնուրդի մնացորդները հանձնվելու է ասֆալտապատող ընկերություններին, - յուղերով աղտոտված ավազը հանձնել մասնագիտացված ընկերություններին՝ պայմանագրային հիմունքներով, - սև և գունավոր մետաղի ջարդոնը հանձնել մասնագիտացված կազմակերպություններին՝ պայմանագրային հիմունքներով:		
--	---	--	--

		Շահագործման փուլում առաջացող վնասված վահանակները կուտակվելու են պահեստում՝ փակ տարածքում՝ մինչև համապատասխան կազմակերպություններին հանձնելը:		
6	Պատմամշակութային բնության հուշարձաններ.	և- տարածքում առկա հնագիտական շերտերը հնագետի հսկողությամբ առանձնացվելու և պահպանվելու են: - Գործունեության իրականացման ընթացքում անհրաժեշտ է հաշվի առնել շրջակայքում տեսանելի պատմա-մշակութային միավորների առկայությունը և վերջիններիս բավական մեծ խտությունը: - Անհրաժեշտ է ծրագիրն իրականացնելիս խստիվ պահպանել ծրագրի իրականացման սահմանները: - Հարևան հատվածներում միջամտություններ, ինչպես նաև հեռացված հողի զանգվածների, աղբի, տրանսպորտային միջոցների կուտակումներ չկատարել: - Տրանսպորտի տեղաշարժը կազմակերպել միայն գոյություն ունեցող գրունտային ճանապարհով: - Շինարարական աշխատանքները կատարել միայն համապատասխան մասնագետի հսկողության դեպքում: Շահագործման փուլում պատմամշակութային	Կապալառու	«Դաշտէներգո» ՍՊԸ

		հուշարձանների վրա հնարավոր ազդեցությունը կանխելու նպատակով արևակայանի, ենթակայանի, ՕԳ-ի սպասարկումը կատարել միայն գոյություն ունեցող գրունտային ճանապարհով, բացառելով տարածքում գոյություն ունեցող պատմամշակութային արժեքների վնասումը:		
7	Աղմուկ և թրթռում	Շինարարության փուլում աղմուկի և թրթռումների մակարդակը նվազեցնելու նպատակով նախատեսվում է. - շինարարական աշխատանքները, տրանսպորտի տեղաշարժը կազմակերպել ցերեկային ժամերին, - տրանսպորտային միջոցները և շինարարական տեխնիկան օգտագործել միայն սարքին վիճակում, - պարբերաբար ստուգել և կարգաբերել տեխնիկական միջոցները, տրանսպորտային միջոցների շարժիչները, - Արևակայանի, ենթակայանի, և դրանց տարրերի անցկացման ժամանակ հաշվի առնել տարածքի կլիմայական պայմանները՝ քամու ճնշումը, սառցակեղևի շերտի հաստությունը, օդի ջերմաստիճանը, հաղորդալարերի և մետաղաձուլանների պարը, թրթռումը, Արևակայանի տարածքը գտնվում է	Կապալառու	«Դաշտէներգո» ՍՊԸ

		բնակավայրերից հեռու, աղմուկի մակարդակը չի կարող ազդեցություն ունենալ բնակավայրերի վրա, ուստի միջոցառումներ չեն նախատեսվում:		
8	Արտակարգ իրավիճակներ	Շինարարության փուլ. Շինարարական աշխատանքների կատարման ընթացքում արտակարգ իրավիճակների հնարավոր ռիսկերը մեղմելու և դրանց առաջացումը կանխարգելելու նպատակով նախատեսվում է. -պահպանել անվտանգության տեխնիկայի կանոնները, հակահրդեհային նորմերը, նախատեսվող գործունեության վայրն ապահովվել հրդեհաշիջման վահանակներով, հակահրդեհային կրակմարիչներով, -ապահովել օդային գծերի հաղորդալարերի բարձր հաղորդականությունը, մեխանիկական ամրությունը, մթնոլորտային և քիմիական ներգործությունների նկատմամբ կայունությունը - աշխատակիցներին նախապատրաստել արտակարգ իրավիճակներում գործելուն, - տարածքն ապահովել առաջին օգնության ծառայությունների հետ հուսալի կապով, - նյութերը տեղափոխել շինարարական հարթակ օգտագործումից առաջ և պահել հատուկ տակդիրների վրա՝ հնարավոր արտահոսքերը բացառելու համար, - ապահովել էլեկտահողորդալարերի բարձր հաղորդականությունը, մեխանիկական	Կապալառու	«Դաշտէներգո» ՍՊԸ

	ամբողջությամբ, հողային աշխատանքներ կատարելուց առաջ, ենթակառուցվածքների հետ հատվելու դեպքում, անհրաժեշտ է նախօրոք ստանալ կոմունիկացիաները Հաճախորդող կազմակերպությունների համաձայնությունը, - փորվածքների բացման ժամանակ կատարել գրունտների ճշգրտում, - ապահովել գազատար խողովակի հատման տեղամասում նախագծով նախատեսված պաշտպանիչ ցանցերը՝ համաձայն N592-Ն որոշման VI գլխի 58.636-ի 3-րդ պարբերության պահանջների: - պահպանել ՕԳ-ի անվտանգության գոտին՝ 25մ: - մթնոլորտային տեղումների, քամու ուժեղացման և այլ վտանգավոր երևույթների ժամանակ շինարարական աշխատանքները դադարեցնել, Շահագործման փուլում արտակարգ իրավիճակները կանխարգելելու նպատակով նախատեսվում է. - արևակայանն և ենթակայանն ապահովված են լինելու հրդեհաշիջման միջոցներով, տեսահսկման տեսախցիկներով, ավտոմատ կառավարման համակարգով, հրդեհաշիջման միջոցներով՝ հակահրդեհային կրակմարիչներով, ծխի և ջերմաստիճանի տվիչներով,		
--	---	--	--

		ազդանշանային համակարգերով, անվտանգության նշաններով, - արևակայանի տարածքում տեղադրվելու են փոխակերպիչներ(ինվենտորներ), տեսախցիկ՝ գիշերային տեսանելիության հնարավորությամբ հրդեհաշիջման վահանակներ, - պարբերաբար ստուգել աղետների հակազդելու համակարգերի աշխատունակությունը, - գործունեության տարածքում փակցվելու են արտակարգ իրավիճակների պլանը՝ ներառված անբարենպաստ պայմանների և վթարային իրավիճակներին ուղղված միջոցառումները՝ Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված կարգով, - պողպատե էլեմենտները շինհրապարակ են բերում արդեն ներկված մթնոլորտակայուն էմալով, շինարարական կոնստրուկցիաներն ապահովել հակակոռոզիոն պաշտպանությամբ, - անվտանգության համակարգերի արդյունքներին հետևելու նպատակով նախատեսվում է, մշտական մոնիթորինգ, հերթափոխային գրաֆիկով՝ 3 աշխատողի միջոցով:		
9	Մարդու առողջություն, աշխատանքի կազմակերպում և անվտանգություն	Շինարարության փուլ. Մարդու առողջության և անվտանգության պահպանման, աշխատանքի ճիշտ կազմակերպման համար նախատեսվում է.	Կապալառու	«Դաշտէներգո» ՍՊԸ

		- պահպանել ՀՀ օրենսդրությամբ պահանջվող աշխատանքային անվտանգության նորմերը, ՀՀ Առողջապահության նախարարության 2012թ. սեպտեմբերի 19-ի «Կազմակերպություններում աշխատողների սանիտարական կենցաղային սենքերի» N 2.2..8-003-12 սանտարական կանոնները և նորմերը հաստատելու մասին թիվ 15-Ն հրամանի պահանջները, - շինհրապարակն ապահովել 1-ին բուժօգնության համար անհրաժեշտ դեղարկղիկով, - աշխատողների համար հատկացնել ընդհանուր ծառայությունների տարածք՝ հանգստի և անձնական հիգիենայի կարիքները հոգալու համար(տնակ), - շինհրապարակում և հարակից տարածքում տեղադրել հնարավոր վտանգների մասին նախազգուշացնող նշաններ, - նյութերը պահել հատուկ տակդիրների վրա՝ հնարավոր արտահոսքերը բացառելու համար, - ապահովել շինարարական նյութերի, վառելիքի, նավթամթերքի պահեստավորման և բեռնաթափման կանոնների համապատասխանությունը գործող օրենսդրության պահանջներին, - շինհրապարակն ապահովել հակահրդեհային միջոցներով, լուսավորության սարքերով՝	
--	--	--	--

	գիշերային տեսանելիության հնարավորությամբ, - վերահսկել աշխատող սարքավորումների պիտանելիությունը, մեքենաների երթերը, հաջորդականությունը, բացառելով մեքենաների կուտակումները, - նվազագույնի հասցնել ճանապարհների խցանումներ առաջացնող գործողություններն՝ ընդհանուր երթևեկության խոչընդոտումը բնակչության անվտանգությունն ապահովելու նպատակով, - բացառել առանց համապատասխան գերատեսչությունների հետ համաձայնեցման ենթակառուցվածքների փոփոխությունները, հատումները, - պահպանել լարերի ամենացածր կետից մինչև գետնին ամենափոքր հեռավորությունը (ջուր, ճանապարհ, հուն)՝ գծի տակ գտնվող մարդկանց և տրանսպորտային միջոցների անվտանգությունն ապահովվելու նպատակով, - ապահովել օդային գծի բարձրությունը հողի մակերեսից՝ ուղղահայաց եզրաչափով՝ 7մ, - ապահովել 6մ նվազագույն հեռավորությունը՝ հաղորդալարից մինչև հենարանի մոտակա մասը, համաձայն՝ N592-Ն որոշման VI գլխի 49 կետի 577 աղյուսակ N 33-ի պահանջների,		
--	---	--	--

		- նոր կառուցվող և գոյություն ունեցող օդային գծերի հատման տեղամասում ապահովել բոլոր ուղղաձիգ տեղամասերը, համաձայն՝ N592-Ն որոշման VI գլխի 49 կետի 583 աղյուսակի N 34-ի պահանջների, -Էլեկտրահաղորդագծերում կիրառվող հաղորդալարերի և մալուխների թաղանթները և մեկուսացումը համապատասխանեցնել վերջիններիս անցկացման եղանակին և շրջապատող միջավայրի պայմաններին, - օդային գծի բոլոր հենարանները համարակալել, նշագրել և գունավորել՝ ՀՀ կառավարության 2006 թվականի դեկտեմբերի 21-ի N 1943-Ն որոշմամբ հաստատված «Էլեկտրատեղակայանքների սարքվածքին ներկայացվող ընդհանուր պահանջներ» տեխնիկական կանոնակարգի 3-րդ գլխի 11-րդ և 12-րդ կետերի պահանջներին համապատասխան, - իրականացնել տեխնիկական վերահսկողություն՝ նախագծային անհամապատասխանությունները ժամանակին շտկելու նպատակով: Շինաշխատանքները կկատարվեն պահպանելով շինարարության ժամանակացույցը և աշխատանքի անվտանգության կանոններն՝ ըստ ՇՆԿ-3-480* նորմերի: Շահագործման փուլ. -Արևակայանի, ենթակայանի, ՕԳ-ի	
--	--	--	--

	պլանային վերանորոգման և վերակառուցման աշխատանքները պետք է կատարել ՏԿ-ի պահանջներին համապատասխան, -Էլեկտրամատակարար կազմակերպությունը պետք է ապահովի իր սեփականությունը հանդիսացող էլեկտրական ցանցերին անմիջականորեն միացված՝ սպառողի սեփականությունը հանդիսացող էլեկտրական գծերի պաշտպանությունն էլեկտրական վնասվածքներից՝ համաձայն միացման պայմանագրի, -ապահովել հենասյուների շուրջ՝ 2 մ շառավղով խոտի և թփուտների մաքրում, -ՕԳ-ի ուղեգծի երկայնքով երթանցի և դրանց մերձենալու համար տնկիներից, կոճղերից, քարերից և այլնից մաքրված հողի շերտի ապահովում՝ ոչ պակաս 2,5 մ լայնությամբ, -ցանկացած եղանակի ժամանակ ՕԳ-ին մոտենալու համար ճանապարհի ապահովում՝ ոչ ավելի ՕԳ ուղեգծից 0,5 կմ-ից, -վթարների, բնական աղետների դեպքում կիրառել միջոցառումներ՝ ուղղված մարդու առողջության և անվտանգության պահպանմանը, վտանգավոր տարածքից մարդկանց տարահանմանը, -ապահովել առաջին բուժօգնության անհրաժեշտության դեղարկղիկով:	
--	---	--

		Մարդու առողջության վրա հնարավոր ազդեցությունից խուսափելու նպատակով նախատեսվում է. - վնասված արևային վահանակները հավաքել և պահել փակ վայրում՝ - քացառել վնասված արևային վահանակների տեղադրումը ուղիղ արևի ճառագայթների տակ քաց տարածքներում և աղբավայրերում:		
10	Սոցիալական	Շինարարության փուլ. Գործունեության իրականացման ընթացքում սոցիալական խնդիրներից խուսափելու նպատակով նախատեսվում է. - քացառել գործունեության տարածքից դուրս այլ տարածքների օգտագործումը, - աշխատանքները կազմակերպել ցերեկային ժամերին, նվազագույնի են հասցնել ճանապարհների խցանումներ առաջացնող գործողություններն՝ ընդհանուր երթևեկության խոչընդոտումը և հասարակական անվտանգությունն ապահովելու նպատակով, - կարգավորել մեքենաների երթերի հաճախականությունը՝ ճանապարհների ծանրաբեռնվածությունից խուսափելու նպատակով,	Կապալառու	«Դաշտէներգո» ՍՊԸ

		-ՕԳ-ի ենթակառուցվածքների հետ հատման աշխատանքները կատարել համապատասխան գերատեսչություններից հետ համաձայնեցված, - բացվելու են նոր աշխատատեղեր: Շահագործման փուլում գործունեության իրականացումն ունենալու է համայնքի բնակիչների համար դրական սոցիալ-տնտեսական ազդեցություն՝ բացվելու են նոր աշխատատեղեր՝ 2-4 աշխատողների համար: Նախաձեռնողը ֆինանսական աջակցություն կցուցաբերի համայնքին, կմասնակցի համայնքում նախատեսվող ծրագրերի իրականացմանը, մասնավորապես ճանապարհների վերանորոգման, լուսավորության բարեկարգման աշխատանքներին և այլն: Ընկերությունը նախատեսում է իր ամբողջական գործունեության իրականացման ընթացքում համայնքում կատարել ֆինանսական ներդրումներ՝ 35,000,000 դրամ գումարի չափով:		
11	Բարեկարգում, Լանդշաֆտ.	Տարածքի բարեկարգման նպատակով նախատեսվում է. -բացառել նախատեսված նախագծից դուրս կառուցապատման այլ աշխատանքները, լանդշաֆտային այլ փոփոխությունները, -հնարավորինս պահպանել ռելիեֆի բնական		

		ձևերը, նվազագույնի հասցնել ռելիեֆի խախտմանը, կանաչ տարածքների վնասմանն, աղտոտմանն ուղղված գործողությունները, -գործունեության տարածքը մաքրել թափոններից, վերականգնել լանդշաֆտը, -շինարարական աշխատանքների ավարտից հետո շինարարական սարքավորումներն ապամոնտաժել և հեռացնել տարածքից, -տարածքը մաքրել ավելորդ թափոններից և քերելով հնարավորինս նախկին տեսքի, կատարել տարածքի հարթեցման, բարեկարգման աշխատանքներ, - արևակայանի և ենթակայանի տարածքն ամբողջությամբ ցանկապատվելու է 2մ բարձրության մետաղական ցանկապատով:		
--	--	---	--	--

14. Մոնիթորինգի (մշտադիտարկում) պլան (շինարարության և շահագործման փուլեր)

Շինարարության փուլ	Պարբերականությունը (ժամանակամիջոցը)	Մոնիթորինգի եղանակը	Մոնիթորինգի վայրը	Պատասխանատու, Վերահսկող
1. Օդային ավազան արտանետումների վերահսկում՝ մթնոլորտային օդն աղտոտող (վնասակար) նյութերի սահմանային թույլատրելի	Գործունեության տարածք, շինհրապարակ Ամենօրյա	Տեսողական ուսումնասիրություն, անհրաժեշտության դեպքում չափումներ՝ համապատասխան մասնագետի կողմից:	Շինհրապարակ, գործունեության տարածք, հարակից տարածքներ:	Կապալառու «Դաշտեներգո» ՍՊԸ

կոնցենտրացիաների թույլատրելի նորմերը պահպանելու նպատակով:				
2. Հողային ռեսուրսների մոնիթորինգ՝ հողի աղտոտումը կանխելու նպատակով:	Պարբերաբար	Տեսողական ուսումնասիրություններ;	Շինհրապարակ, գործունեության տարածք, ճանապարհներ, հարակից տարածքներ:	Կապալառու «Դաշտէներգո» ՍՊԸ Համապատասխան գերատեսչության տեսչական մարմին
3. Ենթակառուցվածքների փոփոխությունների վերահսկում:	Շինարարության ընթացքում	Շրջայցեր	ՕԳ- ուղեգծի անցկացման ժամանակ	«Դաշտէներգո» ՍՊԸ Համապատասխան գերատեսչության տեսչական մարմին Համայնք
4. Շինարարական նյութերի և թափոնների տեղափոխում:	Օրվա բոլոր ժամերին	Չպլանավորված վերակսկում՝ ստուգումներ:	Շինհրապարակ, գործունեության տարածք, ճանապարհներ:	Կապալառու «Դաշտէներգո» ՍՊԸ
5. Կենսաբազմազանության մոնիթորինգ	- Մինչև շինարարական աշխատանքների սկսելը:	Գործունեության տարածքում շինարարական աշխատանքների կատարման ժամանակ ընկերության կողմից պարբերաբար	Գործունեության և կից տարածք:	Կապալառու «Դաշտէներգո» ՍՊԸ

		կատարել մոնիթորինգ, առաջնորդվելով ՀՀ կառավարության 31.07.2014թ. «ՀՀ բուսական աշխարհի օբյեկտների պահպանության և բնական պայմաններում վերարտադրության նպատակով դրանց օգտագործման կարգը սահմանելու մասին» N781-Ն որոշման պահանջներից ՀՀ Կարմիր գրքում գրանցված բուսատեսակների պոպուլիացիաների հայտնաբերման և դրանց պահպանության նպատակով, ՀՀ Կարմիր գրքում գրանված կենդանիների բնադրավայրերի հայտնաբերման համար:		
--	--	---	--	--

6. Արտակարգ իրավիճակների և աշխատանքի անվտանգության վերահսկում	Ամենօրյա Պարբերաբար	Ստուգումներ՝ վերահսկում:	Գործունեության տարածքում, շինհրապարակում	Կապալառու «Դաշտէներգո» ՍՊԸ
7. Աղմուկի մակարդակի տատանումներ	Ամենօրյա, շաբաթը մեկ անգամ	Աղմկաչափի կիրառում:	Շինհրապարակում	Կապալառու
8. Մարդու առողջություն և անվտանգություն	Ամենօրյա	Հարցումների իրականացում, համապատասխան ցուցատախտակների տեղադրման վերահսկում:	Շինարարության ընթացքում	Կապալառու «Դաշտէներգո» ՍՊԸ Համապատասխան գերատեսչության տեսչական մարմին
9. Տարածքի բարեկարգում	Շինարարության ավարտից հետո:	Տեսողական ուսումնասիրություն:	Գործունեության տարածք, ճանապարհներ:	Կապալառու, «Դաշտէներգո» ՍՊԸ
Շահագործման փուլ				
1. Կենսաբազմազանության ապրելավայրերի և աճելավայրերի Փոփոխությունների վերաբերյալ հսկողություն	Հինգ տարին մեկ անգամ	Մասնագիտական ուսումնասիրություն:	Ենթակա տարածք	«Դաշտէներգո» ՍՊԸ Համապատասխան մասնագետներ
2. Արտակարգ իրավիճակների հսկողություն՝ վթարային իրավիճակների նվազեցման նպատակով	Պարբերական՝ Ստուգումներ՝ անվտանգության համակարգերի արդյունքների վերահսկման նպատակով:	Համապատասխան հակահրդեհային միջոցների առկայություն: Մշտական մոնիթորիգ՝ աշխատողների միջոցով:	Ենթակայանի տարածքում:	«Դաշտէներգո» ՍՊԸ

3. Սոցիալական	Գործունեության իրականացման ընթացքում	Անվտանգության գոտու պահպանում: Կանոնավոր կատարել սոցիալական պարտավորությունները՝ ամրագրված համայնքի հետ կնքված պայմանագրում:	Համայնք	«Դաշտէներգո» ՍՊԸ
4. Թափոններ	Համաձայն ՀՀ Կառավարության 14 սեպտեմբերի 2006թ N 1343-N որոշման տարին մեկ անգամ հաճախականությամբ:	Թափոնների հաշվառում, տեսակավորում, տեղափոխում՝ համաձայն «Լիցենզավորման մասին» ՀՀ օրենքի պահանջների:	Գործունեության տարածք:	«Դաշտէներգո» ՍՊԸ

15. Հանրային քննարկումներ

Համաձայն «Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննության մասին» 2014 թվականի հունիսի 21-ի ՀՕ- 110-Ն Հայաստանի Հանրապետության օրենքում փոփոխություններ կատարելու մասին (Փոփոխությունները 2023 թվականի մայիսի 3) Օրենքի և ՀՀ կառավարության 28 դեկտեմբերի 2023 թվականի «Հայաստանի հանրապետության կառավարության 2014 թվականի նոյեմբերի 19-ի N 1325-Ն որոշման մեջ փոփոխություն կատարելու մասին» N 2343-Ն որոշմամբ սահմանված պահանջների՝ կատարվել է հանրային ծանուցում, քննարկումները կատարվել են ՀՀ Արագածոտնի մարզի Թալին համայնքի Թալին և Դաշտադեմ բնակավայրի վարչական ղեկավարի նստավայրերում: Հանրային քննարկումների նպատակն է հաշվի առնել բոլոր շահագրգիռ կողմերի և ազդակիր հանրության կարծիքները, առարկություններն, առաջարկություններն և դիտողությունները նախատեսվող գործունեության վերաբերյալ: Հանրությունը համաձայն ընթացակարգի իր կարծիքը և առաջարկությունները կարող է ներկայացնել գրավոր՝ օրենսդրությամբ սահմանված ժամկետներում:

Հանրային քննարկման ընթացքում հանրությանը ներկայացվեց ամբողջական նախագիծը, որպեսզի հանրությունը պատկերացում կազմի ամբողջ գործունեության վերաբերյալ: Արևակայանի ամբողջ տարածքը ներառում է 02-035-0127-0018, 02-035-0127-0021 և 02-035-0127-0020 կադաստրային ծածկագրերով հողամասերը: Ներկայացվեց նաև որ իրականացվելու է օդային գիծ, որը համաձայն Օրենքի ևս ենթակա է ՇՄԱԳ-ի և փորձաքննության:

Հանրային քննարկմանը ներկա էին համայնքի, գործունեություն իրականացնող ընկերության ներկայացուցիչները, ազդակիր համայնքի բնակիչներ: Հանրային քննարկմանը ներկայացվել է նախատեսվող գործունեության նախագծային լուծումները և գործունեության իրականացման հետևանքով շրջակա միջավայրի բաղադրիչների և մարդու առողջության վրա հնարավոր ազդեցությունները, դրանց մեղմանն ու կանխարգելմանն ուղղված միջոցառումները: Նկատի ունենալով, որ օդային գիծը հասնում է Թալին համայնք, այնտեղ ևս ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով իրականացվեցին հանրային քննարկումներ:

Հաշվետվությունում ներառվել են հանրային քննարկման ընթացքում բարձրացված բոլոր դիտարկումների և հարցադրումների պատասխանները՝ մասնավորապես համայնքի սոցիալ-տնտեսական խնդիրներին վերաբերող:

Նախագծի վերաբերյալ համայնքի ավագանին որոշում է ընդունել՝ գործունեության իրականացմանը համաձայնություն տրամադրելու վերաբերյալ: Հավելված 7:

16. Բողոքների ընթացակարգ

Ընկերությունում կներդրվի բողոքների ուսումնասիրման ընթացակարգ՝ գործունեության իրականացման ընթացքում առաջացած շեղումների. օդային ավազան արտանետումների, հողային ռեսուրսների, կենսաբազմազանության պահպանման, ինչպես նաև գյուղացիների հողագործական աշխատանքներին խոչընդոտելու վերաբերյալ բողոքներին արձագանքելու, շեղումները, դրանց պատճառները բացահայտելու, ժամանակին արձագանքելու և թերությունները վերացնելու նպատակով:

17. Նախատեսվող գործունեության իրականացման նպատակահարմարությունը, հաստատված հիմնադրույթային փաստաթղթերին նախատեսվող գործունեության համապատասխանության հիմնավորումները.

Համաշխարհային տնտեսության զարգացման հեռանկարներում Արևային էներգիան օգտագործվելու է տնտեսության տարբեր բնագավառներում՝ ջեռուցման, լուսավորության, տաք ջրի, ավտոտրանսպորտի, վառելիքի արտադրության, գյուղատնտեսության և այլ ոլորտներում: Արևային և քամու վերականգնվող էներգիան այսօր աշխարհում էլեկտրաէներգիայի ամենաարագ աճող աղբյուրներն են և տեխնոլոգիապես ավելի առաջադեմ, տնտեսապես մատչելի են: Սա պայմանավորված է մի շարք դրական գործոններով, ինչպիսիք են վառելիքի ծախսերի, ջերմոցային գազերի և այլ աղտոտող թափոնների արտանետումների կրճատումը: 2011 թվականին էներգետիկայի միջազգային գործակալության զեկույցում նշվել է, որ արևային էներգիայի տեխնոլոգիաները, ինչպիսիք են ֆոտոգալվաները, արևային տաք ջուրը և կենտրոնացված արևային էներգիան, կարող են ապահովել աշխարհի էներգիայի մեկ երրորդը մինչև 2060 թվականը, սահմանափակել կլիմայի փոփոխությունը և անցնել վերականգնվող էներգիայի: Արեգակից ստացված էներգիան կարող է առանցքային դեր ունենալ համաշխարհային տնտեսությունը ապաածխաթթվայնացնելու գործընթացում և էներգախնայողության բարելավման ոլորտում:

Համաձայն էներգետիկ Ember վերլուծական կենտրոնի զեկույցի՝ 2022 թվականին քամու և արևի արտադրության աճը ծածկել է էլեկտրաէներգիայի համաշխարհային պահանջարկի աճի 80%-ը: Քամին և արևը 2022 թվականին հասել են համաշխարհային էլեկտրաէներգիայի արտադրության ռեկորդային 12%-ի՝ մեկ տարի առաջվա 10%-ի դիմաց:

Արևային էներգիայի օգտագործումը կնպաստի Հայաստանի Հանրապետության էներգետիկ անվտանգության ավելացմանը, ապավինելով բնածին, անսպառ և հիմնականում ներմուծումից անկախ՝ ռեսուրսին, կբարձրացնի էներգետիկ համակարգի կայունությունը, կախվածությունը անօդաչուների պաշարներով հարուստ վառելիքից, կնվազեցնի շրջակա միջավայրի աղտոտումը: ՀՀ կառավարությունը խթանում է արևային և այլընտրանքային կայանների կառուցման և հետագա զարգացման ներդրումային ծրագրերը՝ հատկապես չգազիֆիկացված համայնքներում: Արևային էլեկտրաէներգիայի ստացումը բավականին նպաստավոր պայմաններ է ստեղծում, թե շրջակա միջավայրի պահպանման, և թե մարդկության կայուն զարգացման համար, հատկապես այն դեպքում երբ հանրապետությունը հարուստ է արևային էներգիայի գոտիներով/ Globalsolaratlas.info/:

Նախատեսվող արևակայանը համահունչ է ՀՀ կառավարության 2022 թվականի մարտի 24-ի «ԷՆԵՐԳԱԽՆԱՅՈՂՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՎԵՐԱԿԱՆԳՆՎՈՂ ԷՆԵՐԳԵՏԻԿԱՅԻ 2022-2030 ԹՎԱԿԱՆՆԵՐԻ ԾՐԱԳՐԻՆ, ԷՆԵՐԳԱԽՆԱՅՈՂՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՎԵՐԱԿԱՆԳՆՎՈՂ ԷՆԵՐԳԵՏԻԿԱՅԻ 2022-2030 ԹՎԱԿԱՆՆԵՐԻ ԾՐԱԳՐԻ ԱՌԱՋԻՆ ՓՈԽԼԻ (2022-2024

Թալին քաղաքում և Դաշտադեմ բնակավայրում իրականացված հանրային քննարկման արդյունքում նախատեսվող գործունեության վերաբերյալ համայնքը տվել է իր նախնական համաձայնությունը, որն էլ հիմնավորում է նախագծային փաստաթղթով նախատեսվող գործունեության համապատասխանությունը համայնքի հեռանկարային զարգացման հիմնադրությային փաստաթղթերին, համայնքի հեռանկարային զարգացմանը:

18. Փակման և հետփակման փուլեր.

Ընկերության կողմից գործունեության հնարավոր դադարեցման դեպքում վերջինիս կողմից նախատեսվում են գործողությունների պլան, որը ներառում է.

- ✓ սարքավորումների, արևային վահանակների, էլեկտրասյուների ապամոնտաժում,
- ✓ արևակայանի, ենթակայանի տարածքների կարգաբերում, նախկին տեսքի բերում:

Գործողությունները կատարվելու է համայնքի վերահսկողությամբ:

Փակման փուլի ազդեցություն. Հայաստանի Հանրապետությունում, ինչպես նաև աշխարհի զարգացած երկրներում, արևային կայանների սարքավորումների, մասնավորապես որպես թափոնատեսակ՝ ֆոտոէլեմենտներ պարունակող վահանակների և այլ ուղեկցող մասերի պահպանման, տեղակայման լուծումները դեռևս ուսումնասիրման փուլում են:

Վահանակների թափոնները աճող խնդիր է աշխարհում, քանի որ արևային կայանի վահանակները (батарея) պատրաստվում են տարբեր ֆոտոէլեմենտներ պարունակող (ապակի, պլաստիկ) նյութերից, որոնք իրենց մեջ պարունակում են (կապար, քրոմ, կադմիում, սիլիցիում և այլն): Վահանակների վերամշակումը բարդ և թանկ գործընթաց է: Տարբեր երկրներում/հատկապես վահանակներ արտադրող/ աշխատանքներ են տարվում մասնագիտացված գործարանների և վերամշակման տեխնոլոգիաների մշակման ուղղությամբ: Ուստի դրանց ուտիլիզացիան և վերամշակումը խնդիր է հանդիսանում նաև Հայաստանի Հանրապետության համար, որը հրատապ լուծում է պահանջում, քանի որ գնալով ավելանում են արևային վահանակների օգտագործումը տնտեսության մեջ: Շարքից դուրս եկած վահանակների լուծումը պետք է տրվի ՀՀ կառավարության կողմից մշակված համապատասխան օրենսդրության, ծրագրերի հիման վրա, հաշվի առնելով առաջավոր զարգացած երկրների փորձը: Քանի որ վահանակների արտադրությունն ու հեռացումը ենթադրում են թունավոր և թունավոր նյութերի օգտագործում, պետք է զարգացնել փակ ցիկլով վերամշակման համակարգերի կիրառումը, որը թույլ է տալիս էկոլոգիապես մաքուր թափոնների հեռացման մեթոդների կիրառման միջոցով վերօգտագործել վահանակներում պարունակվող քիմիական նյութերը, նվազագույնի հասցնելով թափոնների առաջացումը: Համապատասխան գերատեսչության կողմից անհրաժեշտ է որոշել և գնահատել արևային

վահանակների վտանգավորության դասը և օգտահանումը, տեղափոխումը կամ արտահանումը կատարել «Լիցենզավորման մասին» ՀՀ Օրենքի պահանջներին համապատասխան:

Քանի որ մեր երկիր արևային վահանակները ներկրվում են հիմնականում Չինաստանից, պետք է զարգացնել և համագործակցել վնասված վահանակները հետ վերադարձնելու ուղղությամբ կամ խթանել վերջիններիս օգնությամբ նման տեխնոլոգիաների ներդրմանը ՀՀ-ում:

Միջոցառումներ. Մինչև համապատասխան ռազմավարության մշակումը ընկերությունը նախատեսում է կիրառել հետևյալ հնարավոր տարբերակները.

- հնարավորության դեպքում վերանորոգել և կրկնակի օգտագործել վթարված մասերը,
- ֆոտոէլեմենտներ պարունակող վահանակները չթաղել կամ չհավաքել աղբավայրերում, բաց վիճակում,

- վաճառել թափոնների հավաքմամբ զբաղվող այլ կազմակերպությունների՝ ներառյալ արտասահմանյան զարգացած երկրներին, որոնք ունեն նման վնասված արևային թափոնների վերամշակման տեխնոլոգիաներ,

- ֆոտոէլեմենտներ պարունակող վահանակները հանձնել էլեկտրական և էլեկտրոնային սարքավորումներ հավաքող կետերին կամ կազմակերպություններին (նաև արտասահմանյան)՝ կազմակերպված թափոնների հավաքագրման նպատակով,

- վնասված վահանակները հանձնել այն երկրների կազմակերպություններին, որոնք զբաղված են արևային վահանակների արտադրությամբ և որոնցից ձեռք են բերվել ֆոտոէլեկտրոնային արևային վահանակները:

Գործունեության փակման կամ լուծարման նպատակով նախաձեռնողի կողմից կատարվելու է պայմանագրերի երկկողմանի դադարեցում, ապամոնտաժվելու են բոլոր սարքավորումները, վահանակները, էլեկտրահաղորդման հենասյուները, էլեկտրահաղորդման գծերը: Ենթակայանի տարածքում կապամոնտաժվեն տրանսֆորմատորները, յուղահեռացման համակարգերը և այլ սարքավորումները: Ապամոնտաժված պիտանի սարքավորումները, պանելները կվաճառվեն, իսկ խոտանը(ոչ պիտանի մետաղական մասեր, լարեր և այլն) կտեսակավորվի և կհանձնվի համապատասխան մասնագիտական կազմակերպություններին: Բետոնյա մնացորդները կհանձնվեն ճանապարհաշինարարական ընկերություններին: Տարածքը կբարեկարգվի, կբերվի նախկին տեսքի: Փակման փուլը կիրականացվի համապատասխան նախագծային փաստաթղթերի հիման վրա, ՀՀ Օրենսդրությամբ սահմանված կարգով:

Գրականություն

1. Թալին համայնքի 2023-2027թթ. 5-ամյա զարգացման ծրագիր:
2. «ԱՂՄՈՒԿՆ ԱՇԽԱՏԱՏԵՂԵՐՈՒՄ, ԲՆԱԿԵԼԻ ԵՎ ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ ՇԵՆՔԵՐՈՒՄ ԵՎ ԲՆԱԿԵԼԻ ԿԱՌՈՒՑԱՊԱՏՄԱՆ ՏԱՐԱԾՔՆԵՐՈՒՄ» N2-III-11.3 ՍԱՆԻՏԱՐԱԿԱՆ ՆՈՐՄԵՐԸ ՀԱՍՏԱՏԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ N 138 և ՀՀ Քաղաքաշինության նախարարի 2014թ. մարտի 17-ի՝ ՀՀԾՆ 22-04-2014 «ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅՈՒՆ ԱՂՄՈՒԿԻՑ» ՇԻՆԱՐԱՐԱԿԱՆ ՆՈՐՄԵՐԸ ՀԱՍՏԱՏԵԼՈՒ ԵՎ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՔԱՂԱՔԱՇԻՆՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐԻ 2001 ԹՎԱԿԱՆԻ ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ 1-Ի N 82 ՀՐԱՄԱՆՈՒՄ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ N79-Ն հրամաններ:
3. Էներգետիկայի միջազգային գործակալությունը (IEA): Էներգախնայողության ցուցանիշներ. Քաղաքականության շրջանակ, Էդ. IEA, 2014 թ.:
4. ՀՀ բնապահպանության նախարարի 2006թ.-ի դեկտեմբերի 25-ի՝ «Ըստ վտանգավորության դասակարգված թափոնների ցանկի» N430-Ն և 2006թ. հոկտեմբերի 26-ի «Հայաստանի Հանրապետության տարածքում գոյացող արտադրության /այդ թվում՝ ընդերքօգտագործման/ և սպառման թափոնների ցանկը հաստատելու մասին» N342-Ն հրամաներ:
5. Հայաստանի Հանրապետության Էներգետիկ ենթակառուցվածքների և բնական պաշարների նախարարություն արդյունաբերական մասշտաբի արևային ֆոտովոլտային էլեկտրակայաններ:
6. ՀՀ Առողջապահության նախարարության 2012թ. սեպտեմբերի 19-ի «Կազմակերպություններում աշխատողների սանիտարական կենցաղային սենքերի» N 2.2..8-003-12 սանտարական կանոնները և նորմերը հաստատելու մասին թիվ 15-Ն հրաման:
7. ՀՀ կառավարության 2020թ. հուլիսի 2-ի նիստի N87 արձանագրություն:
8. СП.485.13130.2021:
9. ՀՀԾՆ 22-01-2024թ. «Շինարարական կլիմայաբանություն:
10. Քաղաքաշինության նախարարի ՀՀ ՇՆ 10-01-2014 Շինարարությունում, նորմատիվ փաստաթղթերի համակարգ:
11. <https://chambarak.am/Pages/DocFlow/Def.aspx?nt=1&dt=Projects>, ` /armland.am/:
12. <https://energyagency.am/>:
13. Էներգետիկ Ember վերլուծական կենտրոնի զեկույց՝ 2022 թ:

Տարածքի սեփականության իրավունքի վկայականը, պետական ռեգիստրը.

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ

ՎԿԱՅԱԿԱՆ

ԱՆՇԱՐԺ ԳՈՒՅՔԻ ՆԿԱՏՄԱՄԲ ԻՐԱՎՈՒՆՔՆԵՐԻ
ՊԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱՆՑՄԱՆ

Կադաստրի
կոմիտե

Սույն վկայականով հաստատվում է 30 հունվարի 2023 թվականին գույքի նկատմամբ իրավունքների պետական գրանցման միասնական մատյանում կատարված անշարժ գույքի նկատմամբ իրավունքի պետական գրանցումը հետևյալ տվյալներով.

1. ԳՐԱՆՑՎԱԾ ԻՐԱՎՈՒՆՔԻ ՍՈՒԲՅԵԿՏ(ՆԵՐ)

«ԴԱՇՏԷՆԵՐԳՈ» ՍՊԸ

2. ԱՆՇԱՐԺ ԳՈՒՅՔԻ ԳՏՆՎԵԼՈՒ ՎԱՅՐԸ ԵՎ ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ

Մարզ Արագածոտն, համայնք Թալին գյուղ Դաշտադեն 10-րդ փողոց 11 հողամաս

3. ԳՐԱՆՑՄԱՆ ՀԱՄԱՐ ՀԻՄՔ ՀԱՆԴԻՍԱՑԱԾ ՓԱՍՏԱԹՂԹԵՐԸ

Առուվաճառքի պայմանագիր 07/07/2020թ. թիվ 943, Հողատեսքերի փոփոխման գործընթացի կազմակերպման հանձնաժողովի 09/04/2021թ. թիվ 9 եզրակացություն, Համայնքի ղեկավարի որոշում 15/04/2021թ. թիվ 6, Համայնքի ղեկավարի 27.12.2022թ. թիվ 293-Ա որոշում, Համայնքի ավագանու 26.12.2022թ. թիվ 68-Ա որոշում

4. ՀՈՂԱՄԱՍԻ ԲՆՈՒԹԱԳՐԵՐԸ

Կադաստրային ծածկագիրը՝ 02-035-0127-0018

Մակերեսի չափը (հա)՝ 9.5

Նպատակային նշանակությունը՝ էներգետիկայի, տրանսպորտի, կապի, կոմունալ ենթակառուցվածքների օբյեկտների

Գործառնական նշանակությունը կամ հողատեսքը՝ էներգետիկայի

Գրանցված իրավունքի տեսակը՝ ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

ՎԿԱՅԱԿԱՆ N 30012023-02-0044, գաղտնաբառ՝ UYIURXUY3AQQ

Փաստաթղթի իսկությունը և վավերականությունը կարող է ստուգվել Կադաստրի կոմիտեի
www.e-cadastre.am կայքէջի միջոցով

5. ՇԻՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԲՆՈՒԹԱԳՐԵՐԸ

- 1) Նպատակային նշանակությունը՝
- 2) Բնութագրերը ըստ առանձին շինությունների՝

Հ/Հ	Կադաստրային ծածկագիր	Տեսակ	Մակերես	Գրանցված իրավունքի տեսակ

Լրացուցիչ նշումներ և տեղեկություններ

Գրանցումը իրականացնող պաշտոնատար անձի անունը, ազգանունը՝ ՎԱՐՍԻԿ
ՍՈՂՈՄՈՆՅԱՆ

Զբաղեցրած պաշտոնը՝ Անշարժ գույքի գրանցման միասնական ստորաբաժանման
անշարժ գույքի գլխավոր ռեգիստր

ՎԿԱՅԱԿԱՆ N 30012023-02-0044, զաղտնաբառ՝ ՍՄԻՐՄՍՅԱՅԳԳ

Փաստաթղթի իսկությունը և վավերականությունը կարող է ստուգվել Կադաստրի կոմիտեի
www.e-cadastre.am կայքէջի միջոցով

Էջ 2/2

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ

ՎԿԱՅԱԿԱՆ

ԱՆՇԱՐԺ ԳՈՒՅՔԻ ՆԿԱՏՄԱՄԲ ԻՐԱՎՈՒՆՔՆԵՐԻ
ՊԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱՆՑՄԱՆ

Սույն վկայականով հաստատվում է 9 մարտի 2026 թվականին գույքի նկատմամբ իրավունքների պետական գրանցման միասնական մատյանում կատարված անշարժ գույքի նկատմամբ իրավունքի պետական գրանցումը հետևյալ տվյալներով.

1. ԳՐԱՆՑՎԱԾ ԻՐԱՎՈՒՆՔԻ ՍՈՒԲՅԵԿՏ(ՆԵՐ)

ՀՀ ԱՐԱԳԱԾՈՏՆԻ ՄԱՐԶԻ ԹԱԼԻՆ ՀԱՄԱՅՆՔ

2. ԱՆՇԱՐԺ ԳՈՒՅՔԻ ԳՏՆՎԵԼՈՒ ՎԱՅՐԸ ԵՎ ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ

Մարզ Արագածոտն, համայնք Թալին, գյուղ Դաշտադեմ 1 հողամաս

3. ԳՐԱՆՑՄԱՆ ՀԱՄԱՐ ՀԻՄՔ ՀԱՆԴԻՍԱՑԱԾ ՓԱՍՏԱԹՂԹԵՐԸ

Համայնքի ավագանու 10/02/2026թ. թիվ 21-Ա որոշում, ՀՀ կառավարության որոշում 01.09.2005թ. հ.1687-Ն, Համայնքի ղեկավարի 12/02/2026թ. թիվ 254-Ա որոշում, Հասցե տրամադրելու մասին 19/02/2026թ. թիվ 320-Ա որոշում, Համայնքի ղեկավարի 04/03/2026թ. թիվ 417-Ա որոշում

4. ՀՈՂԱՄԱՍԻ ԲՆՈՒԹԱԳՐԵՐԸ

Կադաստրային ծածկագիրը՝ 02-035-0127-0021

Մակերեսի չափը (հա)՝ 4.04717

Նպատակային նշանակությունը՝ էներգետիկայի, տրանսպորտի, կապի, կոմունալ ենթակառուցվածքների օբյեկտների

Գործառնական նշանակությունը կամ հողատեսքը՝ էներգետիկայի

Գրանցված իրավունքի տեսակը՝ ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

ՎԿԱՅԱԿԱՆ N 09032026-02-0060, գաղտնաբառ՝ WBS8A1JQ5T8H

Փաստաթղթի իսկությունը և վավերականությունը կարող է ստուգվել Կադաստրի կոմիտեի
www.e-cadastre.am կայքէջի միջոցով

5. ՇԻՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԲՆՈՒԹԱԳՐԵՐԸ

- 1) Նպատակային նշանակությունը՝
- 2) Բնութագրերը ըստ առանձին շինությունների՝

Հ/Հ	Կադաստրային ծածկագիր	Տեսակ	Մակերես	Գրանցված իրավունքի տեսակ

Լրացուցիչ նշումներ և տեղեկություններ

Գրանցումը իրականացնող պաշտոնատար անձի անունը, ազգանունը՝ ՆԱԻՐԻ ԱՍԼԱՆՅԱՆ

Զբաղեցրած պաշտոնը՝ Անշարժ գույքի գրանցման միասնական ստորաբաժանման անշարժ գույքի գլխավոր ռեգիստր

ՎԿԱՅԱԿԱՆ N 09032026-02-0060, գաղտնաբառ՝ WBS8A1JQ5T8H

Փաստաթղթի իսկությունը և վավերականությունը կարող է ստուգվել Կադաստրի կոմիտեի www.e-cadastre.am կայքէջի միջոցով

Էջ 2/2

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ

ՎԿԱՅԱԿԱՆ

ԱՆՇԱՐԺ ԳՈՒՅՔԻ ՆԿԱՏՄԱՄԲ ԻՐԱՎՈՒՆՔՆԵՐԻ
ՊԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱՆՑՄԱՆ

Կադաստրի
կոմիտե

Սույն վկայականով հաստատվում է 21 հունվարի 2026 թվականին գույքի նկատմամբ իրավունքների պետական գրանցման միասնական մատյանում կատարված անշարժ գույքի նկատմամբ իրավունքի պետական գրանցումը հետևյալ տվյալներով.

1. ԳՐԱՆՑՎԱԾ ԻՐԱՎՈՒՆՔԻ ՍՈՒԲՅԵԿՏ(ՆԵՐ)

ՀՀ ԱՐԱԳԱԾՈՏՆԻ ՄԱՐԶԻ ԹԱԼԻՆ ՀԱՄԱՅՆՔ

2. ԱՆՇԱՐԺ ԳՈՒՅՔԻ ԳՏՆՎԵԼՈՒ ՎԱՅՐԸ ԵՎ ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ

Մարզ Արագածոտն, համայնք Թալին, գյուղ Դաշտադեն 8 հողամաս

3. ԳՐԱՆՑՄԱՆ ՀԱՄԱՐ ՀԻՄՔ ՀԱՆԴԻՍԱՑԱԾ ՓԱՏՏԱԹՂԹԵՐԸ

ՀՀ կառավարության որոշում 01.09.2005թ. N1687-Ն, Համայնքի ղեկավարի 29.12.2025թ. հ. 2506-Ա որոշում, Համայնքի ավագանու 24.12.2025թ. հ. 209-Ա որոշում, Հասցե տրամադրելու մասին 29.12.2025թ. հ. 2513-Ա որոշում

4. ՀՈՂԱՄԱՍԻ ԲՆՈՒԹԱԳՐԵՐԸ

Կադաստրային ծածկագիրը՝ 02-035-0127-0020

Մակերեսի չափը (հա)՝ 3.16646

Նպատակային նշանակությունը՝ էներգետիկայի, տրանսպորտի, կապի, կոմունալ ենթակառուցվածքների օբյեկտների

Գործառնական նշանակությունը կամ հողատեսքը՝ էներգետիկայի

Գրանցված իրավունքի տեսակը՝ ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

ՎԿԱՅԱԿԱՆ N 21012026-02-0058, գաղտնաբառ՝ XAYS3XSWD1UY

Փաստաթղթի իսկությունը և վավերականությունը կարող է ստուգվել Կադաստրի կոմիտեի
www.e-cadastre.am կայքէջի միջոցով

5. ՇԻՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԲՆՈՒԹԱԳՐԵՐԸ

- 1) Նպատակային նշանակությունը՝
- 2) Բնութագրերը ըստ առանձին շինությունների՝

Հ/Հ	Կադաստրային ծածկագիր	Տեսակ	Մակերես	Գրանցված իրավունքի տեսակ

Լրացուցիչ նշումներ և տեղեկություններ

Գրանցումը իրականացնող պաշտոնատար անձի անունը, ազգանունը՝ ՎԱԼԵՐԻԿ ՍԱՐԳՍՅԱՆ

Զբաղեցրած պաշտոնը՝ Անշարժ գույքի գրանցման միասնական ստորաբաժանման անշարժ գույքի ավագ ռեգիստր

ՎԿԱՅԱԿԱՆ N 21012026-02-0058, գաղտնաբառ՝ XAVS3XSWD1UY

Փաստաթղթի իսկությունը և վավերականությունը կարող է ստուգվել Կադաստրի կոմիտեի
www.e-cadastre.am կայքէջի միջոցով

Էջ 2/2

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ
ԱՐԴԱՐԱԴԱՏՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ
ԻՐԱՎԱԲԱՆԱԿԱՆ ԱՆՁԼՆԵՑ ՊԵՏԱԿԱՆ ՌԵԳԻՍՏՐ

ՊԵՏԱԿԱՆ ՄԻԱՄՆԱԿԱՆ ԳՐԱՆՑԱՄԱՏՅԱՆԻՑ ՔԱՂՎԱԾՔ առ 2025-06-05

«ԴԱՇՏԵՆԵՐԳՈ»

Սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերություն (ՍՊԸ)

Գրանցման համար 282.110.1132347

Հիմնադրման տարի 2020

Գրանցման ամսաթիվ 2020-06-17

Գործունեության ժամկետ Անժամկետ

Կարգավիճակ

Իրավաբանական անձի լուծարման գործընթացում գտնվելու կամ գործունեության (գոյության) դադարման մասին պետական միասնական գրանցամատյանում տեղեկություններ գրառված չեն:

Իրավաբանական անձի ծածկագիր (ՁԿԴ) 52197690

Հարկ վճարողի հաշվառման համար (ՀՎՀՀ) 01017345

Սոցիալական վճարների պարտավորությունների անձնական հաշվի քարտի համար (Ապահովողի ծածկագիր) 47512347

Էլ. փոստ dashtenergo@gmail.com

Կայք -

Գտնվելու վայրը

Հասցե ԿՈՄԻՏԱՍ / 15/7 / 3-ՐԴ ՀԱՐԿ ԱՐԱԲԿԻՐ 0012
ԵՐԵՎԱՆ ԵՐԵՎԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Հեռախոս -

Գործադիր մարմնի ղեկավար

Անուն Ազգանուն ՎԱՐԴԱՆ ԲԱԲԻԿՅԱՆ ՀՐԱԶԻԿԻ

Անձնագրային տվյալներ AR0689114 2018-05-15 099

Հասցե 4 Փ. 2 ՆՐԲ. / Տ / 15 ԱՇՏԱՐԱԿ 0201 ԱՇՏԱՐԱԿ
ԱՐԱԳԱԾՈՏՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ԿԱՐԳԱՎՈՐՈՂ
ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎ

Էլեկտրական էներգիայի (հզորության) արտադրության
Լ Ի Ց Ե Ն Ձ Ի Ա
ԼԷ № 0814 (7 էջից)

Տրվում է «ԴԱՇՏԵՆԵՐԳՈ» սահմանափակ
պատասխանատվությամբ ընկերությանը՝ մինչև
2047 թվականի մայիսի 1-ը գործողության
ժամկետով,
Հայաստանի Հանրապետության հանրային
ծառայությունները կարգավորող հանձնաժողովի
2025 թվականի ապրիլի 30-ի №164-Ա որոշմամբ

Հայաստանի Հանրապետության
հանրային ծառայությունները կարգավորող
հանձնաժողովի նախագահ՝

 Մ. Մեսրոպյան

« 30 » ապրիլի 2025 թ.

ԵՐԵՎԱՆ – 2025թ.

**«ԴԱՇՏԷՆԵՐԳՈ» սահմանափակ պատասխանատվությամբ
ընկերության էլեկտրական էներգիայի (հզորության)
արտադրության ԼԷ N0814 լիցենզիայի**

ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ

**1. ԼԻՑԵՆԶԻԱՅԻ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅԱՆ ԺԱՄԿԵՏԸ ԵՎ ԼԻՑԵՆԶԱՎՈՐՎԱԾ
ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ԱՇԽԱՐՀԱԳՐԱԿԱՆ ՏԱՐԱԾՔԸ (ՎԱՅՐԸ)**

1. Սույն լիցենզիան ուժի մեջ է մտնում 2025 թվականի մայիսի 1-ից:
2. Սույն լիցենզիան գործում է մինչև 2047 թվականի մայիսի 1-ը, որից՝
 - 1) մինչև 2027 թվականի մայիսի 1-ը կառուցման ժամանակահատվածն է,
 - 2) մինչև 2047 թվականի մայիսի 1-ը՝ էլեկտրական էներգիայի (հզորության) արտադրության գործունեության իրականացման ժամանակահատվածը:
3. Սույն լիցենզիայի՝ սույն գլխով նախատեսված ժամանակահատվածի (ժամկետի) երկարաձգման անհրաժեշտության դեպքում «ԴԱՇՏԷՆԵՐԳՈ» սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերությունը (այսուհետ՝ Լիցենզավորված անձ) Հայաստանի Հանրապետության հանրային ծառայությունները կարգավորող հանձնաժողովի (այսուհետ՝ Հանձնաժողով) կողմից սահմանված կարգով և ժամկետներում համապատասխան հայտ է ներկայացնում Հանձնաժողով:
4. Լիցենզավորված գործունեության իրականացման աշխարհագրական տարածքը (գործունեության վայրը) Հայաստանի Հանրապետության Արագածոտնի մարզի Թալին համայնքի վարչական տարածքն է (գյուղ Դաշտադեմ):

**2. ԼԻՑԵՆԶԱՎՈՐՎԱԾ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ԷՈՒԹՅՈՒՆԸ ԿԱԶՄՈՂ
ԳՈՐԾԱՌՈՒՅՑՆԵՐԸ**

5. Լիցենզավորված անձին իրավունք է տրվում և պարտավորեցվում է սույն լիցենզիայով սահմանված ժամկետում (ժամանակահատվածում) կառուցել 10500 կՎտ տեղակայվող հզորությամբ «Դաշտէներգո» արևային էլեկտրակայանը (այսուհետ՝ Կայան), ինչպես նաև իրավունք է տրվում արտադրել էլեկտրական

էներգիա՝ առանց «էներգետիկայի մասին» օրենքով (այսուհետ՝ Օրենք) սահմանված էլեկտրաէներգիայի գնման երաշխիքի:

6. Լիցենզավորված անձին, առանց Օրենքով սահմանված էլեկտրաէներգիայի գնման երաշխիքի, իրավունք է տրվում՝

- 1) մեծածախ շուկայում վաճառել կամ արտահանել իր արտադրած էլեկտրական էներգիան (հզորությունը)՝ շուկայի կանոնների համաձայն,
- 2) էլեկտրաէներգետիկական մեծածախ շուկայում գնել էլեկտրական էներգիա (հզորություն), եթե սեփական արտադրության էլեկտրական էներգիայով չի կարողանում կատարել իր պայմանագրային պարտականությունները:

7. Լիցենզավորված անձն էլեկտրական էներգիան կարող է օգտագործել նաև սեփական կարիքների համար՝ շուկայի կանոնների համաձայն:

8. Կայանի կառուցման ավարտից հետո դրա փաստացի տեղակայված (դրվածքային) հզորությունը կամրագրվի սույն լիցենզիայում:

9. Կայանի համար հանձնաժողովը սակագին չի սահմանում:

3. ԼԻԳԵՆԶԱՎՈՐՎԱԾ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ

10. Լիցենզավորված անձի գործունեությունը պետք է համապատասխանի Օրենքի, այլ օրենքների, սույն լիցենզիայի, ցանցային կանոնների, առևտրային կանոնների, Հանձնաժողովի կողմից ընդունված և այլ իրավական ակտերի պահանջներին:

11. Լիցենզավորված անձը պարտավոր է կատարել Հայաստանի Հանրապետության էլեկտրաէներգետիկական շուկայի հաղորդման ցանցային կանոնների համաձայն էլեկտրաէներգետիկական համակարգի օպերատորի ծառայության մատուցման լիցենզիա ունեցող անձի կողմից տրված՝ Կայանից էլեկտրական էներգիայի՝ էլեկտրական ցանց առաքման դադարեցման կամ սահմանափակման վերաբերյալ կարգադրությունները, ինչպես նաև ապահովել Կայանը էլեկտրական ցանցից հեռակառավարման սարքավորման միջոցով անջատելու հնարավորություն:

12. Լիցենզավորված անձի և էլեկտրաէներգետիկայի բնագավառում գործունեության լիցենզիա ունեցող այլ անձանց, ինչպես նաև սպառողների միջև կնքված պայմանագրերը պետք է համապատասխանեն Հանձնաժողովի սահմանած պայմանագրերի օրինակելի ձևերին և (կամ) պարտադիր պայմաններին:

13. Լիցենզավորված անձը շուկայի օպերատորի հաշվառմանն է ներկայացնում մեծածախ շուկայում կնքված, ինչպես նաև էլեկտրական էներգիայի (հզորության) արտահանում նախատեսող պայմանագրերը՝ համաձայն շուկայի կանոնների:

14. Լիցենզավորված անձի կողմից Կայանի կառուցումը և շահագործումն իրականացվում է համաձայն Կայանի նախագծային փաստաթղթերով նախատեսված սխեմայի՝ բացառությամբ օրենսդրությամբ նախատեսված դեպքերի:

15. Լիցենզավորված անձը ոչ ուշ, քան մինչև 2026 թվականի հունվարի 1-ը պարտավոր է Հանձնաժողով ներկայացնել Կայանի կառուցման՝ օրենսդրության պահանջներին համապատասխան փորձաքննություն անցած նախագիծը՝ դրական փորձագիտական եզրակացություններով: Եթե օրենսդրությամբ առկա չէ Կայանի նախագծային աշխատանքներ իրականացնելու պահանջ՝ ապա Հանձնաժողով է ներկայացվում իրավասու մարմնի կողմից տրված համապատասխան հիմնավորումներ:

16. Լիցենզավորված անձը պարտավոր է մինչև սույն լիցենզիայով սահմանված կառուցման ժամանակահատվածի ավարտը Հանձնաժողով ներկայացնել Կայանի կառուցման ավարտը հավաստող՝ Հանձնաժողովի սահմանած կարգով պահանջվող փաստաթղթերը:

17. Լիցենզավորված անձը (10 ՄՎտ և ավելի տեղակայված հզորությամբ Կայանների դեպքում) պարտավոր է կատարել էլեկտրաէներգետիկական համակարգի օպերատորի հրահանգները՝ համաձայն ցանցային կանոնների:

18. Սույն լիցենզիան չի կարող այլ անձանց օգտագործման տրվել, օտարվել կամ գրավադրվել, իսկ դրանով ամրագրված էլեկտրական էներգիայի արտադրության գործառույթը որևէ ձևով փոխանցվել այլ անձի, բացառությամբ օրենքով նախատեսված դեպքերի:

19. Սույն լիցենզիայի գործողությունը չի տարածվում Լիցենզավորված անձի հետ համատեղ, այդ թվում՝ համատեղ գործունեության պայմանագրով գործունեություն իրականացնող այլ անձանց, ինչպես նաև Լիցենզավորված անձի մասնակցությամբ հիմնադրված կամ գործող իրավաբանական անձանց վրա:

20. Լիցենզավորված անձը պարտավոր է ապահովել լիցենզավորված գործունեության իրականացման համար անհրաժեշտ և այդ գործունեության մեջ ներգրավված գույքի հասանելիությունը Հանձնաժողովի ներկայացուցիչների համար:

21. Լիցենզավորված անձի կողմից իրականացվող տնտեսական այլ գործունեությունը չպետք է վտանգի սույն լիցենզիայի պայմանների պատշաճ կատարումը, իսկ լիցենզավորված գործունեության հաշվապահական հաշվառումը պետք է առանձնացված լինի Լիցենզավորված անձի կողմից իրականացվող այլ գործունեության հաշվապահական հաշվառումից:

22. Լիցենզավորված անձը պարտավոր է Հանձնաժողովի կողմից սահմանված կարգերին և ձևերին համապատասխան լիցենզավորված գործունեության մասին տեղեկատվություն և հաշվետվություններ ներկայացնել Հանձնաժողով:

23. Լիցենզավորված անձը պարտավոր է Հանձնաժողովի պահանջով ներկայացնել լիցենզավորված գործունեության վերաբերյալ սպառիչ տեղեկատվություն, ինչպես նաև պատասխանել Հանձնաժողովի գրավոր հարցադրումներին 10 օրվա ընթացքում, եթե Հանձնաժողովի կողմից այլ ժամկետներ սահմանված չեն:

24. Լիցենզավորված անձը պատասխանատվություն է կրում Հանձնաժողով ներկայացրած լիցենզավորված գործունեության մասին հաշվետվությունների և այլ տեղեկատվության հավաստիության համար:

25. Լիցենզավորված անձի և շուկայի մասնակիցների կողմից միմյանց, ինչպես նաև Հանձնաժողով ներկայացվող տեղեկությունը (փաստաթուղթը) հրապարակային է, եթե այն օրենքի համաձայն չի համարվում գաղտնի:

26. Լիցենզավորված անձը պարտավոր է Հանձնաժողովին անմիջապես հայտնել այն հանգամանքների մասին, որոնք հանգեցրել են սույն լիցենզիայի պայմանների խախտումների կամ կարող են դառնալ սույն լիցենզիայի պայմանների խախտումների անմիջական պատճառ:

27. Սույն լիցենզիայի պայմաններով նախատեսված իրազեկումը, այդ թվում փաստաթղթերի հանձնումը, կատարվում է օրենքով սահմանված կարգով և ժամկետներում:

4. ԼԻՑԵՆԶԱՎՈՐՎԱԾ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ՎԵՐԱՀՍԿՈՒՄԸ

28. Լիցենզավորված գործունեության վերահսկումն իրականացնում է Հանձնաժողովը:

29. Հանձնաժողովը օրենքներով և դրանց հիման վրա ընդունված՝ իր իրավական ակտերով սահմանված դեպքերում և կարգով, Լիցենզավորված անձի գործունեությունը Օրենքին, Հանձնաժողովի իրավական ակտերին և լիցենզիայի պայմաններին համապատասխանության ստուգման, ինչպես նաև Հանձնաժողով ներկայացվող հաշվետվությունների և տեղեկատվության հավաստիության, գնահատման համար իրականացնում է Լիցենզավորված անձի գործունեության մոնիտորինգ:

30. Հանձնաժողովի ներկայացուցիչներն ունեն ազատ մուտքի իրավունք Լիցենզավորված անձի տարածք՝ Հանձնաժողովի սահմանած կարգով:

5. ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԻ ԿՈՂՄԻՑ ԿԻՐԱՌՎՈՂ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆԸ

31. Լիցենզավորված անձի կողմից Օրենքի դրույթները, Հանձնաժողովի ընդունած իրավական ակտերը չկատարելու կամ ոչ պատշաճ կատարելու դեպքում Հանձնաժողովն իրավասու է կիրառելու Օրենքով նախատեսված պատասխանատվության միջոցները, վերականգնելու մինչև խախտումը եղած դրույթումը, կատարելու դրանից բխող գործողություններ (այդ թվում՝ հաշվարկ, վերահաշվարկ և այլն), ինչպես նաև տալ դրանց կամ խախտումը վերացնելու վերաբերյալ հանձնարարականներ՝ հաշվի առնելով «Հանրային ծառայությունները կարգավորող մարմնի մասին» օրենքով սահմանված առանձնահատկությունները:

32. Լիցենզավորված անձը սույն լիցենզիայի պայմանների 31-րդ կետում նշված խախտումների համար պատասխանատվություն չի կրում, եթե դրանք հետևանք են ֆորս մաժորի:

33. Լիցենզավորված անձի կամ Հանձնաժողովի նախաձեռնությամբ սույն լիցենզիայի գործողությունը դադարեցնելու դեպքում Հանձնաժողովը և Լիցենզավորված անձը ղեկավարվում են Օրենքով և օրենսդրությամբ:

6. ԼԻՑԵՆԶԻԱՅԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ԵՎ ՎԵՐԱԶԵՎԱԿԵՐՊՈՒՄԸ

34. Սույն լիցենզիայում փոփոխություններ կարող են կատարվել Լիցենզավորված անձի կամ Հանձնաժողովի նախաձեռնությամբ՝ Հանձնաժողովի կողմից սահմանված կարգով:

35. Հանձնաժողովի նախաձեռնությամբ սույն լիցենզիայի փոփոխությունները կատարվում են Լիցենզավորված անձի համաձայնությամբ, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ նախատեսվող փոփոխություններն անհրաժեշտ են օրենքների և նորմատիվ իրավական ակտերի պատշաճ կատարումն ապահովելու համար:

36. Լիցենզավորված անձի վերակազմակերպման կամ նրա անվանման կամ գտնվելու վայրի փոփոխման դեպքում Լիցենզավորված անձը պարտավոր է այդ փոփոխություններն իրավական ուժ ստանալու օրվանից սկսած 15 օրյա ժամկետում լիցենզիայի վերաձևակերպման հայտ ներկայացնել Հանձնաժողով, բացառությամբ օրենքով նախատեսված դեպքերի:

Սույն լիցենզիայի պայմաններում հասկացություններն ունեն Օրենքով և շուկայի կանոններով սահմանված նշանակությունը

«ԴԱՇՏԷՆԵՐԳՈ» սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերություն

(ընկերության անվանումը)

Հայաստանի Հանրապետություն, քաղաք Երևան, Դավթաշեն, Եղվարդի խճուղի,
111, մասնաշենք 5

(գտնվելու վայրը)

ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԻ ԳԼԽԱՎՈՐ ՔԱՐՏՈՒՂԱՐ՝

Ա. ՍԱՖԱՐՅԱՆ

Հավելված 3.
«ԲԷՑ»ՓԲԸ-ի կողմից հաստատված տեղեկանքը

МИНИСТЕРСТВО ТЕРРИТОРИАЛЬНОГО УПРАВЛЕНИЯ И ИНФРАСТРУКТУРЫ РЕСПУБЛИКИ АРМЕНИЯ
ՀԱՕ «ԿՎՍԿՈՎՈԼՏՆԻԵ ԷԼԵԿՏՐՈՍԵՏԻ» ԳԵՆԵՐԱԿԱՆ ԴԻՐԵԿՏՈՐ

0084 Armenia, Yerevan, yul. 3, Andranik st.1, Yerevan
Tel. 060 38 00 01

0084 Armenia, Z. Andranik st.1, Yerevan
Tel. 060 38 00 01

ՀՀ ՏԱՐԱԾԱՅԻՆ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ԵՎ ԵՆԹԱԿԱՌՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ «ԲԱՐՁՐԱՎՈՐՆ ԷԼԵԿՏՐԱԶԱՆՑԵՐ» ՓԲԸ ԳԼԽԱՎՈՐ ՏՆՕՐԵՆ

0084, Հասցեն, Երևան, Շ. Անդրանիկի 1,
Հեռ. 060 38 00 01
Էլ. հասցե՝ ts@tsbarm.am, www.tsbarm.am

№ 04/28.3/4314-2024
25 03 2024թ.

«ԴԱՏՏՆԵՐԳՈՒ ՄՊԸ ՏՆՕՐԵՆ» ՊԱՐՈՆ ԱՐՏԵՄ ԿԱՐԱՊԵՏՏԱՆԻՆ

Հարգելի պարոն Կարապետյան

Ի պատասխան Ձեր 2024 թվականի օգոստոսի 28-ի դրությամբ «Դաշտենբեգո» ՍՊ ընկերության կողմից կատարվող 14,0 ՄՎտ հզորության արևային ֆոտովոլտային կայանի հաղորդման ցանցին միացման տեղեկանք տրամադրելու վերաբերյալ, կից ներկայացվում են «Էլեկտրաէներգետիկական համակարգի օպերատոր» ՓԲ ընկերության հետ համաձայնեցված և «Բարձրավոր» էլեկտրաէներգետիկական ՓԲ ընկերության կողմից հաստատված տեղեկանքը:

Առդիր՝ 1 էջ:

Հարգանքով՝

ԳԼԽԱՎՈՐ ՏՆՕՐԵՆ
ԺԱՄԱՆԱԿԱՎՈՐ ՊՐԵՏԻԴԵՆՏԱՆ

ՊԱՎԻԹ ՆՈՂԻՐՈՑԱՆ

«ՀԱՄԱՑԱՅԻՆ ԵՎ ԵՆԹԱԿԱՌՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ «ԲԱՐՁՐԱՎՈՐՆ ԷԼԵԿՏՐԱԶԱՆՑԵՐ» ՓԲԸ ՀԱՄԱԿԱՌՈՒԹՅԱՆ ՓԲԸ ԳԼԽԱՎՈՐ ՏՆՕՐԵՆ ԳԼԽԱՎՈՐ ԺԱՐՏԱՐԱԳԵՏԻ ՊԱՐՏԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ԿԱՍԱՐՈՂ Ա ՎԱՍՏՐԵՄ, 2024թ.

«ՀԱՍՏԱՏՈՒՄ ԵՄ»

«ԲԱՐՁՐԱՎՈՐՆ ԷԼԵԿՏՐԱԶԱՆՑԵՐ» ՓԲԸ ԵՎ ԿԱՐԱՊԵՏՏԱՆԻՆ ԵՎ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ ՊԵՏ, ԳԼԽԱՎՈՐ ՏՆՕՐԵՆԻ ՏԵՂԵԿԱՆՔ, ԳԼԽԱՎՈՐ ԺԱՐՏԱՐԱԳԵՏԻ ՊԱՐՏԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ԿԱՍԱՐՈՂ Ա ՎԱՍՏՐԵՄ, 2024թ.

ՏԵՂԵԿԱՆՔ
ՀԱՐՈՂԱՐՄԱՆ ՑԱՆՑԻՆ ՀԱՌՈՂՈՒԹՅԱՆ ՄԻԱՑՄԱՆ

1. Հայտատու՝ Ա. Կարապետյան
գործունեությունը՝ էլեկտրաէներգիայի արտադրություն
կայանի տեսակը՝ Արևային ֆոտովոլտային կայան
կայանի անվանումը՝ «Դաշտենբեգո» ՍՊԸ
միացվող հզորությունը՝ 14,0 ՄՎտ
միացման կետը՝ 220/110 կՎ «Աշենակ» ենթակայանի 110 կՎ ԲԲՍ
միացման կետի լարումը՝ 110 կՎ
գործունեության վայրը՝ ՀՀ Արագածոտնի մարզ գյուղ դաշտակոմ

1. Առաջադրվում է արտադրող կայանի միացումն իրականացնել 220/110 կՎ «Աշենակ» ենթակայանի 110 կՎ ԲԲՍ-ից, այդ նպատակով պետք է մոնտաժել նոր բջիջ՝ (անջատիչ, բաժանիչներ, իրանների և լարման տրանսֆորմատորներ, ուղեական պաշտպանության, ավտոմատիկայի և էլեկտրաէներգիայի հաշվարկի համակարգեր և այլն):

2. Նոր կառուցվող կայանից 220/110 կՎ «Աշենակ» ենթակայանի համակառուցման բջիջ կառուցել 110 կՎ լարման էլեկտրահաղորդման օղակի գիծ:

3. Այսպիսով ՀՀ հանրային ծառայությունները կազմակերպող հանձնաժողովի 2019 թվականի դեկտեմբերի 25-ի N 522-Ն որոշմամբ հաստատված «ՀՀ էլեկտրաէներգետիկական շուկայի հաղորդման ցանցային կանոններ»-ի գլուխ 31-ի 204-րդ կետի 4.1 ենթակետի պահանջի կատարումը՝ կայանում տեղադրել Համակարգի օպերատորի համար կապերը հեռավարապես միջոցով էլեկտրական ցանցից անջատման հնարավորություն:

4. Տեղեկանքի գործողության ժամկետը՝ 6 ամիս:

Գլխավոր ճարտարագետի տեղակալ
Խոսեկարային Շարգազյան և
տեխնիկական բաժնի պետ
Ս. Սարգսյան

Գլխավոր ճարտարագետի տեղակալ
Ս. Բախրաջյան

МИНИСТЕРСТВО ТЕРРИТОРИАЛЬНОГО УПРАВЛЕНИЯ И ИНФРАСТРУКТУРЫ РЕСПУБЛИКИ АРМЕНИЯ
ՀԱՕ «ԿՎՍԿՈՎՈԼՏՆԻԵ ԷԼԵԿՏՐՈՍԵՏԻ» ԳԵՆԵՐԱԿԱՆ ԴԻՐԵԿՏՈՐ

0084 Armenia, Yerevan, yul. 3, Andranik st.1, Yerevan
Tel. 060 38 00 01

0084 Armenia, Z. Andranik st.1, Yerevan
Tel. 060 38 00 01

ՀՀ ՏԱՐԱԾԱՅԻՆ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ԵՎ ԵՆԹԱԿԱՌՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ «ԲԱՐՁՐԱՎՈՐՆ ԷԼԵԿՏՐԱԶԱՆՑԵՐ» ՓԲԸ ԳԼԽԱՎՈՐ ՏՆՕՐԵՆ

0084, Հասցեն, Երևան, Շ. Անդրանիկի 1,
Հեռ. 060 38 00 01
Էլ. հասցե՝ ts@tsbarm.am, www.tsbarm.am

№ 04/10.9/193-2025
18 03 2025թ.

«ԴԱՏՏՆԵՐԳՈՒ ՄՊԸ ՏՆՕՐԵՆ» ՊԱՐՈՆ ԱՐՏԵՄ ԿԱՐԱՊԵՏՏԱՆԻՆ

Հարգելի պարոն Կարապետյան

Ի պատասխան Ձեր 2025 թվականի մարտի 07-ի դրությամբ «Բարձրավոր» էլեկտրաէներգետիկական ՓԲ ընկերության (այսուհետ՝ Ընկերություն) կողմից «Դաշտենբեգո» ՍՊ ընկերությանը 2024 թվականի անվանների 25-ի N 04/22.3/4317-2024 պրոցեսսը տրամադրված հաղորդման ցանցին 14,0 ՄՎտ հզորության միացման հնարավորության մասին տեղեկանքի գործողության ժամկետը երկարաձգելու վերաբերյալ, հայտնում են, որ համաձայն «ՀՀ էլեկտրաէներգետիկական շուկայի հաղորդման ցանցային կանոններ»-ի (այսուհետ՝ Կանոններ) բաժին 6, գլուխ 31-ի 206 կետի՝ տեղեկանքի գործողության ժամկետը երկարաձգվում է 6 (վեց) ամսով:

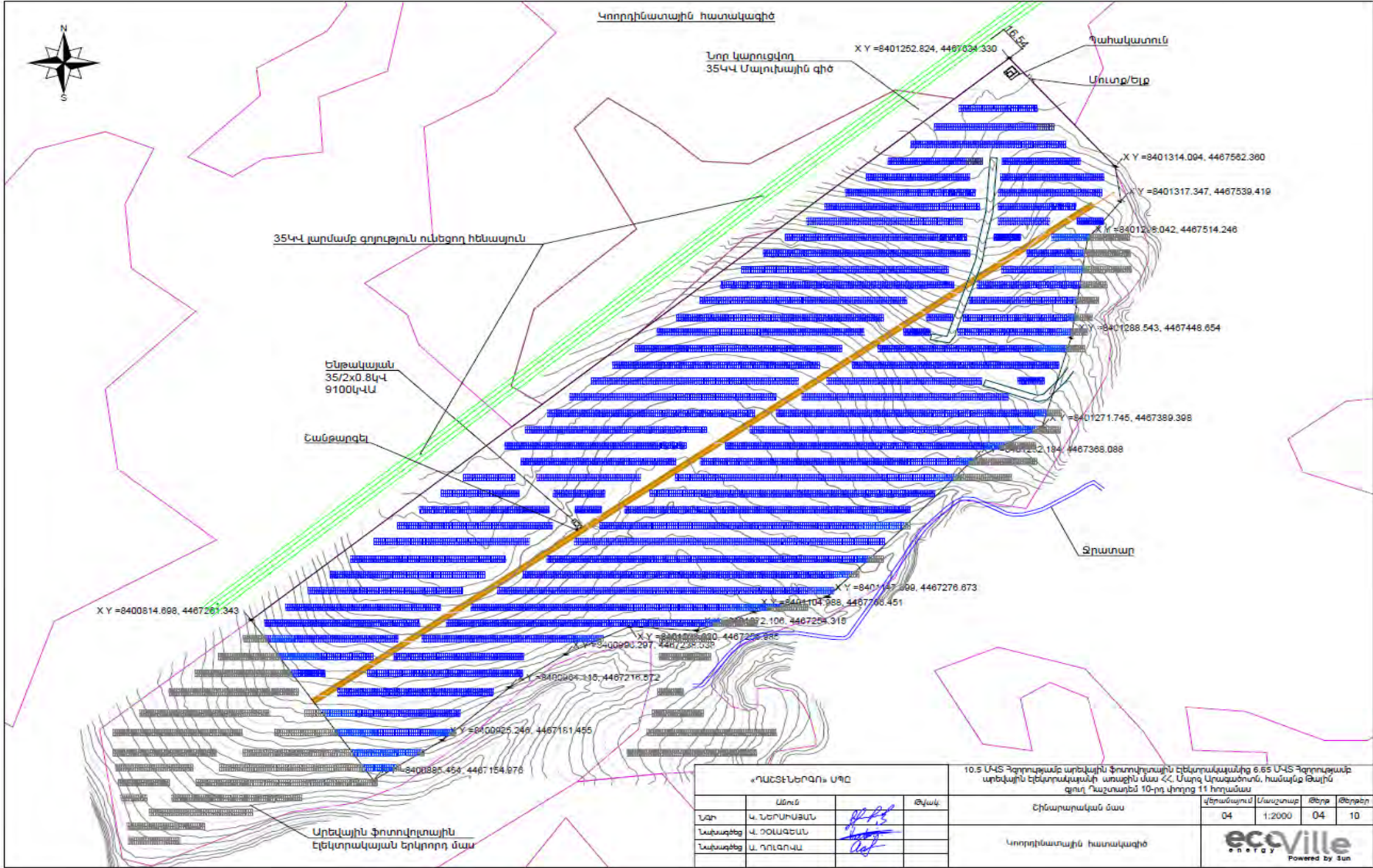
Մենք ժամանակ տեղեկացնում են, որ Ձեր կողմից այդ մարտի 14-ին N 14063 վճարման հանձնարարականով վճարված 500 000 դրամ գումարից 250 000 դրամ գումարը Ընկերությունը վերադարձնում է Ձեզ՝ համաձայն Կանոնների 206 կետի:

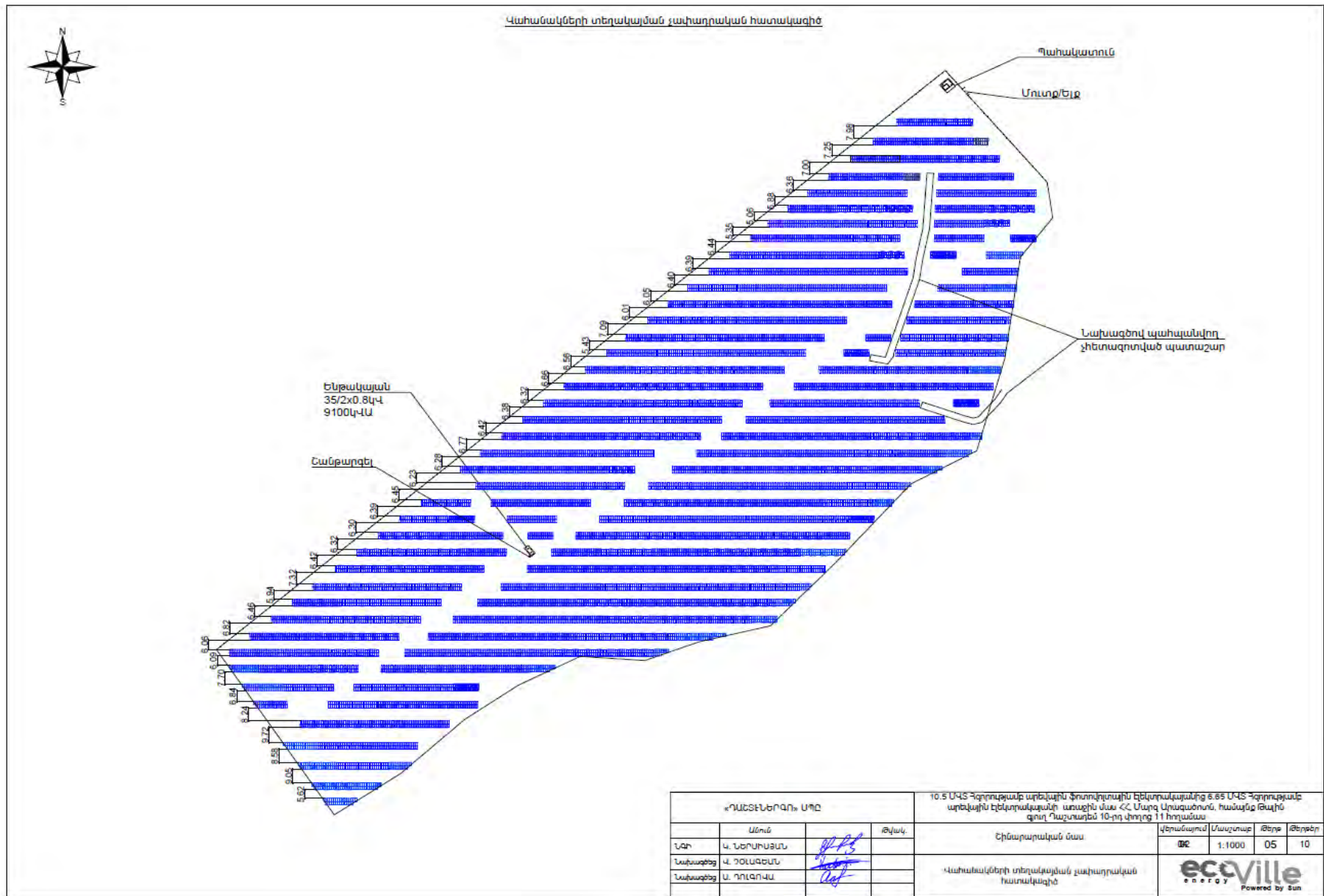
Հարգանքով՝

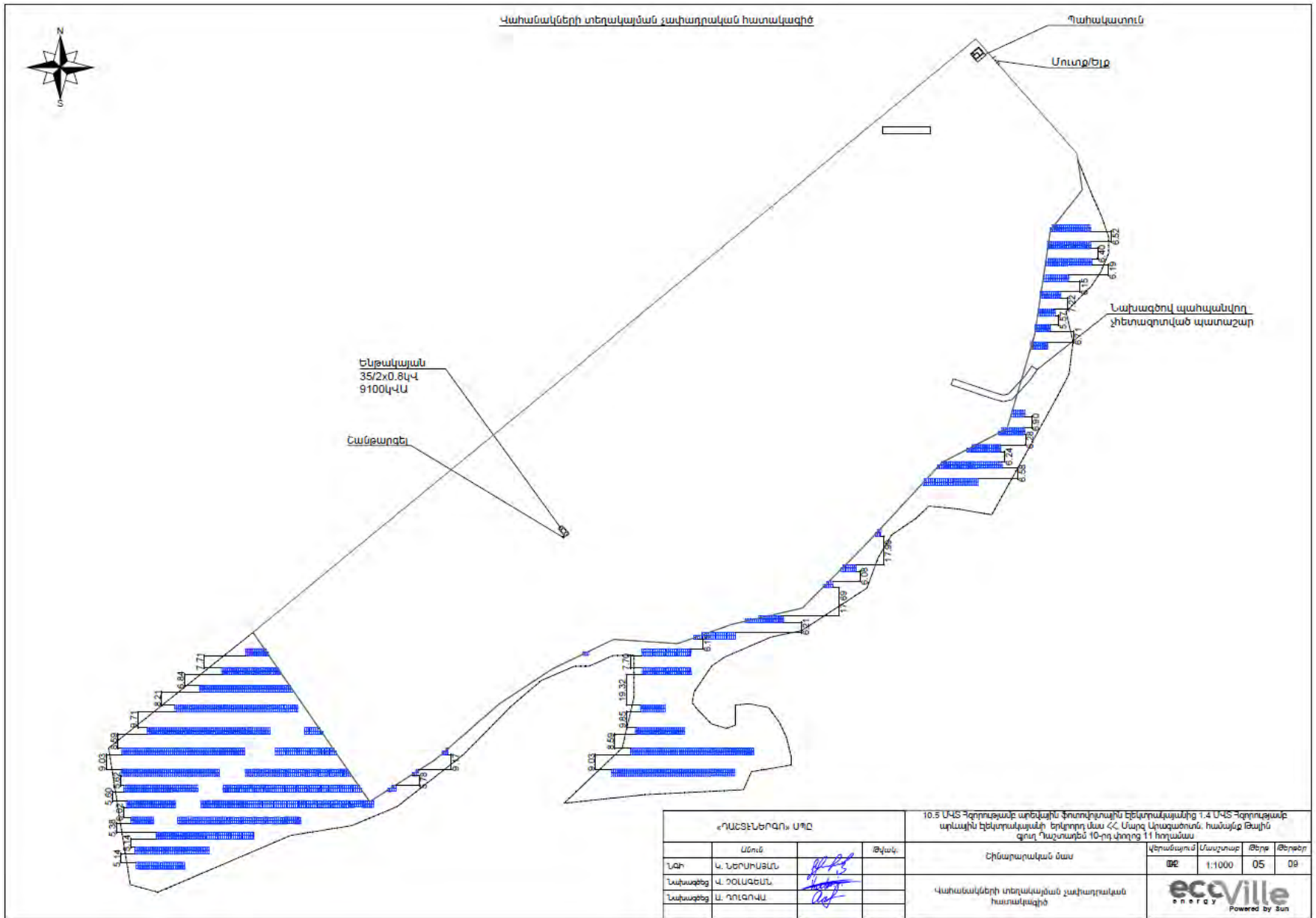
ԳԼԽԱՎՈՐ ՏՆՕՐԵՆ

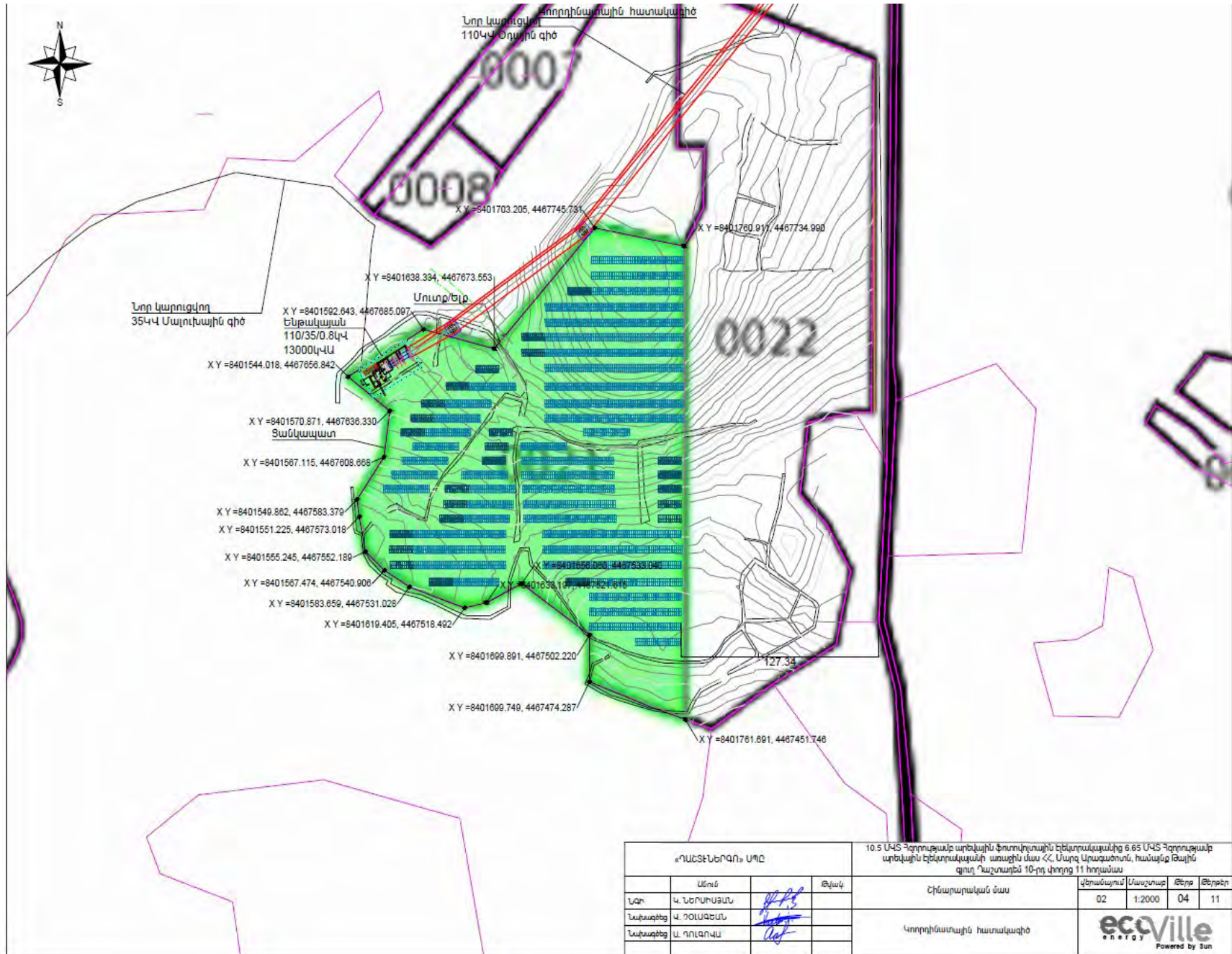
ՊԱՎԻԹ ՆՈՂԻՐՈՑԱՆ

Հավելված 4.
Տարածքի, արևակայանների հատակագիծը՝ WGS կոորդինատներ

Օդային զծի ուղեգիծը՝ WGS կոորդինատներ, ՕԳ-ի անվտանգության գոտին, ենթակայան

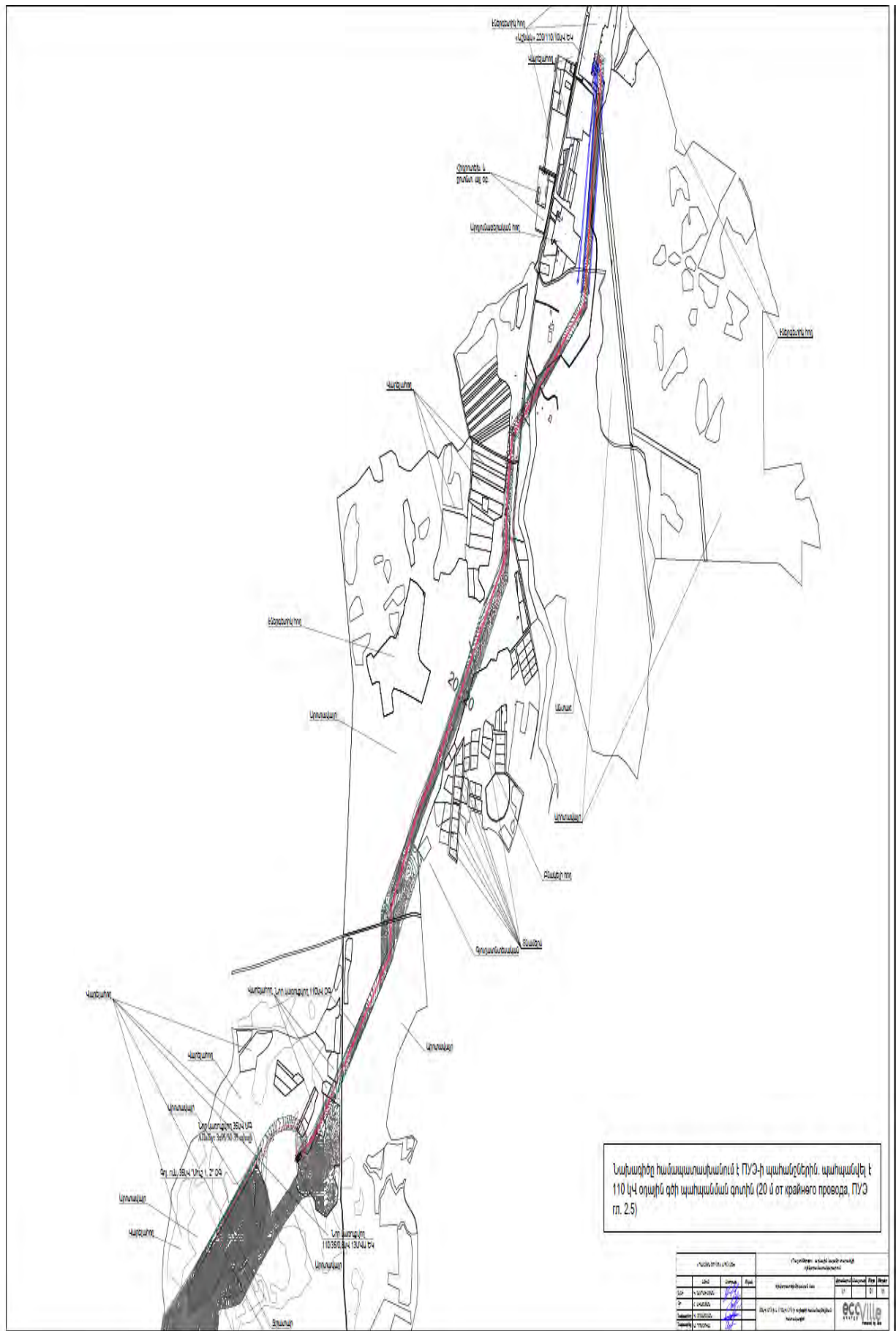
Հ/Հ	Հենարանի տիպը	Հենարանի հերթական համարը	Հիմքերի հերթական համարը	Հենարանների կոորդինատները ArnoWGS համակարգում		Հողի տնտեսական մակերեսը, մ2
				Y	X	
1	2	3	4	5	6	7
1	Y110-3	1	1	8401610.945	4467690.127	65.61
			2	8401617.803	4467694.436	
			3	8401622.113	4467687.578	
			4	8401615.254	4467683.268	
2	Y110-3	2	1	8401690.198	4467744.345	65.61
			2	8401696.233	4467749.747	
			3	8401701.635	4467743.757	
			4	8401695.599	4467738.31	
3	M110-5	3	1	8401822.139	4467893.174	46.24
			2	8401827.302	4467888.749	
			3	8401822.878	4467883.585	
			4	8401817.714	4467888.01	
4	M110-5	4	1	8401965.876	4468057.075	46.24
			2	8401971.039	4468052.65	
			3	8401966.615	4468047.487	
			4	8401961.451	4468051.911	
5	M110-5	5	1	8402115.079	4468227.09	46.24
			2	8402119.503	4468232.254	
			3	8402124.667	4468227.829	
			4	8402120.242	4468222.666	
6	Y110-3	6	1	8402262.596	4468398.096	65.61
			2	8402270.159	4468395.197	
			3	8402267.26	4468387.634	
			4	8402259.697	4468390.532	
7	Y110-4+5	7	1	8402263.82	4468559.56	92.16
			2	8402273.072	4468557.001	
			3	8402270.513	4468547.749	
			4	8402261.26	4468550.308	
8	M110-5+4	8	1	8402365.208	4468729.798	51.84
			2	8402371.436	4468726.185	
			3	8402367.822	4468719.957	
			4	8402361.595	4468723.571	
9	NYC110-1	9	1	8402465.13	4468898.41	53.29
			2	8402467.041	4468901.101	
			3	8402469.731	4468899.19	
			4	8402467.821	4468896.5	
10	NYC110-1	10	1	8402594.603	4469049.457	53.29
			2	8402596.619	4469052.069	
			3	8402599.231	4469050.052	
			4	8402597.215	4469047.44	
11	M110-5	11	1	8402718.519	4469231.202	46.24
			2	8402724.108	4469227.329	
			3	8402720.234	4469221.74	
			4	8402714.645	4469225.543	
12	M110-6	12	1	8402875.215	4469457.325	46.24
			2	8402880.804	4469453.452	
			3	8402876.931	4469447.862	
			4	8402871.342	4469451.736	
13	M110-5	13	1	8402965.209	4469587.191	46.24
			2	8402970.798	4469583.317	
			3	8402966.925	4469577.728	
			4	8402961.336	4469581.602	
14	M110-5	14	1	8403056.342	4469718.701	46.24
			2	8403061.931	4469714.827	
			3	8403058.057	4469709.238	
			4	8403052.468	4469713.112	
15	Y110-3	15	1	8403137.35	4469839.318	77.44
			2	8403145.753	4469836.705	
			3	8403143.14	4469828.302	
			4	8403134.737	4469830.915	

16	Y110-3	16	1	8403135.718	4469983.501	77.44
			2	8403144.497	4469982.894	
			3	8403143.89	4469974.115	
			4	8403135.111	4469974.722	
17	M110-5	17	1	8403164.062	4470145.461	46.24
			2	8403170.77	4470144.346	
			3	8403169.655	4470137.638	
			4	8403162.947	4470138.753	
18	Y110-4+5	18	1	8403183.907	4470261.932	92.16
			2	8403192.307	4470257.283	
			3	8403187.658	4470248.884	
			4	8403179.259	4470253.532	
19	M110-5+4	19	1	8403313.389	4470373.164	51.84
			2	8403318.161	4470367.772	
			3	8403312.77	4470363	
			4	8403307.998	4470368.392	
20	M110-5	20	1	8403430.186	4470476.276	46.24
			2	8403434.693	4470471.185	
			3	8403429.601	4470466.678	
			4	8403425.094	4470471.769	
21	M110-5	21	1	8403591.179	4470618.776	46.24
			2	8403595.686	4470613.684	
			3	8403590.594	4470609.177	
			4	8403586.087	4470614.269	
22	Y110-3	22	1	8403731.974	4470745.804	65.61
			2	8403739.107	4470741.976	
			3	8403735.283	4470734.841	
			4	8403728.146	4470738.661	
23	M110-5	23	1	8403755.37	4470920.445	46.24
			2	8403762.104	4470919.503	
			3	8403761.163	4470912.769	
			4	8403754.428	4470913.71	
24	M110-5	24	1	8403787.206	4471148.231	46.24
			2	8403793.941	4471147.289	
			3	8403793	4471140.555	
			4	8403786.265	4471141.496	
25	NYC110-2	25	1	8403823.967	4471411.869	53.29
			2	8403831.145	4471410.541	
			3	8403829.818	4471403.362	
			4	8403822.639	4471404.69	
26	Y110-3	26	1	8403851.245	4471535.046	77.44
			2	8403860.005	4471534.208	
			3	8403859.166	4471525.448	
			4	8403850.406	4471526.286	
27	Y110-3	27	1	8403852.243	4471612.765	77.44
			2	8403859.733	4471617.386	
			3	8403864.353	4471609.897	
			4	8403856.864	4471605.276	
Ընդամենը			Հենարան, հատ			27
			Օդային մակերես, քմ			1574.95

«ԴԱՏԱԵՆԵՐԳՈՒ» ՍՊԸ				«ԴԱՏԱԵՆԵՐԳՈՒ» արևային էներգիայի տարածքի էլեկտրատնտեսական կազմակերպություն			
	Անուն	Ստորագր.	Թվական	Էլեկտրատնտեսական մաս		Կնիք	Թվական
Եր.	Վ. ԵՐԱՍՄԱՆ					01	13
Դր.	Հ. ԼԱՎԱՅԱՆ						18
Կանխագ.	Վ. ԴՈՒՍԱՅԱՆ			Հանրահանձնի մոնիթորինգի համար հոլերի օտարման մակերես		 ecoville Powered by Sun	
Կանխագ.	Ա. ԴՈՒՍԱՅԱՆ						

Հ/Հ	Հենարանի տիպը	Հենարանի հերթական համարը	Հիմքերի հերթական համարը	Հենարանների կորդինատները ArmWGS համակարգում	
				Y	X
1	2	3	4	5	6
1	Y110-3	1	1	8401613.702	4467689.497
			2	8401617.174	4467691.679
			3	8401619.355	4467688.207
			4	8401615.883	4467686.026
2	Y110-3	2	1	8401693.022	4467744.189
			2	8401696.077	4467746.923
			3	8401698.811	4467743.868
			4	8401695.756	4467741.134
3	Ս110-5	3	1	8401820.534	4467888.227
			2	8401822.356	4467890.354
			3	8401824.482	4467888.532
			4	8401822.660	4467886.405
4	Ս110-5	4	1	8401964.271	4468052.129
			2	8401966.093	4468054.255
			3	8401968.219	4468052.433
			4	8401966.398	4468050.307
5	Ս110-5	5	1	8402117.899	4468227.307
			2	8402119.720	4468229.434
			3	8402121.847	4468227.612
			4	8402120.025	4468225.486
6	Y110-3	6	1	8402263.747	4468395.513
			2	8402267.576	4468394.045
			3	8402266.109	4468390.217
			4	8402262.280	4468391.684
7	Y110-4+5	7	1	8402265.214	4468557.100
			2	8402270.611	4468555.607
			3	8402269.119	4468550.210
			4	8402263.721	4468551.702
8	Ս110-5+4	8	1	8402365.934	4468727.064
			2	8402368.702	4468725.458
			3	8402367.096	4468722.691
			4	8402364.328	4468724.297
9	ՍԿ110-1	9	1	8402467.041	4468901.101
			2	8402469.731	4468899.190
			3	8402467.821	4468896.500
			4	8402465.130	4468898.410
10	ՍԿ110-1	10	1	8402596.619	4469052.069
			2	8402599.231	4469050.052
			3	8402597.215	4469047.440
			4	8402594.414	4469049.603
11	Ս110-5	11	1	8402719.023	4469228.419
			2	8402721.325	4469226.824
			3	8402719.730	4469224.523
			4	8402717.428	4469226.118
12	Ս110-6	12	1	8402875.720	4469454.542
			2	8402878.021	4469452.947
			3	8402876.426	4469450.646
			4	8402874.125	4469452.240
13	Ս110-5	13	1	8402965.714	4469584.408
			2	8402968.015	4469582.813
			3	8402966.420	4469580.511
			4	8402964.119	4469582.106

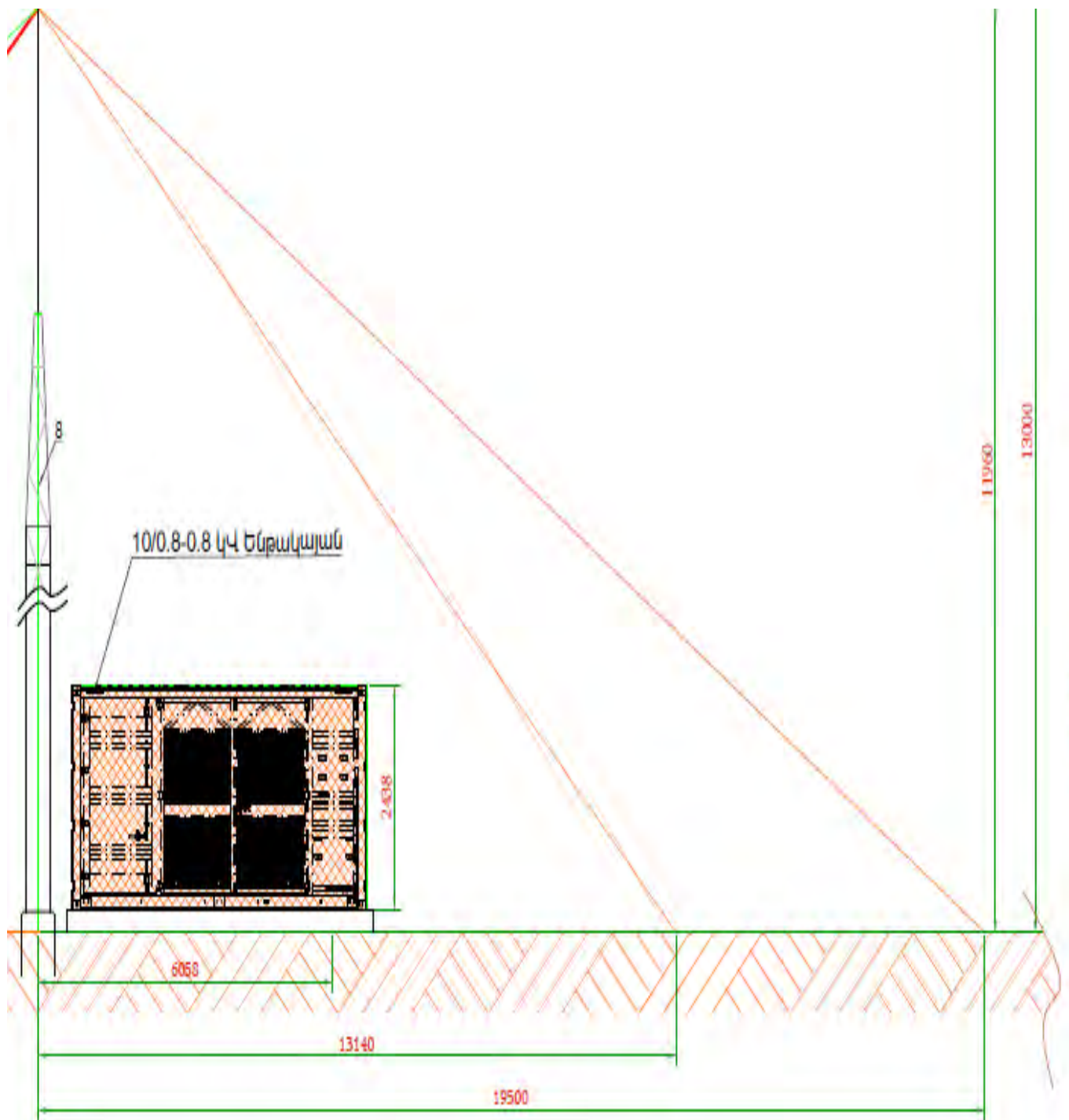
14	Ս110-5	14	1	8403056.846	4469715.918
			2	8403059.148	4469714.323
			3	8403057.553	4469712.021
			4	8403055.251	4469713.616
15	ՄԿ110-3	15	1	8403138.666	4469836.814
			2	8403143.250	4469835.389
			3	8403141.824	4469830.805
			4	8403137.241	4469832.231
16	ՄԿ110-3	16	1	8403137.570	4469981.368
			2	8403142.359	4469981.042
			3	8403142.033	4469976.253
			4	8403137.244	4469976.579
17	Ս110-5	17	1	8403165.707	4470143.160
			2	8403168.469	4470142.701
			3	8403168.010	4470139.939
			4	8403165.248	4470140.398
18	Y110-4+5	18	1	8403184.689	4470259.213
			2	8403189.588	4470256.502
			3	8403186.877	4470251.602
			4	8403181.977	4470254.314
19	Ս110-5+4	19	1	8403313.217	4470370.340
			2	8403315.338	4470367.944
			3	8403312.942	4470365.823
			4	8403310.821	4470368.220
20	Ս110-5	20	1	8403430.014	4470473.453
			2	8403431.870	4470471.357
			3	8403429.773	4470469.501
			4	8403427.917	4470471.597
21	Ս110-5	21	1	8403591.007	4470615.953
			2	8403592.863	4470613.856
			3	8403590.766	4470612.000
			4	8403588.911	4470614.097
22	Y110-3	22	1	8403732.791	4470743.096
			2	8403736.402	4470741.160
			3	8403734.468	4470737.545
			4	8403730.854	4470739.482
23	Ս110-5	23	1	8403757.074	4470918.187
			2	8403759.847	4470917.799
			3	8403759.459	4470915.026
			4	8403756.686	4470915.414
24	Ս110-5	24	1	8403788.910	4471145.973
			2	8403791.683	4471145.585
			3	8403791.296	4471142.812
			4	8403788.523	4471143.200
25	ՍԿ110-2	25	1	8403825.57	4471409.538
			2	8403828.815	4471408.938
			3	8403828.215	4471405.693
			4	8403824.97	4471406.293
26	ՄԿ110-3	26	1	8403853.045	4471532.865
			2	8403857.823	4471532.407
			3	8403857.366	4471527.629
			4	8403852.588	4471528.087
27	ՄԿ110-3	27	1	8403854.996	4471612.113
			2	8403859.081	4471614.633
			3	8403861.601	4471610.548
			4	8403857.516	4471608.028

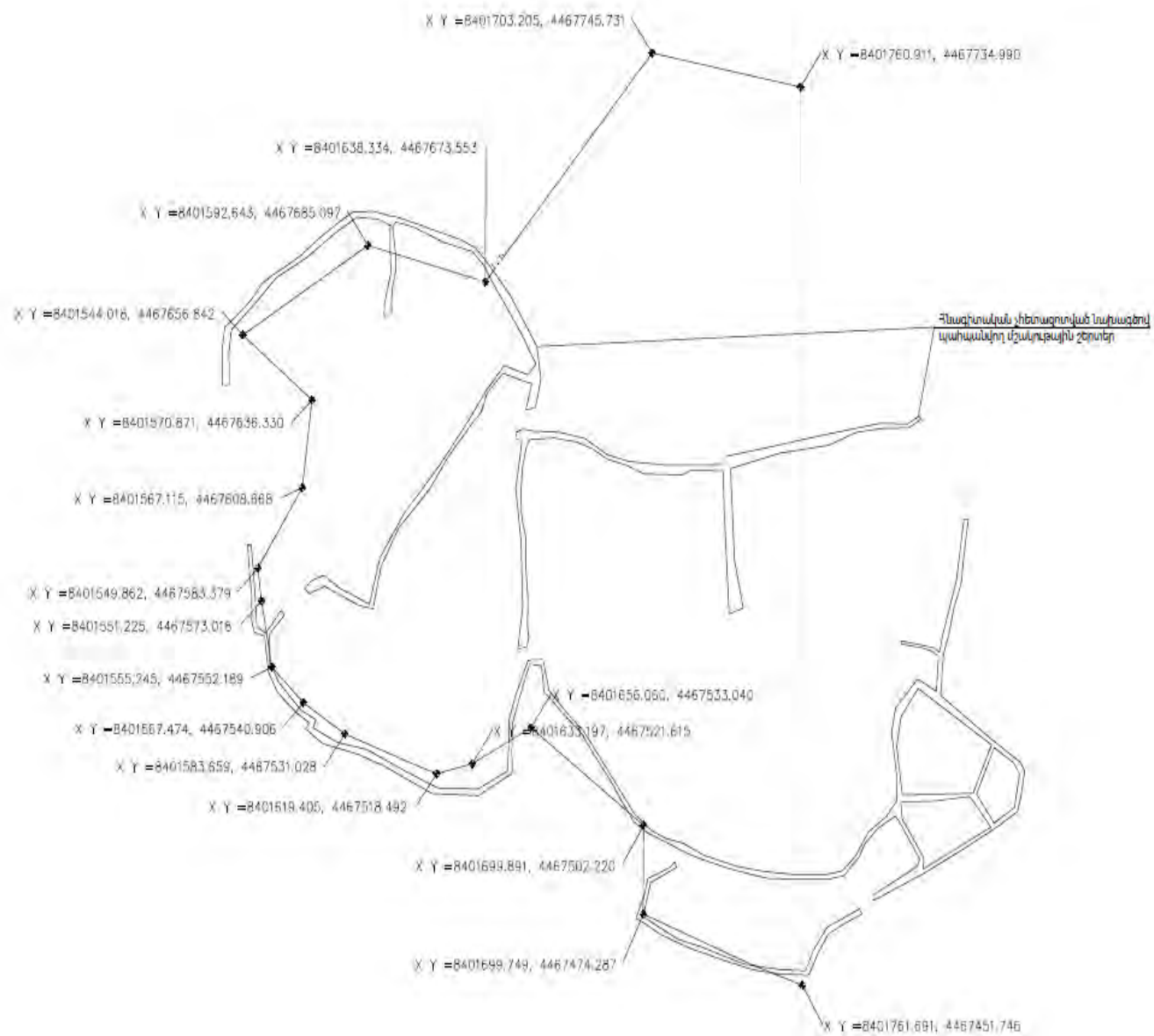

Հնարանի բազայի կոորդինատներ				
Հնարանի ենթակետ համարը	Հնարանի տիպը	Հիմքերի ենթակետ համարը	Հնարանների կոորդինատներ ArmWGS համակարգում	
			Y	X
1	2	4	5	6
1	V110-3	1	8401608.622	4467686.305
		2	8401612.093	4467688.487
		3	8401614.275	4467685.015
		4	8401610.803	4467682.834
2	V110-3	1	8401693.022	4467744.189
		2	8401696.077	4467746.923
		3	8401698.811	4467743.868
		4	8401695.756	4467741.134
3	П110-5	1	8401820.534	4467888.227
		2	8401822.356	4467890.354
		3	8401824.482	4467888.532
		4	8401822.660	4467886.405
4	П110-5	1	8401964.271	4468052.129
		2	8401966.093	4468054.255
		3	8401968.219	4468052.433
		4	8401966.398	4468050.307
5	П110-5	1	8402117.999	4468227.307
		2	8402119.720	4468229.434
		3	8402121.847	4468227.612
		4	8402120.025	4468225.486
6	V110-3	1	8402263.747	4468395.513
		2	8402267.576	4468394.045
		3	8402266.109	4468390.217
		4	8402262.280	4468391.684
7	V110-4+5	1	8402265.214	4468557.100
		2	8402270.611	4468555.607
		3	8402269.119	4468550.210
		4	8402263.721	4468551.702
8	П110-5+4	1	8402365.934	4468727.064
		2	8402368.702	4468725.458
		3	8402367.096	4468722.691
		4	8402364.328	4468724.297
9	ПYC110-1	1	8402467.041	4468901.101
		2	8402469.731	4468899.190
		3	8402467.821	4468896.500
		4	8402465.130	4468898.410
10	ПYC110-1	1	8402596.619	4469052.069
		2	8402599.231	4469050.052
		3	8402597.215	4469047.440
		4	8402594.414	4469049.603
11	П110-5	1	8402719.023	4469228.419
		2	8402721.325	4469226.824
		3	8402719.730	4469224.523
		4	8402717.428	4469226.118
12	П110-6	1	8402875.720	4469454.542
		2	8402878.021	4469452.947
		3	8402876.426	4469450.646
		4	8402874.125	4469452.240
13	П110-5	1	8402965.714	4469584.408
		2	8402968.015	4469582.813
		3	8402966.420	4469580.511
		4	8402964.119	4469582.106

14	П110-5	1	8403056.646	4469715.918
		2	8403059.146	4469714.323
		3	8403057.553	4469712.021
		4	8403055.251	4469713.516
15	VCI10-3	1	8403136.666	4469836.514
		2	8403143.250	4469835.389
		3	8403141.824	4469830.805
		4	8403137.241	4469832.211
16	VCI10-3	1	8403137.570	4469981.368
		2	8403142.359	4469981.042
		3	8403142.033	4469976.253
		4	8403137.244	4469976.579
17	П110-5	1	8403163.707	4470143.160
		2	8403168.369	4470142.701
		3	8403168.010	4470139.939
		4	8403165.248	4470140.398
18	V110-4+5	1	8403184.689	4470259.213
		2	8403189.588	4470256.502
		3	8403186.877	4470251.602
		4	8403181.927	4470254.314
19	П110-5+4	1	8403313.217	4470370.340
		2	8403315.238	4470367.944
		3	8403313.294	4470365.623
		4	8403310.821	4470368.220
20	П110-5	1	8403430.014	4470473.453
		2	8403431.670	4470471.357
		3	8403429.723	4470469.501
		4	8403427.910	4470471.597
24	П110-5	1	8403591.007	4470613.953
		2	8403592.583	4470613.856
		3	8403590.766	4470612.090
		4	8403588.911	4470614.087
22	V110-3	1	8403732.791	4470743.096
		2	8403736.407	4470741.160
		3	8403734.468	4470737.545
		4	8403730.854	4470739.482
23	П110-5	1	8403759.076	4470914.882
		2	8403761.844	4470914.476
		3	8403761.418	4470911.689
		4	8403758.651	4470912.115
24	П110-5	1	8403789.493	4471112.546
		2	8403792.261	4471112.121
		3	8403791.835	4471109.353
		4	8403789.067	4471109.779
25	П110-6+4	1	8403825.572	4471348.244
		2	8403828.735	4471347.757
		3	8403828.248	4471344.595
		4	8403825.085	4471345.082
26	VCI10-3	1	8403853.045	4471532.865
		2	8403857.823	4471532.407
		3	8403857.366	4471527.629
		4	8403852.588	4471528.087
27	VCI10-3	1	8403854.596	4471612.113
		2	8403859.081	4471614.633
		3	8403861.601	4471610.548
		4	8403857.516	4471608.028

ՎԴԱՏՔՆԵՐԳՈՒՄ ՍԿԸ				«Ղաչտնեղու» արևային կայանի տարածքի էկոլոգիական մոնիթորինգի արձանագրություն			
Երևան	Ամսաթիվ	Ստորագր.	Ծվան	Էկոլոգիական մոնիթորինգի արձանագրություն	Վերականգնում	Մասնակցություն	Թիվ
Երևան	4. ԴԵՐԵՄԻԱՆ			Էկոլոգիական մոնիթորինգի արձանագրություն	02	-	23
Երևան	Կ. ԴՈՒՍԵՆԱ			Հնարանի բազայի կոորդինատներ	ecoVille ՀԵՐԵՎԱՆ Powered by Sun		
Երևան	Ա. ԴՈՒՍԵՆԱ						

ՀՀ Արագածոտնի մարզի Թալին համայնքի Դաշտադեն գյուղի վարչական սահմաններում «Դաշտեներգո» ՍՊԸ-ի կողմից «Դաշտեներգո» արևային ֆոտովոլտային էներգակայանի կառուցման աշխատանքների համար նախատեսված տարածքում ծրագրի իրականացման արդյունքում հնագիտական և պատմա-մշակութային հուշարձանների վրա հնարավոր ազդեցության գնահատական-եզրակացություն

Հայաստանը չափազանց հարուստ մշակութային ժառանգություն ունեցող երկիր է, որի ակունքները ձգվում են դեպի հազարամյակների խորքերը: Այստեղ հայտնի են շուրջ 33 000 պատմության և մշակույթի հուշարձաններ, ներկայացված 4500 առանձին համալիրներով, որոնք զբաղեցնում են մոտ 20 000 հեկտար ընդհանուր տարածք: Հայաստանի Հանրապետության տարածքում առկա հուշարձանները պաշտպանված են օրենքով և բաժանվում են տեղական և հանրապետական նշանակության: Դրանց մեջ հատկապես առանձնանում են թվով 80 համալիրներ, որոնք ունեն կարևորագույն պատմական, ճարտարապետական, գիտական, արվեստագիտական և մշակութային բացառիկ արժեք (ընդգրկում են մոտ 400 ճարտարապետական հուշարձաններ): Ոչ վաղ անցյալում դրանք ընդգրկված էին ԽՍՀՄ համամյութենական մշակութային և պատմական արժեք ներկայացնող հուշարձանների ցուցակում: Ներկայումս, ՅՈՒՆԵՍԿՈ-ի համաշխարհային մշակութային ժառանգության ցուցակը, որը, սկսած 1963 թ. համալրվել է առավելքան 630 պատմական հուշարձաններով և բնության տարածքներով ամբողջ աշխարհում, ներառում է նաև Հայաստանի տարածքի որոշ հուշարձաններ: Դրանց շարքում են Հաղպատի վանական համալիրը, Սանահնի վանական համալիրը և միջնադարյան կամուրջը, Էջմիածինն իր բազմաթիվ հուշարձաններով, Զվարթնոցի տաճարը, Գեղարդավանքի համալիրը և Ազատ գետի վերին հատվածը: Հայաստանի տարածքի այլ հուշարձաններ ևս նախապատրաստվում են ընդգրկվելու ՅՈՒՆԵՍԿՈ-ի ցուցակներում, որոնք են՝ Նորավանքի վանական համալիրը, պարսկական Կապույտ մզկիթը և միջնադարյան Հայաստանի մայրաքաղաք Դվինը: Այդ պատճառով մշակութային ժառանգության գնահատումը և կառավարումը նման ծրագրերի իրականացման տարածքի համար գերակա խնդիր է և պահանջում է հնագետի փորձագիտական եզրակացություն: Հնագիտական փորձագիտության խնդիրներն են.

1. Բացահայտել ծրագրի իրականացման հնարավոր ազդեցությունները նյութական մշակույթի սկզբնաղբյուրների վրա, որոնք են շարժական և անշարժ հուշարձանները,

հնավայրերը, կառուցվածքները և լանդշաֆտները, որոնք ունեն, հնագիտական, հնէաբանական, պատմական, ճարտարապետական, կրոնական, գեղագիտական կամ մշակութային նշանակություն;

2. Պատրաստել շրջակա միջավայրի ազդեցության գնահատման (ՇՄԱԳ) հաշվետվության հնագիտական բաղկացուցիչը՝ ներառյալ կառավարման պլանը (ԿՊ-ն), որոնք երկուսն էլ կնախապատրաստվեն ծրագիրը իրականացնող մարմնի (ԻՄ) աջակցությամբ, որն է «Դաշտէներգո» ՍՊԸ -ն:

3. Կազմակերպել նախնական և դաշտային հետազոտություններ նախագծի իրականացման տարածքում առկա հնագիտական հուշարձանների համար, տեղորոշել և բնորոշել հայտնի և նոր հայտնաբերված հնավայրերը, հանդես գալ որոշակի առաջարկներով՝ կապված հուշարձանների վրա ազդեցության մեղմացման միջոցառումների մշակման հետ, որոնք պետք է արտացոլվեն ՇՄԱԳ հաշվետվության մեջ և ԿՊ-ում: Ներկայացվող ՇՄԱԳ հաշվետվության մեջ ուսումնասիրված միավորները պետք է բաժանվեն երկու խմբի՝ հուշարձաններ, որոնք կրում են ծրագրի իրականացման անմիջական ազդեցությունը և հուշարձաններ, որոնք չեն ազդվում ուղղակիորեն կամ ազդվում են անուղղակիորեն: Բոլոր ազդվող հուշարձանների համար ծրագրի իրականացումից առաջ պետք է ներկայացվեն որոշակի եզրակացություններ, որոնք հնարավորություն կտան գնահատել նախագծի բացասական ազդեցությունը մշակութային միավորների և նրանց պատմա-աշխարհագրական միջավայրի վրա:

«Դաշտէներգո» ՍՊԸ-ի կողմից «Դաշտէներգո»՝ արևային էներգակայանների կառուցման համար նախատեսված տարածքի ընդհանուր մակերեսը կազմում է **4,04717 հա** (հողատարածքի կադաստրային ծածկագիրը 02-035-0127-0021): Հայցվող տարածքը գտնվում է ՀՀ Արագածոտնի մարզի Թալին համայնքի Դաշտադեմ գյուղի վարչական սահմաններում, նրանից մոտ 1,3 կմ հարավ-արևմուտք (**Քարտեզներ 1-1ա և 2-2ա**):

Երկրաբանական և երկրաձևաբանական տեսանկյունից ուսումնասիրվող տարածքը ընդարձակ Թալին-Կարմրաշենի սարահարթի մասն է կազմում, որը հարում է Արարատյան գոգավորությանը և բացվում դեպի Արաքս գետի հովիտը: Արագած ստրատոհրաբուխը, Արտենի լեռը, Դոմասարը և այլ ժայթքման կենտրոններ տեսանելի են այստեղից: Տեղական մորֆոլոգիան ներկայացված է բարձր և ցածր բլրաշարերով, որոնք հատուկ են կենտրոնական Հայաստանի նախալեռնային գոտու համար, ինչպես նաև ոչ խորը ձորերով,

կտրված ժամանակակից սեզոնային ջրային հոսքերով, որոնք ձնհալի ջրերի տեղափոխման արդյունք են և ծովի մակերևույթից գտնվում են միջինում 1320-1500 մ բարձրությունների նիշերում: Դրանք հիմնականում առաջացել են ուշ պլեյստոցենի և վաղ հոլոցենի դարաշրջանների կլիմայական ցիկլերի ընթացքում և վերջիններիս զարգացումը շարունակվում է նաև մեր օրերում: Ընդհանուր առմամբ՝ նշված ոչ մեծ ջրային մարմինները, լանջերի ինտենսիվ հողմնահարման ենթարկված բլուրների և ապարների մակերևույթների հետ միասին կարևորագույն դերակատարում են ունեցել տեղական պատմա-մշակութային ժառանգության լանդշաֆտի ձևավորման և զարգացման գործընթացում, արտահայտելով դրա շահագործման և կենսաապահովման ինքնուրույն ձևեր: Դրանք նաև ծառայել են որպես յուրահատուկ շինանյութի աղբյուր, ինչպիսիք են հրաբխային տուֆը, բազալտների և դացիտների տարատեսակները, որոնք հնարավորություն են ընձեռնել համատեղելու արհեստական շինություններն ու բնական ձևերը, ստեղծել որսադարաններ, աշտարակներ, ներփակված տարածքներ կամ կառույցներ, դամբարանաբլուրներ և այլ ծիսական էլեմենտներ: Տեղանքի մշակութային լանդշաֆտի ձևավորման հաջորդ փուլը ներկայացված է զարգացած միջնադարում այստեղ տարածվող այգեգործական-գինեգործական գոտով (այգիների՝ պատաշարերով բաժանված տեղամասեր, տնտեսական-արտադրական նշանակության կառույցների՝ այդ թվում հնձանների մնացորդներ), որի հետ էլ, ամենայն հավանականությամբ, առնչվում է հայցվող տեղամասը (**Լուսանկարներ 1-2**):

Ծրագրի իրականացման ազդեցության գոտում հայտնվող պատմա-մշակութային միավորների բացահայտման և տեղայնացման համար սկզբնական փուլում օգտվել ենք Հայաստանի Հանրապետության Պատմության և մշակույթի անշարժ հուշարձանների պետական ցուցակ, Արագածոտնի մարզ (տե՛ս **Հավելված Հայաստանի Հանրապետության կառավարություն 2002 թվականի հունվարի 24-ի №65 որոշման**) փաստաթղթից, որտեղ Դաշտադեմ բնակավայրում 2.35. դասիչի տակ ներառված է 12 հուշարձան, որոնք են 10-17-րդ դդ. ամրոցը (դասիչ 2.35.1.), 10-13-րդ դդ. գերեզմանոցը (դասիչ 2.35.2.), 12-14-րդ դդ. գերեզմանոցը (դասիչ 2.35.3.), 12-14-րդ դդ. երկրորդ գերեզմանոցը (դասիչ 2.35.4.), 12-16-րդ դդ. գերեզմանոցը (դասիչ 2.35.5.), 14-15-րդ դդ. գերեզմանոցը (դասիչ 2.35.6.), 16-17-րդ դդ. գերեզմանոցը (դասիչ 2.35.7.), 7-18-րդ դդ. «Քաղենի» գյուղատեղին (դասիչ 2.35.8.), Ք.ա. 2-1 հազ. դամբարանադաշտը (դասիչ 2.35.9.), ս. Քրիստափոր եկեղեցու 7-20-րդ դդ. համալիրը (դասիչ 2.35.10.), 9-10-րդ դդ. խաչքարը (դասիչ 2.35.11.) և 11-12-րդ դդ. խաչքարը (դասիչ

2.35.12.): Թվարկված միավորները հեռու են գտնվում ծրագրի իրականացման տարածքից և որևէ ազդեցություն կրել չեն կարող, բացառությամբ Քաղենի անվանումով հայտնի գյուղատեղին, որը տարածվում է Դաշտադեմից դեպի Արվավիր տանող խճուղու երկու կողմերում, սակայն վերջինիս սահմանները և պահպանական գոտին դեռևս վերջնականացված չեն:

Բացի ցուցակներում ներառված հուշարձանները, անհրաժեշտ է տեղայնացնել տարբեր արշավախմբերի ուսումնասիրության շնորհիվ հայտնաբերված հնավայրերը, որոնք դեռևս ընդգրկված չեն հուշարձանների պետական ցանկում, ունեն կամ չունեն նորահայտ հուշարձանի կարգավիճակ, սակայն անկախ դրանից, ենթակա են պահպանման պատմության և մշակույթի անշարժ հուշարձանների ու պատմական միջավայրի պահպանության և օգտագործման մասին ՀՀ օրենքի Հոդված 20-ով. *Նորահայտ հուշարձանների պահպանության և անվթարության ապահովումը, որը սահմանում է՝ պատմական, գիտական, գեղարվեստական կամ մշակութային այլ արժեք ունեցող նոր հայտնաբերված կամ նոր արժեքավորված օբյեկտն ստանում է նորահայտ հուշարձանի կարգավիճակ և պահպանվում է մինչև հուշարձանների պետական ցուցակում ընդգրկվելը՝ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով: Նորահայտ հուշարձանը տնօրինող իրավաբանական կամ ֆիզիկական անձը պարտավոր է ապահովել դրա անվթարությունը, իսկ պետության կողմից այն վերցնելու դեպքում սեփականատիրոջ կրած վնասը փոխհատուցվում է օրենսդրությամբ սահմանված կարգով: Հուշարձանի հայտնաբերման փաստը թաքցնող, այն հաշվառելու և ուսումնասիրելու համար արգելքներ ստեղծող, ինչպես նաև գտածոները ոչնչացնող կամ յուրացնող անձը պատասխանատվություն է կրում Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված կարգով:*

Դաշտադեմի վարչական տարածքում՝ դեռևս 1989-1990 թթ. պեղման աշխատանքներ է իրականացրել Երևանի համալսարանի լաբորատորիայի հնագիտական արշավախումբը՝ հնագետ Ե. Ասատրյանի ղեկավարությամբ, որի ընթացքում ուսումնասիրության է ենթարկվել Դաշտադեմի ամրոցը: 2015 թ. ամրոցում պեղումները վերսկսվել են ՀՀ ԳԱԱ Հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտի արշավախմբի կողմից՝ (աժշակախմբի ղեկավար՝ Ա. Բաբաջանյան), որոնք ստացել են սիստեմատիկ բնույթ: Բացի բուն ամրոցի պեղումները՝ արշավախմբի կողմից մանրամասն ուսումնասիրության է ենթարկվել ամրոցի շրջակա տարածքները, ճշգրտվել և վերափաստագրվել են անշարժ հուշարձանների

ցուցակներում առկա միավորները, փաստագրվել նորերը: Համանման ուսումնասիրություն է իրականացվել նաև 2021-2023 թթ.՝ 200 ՄՎտ հզորությամբ արևային ֆոտովոլտային կայանի կառուցման համար ՀՀ կառավարության կոմից նախաձեռնված ծրագրի շրջանակներում, որի մի հատվածը բաժին է ընկել Դաշտադեմ համայնքին (տե՛ս համապատասխան հաշվետվությունը): Դատելով այս ուսումնասիրությունների արդյունքներից, վերը նշված հատվածը ամենախնտեսսիվ մոդիֆիկացված լանդշաֆտներից մեկն է, որը հայտնի է Արագած լեռան հարավային լանջերին: Այն ներկայացված է այսպես կոչված անապատի քայրերի կամ որսադարանների շղթաներով (կառույցներ, որոնք ստեղծվել են որսի, դարանելու, կենդանիներ բազմացնելու և ծխական նպատակներով) և ուղեկցվում են աջակցող ներփակված տարածքներով, ինչպես նաև ագլոմերատիվ (մեդուզա, անիվ, բջիջ) և կորալային բնակատեղիներով, աշտարակներով ու դամբարանադաշտերով: Սույն մշակութային լանդշաֆտները ձևավորվել են հազարամյակների ընթացքում (առնվազն ստորին պալեոլիթից մինչև երկաթի դար), ապա, ինտենսիվորեն շահագործվել միջնադարում՝ ծառայելով որպես այգիներ և գինու արտադրության համար նախատեսված կառույցներ: Նույն լանդշաֆտները շահագործվել են նաև խորհրդային դարաշրջանի մարդկանց կողմից՝ գյուղատնտեսական նպատակներով: Ընդհանուր առմամբ, ուշ փուլերը (միջնադարյան և խորհրդային) պահպանել են նախորդ փուլերի քարաշեն կառույցների մի սովոր մասը: Գործնականում, վերջին տարիների հնագիտական ուսումնասիրությունները ցույց են տալիս, որ Հայաստանը և Հայկական լեռնաշխարհը հադիսանում է հնագույն որսորդական տնտեսության և կենդանիների ընտելացման կարևորագույն օջախներից մեկը՝ այսպես կոչված անապատային որսադարան-քայրերի «նախահայրենիքն ու մայրաքաղաքը»՝ և դրանց խտությունն ու քանակը ուսումնասիրվող տարածքում աննախադեպ է: Նման խտությամբ են ներկայացված նաև միջնադարյան այգիները և գինու արտադրական կառույցները՝ հնձանները, որոնք անքակտելի շղթայով տարածվում են Դաշտադեմի ամրոցից դեպի հարավ՝ հասնելով մինչև Արմավիրի մարզի սահմանները:

Այդ իսկ պատճառով, ս.թ. մարտի 26-ին կատարվել է տարածքի այցելություն՝ դաշտային-հնագիտական հետազոտություն իրականացնելու նպատակով: Տարածքի ընդհանուր ուսումնասիրությունից պարզվեց, որ այստեղ ժամանակաին որոշակի միջամտություններ են կատարվել բնապատմական լանդշաֆտին, ինչը երևում է քարհավաքների առանձին խմբերի առկայությունից (**Քարտեզ 2ա, Լուսանկարներ 1, 5-9**):

Այսուհանդերձ՝ մշակութային առումով անխաթար իրավիճակներ առկա են հայցվող տարածքի ողջ մակերեսով, որտեղ պահպանված են պատաշարերի, շինությունների, կառույցների մնացորդներ և դամբարանաբլուրներ (**Քարտեզ 2ա, Լուսանկարներ 2-9**): Վերջիններս պահպանվել են, քանի որ գերծ են մնացել ծանր տեխնիկայի կողմից հարթեցման ենթարկվելու գործառույթներից: Դրանք, ամենայն հավանականությամբ, վերաբերում են բրոնզ-երկաթիդարյան դարաշրջանին (դամբարանաբլուրներ, որսադարանների բաղկացուցիչ տարրեր) և զարգացած միջնադարին (այգեգործական, անասնապահական կենցաղն ապահովող շինություններ, արտադրական կառույցներ՝ հնձաններ):

Ամփոփելով ներկայացված տեղեկատվությունը կարող ենք նշել, որ ՀՀ Արագածոտնի մարզի Թալին համայնքի Դաշտադեմ գյուղի վարչական սահմաններում «Դաշտեներգո» ՍՊԸ-ի կողմից «Դաշտեներգո» արևային ֆոտովոլտային էներգակայան կառուցելու համար նախատեսված ընդհանուրը՝ **4,04717 հա** մակերեսով տարածքում, ծրագրի իրականացման դեպքում՝ պատմա-մշակութային միավորների վրա հնաարավոր բացասական ազդեցության տեսանկյունից առկա են մի շարք ռիսկեր: Նշված ռիսկերը կապված են հայցվող տարածքում փաստագրված, վերը նշված հնագիտական միավորների առկայության հետ: Կարծում ենք, որ արևային էներգակայանի կառուցման դեպքում ծրագիրն իրականացնող կազմակերպությունը պետք է միջոցներ ձեռնարկի տեղանքի պատմա-մշակութային միավորների ամբողջականությունն ու անխաթարությունը հնարավորինս ապահովելու համար՝ հարմարեցնելով արևային վահանակները և մնացած կոնստրուկտիվ տարրերը մշակութային լանդշաֆտի կոնֆիգուրացիային: Ավելին, առաջարկում ենք ծրագիրն իրականացնող կազմակերպությանը՝ արևային կայանի վերջնական նախագիծը պատրաստելուց հետո, այն ուղարկել ԿԳՄՍ նախարարություն՝ դիրքորոշում և հաստատում ստանալու համար: Ի հավելումն, հաշվի առնելով շրջակայքում տեսանելի պատմա-մշակութային միավորների առկայությունը և վերջիններիս բավական մեծ խտությունը (**Լուսանկար 1**), անհրաժեշտ է ծրագիրն իրականացնող կազմակերպության առաջ պահանջ դնել՝ խստիվ պահպանել ծրագրի իրականացման սահմանները, հարևան հատվածներում միջամտություններ չկատարել և հեռացված հողի զանգվածներ չկուտակել:

Բորիս Գասպարյան
ՀՀ ԳԱԱ Հնագիտության և ազգագրության
Ինստիտուտ, Վաղ Հնագիտության բաժնի
Գլխաշխատող

Հայկ Հայդուսյան
ՀՀ ԳԱԱ Հնագիտության և ազգագրության
Ինստիտուտ, Վաղ Հնագիտության
Կրտսեր գլխաշխատող

բաժնի

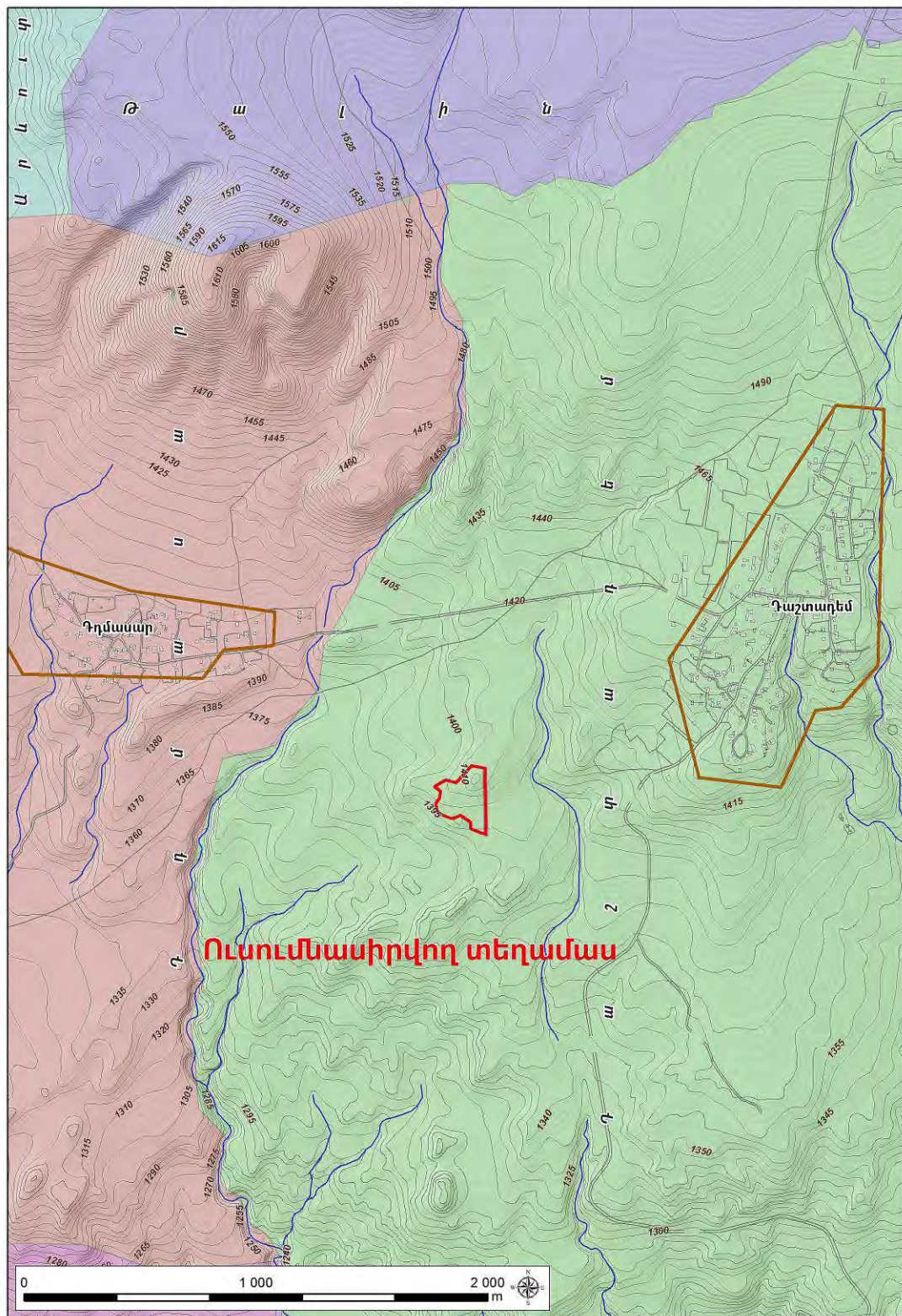
Դմիտրի Առաքելյան
ՀՀ ԳԱԱ Երկրաբանության ինստիտուտ
Գլխաշխատող

25.07.2025 թ.

Օգտագործված գրականության ցանկ

1. Պետական ցուցակ Հայաստանի Հանրապետության պատմության և մշակույթի անշարժ հուշարձանների՝ Արագածոտնի մարզ, Հավելված Հայաստանի Հանրապետության կառավարություն 2002 թվականի հունվարի 24-ի №65 որոշման,
2. Геология Армянской ССР, т. I, Геоморфология, Ответственный редактор Н.В. Думитрашко, Издательство Академии Наук Армянской ССР, Ереван, 1962;
3. Геология Армянской ССР, т. II, Стратиграфия, Ответственный редактор К.Н. Паффенгольц, Издательство Академии Наук Армянской ССР, Ереван, 1964;
4. Паничкина М.З., 1950, Палеолит Армении, Редактор А.А. Инессе, Издательство Государственного Эрмитажа, Ленинград, 1950;
5. Сардарян С.А., 1954, Палеолит в Армении, Ответственный редактор М.С. Асратян, Издательство Академии Наук Армянской ССР, Ереван, 1954;
6. Սարգսյան Ս.Հ., 1967, Նախնադարյան Հասարակությունը Հայաստանում, խմբագիր՝ Մ.Ա. Իսրայելյան, «Միտք» հրատարակչություն, Երևան, 1967:
7. Ասատրյան Ե., 2004, Թալինի շրջանի հուշարձանները, խմբագիր՝ Կ. Զորյան, «Հուշարձան» հրատարակչություն, Երևան, 2004 :
8. Badalyan R.S. and Avetisyan P.S., 2007, Bronze and Iron Age Archaeological Sites of Armenia I, Mt. Aragats and its Surrounding Region, BAR International Series 1697, Archaeopress, Oxford, 2007.

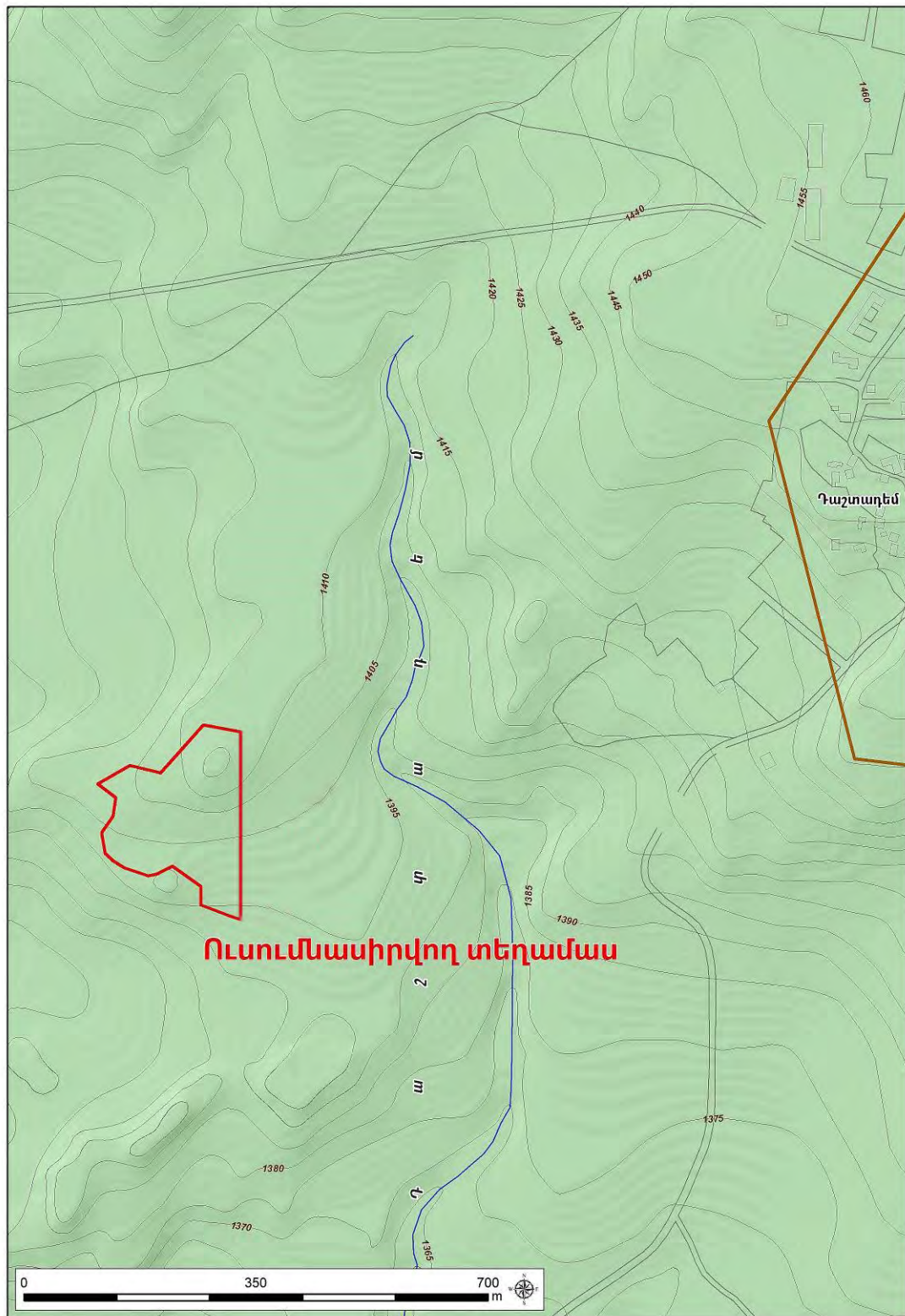
Թալին համայնքի Դաշտաղեն գյուղի վարչական սահմաններում գտնվող «Դաշտեներգո» ՍՊԸ-ի կողմից «Դաշտեներգո» արևային ֆոտովոլտային էներգակայանի կառուցման աշխատանքների համար նախատեսված՝ 4,04717 հա ընդհանուր մակերեսով տարածքի տեղադիրքը

Քարտեզ 1ա

Թալին համայնքի Դաշտադեն գյուղի վարչական սահմաններում գտնվող «Դաշտեներգո» ՄՊԸ-ի կողմից «Դաշտեներգո» արևային ֆոտովոլտային էներգակայանի կառուցման աշխատանքների համար նախատեսված՝ 4,04717 հա ընդհանուր մակերեսով տարածքի տեղադիրքը

Քարտեզ 2

Թալին համայնքի Դաշտադեն գյուղի վարչական սահմաններում գտնվող «Դաշտեներգո» ՍՊԸ-ի կողմից «Դաշտեներգո» արևային ֆոտովոլտային էներգակայանի կառուցման աշխատանքների համար նախատեսված՝ 4,04717 հա ընդհանուր մակերեսով տարածքը

Քարտեզ 2ա

Թալին համայնքի Դաշտադեմ գյուղի վարչական սահմաններում գտնվող «Դաշտեներգո» ՍՊԸ-ի կողմից «Դաշտեներգո» արևային ֆոտովոլտային էներգակայանի կառուցման աշխատանքների համար նախատեսված՝ 4,04717 հա ընդհանուր մակերեսով տարածքը

Լուսանկար 1. «Դաշտեներգո» ՍՊԸ-ի կողմից «Դաշտեներգո» արևային կայանի կառուցման համար հայցվող տարածքի ընդհանուր տեսքը հարավ-արևելքից (օդային լուսանկար)

Լուսանկար 2. «Դաշտեներգո» ՍՊԸ-ի կողմից «Դաշտեներգո» արևային կայանի կառուցման համար հայցվող տարածքի հյուսիսային հատվածը (օդային լուսանկար)

Լուսանկար 3. Դաշտեներգո՝ ՍՊԸ-ի կողմից «Դաշտեներգո» արևային կայանի կառուցման համար հայցվող տարածքի կենտրոնական հատվածը (օդային լուսանկար)

Լուսանկար 4. Դաշտեներգո՝ ՍՊԸ-ի կողմից «Դաշտեներգո» արևային կայանի կառուցման համար հայցվող տարածքի արևմտյան հատվածը (օդային լուսանկար)

Լուսանկար 5. Դաշտեներգո» ՍՊԸ-ի կողմից «Դաշտեներգո» արևային կայանի կառուցման համար հայցվող տարածքի հարավ-արևմտյան հատվածը (օդային լուսանկար)

Լուսանկար 6. Դաշտեներգո» ՍՊԸ-ի կողմից «Դաշտեներգո» արևային կայանի կառուցման համար հայցվող տարածքի հարավ-արևմտյան հատվածը (օդային լուսանկար)

Լուսանկար 7. Հայցվող տարածքի հարավ-արևմտյան հատվածում առկա պատաշարերի, դամբարանների և այլ բնույթի կառույցների մնացորդները (օդային լուսանկար)

Լուսանկար 8. Դաշտեներգո՝ ՍՊԸ-ի կողմից «Դաշտեներգո» արևային կայանի կառուցման համար հայցվող տարածքի հարավային հատվածը (օդային լուսանկար)

Լուսանկար 9. Դաշտէներգո» ՄՊԸ-ի կողմից «Դաշտէներգո» արևային կայանի կառուցման համար հայցվող տարածքի հարավ-արևելյան հատվածը (օդային լուսանկար)

Լուսանկար 10. Հայցվող տարածքի հարավ-արևելյան հատվածում գտնվող բլրի վրա առկա շինությունների և պատաշարերի մնացորդները (օդային լուսանկար)

ՀՀ Արագածոտնի մարզի Թալին համայնքի Դաշտադեն գյուղի վարչական սահմաններում «Դաշտեներգո» ՍՊԸ-ի կողմից «Դաշտեներգո» արևային ֆոտովոլտային էներգակայանի կառուցման աշխատանքների համար նախատեսված տարածքում ծրագրի իրականացման արդյունքում հնագիտական և պատմա-մշակութային հուշարձանների վրա հնարավոր ազդեցության գնահատական-եզրակացություն

Հայաստանը չափազանց հարուստ մշակութային ժառանգություն ունեցող երկիր է, որի ակունքները ձգվում են դեպի հազարամյակների խորքերը: Այստեղ հայտնի են շուրջ 33 000 պատմության և մշակույթի հուշարձաններ, ներկայացված 4500 առանձին համալիրներով, որոնք զբաղեցնում են մոտ 20 000 հեկտար ընդհանուր տարածք: Հայաստանի Հանրապետության տարածքում առկա հուշարձանները պաշտպանված են օրենքով և բաժանվում են տեղական և հանրապետական նշանակության: Դրանց մեջ հատկապես առանձնանում են թվով 80 համալիրներ, որոնք ունեն կարևորագույն պատմական, ճարտարապետական, գիտական, արվեստագիտական և մշակութային բացառիկ արժեք (ընդգրկում են մոտ 400 ճարտարապետական հուշարձաններ): Ոչ վաղ անցյալում դրանք ընդգրկված էին ԽՍՀՄ համամյութենական մշակութային և պատմական արժեք ներկայացնող հուշարձանների ցուցակում: Ներկայումս, ՅՈՒՆԵՍԿՈ-ի համաշխարհային մշակութային ժառանգության ցուցակը, որը, սկսած 1963 թ. համալրվել է առավելքան 630 պատմական հուշարձաններով և բնության տարածքներով ամբողջ աշխարհում, ներառում է նաև Հայաստանի տարածքի որոշ հուշարձաններ: Դրանց շարքում են Հաղպատի վանական համալիրը, Սանահնի վանական համալիրը և միջնադարյան կամուրջը, Էջմիածինն իր բազմաթիվ հուշարձաններով, Զվարթնոցի տաճարը, Գեղարդավանքի համալիրը և Ազատ գետի վերին հատվածը: Հայաստանի տարածքի այլ հուշարձաններ ևս նախապատրաստվում են ընդգրկվելու ՅՈՒՆԵՍԿՈ-ի ցուցակներում, որոնք են՝ Նորավանքի վանական համալիրը, պարսկական Կապույտ մզկիթը և միջնադարյան Հայաստանի մայրաքաղաք Դվինը: Այդ պատճառով մշակութային ժառանգության գնահատումը և կառավարումը նման ծրագրերի իրականացման տարածքի համար գերակա խնդիր է և պահանջում է հնագետի փորձագիտական եզրակացություն: Հնագիտական փորձագիտության խնդիրներն են.

1. Բացահայտել ծրագրի իրականացման հնարավոր ազդեցությունները նյութական մշակույթի սկզբնաղբյուրների վրա, որոնք են շարժական և անշարժ հուշարձանները, հնավայրերը, կառուցվածքները և լանդշաֆտները, որոնք ունեն, հնագիտական, հնէաբանական, պատմական, ճարտարապետական, կրոնական, գեղագիտական կամ

մշակութային նշանակություն;

2. Պատրաստել շրջակա միջավայրի ազդեցության գնահատման (ՇՄԱԳ) հաշվետվության հնագիտական բաղկացուցիչը՝ ներառյալ կառավարման պլանը (ԿՊ-ն), որոնք երկուսն էլ կնախապատրաստվեն ծրագիրը իրականացնող մարմնի (ԻՄ) աջակցությամբ, որն է «Դաշտէներգո» ՍՊԸ -ն:

3. Կազմակերպել նախնական և դաշտային հետազոտություններ նախագծի իրականացման տարածքում առկա հնագիտական հուշարձանների համար, տեղորոշել և բնորոշել հայտնի և նոր հայտնաբերված հնավայրերը, հանդես գալ որոշակի առաջարկներով՝ կապված հուշարձանների վրա ազդեցության մեղմացման միջոցառումների մշակման հետ, որոնք պետք է արտացոլվեն ՇՄԱԳ հաշվետվության մեջ և ԿՊ-ում: Ներկայացվող ՇՄԱԳ հաշվետվության մեջ ուսումնասիրված միավորները պետք է բաժանվեն երկու խմբի՝ հուշարձաններ, որոնք կրում են ծրագրի իրականացման անմիջական ազդեցությունը և հուշարձաններ, որոնք չեն ազդվում ուղղակիորեն կամ ազդվում են անուղղակիորեն: Բոլոր ազդվող հուշարձանների համար ծրագրի իրականացումից առաջ պետք է ներկայացվեն որոշակի եզրակացություններ, որոնք հնարավորություն կտան գնահատել նախագծի բացասական ազդեցությունը մշակութային միավորների և նրանց պատմա-աշխարհագրական միջավայրի վրա:

«Դաշտէներգո» ՍՊԸ-ի կողմից «Դաշտէներգո»՝ արևային էներգակայանների կառուցման համար նախատեսված տարածքի ընդհանուր մակերեսը կազմում է **3,16646 հա** (հողատարածքի կադաստրային ծածկագիրը 02-035-0127-0020): Հայցվող տարածքը գտնվում է ՀՀ Արագածոտնի մարզի Թալին համայնքի Դաշտադեմ գյուղի վարչական սահմաններում, նրանից մոտ 1,5 կմ հարավ-արևմուտք (**Քարտեզներ 1-1ա և 2-2ա**):

Երկրաբանական և երկրաձևաբանական տեսանկյունից ուսումնասիրվող տարածքը ընդարձակ Թալին-Կարմրաշենի սարահարթի մասն է կազմում, որը հարում է Արարատյան գոգավորությանը և բացվում դեպի Արաքս գետի հովիտը: Արագած ստրատոհրաբուխը, Արտենի լեռը, Դոմասարը և այլ ժայթքման կենտրոններ տեսանելի են այստեղից: Տեղական մորֆոլոգիան ներկայացված է բարձր և ցածր բլրաշարերով, որոնք հատուկ են կենտրոնական Հայաստանի նախալեռնային գոտու համար, ինչպես նաև ոչ խորը ձորերով, կտրված ժամանակակից սեզոնային ջրային հոսքերով, որոնք ձնհալի ջրերի տեղափոխման արդյունք են և ծովի մակերևույթից գտնվում են միջինում 1320-1500 մ բարձրությունների

նիշերում: Դրանք հիմնականում առաջացել են ուշ պլեյստոցենի և վաղ հոլոցենի դարաշրջանների կլիմայական ցիկլերի ընթացքում և վերջիններիս զարգացումը շարունակվում է նաև մեր օրերում: Ընդհանուր առմամբ՝ նշված ոչ մեծ ջրային մարմինները, լանջերի ինտենսիվ հողմնահարման ենթարկված բլուրների և ապարների մակերևույթների հետ միասին կարևորագույն դերակատարում են ունեցել տեղական պատմա-մշակութային ժառանգության լանդշաֆտի ձևավորման և զարգացման գործընթացում, արտահայտելով դրա շահագործման և կենսաապահովման ինքնուրույն ձևեր: Դրանք նաև ծառայել են որպես յուրահատուկ շինանյութի աղբյուր, ինչպիսիք են հրաբխային տուֆը, բազալտների և դալիտների տարատեսակները, որոնք հնարավորություն են ընձեռնել համատեղելու արհեստական շինություններն ու բնական ձևերը, ստեղծել որսադարաններ, աշտարակներ, ներփակված տարածքներ կամ կառույցներ, դամբարանաբլուրներ և այլ ծիսական էլեմենտներ: Տեղանքի մշակութային լանդշաֆտի ձևավորման հաջորդ փուլը ներկայացված է զարգացած միջնադարում այստեղ տարածվող այգեգործական-գինեգործական գոտով (այգիների՝ պատաշարերով բաժանված տեղամասեր, տնտեսական-արտադրական նշանակության կառույցների՝ այդ թվում հնձանների մնացորդներ), որոնց հետ էլ, ամենայն հավանականությամբ, առնչվում է հայցվող տեղամասը (**Լուսանկարներ 1 և 3**):

Ծրագրի իրականացման ազդեցության գոտում հայտնվող պատմա-մշակութային միավորների բացահայտման և տեղայնացման համար սկզբնական փուլում օգտվել ենք Հայաստանի Հանրապետության Պատմության և մշակույթի անշարժ հուշարձանների պետական ցուցակ, Արագածոտնի մարզ (տե՛ս **Հավելված Հայաստանի Հանրապետության կառավարություն 2002 թվականի հունվարի 24-ի №65 որոշման**) փաստաթղթից, որտեղ Դաշտադեմ բնակավայրում 2.35. դասիչի տակ ներառված է 12 հուշարձան, որոնք են 10-17-րդ դդ. ամրոցը (դասիչ 2.35.1.), 10-13-րդ դդ. գերեզմանոցը (դասիչ 2.35.2.), 12-14-րդ դդ. գերեզմանոցը (դասիչ 2.35.3.), 12-14-րդ դդ. երկրորդ գերեզմանոցը (դասիչ 2.35.4.), 12-16-րդ դդ. գերեզմանոցը (դասիչ 2.35.5.), 14-15-րդ դդ. գերեզմանոցը (դասիչ 2.35.6.), 16-17-րդ դդ. գերեզմանոցը (դասիչ 2.35.7.), 7-18-րդ դդ. «Քաղենի» գյուղատեղին (դասիչ 2.35.8.), Ք.ա. 2-1 հազ. դամբարանադաշտը (դասիչ 2.35.9.), ս. Քրիստափոր եկեղեցու 7-20-րդ դդ. համալիրը (դասիչ 2.35.10.), 9-10-րդ դդ. խաչքարը (դասիչ 2.35.11.) և 11-12-րդ դդ. խաչքարը (դասիչ 2.35.12.): Թվարկված միավորները հեռու են գտնվում ծրագրի իրականացման տարածքից և որևէ ազդեցություն կրել չեն կարող, բացառությամբ Քաղենի անվանումով հայտնի

գյուղատեղին, որը տարածվում է Դաշտադեմից դեպի Արմավիր տանող խճուղու երկու կողմերում, սակայն վերջինիս սահմանները և պահպանական գոտին դեռևս վերջնականացված չեն:

Սակայն, բացի ցուցակներում ներառված հուշարձանները, անհրաժեշտ է տեղայնացնել տարբեր արշավախմբերի ուսումնասիրության շնորհիվ հայտնաբերված հնավայրերը, որոնք դեռևս ընդգրկված չեն հուշարձանների պետական ցանկում, ունեն կամ չունեն նորահայտ հուշարձանի կարգավիճակ, սակայն անկախ դրանից, ենթակա են պահպանման պատմության և մշակույթի անշարժ հուշարձանների ու պատմական միջավայրի պահպանության և օգտագործման մասին ՀՀ օրենքի Հոդված 20-ով. *Նորահայտ հուշարձանների պահպանության և անվթարության ապահովումը, որը սահմանում է՝ պատմական, գիտական, գեղարվեստական կամ մշակութային այլ արժեք ունեցող նոր հայտնաբերված կամ նոր արժեքավորված օբյեկտն ստանում է նորահայտ հուշարձանի կարգավիճակ և պահպանվում է մինչև հուշարձանների պետական ցուցակում ընդգրկվելը՝ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով: Նորահայտ հուշարձանը տնօրինող իրավաբանական կամ ֆիզիկական անձը պարտավոր է ապահովել դրա անվթարությունը, իսկ պետության կողմից այն վերցնելու դեպքում սեփականատիրոջ կրած վնասը փոխհատուցվում է օրենսդրությամբ սահմանված կարգով: Հուշարձանի հայտնաբերման փաստը թաքցնող, այն հաշվառելու և ուսումնասիրելու համար արգելքներ ստեղծող, ինչպես նաև գտածոները ոչնչացնող կամ յուրացնող անձը պատասխանատվություն է կրում Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված կարգով:*

Դաշտադեմի վարչական տարածքում՝ դեռևս 1989-1990 թթ. պեղման աշխատանքներ է իրականացրել Երևանի համալսարանի լաբորատորիայի հնագիտական արշավախումբը՝ հնագետ Ե. Ասատրյանի ղեկավարությամբ, որի ընթացքում ուսումնասիրության է ենթարկվել Դաշտադեմի ամրոցը: 2015 թ. ամրոցում պեղումները վերսկսվել են ՀՀ ԳԱԱ Հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտի արշավախմբի կողմից՝ (աժշակախմբի ղեկավար՝ Ա. Բաբաջանյան), որոնք ստացել են սիստեմատիկ բնույթ: Բացի բուն ամրոցի պեղումները՝ արշավախմբի կողմից մանրամասն ուսումնասիրության է ենթարկվել ամրոցի շրջակա տարածքները, ճշգրտվել և վերափաստագրվել են անշարժ հուշարձանների ցուցակներում առկա միավորները, փաստագրվել նորերը: Համանման ուսումնասիրություն է իրականացվել նաև 2021-2023 թթ.՝ 200 ՄՎտ հզորությամբ արևային ֆոտովոլտային կայանի

կառուցման համար ՀՀ կառավարության կոմից նախաձեռնված ծրագրի շրջանակներում, որի մի հատվածը բաժին է ընկել Դաշտադեմ համայնքին (տե՛ս համապատասխան հաշվետվությունը): Դատելով այս ուսումնասիրությունների արդյունքներից, վերը նշված հատվածը ամենախնտենսիվ մոդիֆիկացված լանդշաֆտներից մեկն է, որը հայտնի է Արագած լեռան հարավային լանջերին: Այն ներկայացված է այսպես կոչված անապատի քայրերի կամ որսադարանների շղթաներով (կառույցներ, որոնք ստեղծվել են որսի, դարանելու, կենդանիներ բազմացնելու և ծխական նպատակներով) և ուղեկցվում են աջակցող ներփակված տարածքներով, ինչպես նաև ազլումերատիվ (մեղուգա, անիվ, բջիջ) և կորալային բնակատեղիներով, աշտարակներով ու դամբարանադաշտերով: Սույն մշակութային լանդշաֆտները ձևավորվել են հազարամյակների ընթացքում (առնվազն ստորին պալեոլիթից մինչև երկաթի դար), ապա, ինտենսիվորեն շահագործվել միջնադարում՝ ծառայելով որպես այգիներ և գինու արտադրության համար նախատեսված կառույցներ: Նույն լանդշաֆտները շահագործվել են նաև խորհրդային դարաշրջանի մարդկանց կողմից՝ գյուղատնտեսական նպատակներով: Ընդհանուր առմամբ, ուշ փուլերը (միջնադարյան և խորհրդային) պահպանել են նախորդ փուլերի քարաշեն կառույցների մի սովոր մասը: Գործնականում, վերջին տարիների հնագիտական ուսումնասիրությունները ցույց են տալիս, որ Հայաստանը և Հայկական լեռնաշխարհը հադիսանում է հնագույն որսորդական տնտեսության և կենդանիների ընտելացման կարևորագույն օջախներից մեկը՝ այսպես կոչված անապատային որսադարան-քայրերի «նախահայրենիքն ու մայրաքաղաքը»՝ և դրանց խտությունն ու քանակը ուսումնասիրվող տարածքում աննախադեպ է: Նման խտությամբ են ներկայացված նաև միջնադարյան այգիները և գինու արտադրական կառույցները՝ հնձանները, որոնք անքակտելի շղթայով տարածվում են Դաշտադեմի ամրոցից դեպի հարավ՝ հասնելով մինչև Արմավիրի մարզի սահմանները:

Այդ իսկ պատճառով, ս.թ. մարտի 26-ին կատարվել է տարածքի այցելություն՝ դաշտային-հնագիտական հետազոտություն իրականացնելու նպատակով: Տարածքի ընդհանուր ուսումնասիրությունից պարզվեց, որ այստեղ ժամանակաին էական միջամտություններ են կատարվել բնապատմական լանդշաֆտին, ինչը երևում է ծանր տեխնիկայի օգնությամբ հարթեցման ենթարկված տեղամասերի առկայությունից (**Քարտեզ 2ա, Լուսանկարներ 1, 5-6, 9**): Այսպես, համաձայն ուսումնասիրությունների՝ մշակութային առումով անխաթար իրավիճակներ առկա են հայցվող տարածքի ինչպես հյուսիս-արևելյան,

այնպես էլ կենտրոնական և հարավ-արևմտյան հատվածներում, որտեղ պահպանված են պատաշարերի և ոչ խոշոր չափերի կառույցների մասնակի, ոչ ամբողջական մնացորդներ (**Քարտեզ 2ա, Լուսանկարներ 1-10**): Վերջիններս պահպանվել են, քանի որ զերծ են մնացել ծանր տեխնիկայի կողմից հարթեցման ենթարկվելու գործառույթներից: Վերջիններիս նշանակալի մասն արդեն իսկ կորցրել են իրենց պատմա-մշակութային և գիտա-ճանաչողական արժեքը: Այսուհանդերձ, հայցվող տարածքի անմիջական հարևանությամբ սփռված են բավականին լավ պահպանված հնագիտական միավորներ՝ կառույցների և պատաշարերի տեսքով, ինչը որոշակի խնդիրներ է ստեղծում ծրագրի իրականացման համար (**Քարտեզ 2ա, Լուսանկարներ 1, 3-4**): Տարածքում իրականացված շրջայցի արդյունքում հնագիտական որևէ նյութ չի հայտնաբերվել:

Ամփոփելով ներկայացված տեղեկատվությունը կարող ենք նշել, որ ՀՀ Արագածոտնի մարզի Թալին համայնքի Դաշտադեմ գյուղի վարչական սահմաններում «Դաշտեներգո» ՍՊԸ-ի կողմից «Դաշտեներգո» արևային ֆոտովոլտային էներգակայան կառուցելու համար նախատեսված ընդհանուրը՝ **3,16646 հա** մակերեսով տարածքում, ծրագրի իրականացման դեպքում՝ պատմա-մշակութային միավորների վրա հնաարավոր բացասական ազդեցության տեսանկյունից առկա են որոշակի ռիսկեր: Նշված ռիսկերը կապված են հայցվող տարածքում առկա, վերը նշված պատաշարերի և կառույցների մնացորդների առկայության հետ: Կարծում ենք, որ կարելի է հայցվող տարածքում թույլատրել արևային էներգակայանի կառուցումը, պայմանով, որ ծրագիրն իրականացնող կազմակերպությունը պահպանի այստեղ առկա պատմա-մշակութային միավորների ամբողջականությունը՝ դրանք ուղղակի չօգտագործելով արևային վահանակների կամ այլ կոնստրուկտիվ էլեմենտների տեղակայման տակ: Ի հավելումն, հաշվի առնելով շրջակայքում տեսանելի պատմա-մշակութային միավորների առկայությունը և վերջիններիս բավական մեծ խտությունը, անհրաժեշտ կլինի ծրագիրն իրականացնող կազմակերպության առաջ պահանջ դնել՝ խստիվ պահպանել ծրագրի իրականացման սահմանները, հարևան հատվածներում միջամտություններ չկատարել և հեռացված հողի զանգվածներ չկուտակել: Եվ վերջապես, ճիշտ կլինի կայանի նախագիծը կատարել հնագետի հետ համաձայնեցմամբ՝ հնագիտական միավորների ամբողջականությունն ապահովելու համար, իսկ վերջնական նախագիծն ուղարկել ՀՀ ԿԳՄՍ նախարարություն, ամփոփիչ դրական եզրակացություն ստանալու համար: Կարծում ենք նաև, որ հայցվող տարածքում առկա որոշակի՝ հատվածաբար

պահպանված պատաշարերի կողմից զբաղեցված տեղամասեր ևս կարող են օգտագործվել կայանի շինարարության համար, չափազրվելուց և փաստագրվելուց հետո:

Բորիս Գասպարյան
ՀՀ ԳԱԱ Հնագիտության և ազգագրության
Ինստիտուտ, Վաղ Հնագիտության բաժնի
Գիտաշխատող

Հայկ Հայդուսյան
ՀՀ ԳԱԱ Հնագիտության և ազգագրության
Ինստիտուտ, Վաղ Հնագիտության
Կրտսեր գիտաշխատող

բաժնի

Դմիտրի Առաքելյան
ՀՀ ԳԱԱ Երկրաբանության ինստիտուտ
Գիտաշխատող

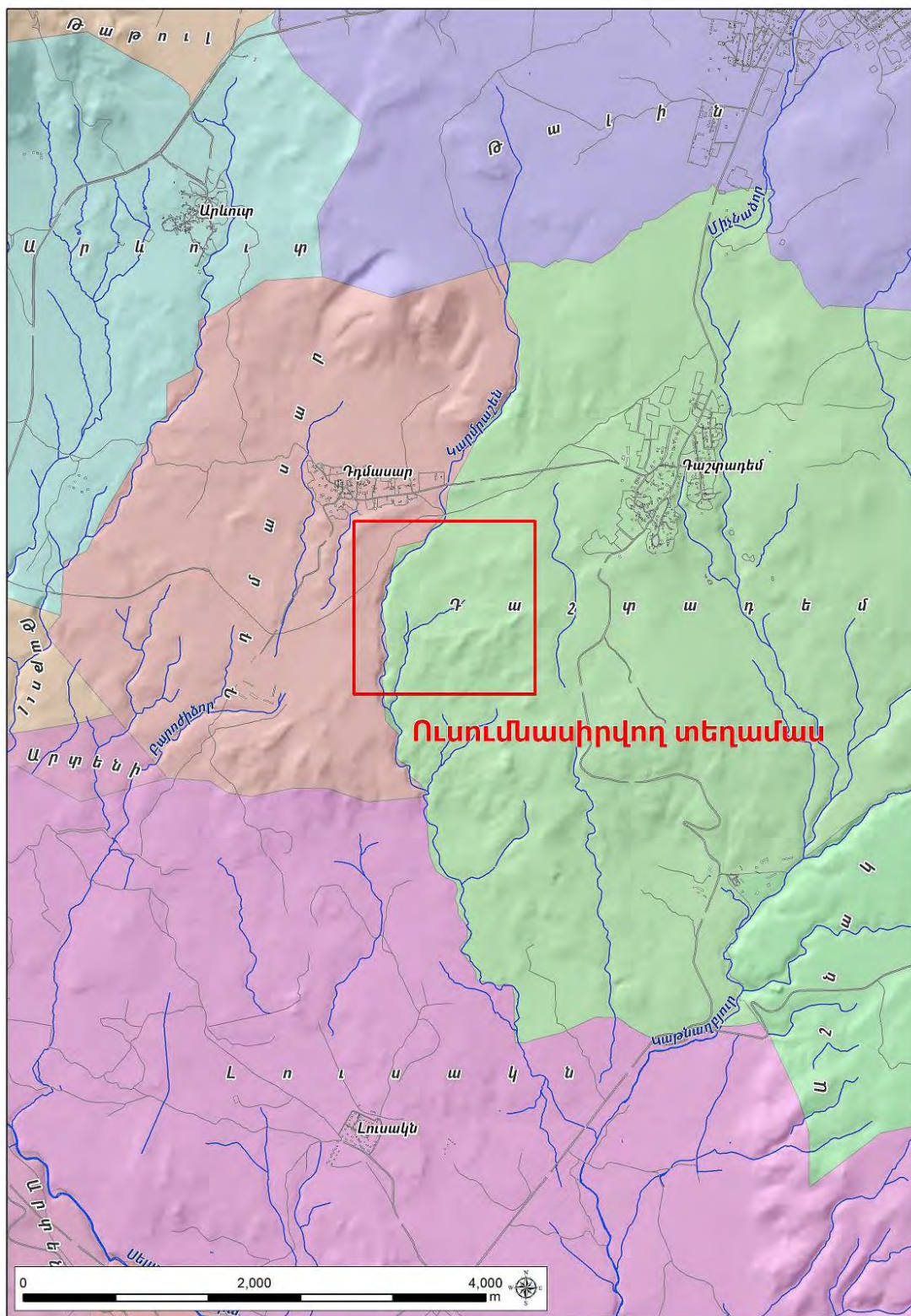

21.09.2025 թ.

Օգտագործված գրականության ցանկ

9. Պետական ցուցակ Հայաստանի Հանրապետության պատմության և մշակույթի անշարժ հուշարձանների՝ Արագածոտնի մարզ, Հավելված Հայաստանի Հանրապետության կառավարություն 2002 թվականի հունվարի 24-ի №65 որոշման,

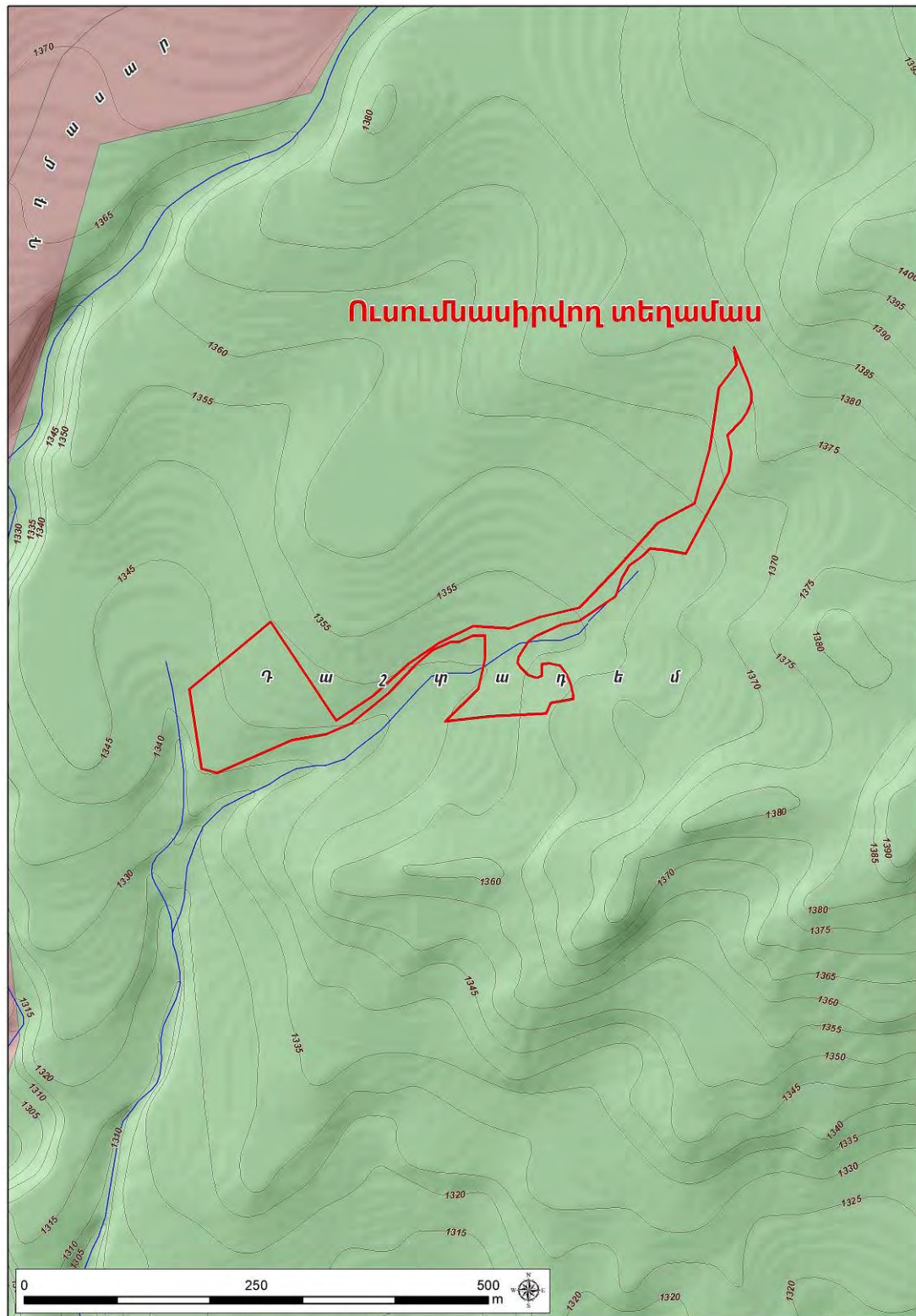
10. Геология Армянской ССР, т. I, Геоморфология, Ответственный редактор Н.В. Думитрашко, Издательство Академии Наук Армянской ССР, Ереван, 1962;
11. Геология Армянской ССР, т. II, Стратиграфия, Ответственный редактор К.Н. Паффенгольц, Издательство Академии Наук Армянской ССР, Ереван, 1964;
12. Паничкина М.З., 1950, Палеолит Армении, Редактор А.А. Инессе, Издательство Государственного Эрмитажа, Ленинград, 1950;
13. Сардарян С.А., 1954, Палеолит в Армении, Ответственный редактор М.С. Асратян, Издательство Академии Наук Армянской ССР, Ереван, 1954;
14. Մարդարյան Ս.Հ., 1967, Նախնադարյան Հասարակությունը Հայաստանում, խմբագիր՝ Մ.Ա. Իսրայելյան, «Միտր» հրատարակչություն, Երևան, 1967:
15. Ասատրյան Ե., 2004, Թալինի շրջանի հուշարձանները, խմբագիր՝ Կ. Զորյան, «Հուշարձան» հրատարակչություն, Երևան, 2004 :
16. Badalyan R.S. and Avetisyan P.S., 2007, Bronze and Iron Age Archaeological Sites of Armenia I, Mt. Aragats and its Surrounding Region, BAR International Series 1697, Archaeopress, Oxford, 2007.

Թալին համայնքի Դաշտաղեմ գյուղի վարչական սահմաններում գտնվող «Դաշտեներգ» ՍՊԸ-ի կողմից «Դաշտեներգ» արևային ֆոտովոլտային էներգակայանի կառուցման աշխատանքների համար նախատեսված՝ 3,16646 հա ընդհանուր մակերեսով տարածքի տեղադիրքը

Թալին համայնքի Դաշտադեն գյուղի վարչական սահմաններում գտնվող «Դաշտեներգո» ՍՊԸ-ի կողմից «Դաշտեներգո» արևային ֆոտովոլտային էներգակայանի կառուցման աշխատանքների համար նախատեսված՝ 3,16646 հա ընդհանուր մակերեսով տարածքի տեղադիրքը

Թալին համայնքի Դաշտադեն գյուղի վարչական սահմաններում գտնվող «Դաշտեներգ» ՍՊԸ-ի կողմից «Դաշտեներգ» արևային ֆոտովոլտային էներգակայանի կառուցման աշխատանքների համար նախատեսված՝ 3,16646 հա ընդհանուր մակերեսով տարածքը

Թալին համայնքի Դաշտադեն գյուղի վարչական սահմաններում գտնվող «Դաշտեներգո» ՍՊԸ-ի կողմից «Դաշտեներգո» արևային ֆոտովոլտային էներգակայանի կառուցման աշխատանքների համար նախատեսված՝ 3,16646 հա ընդհանուր մակերեսով տարածքը

Լուսանկար 1. «Դաշտեներգո» ՍՊԸ-ի կողմից «Դաշտեներգո» արևային կայանի կառուցման համար հայցվող տարածքի հյուսիս-արևելյան հատվածը (օդային լուսանկար)

Լուսանկար 2. «Դաշտեներգո» ՍՊԸ-ի կողմից «Դաշտեներգո» արևային կայանի կառուցման համար հայցվող տարածքի կենտրոնական հատվածի սկզբնամասը (օդային լուսանկար)

Լուսանկար 3. «Դաշտեներգո» ՍՊԸ-ի կողմից «Դաշտեներգո» արևային կայանի կառուցման համար հայցվող տարածքի կենտրոնական հատվածի միջին մասը (օդային լուսանկար)

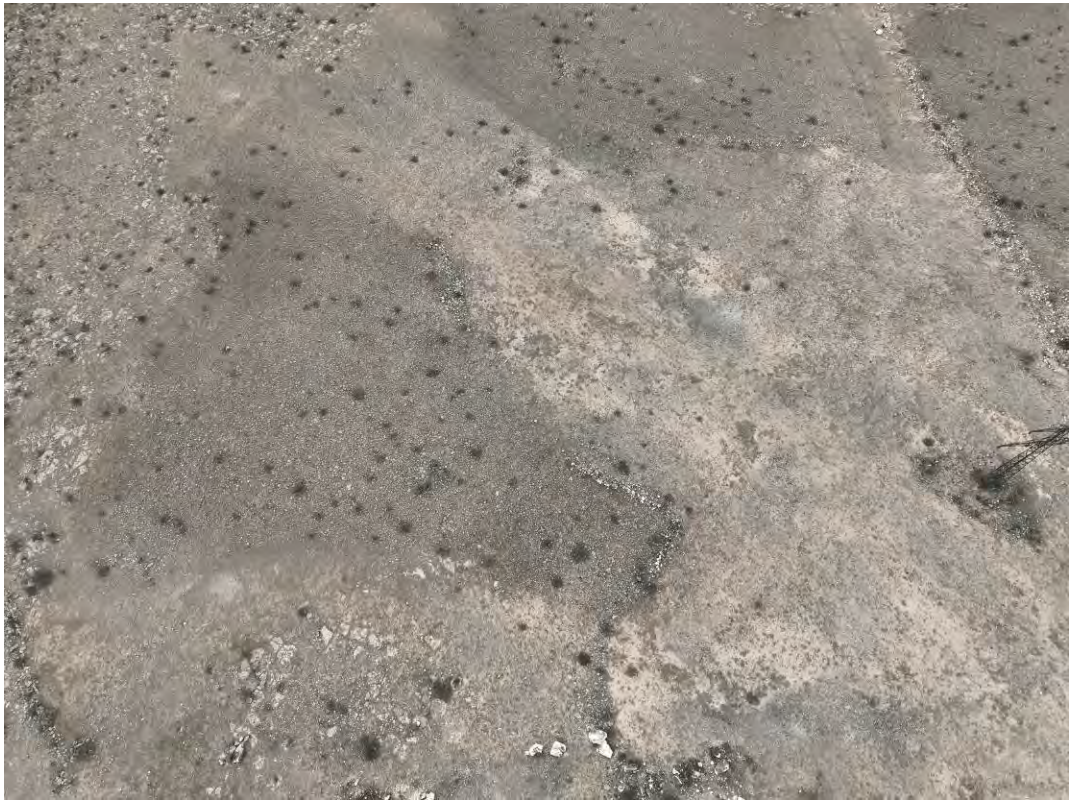
Լուսանկար 4. «Դաշտեներգո» ՍՊԸ-ի կողմից «Դաշտեներգո» արևային կայանի կառուցման համար հայցվող տարածքի կենտրոնական հատվածի վերջնամասը (օդային լուսանկար)

Լուսանկար 5. Դաշտէներգո» ՄՊԸ-ի կողմից «Դաշտէներգո» արևային կայանի կառուցման համար հայցվող տարածքի հարավ-արևմտյան հատվածի սկզբնամասը (օդային լուսանկար)

Լուսանկար 6. Դաշտէներգո» ՄՊԸ-ի կողմից «Դաշտէներգո» արևային կայանի կառուցման համար հայցվող տարածքի հարավ-արևմտյան հատվածի սկզբնամասը (օդային լուսանկար)

Լուսանկար 7. Դաշտեներգո» ՍՊԸ-ի կողմից «Դաշտեներգո» արևային կայանի կառուցման համար հայցվող տարածքի հարավ-արևմտյան հատվածի միջին մասը (օդային լուսանկար)

Լուսանկար 8. Դաշտեներգո» ՍՊԸ-ի կողմից «Դաշտեներգո» արևային կայանի կառուցման համար հայցվող տարածքի հարավ-արևմտյան հատվածի միջին մասը (օդային լուսանկար)

Լուսանկար 9. Դաշտէներգո» ՍՊԸ-ի կողմից «Դաշտէներգո» արևային կայանի կառուցման համար հայցվող տարածքի հարավ-արևմտյան հատվածի վերջնամասը (օդային լուսանկար)

Լուսանկար 10. Դաշտէներգո» ՍՊԸ-ի կողմից «Դաշտէներգո» արևային կայանի կառուցման համար հայցվող տարածքի հարավ-արևմտյան վերջավորությունը (օդային լուսանկար)

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԱՐԿԱՊԻՏՈՏԻ ԻՄՈՐՁԻ ԹԱՒԻՆ,
ՀԱՄԱՅՆՔԻ ԱՎԱԳԱՆԻ**

Հայաստանի Հանրապետության Արագածոտնի մարզի
Թալինի համայնքապետարան, Գալի -1, Հեռ. 060-75-77-87
Էլ. փոստ talin@armaynqapetaran@yml.net.am

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

<<25>> նոյեմբերի 2025 թվական N 175-Ա

**ԹԱՒԻՆ ՀԱՄԱՅՆՔԻ ԴԱՇՏԱԴԵՄ ԲՆԱԿԱՎԱՅՐՈՒՄ ԱՐԵՎԱՅԻՆ ՖՈՏՈՎՈԼՏԱՅԻՆ
ԿԱՅԱՆԻ ԿԱՌՈՒՑՄԱՆ ՀԱՄԱՐ «ԴԱՇՏԷՆԵՐԳՈ» ՍԱՀՄԱՆԱՓԱԿ
ՊԱՏԱՄԽԱՆԱՏՎՈՒԹՅԱՄԲ ԸՆԿԵՐՈՒԹՅԱՆԸ
ՆԱԽՆԱԿԱՆ ՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹՅՈՒՆ ՏԱԼՈՒ ՄԱՍԻՆ**

Ղեկավարվելով ՀՀ Կառավարության 2014 թվականի նոյեմբերի 19-ի թիվ 1325-Ն որոշման 28-րդ կետի պահանջով, հիմք ընդունելով 2025 թվականի հոկտեմբերի 31-ին Դաշտադեմ բնակավայրում արևային ֆոտովոլտային կայանի կառուցման՝ շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման վերաբերյալ անցկացված առաջին հանրային քննարկման այլաձևապայությունները և հաշվի առնելով «ԴԱՇՏԷՆԵՐԳՈ» ՍՊ ընկերության տնօրենի 26.09.2025 թվականի գրությունը.

Թալին համայնքի ավագանին որոշում է՝

- 1.Տալ նախնական համաձայնություն «ԴԱՇՏԷՆԵՐԳՈ» ՍՊ ընկերությանը՝ Դաշտադեմ բնակավայրի վարչական տարածքում արևային ֆոտովոլտային կայան կառուցելու համար:
- 2.Սույն որոշումն ուժի մեջ է մտնում պաշտոնական հրապարակմանը հաջորդող օրվանից:

Կողմ- 20

Դեմ-0

Ձեռնպահ-3

- 1.Տավրոս Սարգսյան
- 2.Բարկեն Պողոսյան
- 3.Արման Կարապետյան
- 4.Սարգիս Գրիգորյան
- 5.Սևակ Սիմոնյան
- 6.Գեղամ Ղազարյան
- 7.Սերգե Մկրտչյան
- 8.Ավետիս Մինասյան
- 9.Հարություն Կարապետյան
- 10.Էմին Մկրտչյան

- 1.Գևորգ Սահակյան
- 2.Կարեն Գրիգորյան
- 3.Վահե Եղիազարյան

11. Նելլի Մարգարյան
12. Գեղամ Սարգսյան
13. Արուսիկ Վարդանյան
14. Նարեկ Գրիգորյան
15. Արմեն Գրիգորյան
16. Մնացական Մնացականյան
17. Գագիկ Նիկոյան
18. Անի Միկոյան
19. Սարգիս Մուրադյան
20. Հայկ Սահարյան

ՀԱՄԱՅՆՔԻ ՂԵԿԱՎԱՐ

ՏԱՎՐՈՍ ՍԱՓԵՅԱՆ

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

«Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննության մասին» ՀՀ օրենք (2014) հունիսի 21-ի ՀՕ- 110-Ն Հայաստանի Հանրապետության օրենքում փոփոխություններ կատարելու մասին (Փոփոխությունները 2023 թվականի մայիսի 3) Օրենքի և «Հայաստանի հանրապետության կառավարության 2014 թվականի նոյեմբերի 19-ի N 1325-Ն որոշման մեջ փոփոխություն կատարելու մասին» ՀՀ կառավարության 28 դեկտեմբերի 2023 թվականի N 2343 - Ն որոշման հավելվածի համաձայն, 2025թ.հոկտեմբերի 31-ին ժամը 12-ին Հաշտադեն բնակավայրի վարչական ղեկավարի նստավայրում, նույն օրը 12:45 թվականի համայնքապետարանի շենքում (հասցեն՝ քաղաք Թալին, Գալի 1) տեղի կունենա «ԴԱՇՏԵՆԵՐԳՈՒ» ՍՊԸ ՀՀ Արագածոտնի մարզի, Թալին համայնքի Հաշտադեն բնակավայրի 02-035-0127-0019, 02-035-0127-0020, 02-035-0127-0018 կադաստրային ծածկագիր հողամաս հասցեներում նախատեսվող արեային ֆոտովոլտային կայանի կառուցման վերաբերյալ 1-ին հանրային քննարկումը:

Շահագրգիռ հանրության կողմից առաջարկությունները, դիտողությունները և կարծիքները կարող են ներկայացվել բանավոր՝ հանրային քննարկման ընթացքում, կամ գրավոր՝ 20 աշխատանքային օրվա ընթացքում:

Հանրային քննարկումը վարելու է Թալին համայնքի աշխատակազմի քաղաքաշինության և հողաշինության վարչության ղեկավար Գ.Միրզախանյան (Էլ. հասցե՝ talinihamaynqapetaran@list.ru , հեռ. 093920591):

ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

«Դաշտէներգո» ՍՊԸ Ընկերության կողմից ՀՀ Արագածոտնի մարզի, Թալին համայնքի Դաշտաղեմ բնակավայրի 02-035-0127-0019, 02-035-0127-0020, 02-035-0127-0018 կադաստրային ծածկագիր հասցեներում, արևային ֆոտովոլտային էլեկտրակայանի կառուցման ՇՄԱԳ հաշվետվության 1-ին հանրային քննարկման:

31.10.2025թ.

Թալին համայնք,
Դաշտաղեմ բնակավայր

2025թ. Հոկտեմբերի 31-ին ժամը 12-00-ին «Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման եվ փորձաքննության մասին» ՀՀ օրենք (2014) հունիսի 21-ի ՀՕ- 110-Ն Հայաստանի Հանրապետության օրենքում փոփոխություններ կատարելու մասին (Փոփոխությունները 2023 թվականի մայիսի 3) ՀՀ Օրենքի, ինչպես նաև ՀՀ կառավարության 19.11.2014թ. N 1325-Ն որոշման մեջ փոփոխություն կատարելու մասին» N 2343 - Ն որոշմամբ սահմանված կարգով տեղի ունեցավ «Դաշտէներգո» ՍՊԸ Ընկերության կողմից, Նախատեսվող, Թալին համայնքի Դաշտաղեմ բնակավայրում Նախատեսվող արևային ֆոտովոլտային էլեկտրակայանի կառուցման վերաբերյալ հանրային առաջին քննարկումը:

Բացման խոսքով հանդես եկավ համայնքի քաղաքաշինության և հողաշինության բաժնի պետ Գագիկ Միրզախանյանը: Նշեց, որ հանրային քննարկումը վերաբերվում է «Դաշտէներգո» ՍՊԸ Ընկերության կողմից Դաշտաղեմ բնակավայրում Նախատեսվող արևային ֆոտովոլտային էլեկտրակայանի» կառուցմանը: Ներկայացրեց, որ հանրային քննարկման նպատակն է հանրությանը իրազեկել համայնքում արևակայանի Նախատեսման վերաբերյալ: Նշեց որ գործունեությունը իրականացվելու է երեք կից հողակտորների վրա, որից երկուսի նպատակային նշանակությունը ենթադրաբար ենթակառուցվածքների է, մյուսը դեռևս արոտավայր, /գտնվում է փոխման գործընթացում/ երեքն էլ տրամադրված են սեփականության իրավունքով:

Արկադի Մարտիրոսյան՝ Դաշտաղեմ բնակավայրի վարչական ղեկավար, ողջունեց ներկաներին, նշեց, որ համայնքի համար բավականին կարևոր նշանակություն ունի համայնքին տրամադրվելիք սոցիալական աջակցությունը, ստեղծվելիք նոր աշխատատեղերը և շինարարության և շահագործման փուլերում: Նշեց, որ պատվիրատուի հետ պայմանավորվածության համաձայն համայնքում կատարվելու է 35 միլիոնի ներդրում, ինչը կօգտագործվի համայնքի և բնակավայրի զարգացման համար:

«Նովալ» ՍՊԸ Ընկերության ներկայացուցիչ Ազգանուշ Դոնոյանը ներկայացրեց, որ հաշվետվությունը կազմվելու է Հայաստանում գործող, տարբեր ոլորտներին առնչվող նորմատիվ իրավական ակտերի պահանջներին համապատասխան: Նշեց, որ ՀՀ-ում ՇՄԱԳ և

փորձաքննություն գործընթացներով կարգավորվում է «Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննության մասին» ՀՀ օրենքի համաձայն: Ներկայացրեց, ազդակիր բնակավայրում պետք է իրականացվեն հանրային քննարկումներ, հաշվի առնվեն հանրության կարծիքը, գեռևս գործունեության ամենավաղ փուլում, ինչը և արվում է: Ներկայացրեց շրջակա միջավայրի բաղադրիչների վրա արևակայանի հնարավոր ազդեցությունները շինարարության և շահագործման փուլերում:

Վարդան Դադայան՝ Էկոլոգիա ՍՊԸ, Ձեռնարկողի Ներկայացուցիչ՝ մանրամասն ներկայացրեց նախատեսվող արևային ֆոտովոլտային կայանի տեխնիկական և տեխնոլոգիական լուծումները: Նշեց, որ բացվելու են աշխատատեղեր, և ընկերությունը շահագրգիռ է որ ակտիվորեն ներգրավվեն համայնքի և բնակավայրի բնակիչներին:

Համայնքի Ներկայացուցիչները հավանություն տվեցին նախագծի իրականացմունը:

Գագիկ Միրզախանյանը՝ շնորհակալություն հայտնեց ներկաներին մասնակցության համար և եզրափակեց հանրային քննարկումը:

Վարող՝ Գագիկ Միրզախանյան

Ձեռնարկողի Ներկայացուցիչ՝ Վարդան Դադայան

Մասնակիցների ցանկ

«Դաշտներգո» ՍՊԸ-ի Արագածոտնի մարզի Թալին համայնքի Դաշտադեն բնակավայրի 02-035-0127-0019, 02-035-0127-0020, 02-035-0127-0018 կադաստրային ծածկագիր հողամաս հասցեներում նախատեսվող արևային ֆոտովոլտային էլեկտրակայանի կառուցման ՇՄԱԳ հաշվետվության 1-ին հանրային քննարկման: /Դաշտադեն բնակավայր 310100 2025թ/

Գ/Գ	Անուն, Ազգանուն	Տեղեկատվություն	Հեռախոսահամար	Ստորագրություն
1.	Անահիթ Դավենյան	Դաշտադեն ՇՄԱԳ հաշվետվություն	093-54-48-27	Անահիթ
2.	Զարգար Շահյան	Դաշտադեն ՇՄԱԳ հաշվետվություն	094-93-89-51	Զարգար
3.	Արման Բեկիրյան	Դաշտադեն ՇՄԱԳ հաշվետվություն	044-26-03-85	Արման
4.	Արման Բեկիրյան	Դաշտադեն ՇՄԱԳ հաշվետվություն	093-480-117	Արման
5.	Արման Բեկիրյան	Դաշտադեն ՇՄԱԳ հաշվետվություն	094-934-934	Արման
6.	Գրիգոր Ասրադյան	Դաշտադեն ՇՄԱԳ հաշվետվություն	094-39-44-35	Գրիգոր
7.	Զարգար Դավենյան	Դաշտադեն ՇՄԱԳ հաշվետվություն	044-54-61-51	Զարգար
8.	Զարգար Դավենյան	Դաշտադեն ՇՄԱԳ հաշվետվություն	93-920591	Զարգար
9.	Զարգար Դավենյան	Դաշտադեն ՇՄԱԳ հաշվետվություն	091 040006	Զարգար
10.	Զարգար Դավենյան	Դաշտադեն ՇՄԱԳ հաշվետվություն	097295799	Զարգար
11.	Զարգար Դավենյան	Դաշտադեն ՇՄԱԳ հաշվետվություն	093397760	Զարգար
12.				
13.				
14.				
15.				
16.				
17.				

Թալին բնակավայր

ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

«Դաշտեներգո» ՍՊԸ Ընկերության կողմից ՀՀ Արագածոտնի մարզի, Թալին համայնքի Դաշտադեն բնակավայրի 02-035-0127-0019, 02-035-0127-0020, 02-035-0127-0018 կադաստրային ծածկագիր հասցեներում, արևային ֆոտովոլտային էլեկտրակայանի կառուցման ՇՄԱԳ հաշվետվության 1-ին հանրային քննարկման:

31.10.2025թ.

Թալին համայնք.
Թալին բնակավայր

2025թ. Հոկտեմբերի 31-ին ժամը 12-45-ին «Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման եվ փորձաքննության մասին» ՀՀ օրենք (2014) հունիսի 21-ի ՀՕ- 110-Ն Հայաստանի Հանրապետության օրենքում փոփոխություններ կատարելու մասին (Փոփոխությունները 2023 թվականի մայիսի 3) ՀՀ Օրենքի, ինչպես նաև ՀՀ կառավարության 19.11.2014թ. N 1325-Ն որոշման մեջ փոփոխություն կատարելու մասին» N 2343 - Ն որոշմամբ սահմանված կարգով տեղի ունեցավ «Դաշտեներգո» ՍՊԸ Ընկերության կողմից, նախատեսվող, Թալին համայնքի Դաշտադեն բնակավայրում նախատեսվող արևային ֆոտովոլտային էլեկտրակայանի կառուցման վերաբերյալ հանրային առաջին քննարկումը:

Բացման խոսքով հանդես եկավ համայնքի քաղաքաշինության և հողաշինության բաժնի պետ Գագիկ Միրզախանյանը: Նշեց, որ հանրային քննարկումը վերաբերվում է «Դաշտեներգո» ՍՊԸ Ընկերության կողմից Դաշտադեն բնակավայրում նախատեսվող արևային ֆոտովոլտային էլեկտրակայանի» կառուցմանը: Ներկայացրեց, որ հանրային քննարկման նպատակն է հանրությանը իրազեկել համայնքում արևակայանի նախատեսման վերաբերյալ: Նշեց որ գործունեությունը իրականացվելու է երեք կից հողակտորների վրա, որից երկուսի նպատակային նշանակությունը ենթադրելի ենթակառուցվածքների է, մյուսը դեռևս արոտավայր, /գտնվում է փոխման գործընթացում/ երեքն էլ տրամադրված են սեփականության իրավունքով:

«Նովա» ՍՊԸ ընկերության ներկայացուցիչ Ազգանուշ Դոնոյանը ներկայացրեց, որ հաշվետվությունը կազմվելու է Հայաստանում գործող, տարբեր ոլորտներին առնչվող նորմատիվ իրավական ակտերի պահանջներին համապատասխան: Նշեց, որ ՀՀ-ում ՇՄԱԳ և փորձաքննություն գործընթացները կարգավորվում է «Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննության մասին» ՀՀ օրենքի համաձայն: Ներկայացրեց, ազդակիր բնակավայրում պետք է իրականացվեն հանրային քննարկումներ, հաշվի առնվեն հանրության կարծիքը, գեռևս գործունեության ամենավաղ փուլում, ինչը և արվում է: Նշեց, որ օդային գծի մոտ չորս կիլոմետր հատվածը անցնում է Թալին բնակավայրի տարածքով, ազդեցությունը

կլինի աննշան, ուղեգիրը անցնում է համայնքային հողերով, կնախատեսվեն բոլոր միջոցառումները ազդեցությունները նվազագույնի հասցնելու համար:

Համայնքի ներկայացուցիչները հավանություն տվեցին նախագծի իրականացմանը:

Գագիկ Միրզախանյանը՝ շնորհակալություն հայտնեց ներկաներին մասնակցության համար և եզրափակեց հանրային քննարկումը:

Վարող՝ Գագիկ Միրզախանյան

Ձեռնարկողի ներկայացուցիչ՝ Վարդան Դադայան

Մասնակիցների ցանկ

«Դաշտներգո» ՍՊԸ-ի Արագածոտնի մարզի Թալին համայնքի Դաշտադեն բնակավայրի 02-035-0127-0019, 02-035-0127-0020, 02-035-0127-0018 կադաստրային ծածկագիր հողամաս հասցեներում նախատեսվող արևային ֆոտովոլտային էլեկտրակայանի կառուցման ՀՄԱԳ հաշվետվության 1-ին հանրային քննարկման: /Թալին 310100 2025թմ/

Գ/Գ	Անուն, Ազգանուն	Տեղեկատվություն	Հեռախոսահամար	Ստորագրություն
1.	Անահիտ Խաչատրյան	Զ. Ա. Խաչատրյան	093-010199	
2.	Սեդախյան Գրիգոր	Գ. Քաչի	94517576	
3.	Ռեդիկա Գալստյան	Զ. Գալստյան	094-98-0045	
4.	Գալստյան Գրիգոր	Զ. Գալստյան	098-54-12-54	
5.	Սարգիս Կարապետ	Ե. Քաչի	044-50-81-52	
6.	Սարգիս Կարապետ	Գրիգոր	098-76-23-62	
7.	Սարգիս Կարապետ	Գ. Քաչի	093-15-17-05	
8.	Ռեդիկա Կարապետ	Գ. Քաչի	097 95-95-54	
9.	Գրիգոր Կարապետ	Գ. Քաչի	099-19-08-69	
10.	Սարգիս Կարապետ	Ե. Քաչի	094-68-08-36	
11.	Կարապետ Կարապետ	Ե. Քաչի	094 002757	
12.	Կարապետ Կարապետ	Զ. Կարապետ	094268223	
13.	Կարապետ Կարապետ	Զ. Կարապետ	064919189	
14.	Կարապետ Կարապետ	Գ. Քաչի	094 002046	
15.	Կարապետ Կարապետ	Գ. Քաչի	093483038	
16.	Կարապետ Կարապետ	Կարապետ	077598400	
17.	Կարապետ Կարապետ	Գ. Քաչի	07706987	

Հ/Հ	Անուն, Ազգանուն	Տեղեկատվություն	Հեռախոսահամար	Ստորագրություն
18.	Սարգիս Կարապետ	Քաչի. Կարապետ	033445045	
19.	Կարապետ Կարապետ	Քաչի Կարապետ Կարապետ	93920591	
20.	Կարապետ Կարապետ	Քաչի ՍՊ. / Կարապետ ՍՊ.	097295799	
21.	Կարապետ Կարապետ	Քաչի ՍՊ.	091070006	
22.	Կարապետ Կարապետ	Կարապետ ՍՊ.	093397860	
23.				
24.				
25.				
26.				

Հողային աշխատանքներ

Հողային աշխատանքների ժամանակ առաջանում են փոշու արտանետումներ: Դրանք առաջանում են փորման-բեռնման աշխատանքների արդյունքում՝ հիմնականում հորատող, հարթեցնող և ինքնաթափ մեքենաների: Հողային աշխատանքները իրականացվում՝

4 ամիս x 26 օր/ամիս x 8 ժամ/օր = 832 ժամ:

Հաշվարկները կատարված են համաձայն “ВРЕМЕННОЕ МЕТОДИЧЕСКОЕ ПОСОБИЕ ПО РАСЧЕТУ ВЫБРОСОВ ОТ НЕОРГАНИЗОВАННЫХ ИСТОЧНИКОВ В ПРОМЫШЛЕННОСТИ СТРОИТЕЛЬНЫХ МАТЕРИАЛОВ”, Минпромстрой СССР, 1987 մեթոդակարգի հետևյալ բանաձևի.

$Q_{\Phi, P} = (P1 \times P2 \times P3 \times P4 \times P5 \times G \times P6 \times B) \times 10^6 / 3600$ տ/ժամ, որտեղ (նշված մեթոդակարգի աղյուսակ 1):

P1 – փոշու ֆրակցիայի բաժնեմասն է, ընդունվում է 0.05

P2 – 0-50 մ/կմ չափերով մասնիկների բաժնեմասն է տարածվող փոշու աերոզոլում, 0.02

P3 – գործակից, որը հաշվի է առնում շինարարական տեխնիկայի աշխատանքի գոտում քամու արագությունը, 1.0,

P4- գործակից, որը հաշվի է առնում նյութի խոնավությունը, 0.4¹

P5 – գործակից, որը հաշվի է առնում նյութի խոշորությունը, 0.5

P6 – գործակից, որը հաշվի է առնում տեղանքի պայմանները, 1.0

G – հանվող հողային զանգվածը:

Արևային կայանի շինարարության ժամանակ հանվող հողի ծավալը կկազմի՝ 4315,3մ³, հաշվի առնելով հողային զանգվածների միջին տեսակարար կշիռը՝ 7120, 245տ:

Ժամում հանվող տեղափոխվող գրունտի քանակը կկազմի՝

7120,245տ : 832 ժամ/շին. ժամանակամիջոց = 8,557 տ/ժամ.:

B – գործակից, որը հաշվի է առնում նյութի թափման բարձրությունը, 0.6

$Q_{\Phi, P} = 0.05 \times 0.02 \times 1.0 \times 0.4 \times 0.5 \times 8,557 \times 1.0 \times 0.6 \times 10^6 / 3600 = 0,285$ գ/վրկ, կամ՝

$0,285 \times 3600 \times 832 : 10^6 = 0,85$ տ/շին. ժամանակամիջոց:

Շինարարական տեխնիկայի և ավտոտրանսպորտային միջոցների շահագործում

Շինարարական տեխնիկայի և ավտոտրանսպորտային միջոցների շահագործման ընթացքում արտանետումները առաջանում են վառելիքի այրման արդյունքում: Հիմնականում օգտագործվում է դիզելային վառելիք:

Դիզ. վառելիքի հետ կապված արտանետումները հաշվարկվում են ՀՀ շրջակա միջավայրի նախարարության կողմից մշակված “Ավտոտրանսպորտից մթնոլորտ արտանետվող վնասակար նյութերի քանակների որոշման” մեթոդական հրահանգի² հիման վրա:

Հաշվարկը իրականացվում է ըստ ծախսվող վառելիքի քանակի, տվյալ դեպքում դա ներկայացվում է դիզելային վառելիքով:

Ըստ նշված մեթոդակարգի, ավտոտրանսպորտի և շինարարական տեխնիկայի տեսակարար արտանետումները բերված են ստորև:

²Մեթոդիկայում ընդունված է տրանսպորտային միջոցների դասակարգումը “Core Inventory of Emissions in Europe” (այսուհետ՝ CORINAIR)՝ “Եվրոպայում մթնոլորտային արտանետումների բազային գույքագրում” մեթոդոլոգիային համապատասխան”

Վառելիքի տեսակը	Նյութի անվանումը						
	NO2	CH	ՑՕՄ	CO	N2O	CO23	ՊՄ
Դիզելային վառելիք	42.3	0.243	8.16	36.4	0.122	3138	4.3

Շինարարության ընթացքում շահագործվելու են հորատող, հարթեցնող, ինքնաթափ մեքենաներ: Շինարարական տեխնիկան աշխատելու է շինարարության ընթացքում մոտ 5 ամիս (130 օր, 1040 ժամ):

Հաշվի առնելով ստույգ նախագծային տվյալների բացակայությունը, հաշվարկների համար օգտագործվել են փորձագիտական գնահատականների հիման վրա ընդունված ցուցանիշները, ըստ որոնց դիզվառելիքի քանակները հետևյալն են ընդունվել.

- շինարարական տեխնիկա՝ 0.08 տ/օր, ընդամենը՝ 0.08 տ/օր x 130 օր = 10,4 տ;

Ընդամենը՝ 10,4 տ:

Արտանետումների հաշվարկները ըստ շահագործվող տեխնիկայի տեսակի բերված են աղյուսակ 2-ում:

Ծծմբային անհիդրիդ

Ծծմբային անհիդրիդի (SO₂) արտանետումները հաշվարկվում են ելնելով այն մոտեցումից, որ վառելիքում պարունակվող ամբողջ ծծումբը լիովին վերածվում է SO₂-ի: Այդ դեպքում կիրառվում է CORINAIR գույքագրման համակարգի բանաձևը.

ES_{SO2} = 2Σksb, որտեղ՝

ks-ը վառելիքում ծծմբի միջին պարունակությունն է՝ 0.002 տ/տ

b –ն վառելիքի ծախսն է՝ 10,4 տ/շինժամ

SO₂ = 2 x 10,4 x 0.002 = 0,0416 տ/ շին. ժամ կամ 0.011 գ/վրկ:

Շահագործվող տեխնիկայի և շին հրապարակի անկազմակերպ փոշու արտանետումների հաշվարկի արդյունքները

Վնասակար նյութը	Տեսակարար արտանետումները, գ/կգ	Արտանետումները	
		գ/վրկ	տ/շին. ժամանակահատված: /1040ժամ/832ժամ հողային աշխատանքներ:
CO (ածխածնի մոնօքսիդ)	36.4	0.1	0,374
CH (ածխաջրածիններ)	0,243	0.00067	0.0025
NO _x (ազոտի օքսիդներ, երկօքսիդի հաշվարկով)	42.3	0.11	0,411
ՊՄ (պինդ)	4.3	0.0119	0,044

³ Ածխածնի երկօքսիդը, ըստ ՀՀ օրենսդրության, չի հանդիսանում վնասակար նյութ և ենթակա չէ նորմավորման, համապատասխանաբար հետագա հաշվարկներում հաշվի չի առվել:

մասնիկներ)			
(SO ₂) Ծծմբային անհիդրիդ		0,011	0,0416
Անկազմակերպ փոշու արտանետում		0,29	0,85

Հավելված 10. Վճարման անդորրագիրը

«ԱՐՄՍՎԻՍԲԱՆԿ» ՓԲԸ
Վ. Սարգսյան 10
Հեռախոս՝ 060 757000, 011 757000
Ֆաքս՝ +(374 10) 52 95 91
Էլ. փոստ՝ info@armswissbank.am

Տպված է՝ 06/04/2026 12:13 (UTC+04:00)

Բյուջետային փոխանցում N 001073

Ամսաթիվ	06/04/2026	Նույնացուցիչ	69605956-22fd-4aec-b8c4-990c6f946b55
Հաշիվ	2500010703420100	Գումար	
Շահառուի հաշիվ	900005000196	AMD	300,000.00
Վճարողի անվանում	«ԷԿՈՎԻԼ» ՍՊԸ		
Վճարողի բանկ	«Արմավիսբանկ» ՓԲԸ		
ՀՎՀՀ	00465627		
Տարածաշրջանի/ՀՏ կոդ	23		
Շահառուի անվանում	Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության փորձաքննություն, ՀՀ շրջակա միջավայրի նախարարություն		
Ինքնագրադ անձ	Ոչ		
Գումարը բառերով	Երեք հարյուր հազար դրամ		
Նպատակ	Արագածոտնի մ. Թալին հ. Դաշտադեմ բնակավայրում 110 կՎ լարման օդային գծի և 10,5ՄՎՏ հզորությամբ արևային ֆվ էլեկտրակայանի ՇՄԱԳ փորձաքննություն		
Ստորագրող	Գալստյան Դավիթյան		
Ստորագրության վայր	Կ. Պ.		
Ամսաթիվ	06/04/2026 12:10:12.687		
Մարզի անվանում	Օմիքրաս ՇՈ ընտանիքի սարք		
Անդրադրվող	Հ794826637		
Ստորագրություն	261571		

Կատարված է

